

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β'
Τεύχος 468
Παρασκευή
14 Ιουνίου 1991
Δρχ. 250

Αθλητισμός, προμήθειες και πολιτική
Τα πίτουρα, οι κόττες και ο Κοσκωτάς
Το Συμπόσιο για το Κουρδικό
Τα εθνικά θέματα και η Κύπρος
Νόμοι και ρουκέτες εναντίον του Τύπου

ΜΕ ΣΑΛΙΑΡΕΛΗ
ΚΑΙ ΚΟΚΚΑΛΗ

Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΑ ΙΧΝΗ ΤΟΥ ΚΟΣΚΩΤΑ

...ΤΟ ΑΚΟΥΣΑ
ΣΤΟΝ SKY!

ΕΡΕΥΝΑ ΑΘΗΝΑ

ΕΝΗΜΕΡΩΘΕΙΤΕ ΜΕ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟ*

Στο ραδιόφωνό σας θα βρείτε μέρα-νύχτα τους λόγους που έφεραν τον SKY 100,4 στην πρώτη θέση ακροαματικότητας.

ο καθαρός ήχος

Σύμφωνα με τα τελευταία αποτελέσματα των εταιριών NIELSEN, FOCUS.

• Περίοδος Β'
• Χρόνος 18ος
• Τεύχος 468
Παρασκευή 14 Ιουνίου 1991
Δρχ. 250

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60 • 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.49.300
72.32.819 - 72.48.240
FAX: 72.26.107 - TELEX: 214179 ANTI

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Διαφημίσεις:
Γραμματεία-Λογιστήριο:
ΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΠΟΥ
- Σελιδοποίηση, Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
ΜΑΡΙΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
- Φωτοστοιχειοθεσία —
Αναπαραγωγή φιλμς:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
Δημοχάρους 60
Τηλ. 72.49.300
- Εκτύπωση:
Νέος Παρνασσός Α.Ε.
Παλλήνη Αττικής 15 344
160 Χιλ. Λεωφ. Μαραθώνος
Τηλ. 66.65.081

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο
εκφράζει τις απόψεις του
συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν
επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού
Εξαμ. 2.700 δρχ.
Ετήσια 5.400
Ετήσια Οργανισμών,
Τραπεζών, κτλ.: 20.000 δρχ.
Φοιτητική ετήσια: 4.800

Εξωτερικού
Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: δολ. 27
ετήσια: δολ. 54
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία -
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: δολ. 30
ετήσια: δολ. 60

Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 250
ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 350

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

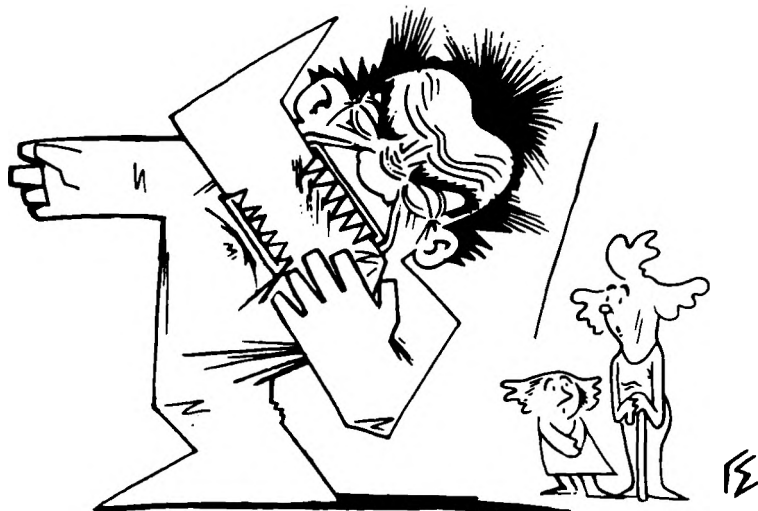
- Για τα βιβλιοπωλεία
της Αθήνας:
Περιοδικό «ANTI»
Δημοχάρους 60
τηλ.: 72.32.713 - 72.48.240
- Για τα βιβλιοπωλεία
Β. Ελλάδας:
Κέντρο του βιβλίου.
Α. Πουλουκτσή και Σια Ε.Ε.
Λασάνη 9,
Τηλ. (031) 285.857
546 22 Θεσσαλονίκη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το χρώμα του χρήματος 12-17

Ένας νέος λαϊκός αστέρας επιχειρεί να αναδυθεί με τα χρώματα του Ολυμπιακού. Ο Σωκράτης Κόκκαλης. Προηγήθηκε ο μεγαλοαπατεώνας Κοσκωτάς και μεσολάβησε ο «οικουμενικός» Σαλιαρέλης. Η ιστορία επαναλαμβάνεται... για να αποδείξει για μια ακόμη φορά ότι, παρόμοιου τύπου «επιχειρηματίες» είτε κινούνται σε πράσινο είτε σε μπλε φόντο, τους σαγηνεύει το κόκκινο. Είναι η παγίδα τους...

ΣΥΝ: Το «σύνδρομο της Κίνας» 20-25

Η φυσιογνωμία, η μορφή και ο ρόλος του Συνασπισμού βρίσκονται στο επίκεντρο της όξυνσης των σχέσεων που ταλανίζει αυτή την περίοδο την Αριστερά. Οι συντηρητικοί του ΚΚΕ επιτίθενται κατά πάντων, εμφανίζονται ανυποχώρητοι και ετοιμάζονται να σαλπάρουν για την Κίνα. Τους λόγους για όλα αυτά αναζητεί ο Ρεπόρτερ. Παράλληλα, ο Μ. Βασιλάκης σκιαγραφεί το ιδεολογικο-πολιτικό πορτραίτο των συντηρητικών στελεχών του ΚΚΕ.

ΤΟ ΚΟΥΡΑΔΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΗΜΕΡΑ 32-37

Εκτενές ρεπορτάζ για τις εργασίες του συμποσίου με το ομώνυμο θέμα που διοργάνωσαν από κοινού στις 6-7 Ιουνίου το ANTI, το Πάντειο Πανεπιστήμιο και η ΕΕΔΔΑ.

Γράφουν ακόμη:

Ο Κ. Βασιλείου αναφέρεται στις ρουκέτες και τους νόμους που πλήτνουν τον Τύπο (σελ. 18), ο Α. Βυζάντιος επισημαίνει τα στοιχεία που διευρύνουν το χάσμα της ελληνικής οικονομίας έναντι της Κοινότητας (σελ. 26), ο Ρεπόρτερ για τις τελευταίες εξελίξεις στη δίκη των Μάτζικ (σελ. 28) και ο Τ. Γκουριώτης αποτυπώνει το πορτραίτο ενός ευρηματικού μεσάζοντα στις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων (σελ. 30). Τέλος, ένα χείμενο του αντιστράτηγου ε.α. Α. Σιαπκαρά για την Ελληνική Δημοκρατία και τα εθνικά θέματα (σελ. 41).

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Διεθνής Διάσκεψη εν στενώ κύκλω μας προέκυψε ως πρόταση - διέξοδος της επίσημης ελληνικής και κυπριακής πλευράς στο «αδιέξοδο» ή την «κινητικότητα» που γνωρίζει το Κυπριακό. Και αυτό μετά την επίσκεψη Μητσοτάκη στη Μεγαλόνησο. Ο πρέσβυς Μ. Δούντας και ο έγκριτος κύριος σχολιαστής «Δημόκριτος» καταθέτουν μία διαφορετική άποψη.

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ 5
Στάθης
ΠΟΛΙΤΙΚΟ
ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ 6
ΚΚΕ: Το παρελθόν δεν διδάσκει!
ΑΝΤΗΝΩΡ
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ 8
ΔΙΑΛΟΓΟΣ 48

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ 51

Κουρασμένο και γερασμένο πορεύεται το φεστιβάλ Αθηνών —αδιάφορο ακριβώς όπως όλα τα τελευταία καλοκαίρια. Η επιστροφή διά διχαστικής αποφάσεως των λεηλατημένων ψηφιδωτών της Κανακαριάς στην Κύπρο δεν αρκεί για να μας τονώσει το φρόνημα. (Στη φωτογραφία, Αθηναίοι του 1955 με αχμαιότατο φρόνημα περιμένουν όλη τη νύχτα για να προμηθευτούν εισιτήριο...).

ΑΝΟΙΚΤΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ

Η ΣΥΝΕΧΙΣΗ της διαδικασίας στο Ειδικό Δικαστήριο εξασφαλίστηκε με τον ψηφιζόμενο νόμο που προβλέποντας όριο διακοπής το 30ήμερο αποτρέπει πρακτικά την αναβολή της δίκης. Και ενώ έτσι ικανοποιείται το πολύ λογικό αίτημα «η δίκη να ολοκληρωθεί οπωσδήποτε» ώστε να μην τρωθούν καίρια οι θεσμοί και η νομιμότητα, αίφνης προέκυψε νέο πρόβλημα και ορθώθηκαν νέα κωλύματα με το μπλοκάρισμα των λογαριασμών.

ΤΑ ΕΛΒΕΤΙΚΑ δικαστήρια απέρριψαν, όπως έγινε γνωστό, το παλαιό αίτημα να ανοίξουν κάποιοι κρυφοί λογαριασμοί.

ΑΣ ΘΥΜΗΘΟΥΜΕ τα περιστατικά: Όταν τον Μάρτιο του 1989 η έρευνα έδειξε ότι 6 έως 7 λογαριασμοί σε ελβετικές τράπεζες ανήκαν σε «αγνώστους» —ο ένας από αυτούς είναι και ο «τροφοδότης» λογαριασμός του Κοσκωτά— άρχισαν οι πιέσεις προς την κυβέρνηση για την παροχή δικαστικής συνδρομής την οποία τελικώς έστερξε να προωθήσει η κυβέρνηση Τζαννετάκη (υπουργεία Φ. Κουβέλη) τον Ιούλιο του 1989. Αλλά ενώ η αντίστοιχη αίτηση για τους λογαριασμούς Κουτσόγιωργα προχωρούσε —και παρά τις κωλυσιεργίες, στο τέλος άνοιξαν— αγνοήθηκε η μοίρα των πολλών και κρυφών λογαριασμών. Μέχρι προχθές που μάθαμε ότι κάποιοι, ενεργούντες στα παρασκήνια και κρυπτόμενοι στην ανωνυμία, προβάλλουν κωλύματα για το άνοιγμα των λογαριασμών αυτών. ΠΟΙΟΙ είναι τελοσπάντων αυτοί οι δικαιούχοι; Μετά το πρώτο πάγωμα είναι βέβαιο ότι ένθεν και ένθεν θα κατονομαστούν οι αντίπαλοι —με υπονοούμενα, με «εκμυστηρεύσεις», με διάφορα επινοήματα. Αλλά έτσι όλοι οι παράγοντες της δίκης θα παγιδευθούν —ακριβέστερα, θα παγιδευθεί η κάθαρση. Και οι μασκοφόροι των κρυφών λογαριασμών θα καλύπτονται από την ανωνυμία που εξασφαλίζει η ελβετική νομοθεσία.

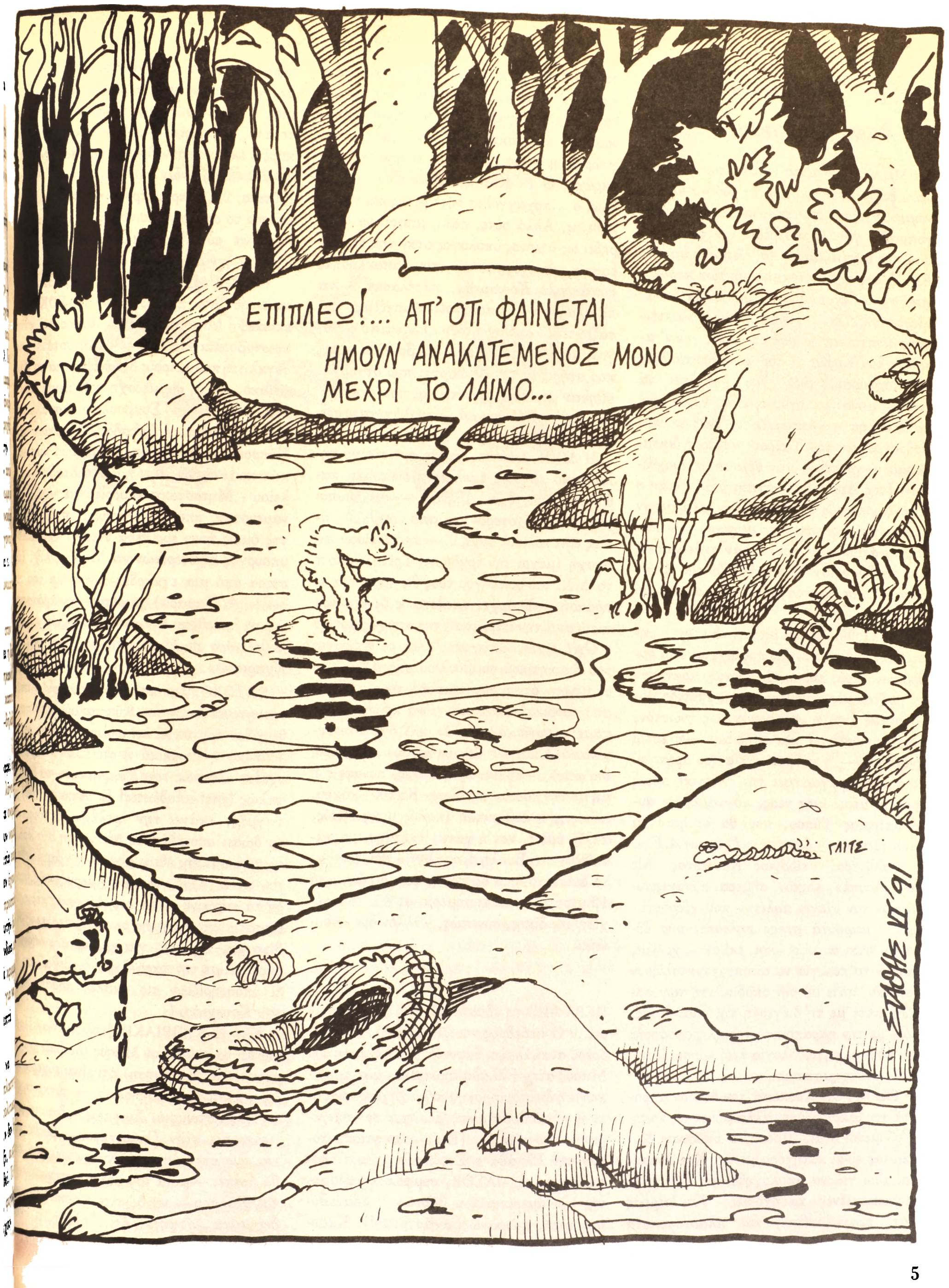
ΘΑ ΠΑΙΞΟΥΝ μερικοί την κολοκυθιά. Ο Τσοβόλας θα αναφέρεται στον Αντιτσοβόλα και αντιστρόφως. Το αποτέλεσμα θα είναι να χωλαίνει η δίκη και να συσκοτίζονται περαιτέρω οι συνθήκες μέσα στις οποίες διαπράχθηκαν οι παρανομίες του κοσχωτικού σκανδάλου. Η διαδικασία θα οδηγήσει κάποτε σε «κάθαρση» του δράματος αλλά αυτή η κάθαρση θα είναι κολοβή —δηλαδή δεν θα είναι κάθαρση.

ΕΙΝΑΙ μάλλον προβλέψιμο ότι το ενδιαφέρον της δίκης θα περιστραφεί στο εξής γύρω από τους αινιγματικούς αυτούς λογαριασμούς. Αλλά για τον λόγο αυτό και για να μην μείνει κολοβή η διαδικασία πρέπει να γίνουν γνωστά τα ονόματα εκείνων που εφεσιβάλλουν το άνοιγμα των λογαριασμών. Υπάρχουν νομικοί όροι αν όχι για το άμεσο άνοιγμά τους, τουλάχιστον για την κατονομασία εκείνων που δεν θέλουν αυτό το άνοιγμα; Φαίνεται ότι αυτοί οι νομικοί όροι δεν έχουν μέχρι στιγμής εξαντληθεί. Επείγει όμως προς τα εκεί να στραφεί η όλη προσπάθεια.

ΑΥΤΟ που μας ενδιαφέρει ως πολίτες είναι η πάσα αλήθεια και αυτήν θέλουμε να πληροφορηθούμε αντίθετα ακριβώς με εκείνους που ασκούν κάθε ένδικο μέσο προς τις αρχές της Ελβετίας ή όπου αλλού για να μη μάθουμε τα καλά κρυμμένα μυστικά τους. Ο Κοσκωτάς έδωσε τη Δευτέρα την εξουσιοδότηση για να ανοιχτούν οι λογαριασμοί του. Ποιοι είναι λοιπόν οι άλλοι έξι ή επτά συναλλαγέντες μαζί του; Πού κρύβονται;

ΑΚΟΥΣΑΜΕ τις ημέρες αυτές τον μάλλον νοήμονα κ. Σταμούλη να «προειδοποιεί» ότι «ενδέχεται» να υπάρχουν λογαριασμοί που ο πλαστογράφος «ενδέχεται» να αξιοποίησε προκειμένου να διασύρει πολίτες και πολιτικούς. «Ενδέχεται» πολλά να συμβαίνουν. Αλλά με αυτά τα «ενδέχεται» δεν θα συνεχίσουμε να πορευόμαστε και να μας εμπαίζουν οι πέντε, οι έξι, οι επτά...

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ και κοινωνική ζωή της Ελλάδας πρέπει να καθαρθεί. Τα θέματα και τα προβλήματα είναι σοβαρά. Κανείς ένοχος —κρυπτόμενος, φυγοδικών ή φυγομαχών— δεν μπορεί να ταλαιπωρεί άλλο τον τόπο. Όλοι έχουν λογαριασμούς ανοιχτούς με τον τόπο τους.

ΕΠΙΠΛΕΩ!... ΑΠ' ΟΤΙ ΦΑΙΝΕΤΑΙ
ΗΜΟΥΝ ΑΝΑΚΑΤΕΜΕΝΟΣ ΜΟΝΟ
ΜΕΧΡΙ ΤΟ ΛΑΙΜΟ...

ΓΑΙΤΣ

ΣΤΑΘΟΣ Δ' 91

ΚΚΕ: Το παρελθόν δεν διδάσκει!

ΕΜΠΛΕΑ οργής τα έντυπα του αυριανισμού ξιφουλκούν τώρα κατά του «αποχαυνωμένου μέσου πολίτη», που αντί να ενεργοποιηθεί για να αποτρέψει τον «διαμελισμό της οικονομίας», το «ξεπούλημα της Ελλάδας», την «απεμπόληση των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων» και άλλα δεινά, «ξεροσταλιάζει μπροστά στους τηλεοπτικούς δέκτες και τα ραδιόφωνα», για ν' ακούσει τον Κοσκωτά που «αναβαπτίστηκε σε μάρτυρα», ενώ είναι —πρέπει να είναι— μόνον κατηγορούμενος. Είναι κάτι το ασύλληπτο —αποφαινεται ένας εκ των αρθρογράφων του Ταύρου: «Μέρες δικτατορίας —γράφει— μας θύμισε το προχθεσινό (της Δευτέρας) κατόντημα. Όταν η Αθήνα άδειαζε ή όσοι δεν προλάβαιναν στριμωγνόντουσαν στις βιτρίνες των καταστημάτων που πουλούσαν τηλεοράσεις για να δουν τον Άγνωστο Πόλεμο ή την Δέσποινα σε κανένα μεγάλο ποδοσφαιρικό αγώνα»...

Η ΠΑΡΟΜΟΙΩΣΗ μπορεί να είναι ευρηματική. Ακόμα και εάν προέρχεται από ανθρώπους που, επί οκτώ χρόνια, κράτησαν τα μαζικά μέσα ενημέρωσης σε επίπεδο μονοφωνίας (και η μονοφωνία, ως γνωστόν, αποχαυνώνει...) και στήριξαν —ή έστω ανέχθηκαν— την προσπάθεια του αρχηγού τους να χειραγωγήσει την ελληνική κοινή γνώμη, μέσω μιας νέας, «δυναμικής» αυτοκρατορίας Τύπου, που θα έστηναν τα «νέα τζάκια» —λέγε με: «Γραμμή Α.Ε.», ή, καλύτερα, Γεώργιος Κοσκωτάς. Με ποιο «τουπέ», λοιπόν, σήμερα, κατακεραυνώνουν τον «μέσο πολίτη» που «ξεροσταλιάζει μπροστά στους τηλεοπτικούς δέκτες», όταν αυτοί οι ίδιοι, επί οκτώ χρόνια, έκαναν το παν για να αποπροσανατολίζουν τον λαό, τότε με την υποδαύλιση των παθών, τότε με τη διέγερση της ιδιοτέλειας, τότε με την παραποίηση της πληροφόρησης και τότε με τη μυθολογία περί «σοσιαλιστικού μετασχηματισμού»;

ΤΩΡΑ ΤΟΝ Κοσκωτά τον θέλουν μπροστά στη μικρή οθόνη, αλλά μόνον ως κατηγορούμενο! Και, βέβαια, ο υπόδικος Κοσκωτάς είναι κατηγορούμενος. Και βρίσκειται εδώ για να απολογηθεί για δύο πολύ συγκεκριμένες κατηγορίες: Υπεξαίρεση κατ' εξακολούθηση και πλαστογραφία κατ' εξακολούθηση... Αλλά συμβαίνει,

ταυτόχρονα, να είναι και «σημαντικός μάρτυς», στη διαδικασία της δικαστικής εκκαθάρισης του μεγαλύτερου πολιτικού, οικονομικού και κοινωνικού σκανδάλου που γνώρισε η χώρα. Προς τι, λοιπόν, η τόση ταραχή; Ο Γ. Κοσκωτάς δεν είναι, ασφαλώς, ο ...αρχάγγελος της αρετής και της αλήθειας. Αλλά ούτε, πάλι, μπορεί να θεωρηθεί ως ο μόνος υπόλογος όταν από την τεράστια «τοιχογραφία» που αποκλήθηκε «σκάνδαλο Κοσκωτά», παρέλασαν —και παρελαύνουν— υπουργοί, τραπεζίτες, μεσάζοντες, «καθηγητές» πανεπιστημίου, γραμματείς υπουργικού συμβουλίου κ.ά., που στήριξαν τον Κοσκωτά, που συνεργάστηκαν με τον Κοσκωτά και που εισέπραξαν από τον Κοσκωτά —τουλάχιστον ορισμένοι...

Η ΔΙΚΗ, ωστόσο, και το αντίστοιχο τηλεοπτικό «σόου», έμελλε να διακοπεί, καθώς οι δικηγόροι Αθηνών —«άνθρωποι φτωχοί, φτωχότεροι και από τον Ιώβ», όπως είπε κάποια ψυχή...— αποφάσισαν νέα αποχή (μέχρι την ερχόμενη Τρίτη), οπότε το Δ.Σ. του συλλόγου τους θα πάρει νέα απόφαση... Υπάρχει «πολιτικός δάκτυλος» πίσω από την παράταση της αποχής αυτής; «Όχι! όχι!», απαντούν όλες οι πτέρυγες του διοικητικού συμβουλίου της ΔΣΑ, που επιμένουν ότι η συμπεριφορά τους ορίζεται από συνδικαλιστικά και μόνο κριτήρια (είπαμε: «συνδικαλιστικά» και όχι «συντεχνιακά») και ότι δεν υπάρχουν «δεύτερες σκέψεις» —πολιτικές ή άλλες, συναφείς ή μη με την πορεία της δίκης. Καλού - κακού, πάντως, η κυβέρνηση (καλός ο αγιασμός, καλή, όμως, και η γάτα) σκέφθηκε να καταθέσει στη Βουλή τροπολογία που αυξάνει το ανώτατο όριο διακοπής των δικών, από 12 μέρες, που είναι σήμερα, σε 30. Η συνέχιση της δίκης, συνεπώς, μάλλον δεν κινδυνεύει.

★ ★ ★

ΠΕΡΑ ΑΠΟ τη «δίκη» όμως, η ζωή προχωρεί... Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ Α. Παπανδρέου ανακάλυψε, ξαφνικά, ότι η έλευση του Μπους στην Ελλάδα αποτελεί «μία αμερικανική διείσδυση στην περιοχή μας» και ότι η «διείσδυση αυτή βλάπτει τα συμφέροντα της χώρας». (Ενώ, όταν επισκεπτόταν την Ελλάδα ο Σουλτς λ.χ., και υπογράφαμε, ως ΠΑΣΟΚ, συμφωνία παραμονής των αμερικανικών βάσεων, η «διείσδυση» ήταν, προφανώς, αντίστροφη!). Και εφόσον το ΠΑΣΟΚ δεν βρίσκεται στην κυβέρ-

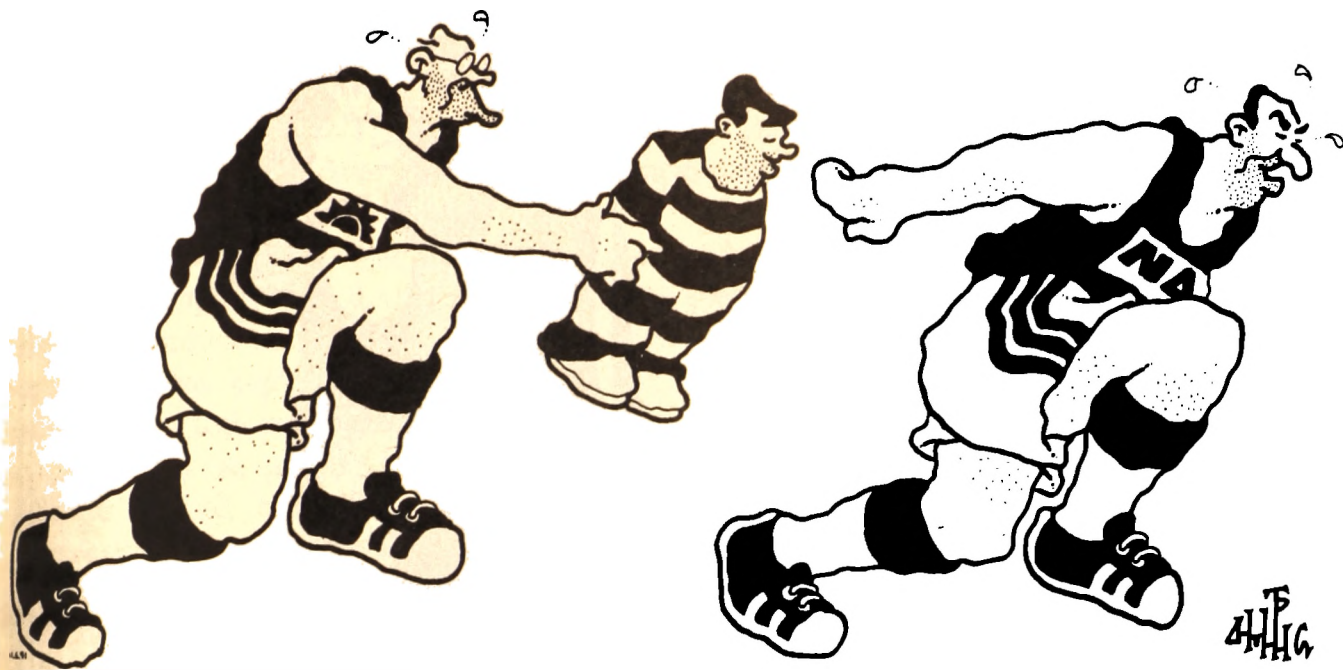
νηση, έπεται ότι απειλούνται τα πάντα, η εθνική μας ασφάλεια, η εθνική μας οικονομία, η πολιτιστική μας κληρονομιά. Ως εκ τούτου, θα πρέπει —άρθρο πρώτο— να υπάρξει έκτακτη συνεδρίαση της Βουλής, αλλά «κεκλεισμένων των θυρών»... Άρθρο δεύτερο: Να υπάρξει προσφυγή στις κάλπες, εφόσον το σημερινό κοινοβούλιο (που «πρέπει» να συνέλθει κεκλεισμένων των θυρών...) δεν μπορεί να δώσει λύση...

ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ αυτά αποτέλεσαν τη απάντηση του προέδρου του ΠΑΣΟΚ στη επίσκεψη Μητσοτάκη στην Κύπρο και στη πρωτοβουλία Βασιλείου - Μητσοτάκη για σύγκληση πολυμερούς διάσκεψης για το Κυπριακό, με τη συμμετοχή των πέντε μονιμών μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας των κυβερνήσεων Ελλάδας, Τουρκίας και Κύπρου και εκπροσώπων των δύο κυπριακών κοινοτήτων. Και η μεν πρόταση Βασιλείου - Μητσοτάκη απορρίφθηκε, όπως αναμενόταν, από την Άγκυρα, η απήχρησής της όμως ήταν ευρύτερα θετική. Ο Ιταλός υπουργός Εξωτερικών ντε Μικελίς λ.χ. (στερα από μια εγχάρδια συνομιλία του με τον κ. Α. Σαμαρά) χαιρέτισε την πρόταση για να προσθέσει ότι «ήλθε ο καιρός για λυθεί τόσο το Μεσανατολικό, όσο και το Κυπριακό».

ΩΣΤΟΣΟ, και παρά τη φιλολογία περί «κινητικότητας» του Κυπριακού, από πένθενά δεν προκύπτει ότι υπάρχει έτοιμο αμερικανικό ή τουρκικό ή αμερικανοτουρκικό σχέδιο «λύσεως του Κυπριακού» το οποίο απλώς ζητεί αποδέκτες! Η Άγκυρα, με στιγμής, «κάνει την τρελλή», αρνούμενη να δώσει οποιαδήποτε απάντηση στα ερωτήματα που της έθεσε ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ. Όσο για τους Αμερικανούς, παρά τα πηγαινε - έλα του Λέντσι, περιφέρονται μέχρι στιγμής σε νουθεσίες προς Αθήνα και Άγκυρα, για «αμοιβαίες υποχρεώσεις», με την παράλληλη διαβεβαίωση ότι υποστηρίζουν τις «καλές προσπάθειες του Κουεγιάρ»!

ΚΑΙ Η ΚΥΠΡΙΑΚΗ διπλωματία; Πισπασθεί να πείσει τον Μπους (διάβαζε τη μερικανική κυβέρνηση) ότι είναι ευχερέστερη η λύση του Κυπριακού, σε σύγκριση με το Παλαιστινιακό. Συνεπώς —διαμηνύοντας Λευκωσία στην Ουάσιγκτον— βοηθήσει και σεις στη λύση του Κυπριακού, μια και θα πρέπει —μετά τον πόλεμο στην περιοχή του Κόλπου— να δώσετε κάποια «θετικά δείγματα γραφής», ότι, δηλαδή, η «τάξη πραγμάτων» δεν είναι σχήμα λό-

ΣΚΥΤΑΛΟΔΡΟΜΙΑ 4 ΧΡΟΝΙΑ Χ4

και ότι η «αποκατάσταση της διεθνούς νομιμότητας» κάπου έγινε πράξη!

ΣΕ ΤΙ ΒΑΘΜΟ η «λογική» αυτή της κυπριακής διπλωματίας θα βρει ανταπόκριση στην Ουάσιγκτον, είναι κάτι το εξαιρετικό αμφίβολο. Όπως αμφίβολη παραμένει η απήχηση της «λογικής» Μητσοτάκη, όταν επιχειρεί να πείσει τον Οζάλ ότι περισσότερο χάνει —παρά κερδίζει— από τη συνεχιζόμενη κατοχή της Βόρειας Κύπρου.

★ ★ ★

ΜΕΣΑ ΣΤΟ δεκαπενθήμερο που επισκοπούμε κλιμακώθηκε η διαπάλη ανάμεσα στον ΣΥΝ και τους συντηρητικούς του ΚΚΕ, οι οποίοι, με πείσμα ειδωολάτρη, επιμένουν στον διορισμό —και όχι στην εκλογή— των οργάνων του ΣΥΝ. Για την κ. Αλέκα Παπαρήγα, αλλά και για τον Χ. Φλωράκη, εκλογή των οργάνων του ΣΥΝ σημαίνει... διάλυση ή «απορρόφηση» του ΚΚΕ από τον ΣΥΝ. Αποτέλεσμα: Ακόμα και η συμβιβαστική πρόταση ορισμένων στελεχών του ΣΥΝ για ένα «μικρό σύστημα» (εκλογή + διορισμό) προσέκρουσε στην άρνηση της Α. Παπαρήγα, η οποία πιστεύει ότι «η σύνθεση δεν είναι το φάρμακο για όλες τις περιπτώσεις».

ΓΙΑ ΤΗ συμπεριφορά αυτή της πλειοψηφίας του ΠΓ του ΚΚΕ, τα ερωτήματα δεν λείπουν, φυσικά: Τι προσδοκά, επιτέλους, η

πλειοψηφία αυτή από την κατευθυνόμενη «ρήξη»; Και γιατί επιλέγεται η ρήξη, από τη συνεννόηση, η στασιμότητα από τον εκσυγχρονισμό; Οι απαντήσεις ποικίλουν: Κάποιοι προσδοκούν την αναβίωση του «υπαρκτού», με τη βοήθεια του Κάστρο και των ΚΚ Κίνας, Γαλλίας, αραβικών κομμουνιστικών κομμάτων, ασιατικών κομμουνιστικών κομμάτων, κ.λπ. Κάποιοι πιστεύουν ότι «δεν αποκλείεται πτώση του Γκορμπατσώφ», οπότε «κανείς δεν μπορεί να ξέρει τι τεύξεται η επιούσα»... Και κάποιοι κάνουν τους δικούς τους αριθμητικούς υπολογισμούς: Ό,τι και να συμβεί, το ΚΚΕ θα εξακολουθήσει να υπάρχει (έστω και με ένα 5% του εκλογικού σώματος —*small is beautiful*). Και, καθώς χωρίς το ΚΚΕ ο ΣΥΝ είναι ανίσχυρος, έπεται ότι ο εκβιασμός μπορεί να περάσει!

Η ΑΛΑΖΟΝΕΙΑ δεν ήταν, βέβαια, ποτέ «ίδιον» των «καλών κομμουνιστών». Αλλά ποιος ενδιαφέρεται τώρα για «καλούς» και «κακούς» κομμουνιστές, ποιος νοιάζεται αν ναρκοθετείται ή όχι ο ΣΥΝ, ποιος άντλησε διδάγματα από ένα «επιβαρυντικό παρελθόν», με συνεχείς διασπάσεις και διχασμούς της Αριστεράς; Για παρωνυχίδας θέματα θα κουβεντιάζουμε τώρα;

ΑΝΤΩΝΩΡ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Γ. Γενναδίου 3 - Τηλ. 36.02.007

ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΣ Βραδυές μπαλέτου

Ο Κρις Καλλίτσης και η Κάτια Γεροδήμου, δυο μάλλον άσημοι χορευτές του μπαλέτου, βρίσκονται ξαφνικά μπλεγμένοι στα δίχτυα μιας πλεκτάνης που σκοπεύει ν' αναδείξει την Κάτια από το κορ-ντε-μπαλέ σαν σολίστα. Η πλεκτάνη αποτυχαίνοντας ξετυλίγει ένα κουδάρι από αλυσσιδωτές αντιδράσεις, που φτάνει ίσαμε τα Δεκεμβριανά κι από κει, πίσω πάλι στη δεκαετία του '50, στην εποχή της Χούντας και στη σύγχρονη Ελλάδα. Η αδυναμία των νεότερων γενιών να συνδέσουν τα σημερινά προβλήματά τους με την προϊστορία του τόπου στις δεκαετίες που πέρασαν, αποτελεί το κύριο θέμα του βιβλίου. Δυο παλιοί αριστεροί ανακαλύπτουν την άσχημη αλήθεια για τον εαυτό τους στο πρόσωπο ενός δεξιού, κοινού τους φίλου, κι εκείνος τη δική του ομορφιά στα πρόσωπα των παλιών συντρόφων της νεότητάς του. Οι δυο χορευτές συμβιβάζονται με την πραγματικότητα, ενώ ένα νέο αστέρι γεννιέται στο χώρο του ελληνικού Θεάτρου. Κέρδη και ζημιές από την όλη ιστορία, μένει να εκτιμηθούν στο τέλος του βιβλίου, καθώς ο αναγνώστης μια μουσκεύει στο θυθό της θάλασσας και μια στεγνώνει κάτω από τις ακτίνες του αττικού ήλιου.

ΣΥΝ: το τέλος μιας «ιστορίας»;

Τελικά, το ΠΓ του ΚΚΕ, μετά από επτάωρη συνεδρίαση, απέρριψε κατά πλειοψηφία έστω και την ιδέα ενός συμβιβασμού στο ζήτημα του τρόπου ανάδειξης της ηγεσίας στον ΣΥΝ. Βεβαίως, μάταια αναζητήσαμε κάποια σχετική ανακοίνωση του Γρ. Τύπου της ΚΕ του ΚΚΕ, που πληροφορηθήκαμε ότι υπάρχει από ρεπορτάζ του ίδιου του «Ριζοσπάστη». Λεπτομέρειες για ένα ζήτημα που προφανώς δεν βολεύει να κριθεί ως σημαντικό γι' αυτό και υποβαθμίζεται «κουτοφράγκικα».

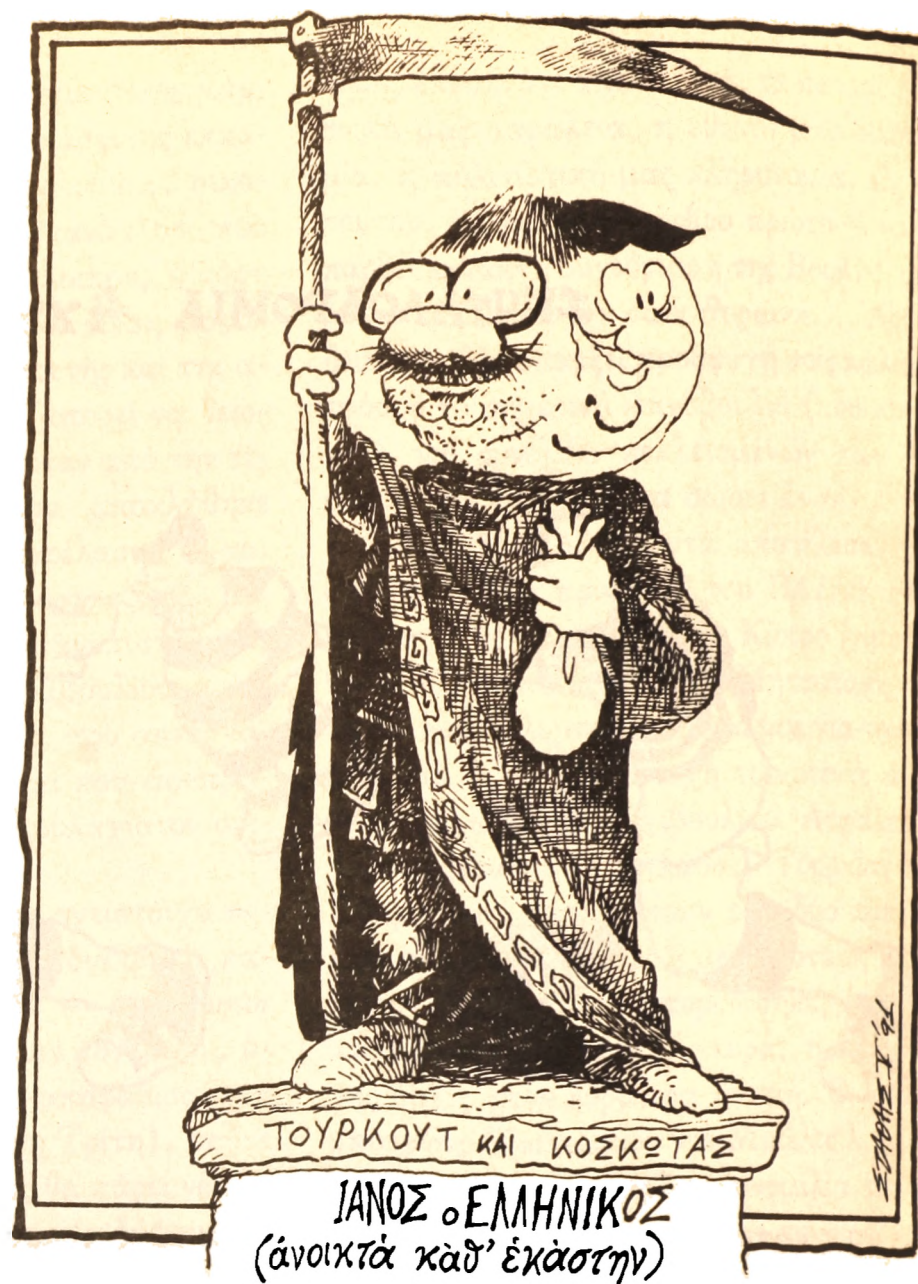
Υποβαθμίζεται, ή διαστρεβλώνεται. Δύο όψεις του ίδιου νομίσματος. Γιατί τι άλλο από διαστρέβλωση αποτελεί ο τίτλος του σε αναζήτηση της αντικειμενικότητας χειμαζόμενου «Ριζοσπάστη» που λέει «Συζήτηση, συναίνεση» (σ.σ. για την ανάδειξη ηγεσίας στον ΣΥΝ) όταν η πρόταση της πλειοψηφίας της ΚΕ του ΚΚΕ για την οποία ακριβώς γράφεται αυτός ο τίτλος είναι διορισμός ηγεσίας; Και γιατί δεν επιλέγουν τον όρο διορισμό (έστω, «επικύρωση», κατά την Α. Παπαρήγα) αφού τον θεωρούν και ως τον πλέον δημοκρατικό τρόπο; Η ουσία είναι ίδια: οι ηγεσίες επιλέγουν και η βάση στην Πανελλαδική Συνέλευση «επικυρώνει», σαν «κολαούζος»...

Δεν υπήρχε αμφιβολία ότι για την ομάδα της Α. Παπαρήγα ο διορισμός της ηγεσίας στον ΣΥΝ είναι πράγματι «αδιαπραγμάτευτος» όρος: γι' αυτούς αποτελεί μονόδρομο, προκειμένου να έχουν το κεφάλι τους ήσυχο με αυτούς που θα «στείλουν» στον ΣΥΝ με «κλειστή λίστα». Η πλειοψηφία του Π.Γ. απέρριψε και την ιδέα του δημοψηφίσματος στα μέλη του ΣΥΝ για το προτιμητέο σύστημα ανάδειξης της ηγεσίας του ΣΥΝ, διότι γενικώς οι άνθρωποι δεν επιθυμούν δεσμεύσεις από τη «βάση», ενώ προτιμούν συζητήσεις - σούπα, ή, στην καλύτερη περίπτωση, χειροκροτητές αποφάσεων του εκάστοτε ανώτατου οργάνου - ιερατείου. Η πλειοψηφία στο Π.Γ. του ΚΚΕ απέρριψε και την πρόταση των ανανεωτικών μελών του ανώτατου κομματικού οργάνου να γίνει συνεδρίαση της ΚΕ πριν συνέλθει η Ε.Ε. του ΣΥΝ· τη συνεδρίαση της ΚΕ τη μετέθεσαν για την επόμενη εβδομάδα: ο σταλινισμός σήμερα έχει και τη μορφή της τραγελαφικής κουτοπονηριάς...

Η κ. Δαμανάκη είπε πριν φύγει για το Στρασβούργο ότι η κατάσταση είναι κρίσιμη και ότι, αν δεν υπάρξει κοινά αποδεκτή λύση στο θέμα του τρόπου ανάδειξης της ηγεσίας, «τότε ασφαλώς ο καθένας αναλαμβάνει τεράστιες ευθύνες».

Μα, αυτές τις έχουν αναλάβει ήδη οι εικονολάτρες του Περισσού —οι οποίοι φαίνεται να «ανησυχούν» για τους συσχετισμούς που διαμορφώνονται στις εκλογές αντιπροσώπων για την Πανελλαδική Συνέλευση του ΣΥΝ στα τέλη Ιουνίου, και γι' αυτό έχουν επιλέξει τη ρήξη (εξάλλου είναι και «δεξιός» ο ΣΥΝ...). Γι' αυτό και ο κ. Φλωράκης, στο όνομα του οποίου είναι κατατεθειμένος και ο τίτλος του ΣΥΝ, σφυρίζει τάχα αδιάφορα, η δήθεν «σνομπάρια» και προτιμάει να περιοδεύει ανά την Θάσο μιλώντας για τα περιβαλλοντικά προβλήματα του νησιού με κατοίκους «κόκκινων χωριών»...

Ό,τι προσχήματα στρουθοκαμηλισμού, στρεψοδικίας και κουτοπονηριάς αν επιστρατεύσουν οι γραφικοί νεοσταλινικοί του Περισσού, είναι ηλίου φαεινότερον ότι είναι αυτοί που, μπροστά στην επιδίωξη απόλυτου ελέγχου του ΣΥΝ στην οποία τους οδη-

γούν κάποιοι «φόβοι» τους, θα φθάσουν στο σημείο να αποπειραθούν και την οριστική διάλυση μιας ιστορίας που αναπτέρωσε τις ελπίδες της Αριστεράς.

Είναι ζητούμενο το αν θα το κατορθώσουν. Το 1991 δεν είναι ίδιο με το 1968, που τόσο αποκρουστικά αυτοί οι ίδιοι επαναφέρουν στην επικαιρότητα.

T.K.

Για τον «Ριζοσπάστη»

Κακή έως χειρίστη είναι η προοπτική που διαγράφεται για την ίδια την επιβίωση του «οργάνου της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΕ», σύμφωνα με στοιχεία αποκλειστικής έρευνας για την εφημερίδα που πραγματοποίησε η εταιρεία ΔΗΜΕΛ το δεύτερο εξάμηνο του 1990 και στοιχεία της οποίας δημοσιεύτηκαν στον Κυριακάτικο Ριζοσπάστη, 9/6/'91.

Τα στοιχεία είναι αποκαλυπτικά για την εικόνα που έχουν για την ιστορική εφημερίδα οι ίδιοι οι αναγνώστες της: από τους 600 αναγνώστες του «Ριζοσπάστη» (σε συνολικό δείγμα πληθυσμού 3.000 ατόμων), οι μισοί δεν την θεωρούν αντικειμενική εφημερίδα ενώ περισσότερο από 80 % δεν θεωρεί πως είναι «ανεξάρτητη».

Δεν είναι να εκπλήσσεται ή έστω να απορεί κανείς: δύο ημέρες μετά τη δημοσίευση της έρευνας οι αναγνώστες του «Ρ» της Τρίτης 11/6/'91 μάταια θα αναζητούσαν στις στήλες της εφημερίδας τους, έστω και καταχωνιασμένη με τον γνωστό τρόπο, κάποια είδηση σχετικά με τις εξελίξεις στον ίδιο τον «Ρ» την προηγούμενη ημέρα, Δευτέρα 10/6/'91. Στη σύσκεψη της Δευτέρας λοιπόν, παραιτήθηκε ο υπεύθυνος πολιτικού και υπεύθυνος επίσης του κυριακάτικου φύλλου κ. Καλλιτσης επειδή η κ. Παπα-

ρήγα είχε κόψει άρθρο του Θ. Καρτερού (με το φοβερό, μεταξύ άλλων, επιχείρημα: «κι αυτός σαν διευθυντής θα έχει κόψει στο παρελθόν άρθρα...»). Επίσης, από «συνεπείς» κομμουνιστές, στην ίδια σύσκεψη εξαπολύθηκαν μύδροι, μέχρι και ζητήθηκαν απολύσεις στελεχών του «Ριζοσπάστη» είτε επειδή συνεργάζονται με το «αντικομμουνιστικό» περιοδικό «Επτάμισι», είτε επειδή είναι εκτός γραμμής. Στην ίδια σύσκεψη υπήρξαν καταγγελίες για «παρακολουθήσεις —τηλεφωνικές ή άλλες— «αιρετικών» στελεχών της εφημερίδας.

Όλα αυτά, που, τονίζουμε και πάλι, αφορούν τον ίδιο τον «Ριζοσπάστη», οι αναγνώστες του τα πληροφορήθηκαν από τις «αστικές» εφημερίδες. Για να μην αναφερθούμε στο πώς παρουσιάστηκε το αδιέξοδο στο οποίο κατέληξε πάλι η συνεδρίαση της Πολ. Γραμματείας του ΣΥΝ, μετά από την απόρριψη των συμβιβαστικών προτάσεων Δαμανάκη από την εκπρόσωπο των σταλινικών του ΚΚΕ κ. Παπαρήγα...

Με κάτι τέτοιες αντιλήψεις, που θυμίζουν το αμίμητο του Χ. Φλωράκη «αλήθεια είναι ό,τι συμφέρει το λαό» (δηλ. το «Κόμμα»), τι καμπάνια να κάνεις για να βοηθήσεις την κυκλοφορία ενός αναξιόπιστου «οργάνου της ΚΕ του ΚΚΕ»; Με τέτοιες αντιλήψεις πώς να μην μπει «λουκέτο» στην «Πρώτη». Και πώς ο «Ριζοσπάστης» να μην καταποντιστεί από 59.471 φύλλα το 1985 στα 28.740 το 1990!

Ίσως μπορέσει να κρατηθεί στη ζωή ο «Ριζοσπάστης» με ενέσεις από το ταμείο της νέας «Διεθνούς» που πασχίζουν να φτιάξουν και οι δικοί μας «συνεπείς» μαρξιστές - λενινιστές —έστω και αν το κόμμα του Αλία γλιστράει κι αυτό τώρα στον «οportunισμό» πριν καλά - καλά στεγνώσει το μελάνι της τελευταίας Ολομέλειας του ΚΚΕ που βιάστηκε να το αγκαλιάσει...

Δ.Φ.

...«Ριζοσπαστικές» λύσεις

Από κρίση σε κρίση βαδίζει ο «Ριζος» αναθεματίζοντας ανταποκριτές του στο εξωτερικό που δεν ακολουθούν την κομματική γραμμή, «καίοντας» κείμενα και άλλα τινά, τα οποία καταγράφει ο «αστικός Τύπος» ενημερώνοντας τους απληστους αναγνώστες του. Αδιέξοδα παντού. Μέρες χαλεπές, σκοτεινές και ανατριχιαστικές. Η αυθάδεια και η αλαζονεία αφθονούν. Τολμάει κανείς να φανταστεί συμμετοχή του κόμματος της Παπαρήγα και του Φλωράκη σε κυβέρνηση «των προοδευτικών δυνάμεων», τον κ. Κολοζώφ υφυπουργό Εξωτερικών, τον κ. Παπαρήγα διευθυντή της ΕΡΤ, τον κ. Κατσιμάρδο πρόεδρος του Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου και τον κ. Τσίγκα κυβερνητικό εκπρόσωπο; Έλεος.

Κ.Β.

Βράχο - Βράχο

Οι Τούρκοι στρατιωτικοί επανεμφανίζονται στο προσκήνιο διεκδικώντας και τις βραχονησίδες στο Αιγαίο, οξύνοντας ακόμη περισσότερο το κλίμα των ελληνοτουρκικών σχέσεων εν μέσω των διπλωματικών δραστηριοτήτων για την επίλυση του Κυπριακού. Η αλαζονεία του Οζάλ, ενισχυμένη από τον αναβαθμισμένο ρόλο της Τουρ-

κίας στην περιοχή μετά τον πόλεμο στον Περσικό και από την «προσωπική» σχέση με τον Μπους, ενισχύεται τώρα από τους στρατιωτικούς που έχουν ξεπορτίσει προς άγρην βράχων στο Αιγαίο. Και ταυτόχρονα εντείνονται οι προκλήσεις με τις αλληπάλληλες παραβιάσεις του ελληνικού εναέριου χώρου από τουρκικά μαχητικά αεροσκάφη.

Διερωτάται κανείς αν η χα-

μηλότονη αντίδραση της Αθήνας είναι η πρέπουσα απάντηση στις παρούσες συνθήκες κι όχι η ανοιχτή καταγγελία της τουρκικής πολιτικής που ξέρει πάντα να χτυπά στα αδύνατα σημεία μας την κατάλληλη στιγμή. Γιατί οι κλιμακούμενες αυτές προκλήσεις αποτελούν πάγια τακτική πίεσης της Αγκυρας. Αν μπορούσαμε βέβαια να επεκτείνουμε τα χωρικά μας ύδατα στα 12 μίλια, τότε τα πράγματα στο Αιγαίο θα είχαν λυθεί αυτομάτως κι ως θεωρεί η Τουρκία την κίνηση αυτή ως *casus belli*. Αν...

Διότι βαδίζουμε από το κακό στο χειρότερο με αποτέλεσμα σε λίγα χρόνια να μην μπορούμε να υπερασπίσουμε ούτε τα στοιχειώδη δικαιώματά μας στην περιοχή.

Κ.Β.

Απελάσεις

Το κύμα των απελάσεων Παλαιστινίων παρασέρνει —μεταξύ άλλων— και τον τέως πρέσβη της PLO στην Ελλάδα Γκαντούρ Μασούντ. Με την μυστικοπάθεια που περιβάλλει την όλη επιχείρηση δεν έχει κανείς στοιχεία να αντικρούσει όσα η κυβέρνηση ισχυρίζεται.

Αλλά φοβούμαστε —πέρα από τις γενικευμένες διώξεις και απελάσεις— ότι κάτι δεν πάει καλά. Και σίγουρα κάτι δεν πάει καλά όταν απελαύνεται και ο κ. Γκαντούρ Μασούντ, φίλος της Ελλάδας που πολλά θετικά έπραξε για τη χώρα μας στον αραβικό κόσμο.

Η απέλαση πρέπει να ανακληθεί.

Σ.Π.

Πάει κι αυτό...

Οι ελεγκτές της ΕΟΚ ήλθαν (δυστυχώς για τον κ. Παλαϊοκρασά) είδαν (και έμειναν έκπληκτοι με τα όσα είδαν) και απήλθαν (προς ακακούφιση όλων μας).

Οι ελεγκτές της ΕΟΚ φυσικά θα ξανάρθουν, θα ξαναδούν και θα ξαναφύγουν και εμείς (να εί-

σαστε σίγουροι) πάλι θα γράφουμε ότι ο θεσμός των κτηματικών ομολόγων δεν «τραβάει», ότι η φορολόγηση των αγροτών δεν αποδίδει και ούτω καθ' εξής...

Να είσαστε σίγουροι.

Ν.Χ.

Ρίσκα...

Αν η υποτίμηση της δραχμής συνεχισθεί με τους σημερινούς ρυθμούς τότε η «σωρευτική υποτίμηση» του εθνικού μας νομίσματος θα ανέλθει μέχρι τέλος του χρόνου σε 17,3% ως προς το σύνολο των νομισμάτων και σε 12,8% ως προς τα ευρωπαϊκά νομίσματα.

Δεν το λέμε εμείς, αλλά το Κέντρο Εξαγωγικών Ερευνών και Μελετών και διερωτάται κανείς: αξίζει να καταθέτει στις Τράπεζες με τα τρέχοντα επιτόκια και την «αναμενόμενη» σωρευτική υποτίμηση;

Δ.Κ.

Αμιάντος

Σοβαρότατο το θέμα του αμιάντου που προέκυψε στην αρτοποιία και ορθά ο Εισαγγελέας της Αγορανομίας κ. Ε. Φραγκιαδάκης διέταξε προκαταρκτική εξέταση για το θέμα. Δεν αφορά μόνο τους αρτεργάτες, που εκτίθενται σε άμεσο κίνδυνο, αλλά και όλους τους καταναλωτές. Η έρευνα όμως πρέπει να διευρυνθεί, με δημόσιες ακροάσεις και συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων φορέων και του κοινού. Περιβάλλον δεν είναι μόνο το πράσινο. Τι κάνουν οι διάφορες ποικιλώνυμες οργανώσεις;

Τ.Κ.

Ίμβρου υπόμνηση

Ημερήσιο Συνέδριο για την τύχη της Ίμβρου οργανώνουν το Σάββατο, 22 Ιουνίου, στο ξενοδοχείο Χίλτον τα σωματεία της Ίμβρου. Για να θυμηθούμε όλοι το πώς εξισώθηκε κυριολεκτικά, με τις διάφορες γνωστές τουρκικές μεθόδους, ο ελληνι-

χός πληθυσμός του νησιού, το πώς εποικίστηκε, το πώς παραβιάστηκαν όλες οι διεθνείς ρυθμίσεις. Για να ζητάνε σήμερα οι

Τούρκοι και τα ρέστα. Να τιμήσουμε τους γενναίους αυτούς Έλληνες στη γωνιά αυτή του Αιγαίου. Να θυμηθούμε.

Δικηγόροι: από τι απέχουν;

Η επεισοδιακή δικηγορική συνέλευση στο «Ακροπόλ» την Τρίτη 11 Ιουνίου, κρίθηκε κατά την 5η (!) τελικά ψηφοφορία της ότι αποφάσισε αποχή διαρκείας, κάτι που ήταν φανερό από την πρώτη της ψηφοφορία αλλά «μη αποδεκτό» από τη νεοδημοκρατική πλειοψηφία του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.

Με κύριο αίτημα την απόσυρση των ρυθμίσεων του πρόσφατα ψηφισθέντος νομοσχεδίου περί επαγγελματικής στέγης, η «βάση» των αθηναίων δικηγόρων υπερέβη και αυτή ακόμα την πρόταση της αντικυβερνητικής μειοψηφίας του Δ.Σ. του ΔΣΑ περί κυλιόμενων 48ωρων αποχών, σε μία συνέλευση που διακρινόταν για ένα αρκετά υψηλό επίπεδο συμμετοχής. Από το «μέτωπο» των γιατρών, των μηχανικών και των λοιπών επαγγελματιών εμπόρων και βιοτεχνών, η αντίδραση είναι ακόμα υποτονική, προς όφελος της πρωτοπορίας των λειτουργιών της Θέμιδος...

Πέραν των ζητημάτων που άπτονται του περιεχομένου και της τακτικής στις επιδιώξεις ικανοποίησης των αιτημάτων του κλάδου —και που κρίνεται κυρίαρχα από τις εσωτερικές διαδικασίες ενός σωματείου— υπάρχει ένα ζήτημα στην αποχή των δικηγόρων που αφορά στις σχέσεις του επαγγέλματός τους όχι με τα συμφέροντά τους αλλά με τους θεσμούς. Ειδικά σήμερα, αυτή η σχέση εκφράζεται κυρίως στην παρουσία των δικηγόρων στη δίκη που διεξάγεται στο Ειδικό Δικαστήριο.

Είναι πασίγνωστες οι επανειλημμένες διακοπές της δίκης λόγω της αποχής των συνηγόρων των κατηγορουμένων τέως υπουργών του ΠΑΣΟΚ. Όπως γνωστή είναι επίσης η συζήτηση που ολοένα πλέον διεξάγεται για το ενδεχόμενο αναβολής της δίκης λόγω της δικηγορικής αποχής. Κατ' αυτόν τον τρόπο ο δικηγορικός κόσμος εμπλέκεται εξ αντικειμένου σε πολιτικού χαρακτήρα χειρισμούς και σχέδια που σίγουρα δεν είναι χαρακτηριστικά σύμφωτα, αλλά, αντίθετα, ξένα προς το λειτουργήματά του. Και ήδη μία συμπολιτευόμενη εφημερίδα —έστω και του «αυριανικού» ρεύματος— έσπευσε να χρεώσει το δικηγορικό κόσμο στο στρατόπεδο των συμμάχων του ΠΑΣΟΚ, το οποίο δεν αποκλείει να είναι συμφέρουσα και μία αναβολή της δίκης.

Γι' αυτό, το ερώτημα είναι υπαρκτό: από τι απέχουν οι δικηγόροι; Μήπως θα πρέπει να υπάρξει κάποια αυξημένη ευαισθησία απέναντι στη διεξαγωγή της δίκης στο Ειδικό Δικαστήριο, και να εκδηλωθεί κάποια χειρονομία «επιμερισμού» της αποχής ως προς την άσκηση των δικηγορικών καθηκόντων στο Ειδικό Δικαστήριο. Γιατί να εμφανισθεί αύριο ο κ. Κανελλόπουλος και να διεκδικήσει αυτός, με κάποια «νομοθετική ρύθμιση» του υπ. Δικαιοσύνης τον τίτλο του «υπερασπιστή των θεσμών»;

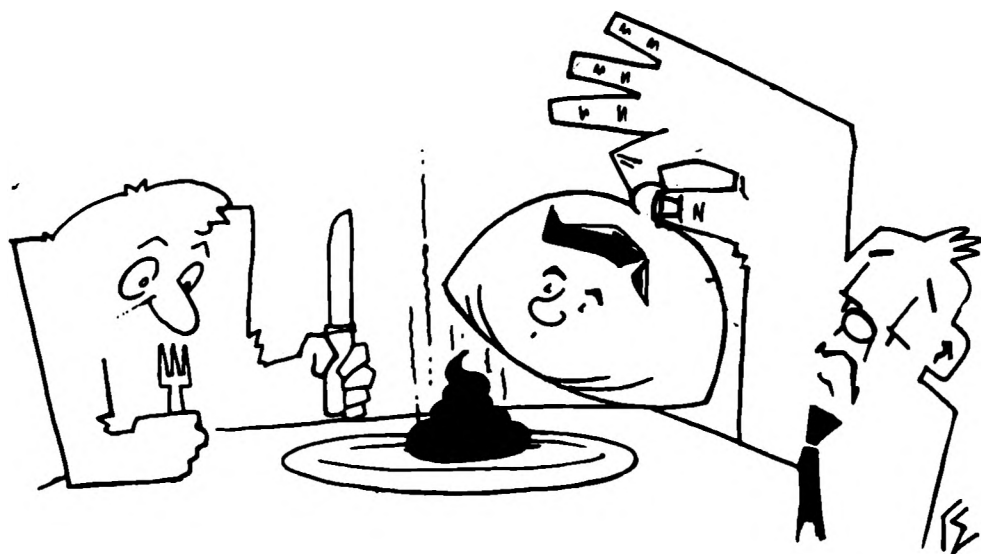
Τ.Κ.

Στον αστερισμό της Ευρώπης

Με παράθεση δείπνου και

την εκφώνηση μιας προσεκτικής και ενδιαφέρουσας ομιλίας, εόρτασε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας την 10η επέτειο από την

πλήρη ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Επρόκειτο για μία πολιτική απόφαση μεγάλης εθνικής σημασίας. Έχει πλέον αναγνωριστεί σήμερα από όλους, ακόμα και από τους πιο φανατικούς πολέμιους της ένταξης, με εξαίρεση το ΚΚΕ που εξακολουθεί να αναμασά ορισμένες χρεωκοπημένες ιδέες του πολύ απώτατου παρελθόντος. Αρκεί βέβαια να αναλογιστεί κανείς σήμερα τη θέση της χώρας εκτός Ευρωπαϊκής Κοινότητας, υπό το πρίσμα των εσωτερικών της προβλημάτων και των συνταρακτικών διεθνών ανακατατάξεων, για να συνειδητοποιήσει το μέγεθος του εγχειρήματος και την ιστορική του εμβέλεια.

Ανακαλύψαμε βέβαια την Ευρώπη και ανακαλύπτουμε συνεχώς με έκπληξη τις διαφορές πτυχές και αντιφάσεις της. Ακόμα και το ίδιο το ΠΑΣΟΚ ερχόμενο στην εξουσία το 1981, λίγους μήνες μετά την ένταξη, κι αφού είχε περιπλανηθεί αναζητώντας απανταχού διάφορες τραγελαφικές λύσεις, «συμβιβάστηκε» τελικά με την ιδέα. Και «άρμεξε την αγελάδα» αρκούντως ώστε να δημιουργήσει μία σταθερή εκλογική βάση στην ύπαιθρο και τα μικρομεσαία στρώματα των πόλεων. Οι άλλες, οι πιο ουσιαστικές πτυχές της ΕΟΚ, αγνοήθηκαν σε μεγάλο βαθμό.

Μπορεί με την ένταξη η Ελλάδα να ξέφυγε από την μοναξιά και τη διεθνή απομόνωσή της στην άκρη αυτή της γης. Αλλά εξακολουθεί να παραμένει απελπιστικά μόνη μεταξύ των 12 από άποψη νοοτροπίας, αξιών και δημιουργικής παρέμβασης και συμμετοχής που θα

άφηναν τη δική της σφραγίδα στις ευρωπαϊκές εξελίξεις, πεδίο απέραντο για αξιολογή και σοβαρή παρουσία. Γιατί, στο ερώτημα «τι έχετε εσείς να προσφέρετε στην Ευρώπη» δύσκολα μπορούμε ακόμα να απαντήσουμε με αυτοπεποίθηση. Εξακολουθούμε να πιστεύουμε ότι οι πάντες συνωμοτούν εναντίον μας και απεργάζονται το κακό μας, ενώ εμείς οι ίδιοι με τις ισχνές αποδόσεις σε όλους τους τομείς και την συμπεριφορά μας υπονομεύουμε το μέλλον μας.

Τώρα που τα χρονικά περιθώρια στενεύουν απελπιστικά, ας προσπαθήσουμε να δούμε την ΕΟΚ όχι μόνο σαν πηγή άντλησης πόρων και χώρο διεκδίκησης, αλλά σαν μία πολυεπίπεδη

δυναμική πραγματικότητα που εξελίσσεται συνεχώς. Μία ενότητα όπου κυριαρχεί η ελευθερία και η δημοκρατία με όλες τις γνωστές ατέλειες και αντιφάσεις όπου έχει διατηρηθεί η ειρήνη για μισόν αιώνα, όπου υπάρχουν όχι μόνο τα μονοπώλια αλλά και ο κοινωνικός χώρος, η πολιτιστική πολυμορφία — ο πολιτικός και κοινωνικός πλουραλισμός. Όπου συγκατοικούν πολλοί λαοί, έθνη γλώσσες σε μία προωθητική συνεργασία που δεν έχει ιστορικό προηγούμενο.

Σ' αυτό το χώρο οι ευκαιρίες και οι δυνατότητες παρέμβασης είναι μεγάλες. Όπως μεγάλη είναι η κοινή πορεία των λαών της Ευρώπης, μέσα από συγκρούσεις και αντιφάσεις. Απ' αυτή την πορεία, ιστορικά, εθνικά, πολιτιστικά δεν δικαιούμαστε να απέχουμε. Το τίμημα της βραδυπορίας θα είναι βαρύτατο. Ο λόγος του Προέδρου της Δημοκρατίας μετέφερε κα

κάποιο μήνυμα ελάχιστης αι-
ποδοξίας. Δεν την συμμεριζό-
ιαστε τόσο εύκολα. **Κ.Β.**

Βαρκούλες ρμενίζουν

Το ρόλο του Καίσαρα υποδύ-
αι και πάλι ο κ. Παπανδρέου
οιμάζοντας σήμερα την εισοδό
ν από θαλάσσης στην Πάτρα
στυλ ρωμαϊκού θριάμβου. Α-
ντ' πέρασε κι ο Μάιος χωρίς να
νουν εκλογές, τώρα τις μετα-
τει για τα τέλη του έτους.
κι πάει λέγοντας, μη έχοντας
άλλο να προτείνει για την έ-
δο από την κρίση παρά «κα-
θυνητήριες γραμμές» στους
είζονες (sic) τομείς της κοι-
νίας και οικονομίας της χώ-
ς». Τίποτα επί του συγκεκρι-
ου. Με τις παλιές του απο-

σκευές περιφέρεται χωρίς να έ-
χει τίποτα το καινούριο να πει,
καμιά λύση στα φλέγοντα προ-
βλήματα της χώρας να προτεί-
νει. Αντιπολίτευση εκ του α-
σφαλούς. Βροντώδης, μεγαλό-
στομη, συνθηματολογική, αλα-
ζονική και κενή περιεχομένου.
Η φωνή του ενός και το (ανύ-
παρκτο) πρόγραμμα του ενός.
Όπως πάντα. **Κ.Γ.**

Το συμπλεγματικό ζωύφιο

Συνεχίζει το «Ποντίκι»
—έτσι κάθε φορά που το νέφος
το πνίγει— και κλείνεται στο
θάλαμο με τους τέσσερις καθρέ-
πτες. Αναφέρεται σε «πράκτο-
ρες». Ξεχνά μόνον ότι τους
«πράκτορες» αυτούς —δηλ.
τον Μιχ. Δημητρίου— τους

χρησιμοποίησε το ίδιο κατ' εξα-
κολούθησιν και συνήθεια για
αρκετό διάστημα. Έτσι γεννή-
θηκε κι ας μην λέει ό,τι θέλει,
όταν θέλει ή όποτε το θυμηθεί.

Ελλάς οικοπεδοφάγων

Στο σφυρί με τα περιώνυμα
κτηματικά ομόλογα θα βγάλει
η κυβέρνηση της ΝΔ και το Τα-
τόι, υπολογίζοντας να εισπράξει
κάποια μετρητά για τα άδεια
ταμεία του Δημοσίου. Πόσα;
Ουδείς γνωρίζει. Τρέξτε να
προλάβετε και να δείτε πού πέ-
φτουν τα οικόπεδά σας.

Ελλάς των οικοπεδοφάγων
με τη σφραγίδα του δημοσίου.

Το ιστορικό Τατόι με έκταση
2.500 στρέμματα, όπου από το
1929 είναι εγκατεστημένη η
Πολεμική μας Αεροπορία και

που ταυτίζεται με τη Σχολή Ι-
κάρων, στο στόχαστρο των δη-
μοσίων κτηματομεσιτών. Δεν
έχει σημασία η ιστορία του. Η
επιχειρησιακή και εκπαιδευτική
του χρησιμότητα. Το γεγονός
ότι εκεί εξυπηρετούνται πρό-
γραμμα αεροπυρόσβεσης και α-
εροφεκασμού του υπουργείου
Γεωργίας, που έχει συνολικά
47 αεροσκάφη και πρόγραμμα
επιτήρησης θαλασσών του υ-
πουργείου Εμπορικής Ναυτι-
λίας που μάλιστα χρηματοδο-
τείται από την ΕΟΚ με 2,2 δισ.
δρχ. Και τελικά, δεν έχει ση-
μασία που το συνολικό κόστος
υποδομής όλων των εγκατα-
στάσεων του αεροδρομίου υπο-
λογίζεται σε 48 δισ. δρχ. κι ότι
δεν υπάρχει άλλος κατάλληλος
χώρος για όλες αυτές της δρα-
στηριότητες στην Αττική ή τη
Βοιωτία. Δεν είναι ντροπή;

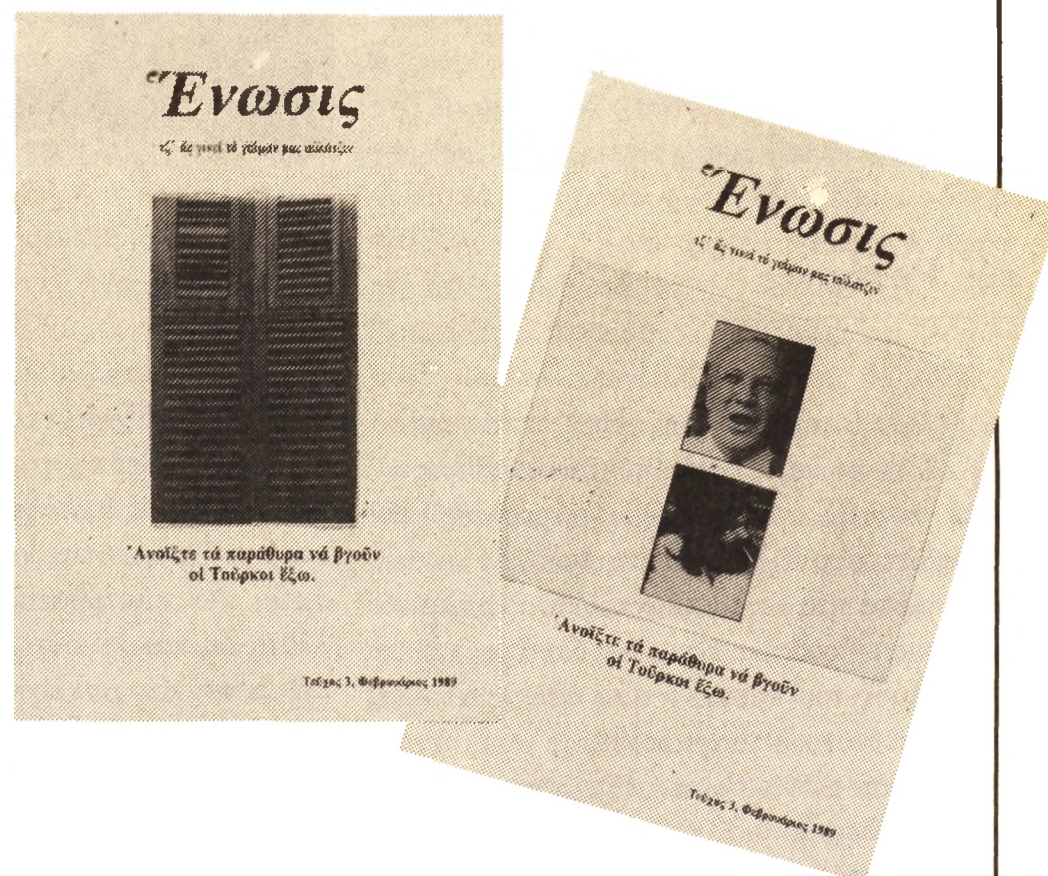
Β.Κ.

Ο Τύπος διώκεται και στην Κύπρο

Η δίωξη της «Ελευθεροτυπίας» και έξι ακόμα εφημερίδων με
το αντιτρομοκρατικό νομοσχέδιο ξεσήκωσε θύελλα διαμαρ-
τυριών σε Ελλάδα και εξωτερικό. Στην Κύπρο, μια άλλη δι-
κη ενός εντύπου άρχισε στις 3 Ιουνίου και συνεχιζόταν τουλά-
χιστον και την περασμένη Τετάρτη, ημέρα που γράφονταν
αυτές οι γραμμές.

Κατηγορούμενος είναι ο υπεύθυνος έκδοσης του περιοδικού
«Ένωσις» Βάσος Ν. Πτωχόπουλλος, ο οποίος κριτικάρει
την «ενδοτική γραμμή», όπως την αποκαλεί, ολόκληρης της
πολιτικής ηγεσίας της ελληνοκυπριακής κοινότητας, η οποία
—θεωρεί ο κ. Πτωχόπουλλος— απεμπολεί τα κυριαρχικά
δικαιώματα του κυπριακού κράτους χάριν της εξεύρεσης μιας
οποιασδήποτε λύσης του Κυπριακού. Ο υπεύθυνος του περιο-
δικού παραπέμπεται για το εξώφυλλο που δημοσίευσε στο
τεύχος Φεβρουαρίου 1989: κάτω από τα κλειστά φύλλα ενός
παραθύρου αναγραφόταν η φράση: «Ανοίξτε τα παράθυρα
να βγουν οι Τούρκοι έξω». Ανοίγοντας τα κλειστά παραθυ-
ρόφυλλα, απεικονίζονταν, ανά ζεύγη, πολιτικές προσωπικό-
τητες των κυπριακών κομμάτων (είχαν τυπωθεί 20 διαφορε-
τικά εξώφυλλα). Στο επεξηγηματικό κείμενο στη θέση του
κυρίου άρθρου, με σαρκαστικό χιούμορ, αποδιδόταν ο χαρα-
κτηρισμός του Τούρκου πράκτορα στους ελληνοκύπριους πο-
λιτικούς που στηρίζουν μια πάση θυσία διζωνική λύση.

Μήνυση υπεβλήθη από όλους σχεδόν τους «φωτογραφη-
θέντες» στο εξώφυλλο του περιοδικού. Και επειδή στην Κύ-
προ ο Β. Πτωχόπουλλος είναι κατ' ουσίαν μόνος του, αλλά
και επειδή τα αδικήματα Τύπου επισύρουν ποινές μη εξαγο-
ράσιμες, η ποινή που προβλέπεται να του επιβάλουν είναι

τουλάχιστον εξαμήνη φυλάκιση μη εξαγοράσιμη.

Στην περίπτωση της «Ελευθεροτυπίας» διεθνείς οργανώ-
σεις Τύπου, εκδότες, διευθυντές και δημοσιογράφοι από διά-
φορες χώρες εξέφρασαν την έντονη διαμαρτυρία τους για την
περιστολή των ελευθεριών του Τύπου στην Ελλάδα. Μήπως
κάτι ανάλογο θα έπρεπε να επιδιώξουμε για την περίπτωση
του κυπριακού περιοδικού; Στο κάτω - κάτω ο σαρκασμός
και η έντονη κριτική για την πανεθνική «χαλαρότητα» περί
το Κυπριακό μάλλον έπαινο ζητά παρά διωγμούς.

Η.Κ

Ο Κοσκωτάς και τα «ράκη» της μεγάλης δίκης

του Ρεπόρτερ

Είναι θέμα προς συζήτηση το αν η ελληνική κοινή γνώμη ικανοποιήθηκε από την πρώτη ημέρα παρουσίας του Κοσκωτά στο Ειδικό Δικαστήριο, το αν και κατά πόσο ήταν επαρκώς πειστική η εικόνα του ανθρώπου που λέει πως κατέχει στους φακέλλους του «συντριπτικά στοιχεία» για τους υπεύθυνους μιας υπόθεσης που, όπως θρασύτατα ο ίδιος είπε, «ταλαιπωρεί τρία χρόνια τώρα τον ελληνικό λαό». Οι τίτλοι των εφημερίδων της επομένης ημέρας, κινούνταν ανάμεσα στη γελοιοποίηση του Κοσκωτά μέχρι την απορία για το ότι κανένα τρανταχτό αποδεικτικό στοιχείο δεν κατατέθηκε από τον κατηγορούμενο μεγαλοπατεώνα στην πρώτη, και σαφώς κρισιμότερη, κατάθεσή του στο Ειδικό Δικαστήριο. Και δεν είναι κρισιμότερη η πρώτη του κατάθεση μόνο διότι αυτή δίνει το στίγμα της τακτικής του, αλλά και γιατί στην ουσία ο Κοσκωτάς διέτρεξε όλα τα ουσιαστικά σημεία τα οποία εξαρτώνται από τη δική του μαρ-

τυρία ή σχετίζονται με το δικό του ρόλο στο σκάνδαλο. Βεβαίως, η υποδοχή που είχε από τον τύπο η κατάθεση Κοσκωτά είναι συνάρτηση περισσότερο πολιτικών υπολογισμών και «μετρήσεων» εκ μέρους του τελευταίου και λιγότερο δικονομικών επιχειρημάτων και συλλογισμών: μπορεί ο Κοσκωτάς να εμφανίσθηκε δικονομικά αδύνατος, όμως η στάση των εκδοτών απέναντί του είναι σαφώς διαφορετική από την εποχή που η εξίσου αστήρικτες πραγματολογικά κασέττες του έκαναν τα περίφημα «οκτάστηλα» που στηλίτευε ο τότε πρωθυπουργός και ο σημερινός αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης.

Όμως δεν είναι η στάση του Τύπου —αλλαγμένη εξάλλου από την εποχή της κυβέρνησης Ζολώτα...— ούτε η πιθανή «απογοήτευση» του κοινού από την πρώτη κατάθεση Κοσκωτά, που είναι τα ζητούμενα στη νέα φάση στην οποία ούτως ή άλλως εισήλθε η «δίκη του αιώνα». Διότι το βέβαιο

είναι πως μια δίκη, η οποία στηρίχθηκε στις «καταγγελίες» κυρίως του Κοσκωτά και δευτερευόντως στις μαρτυρίες των ανθρώπων του στενού του περιβάλλοντος, θα απασφηνισθεί με τη φυσική παρουσία του παράγοντα της δίκης και με τον έλεγχο στον οποίο θα υποβληθούν ισχυρισμοί και πιθανές υποδείξεις του. Τα ζητούμενα είναι άλλα και αφορούν αυτή τούτη την υπόθεση της κάθαρσης και την πορεία της. Και η κάθαρση, αν κάποιος θέλει να τιμήσει την έννοια της ως γνώμονα αποκατάστασης ορθόδημού ήθους και διαφανών πρακτικών εξουσίας, είναι σίγουρο πως δεν αντέχει σε ξευτελισμούς του είδους «ποιες διαστάσεις έχει ένα κουτί πάμπερς», και σε προσκομισεις τέτοιων «κουτιών» στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο —πρακτικές που φιλοξενούνται προηγουμένως ή στη συνέχεια σε πρωτοσέλιδους χυδαίους τίτλους. Ούτε επίσυνάδει προς το ήθος που εμπεριέχει η έννοια και οι πρακτικές συνεκδοχές της κ

Κατά την πρώτη ημέρα κατάθεσης του επιστρέψαντος «ασώτου» Γ. Κοσκωτά, η ακροαματικότητα ενός ιδιωτικού τηλεοπτικού σταθμού σημείωνε εκείνες τις ώρες της απευθείας μετάδοσης από το Ειδικό Δικαστήριο, το ρεκόρ άνω του 50%. Ένα κράμα μυστηρίου, αποκαλύψεων, ίντριγκας και περιέργειας αποτέλεσε ίσως το ισχυρότερο κίνητρο για την κίνηση που έκανε το κοινό να συντονίσει τους ραδιοτηλεοπτικούς του δέκτες στο μήκος κύματος που ακουγόταν η φωνή του καταθέτοντος απατεώνα για το αποκληθέν «σκάνδαλο του αιώνα».

αρχής η επιλεκτική ευαισθησία που έχει επιδειχθεί στην αίθουσα του Ειδικού Δικαστηρίου προς μάρτυρες κατηγορίας που νομίζουν πως καταθέτουν ό,τι θέλουν και όπως θέλουν, λες και βρίσκονται σε λέσχη ή καφενέ.

Όπως επίσης δεν υπηρετούν την κάθαρση συγχύσεις ρόλων που κάνουν παράγοντες της δίκης (όπως ο κ. Γαλανός), ή διάφορες ενέργειες για πολιτική διακοπή ή αναβολή της δίκης με τη βοήθεια «εθνικών» πρωτοουλιών. Αν μη τι άλλο, συγχύσεις ρόλων «αναδρομικής υφής αναθεωρήσεις στάσεων σε μία υπόθεση που βρίσκεται πολύ πέραν των πολιτικών ή και στενά κομματικών όψεων και κινήτρων, τα οποία σαφώς υπήρχαν όταν άρχισε, είναι κάτι που πλήττει θεώς αυτό το ίδιο το ήθος και τη θεσμική ευαισθησία την οποία είχε επιδείξει το 1988-1989 η «καθάρουσα» Αριστερά. Τέλος, το ήθος και τέτοια ευαισθησία έχουν εξαρτηθεί από το «κακό» ότι κινούνται σε σφαίρες πο-
ξένες προς τον πολιτικό ωφελιμισμό ή αστάθμιστο πραγματισμό. Τουλάχισ-
τον, ως αναθεωρήσουν πρώτα τη στάση τους οι πλείστοι όσοι εκ των σεβαστών εκ-
παιδωμένων του ΠΑΣΟΚ που στην Βουλή καλοκαιριού του 1989 ψήφισαν, γι' άλλ-
ες βέβαια λόγους, υπέρ της παραπομπής φανών κυβερνητικών στελεχών του κόμ-
τος τους.

Τα κατηγορούμενα στελέχη της αξιωμα-
τικής αντιπολίτευσης κάνουν ό,τι τους είναι
νατόν για να αποδείξουν ότι διακατέχον-
ται από την επιθυμία να μην γίνει αυτή η δι-
και όχι βέβαια επειδή είναι «σκευω-

ρία», «συνωμοσία», και τα τοιαύτα αλλά
διότι είναι αβέβαιοι για την έκβασή της. Δι-
κονομικές και άλλες συλλογιστικές ανα-
πτύσσονται τρεις μήνες τώρα στην αίθουσα
του Ειδικού Δικαστηρίου για να δείξουν τε-
λικά ότι η επιδικνυόμενη παρέλκυση, διακο-
πή, αναβολή, ακυρότητα και άλλα συναφή
της διαδικασίας στο Ειδικό Δικαστήριο, υ-
πακούουν σε λογικές ετσιθελικής απενοχο-
ποίησης των κατηγορουμένων· λογικές που,
όταν το ΠΑΣΟΚ ασκούσε τη διακυβέρνηση,
ήσαν συνυφασμένες με την περιφρόνηση και
την υποβάθμιση των θεσμών, και τώρα α-
ποτυπώνουν μια αντιδημοκρατική συμπερι-
φορά «υπερβάσης» της έννοιας και των συ-
νεπαγώνων της νομιμότητας. Τελευταίο
δείγμα αυτής της «εντός-εκτός» νοοτροπίας
αποτελεί η τραγελαφική αντιφατική στάση
των κατηγορουμένων στο ζήτημα της απο-
δοχής ή όχι του Κοσκωτά ως μάρτυρα πριν
δικασθεί ως κατηγορούμενος: οι κατηγο-
ρούμενοι αμφισβήτησαν τη δικονομική δυ-
νατότητα να καταθέσει ο μεγαλοαπατεώνας
πρώτα ως μάρτυρας —επικαλούμενοι μάλι-
στα νομολογία— χωρίς όμως να καταθέ-
σουν σχετική ένσταση, για να εισπράξουν
τελικά από τον κατήγορο βουλευτή του
ΣΥΝ Ν. Κωνσταντόπουλο το χαρακτηρι-
σμό τους ως «ακροβάτες», που θέλουν να α-
ποφύγουν με τον αδόκιμο αυτό τρόπο την
κατηγορία ότι «φοβούνται τον Κοσκωτά»,
διαλέγοντας την τακτική του χορτάτου σκύ-
λου και της αφάγωτης πίττας.

Η ανανέωση της αποχής των δικηγόρων
δημιουργεί πλέον τις προϋποθέσεις για την
ανάπτυξη μιας συζήτησης σχετικά με την πι-

θανότητα αναβολής της δίκης. Παράλληλα,
όμως, αυτό που συνεπάγεται η παρατεινό-
μενη αυτή «συνδικαλιστική» τακτική είναι ο
κατακερματισμός της εικόνας στην δικαστι-
κή διαδικασία της κάθαρσης, το πλήγμα
στη συνέχεια της διαδικασίας που είναι από
τους βασικότερους όρους για να διατηρηθεί
στο ηθικό τους ύψος τόσο το Ειδικό Δικα-
στήριο όσο και η σημαντικότερη υπόθεση
την οποία δικάζει. Προηγουμένως, βέβαια,
έχει υπάρξει ένας άλλος κατακερματισμός,
ο «χωρισμός των δικών» σε πολλά επίπεδα,
βαθμίδες και κατηγορίες υποδικών, που κά-
νει τη δικαστική κάθαρση να παρουσιάζει
την εικόνα μιας ραχένδυτης υπόθεσης. Απο-
τέλεσμα όλων αυτών, βέβαια, μπορεί να εί-
ναι η υπονόμηση του κύρους θεσμών και
διαδικασιών μιας κατά κόρον ονομαζόμενης
«συντεταγμένης Πολιτείας» —υπονόμηση
που δημιουργεί το ιδεολογικό έρεισμα σε
οργανώσεις τύπου 17N να διεκδικούν τη νο-
μιμότητα του επικριτή μιας «ανομικής κα-
τάστασης» και του τιμωρού των φυσικών
και ηθικών αυτουργών αυτής της
«ανομίας».

Ήδη το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης ή-
ταν εξαιρετικά υποβαθμισμένο πριν την κα-
τάθεση του Κοσκωτά και δεν έχει λόγους να
αυξηθεί με το συνεχές «λαχάνιασμα» αυτής
της δίκης, παρά μόνον αν ο μεγαλοαπατεώ-
νας έχει στους περίφημους φακέλλους «συν-
τριπτικά στοιχεία» —και όχι βέβαια φύλλα
ημερολογίου. Πέραν αυτού, όμως, η κάθαρ-
ση δεν στηρίζεται στην «προσδοκία αλη-
θειας» από μέρους των πρωτοκλασάτων αυ-
τουργών του σκανδάλου. Αυτοί, θα κάνουν
δωρεάν φροντιστήριο από το δικαστήριο για
να μάθουν καλά τη δουλειά τους οι νεοέλλη-
νες ζηλωτές του Γούκου, του Ζάχαρη, του
Κοσκωτά. Και στο βαθμό που η κάθαρση
στηρίζεται και εξαντλείται σε τέτοια φροντι-
στήρια, στον ίδιο ακριβώς βαθμό θα ευδοκι-
μούν επιχειρηματίες που έχουν συνδέσει την
«ευρωστία» τους με την εκάστοτε εξουσία
και το κράτος της: ο Κοσκωτάς επιστρέφει
όταν ο άνθρωπος που του εξασφάλισε τη
διαφυγή χάνει ίσως το παιχνίδι του Ολυμ-
πιακού προς όφελος του επικεφαλής της
«Ιντρασόφτ» και της «Ιντρακόμ»· ποιος εί-
πε πως ο κ. Σ. Κόκκαλης δε σέβεται την
παράδοση του μαχαρίτη Μποδοσάκη ο ο-
ποίος είχε βασική του αρχή, «οι δουλειές με
το γκουβέρνο και τα φράγκα γρήγορα»;

Η κάθαρση δεν ξεκινά από το Ειδικό
Δικαστήριο· καταλήγει σε αυτό. Και αυτή η
δίκη όμως, πρέπει να γίνει —διαφορετικά
θα κατηγορηθούν όλοι ως αντικαθεστωτι-
κοί... □

Το χρώμα του χρήματος

Η νεοελληνική μετα-κοσκωτική φάση του έτους 2000

Από τον θερμό Αύγουστο το 1988 ο Τύπος έχει ασχοληθεί εκτενέστερα με τον κ. Αργύρη Σαλιαρέλη και τον κ. Σωκράτη Κόκκαλη. Το ANTI εμφανίζει τον δεύτερο, τότε, μαζί με τους Γ. Κοσκωτά, Γ. Λούβαρη και Φάνη Τόμπρα σαν εγκεφάλους – συμβούλους του πρωθυπουργού κ. Α.

Παπανδρέου. Υπερβολές... Ο κ. Σ. Κόκκαλης είναι καλός φίλος όλων των κυβερνήσεων, μπον-βιβέρ και πάντως δεν σκοτίζεται καθόλου για σοσιαλισμούς και άλλα ηχηρά που οι αιθεροβάμονες εψέλλιζαν ακόμη τότε...

Το σημερινό μεσουράνημα του Σ. Κόκκαλη θυμίζει το μύθο που ξετυλίγει από την αρχή το κουβάρι της γνωστής μας ιστορίας όπου πρωταγωνιστούν πολιτικοί, άνθρωποι του Τύπου, πάτρωνες του ποδοσφαίρου και επιχειρηματίες.

Βέβαια οι ιστορίες δεν είναι ποτέ ακριβώς ίδιες αλλά πρέπει να ομολογήσετε ότι μοιάζουν πολύ και η μία οδηγεί στην άλλη έτσι όπως τα ίδια πρόσωπα ξεμυτίζουν ξανά και ξανά στις διάφορες φάσεις. Στην ιστορία του Σ. Κόκκαλη θα σκοντάψετε σε ονόματα όπως Τόμπρας, Παπανδρέου, Μητσotάκης, Σαλιαρέλης, Σγαρδέλης κ.λπ...

Η ιστορία που ακολουθεί δεν αναφέρεται ούτε σε δραστηριότητες επιχειρηματικές, ούτε στις θαλάσσιες περιπέτειες, ούτε σε ίντριγκες πολιτικές. Είναι μία ιστορία για φιλάθλους. Ε, κάπου μπερδεύονται και άλλα θέματα.

Γέμισε η Ελλάδα επιχειρηματίες. Μόνον που χρησιμοποιούν το χρήμα που η πολιτική εξουσία διαχειρίζεται και φτάνουμε έτσι σε νέες πιο άγριες ιστορίες κάθε φορά. Το αστείο της ιστορίας μας και το ενοποιητικό στοιχείο είναι ο «Θρύλος», ο Ολυμπιακός

Πειραιά. **Νταιφάς** εγέννησε **Κοσκωτά**, **Κοσκωτάς** εγέννησε **Σαλιαρέλη**, **Σαλιαρέλης** αναγέννησε **Νταιφά**, **Νταιφάς** ξαναγέννησε και αυτή τη φορά προέκυψε **Σωκράτης Κόκκαλης**. Αυτό είναι: Ο **Κοσκωτάς** δικαίται, ο πρόεδρος **Σαλιαρέλης** μάλλον τ ακολουθεί και τώρα αναδύεται νέος ασπρας, ο **Σωκράτης Κόκκαλης** με τα χρώματα του Ολυμπιακού.

Η άνοδος του Κόκκαλη είναι βαθμιαία με βήματα καλύτερα σταθμισμένα από όλους εκπροσώπους του επιχειρηματικού κόσμου που άνησαν προσφάτως –και ματαιώως– στην Ελλάδα. Η μεγάλη δουλειά – τροφοδότης είναι μια περίεργη σύμβαση που σύναψε με τον ΟΤΕ. Η σύμβαση εκείνη για να υλοποιηθεί είχε ως προϋπόθεση την εξασφάλιση της «φιλιατμόσφαιρας» από όλους τους παράγοντες του ΟΤΕ –των συνδικαλιστών μη εξαιρουμένων αφού συμμετείχαν στο Δ.Σ.– α

και την συγκατάθεση όλων των πολιτικών κομμάτων. Συμβολική σημασία έχει η ομοφωνία και των τριών συνιστωσών της Οικουμενικής τόσο για την ρύθμιση των χρεών του Ολυμπιακού (διάβαζε κομπίνες Σαλιαρέλη) όσο και για τις προμήθειες του ΟΤΕ (διάβαζε κομπίνες Κόκκαλη).

Η σύμβαση – τροφοδότης έγινε επί Τόμπρα και βασίστηκε σε μία απόφαση του ΚΥΣΥΜ η οποία απόφαση, παρόλο ότι αναζητήθηκε, **δεν ανευρέθη ποτέ**. Αυτή η απόφαση – φάντασμα εξασφαλίζει την σταδιοδρομία Κόκκαλη – κατά την παρούσα φάση τουλάχιστον. Από την σύμβαση – τροφοδοτή ξεκίνησαν και άλλες συμβάσεις που αποτέλεσαν συνέχειά της. Έτσι κάποια στιγμή, ο Φ. Τόμπρας από 16.000 παροχές που θα προμηθευόταν από την κοινοπραξία Κόκκαλη – Ζήμενς, παρήγγειλε τελικά 1.016.000!...

Κάθε φορά το ίδιο δίδυμο: Κόκκαλης – Ζήμενς και κάθε φορά ίδια η αφετηρία: η αρχική και μονίμως επεκτεινόμενη σύμβαση.

Είναι αλήθεια ότι ο κ. Σ. Κόκκαλης έχει απασχολήσει συχνά τον Τύπο αλλά και ο ίδιος απασχολείται έμμεσα με τον Τύπο. Δεν είναι μόνον η «Επικαιρότητα» και ο

ραδιοσταθμός Flash ιδιοκτησίας Κόκκαλη. Γράφτηκε ότι αγοράζει και την ομογενειακή εφημερίδα της Ν. Υόρκης (Πρωινή). Για να παρακολουθήσουμε πάντως το σήριαλ Κόκκαλη που τις επόμενες ημέρες θα ξετυλιχτεί και να ξέρουμε ποιος είναι με ποιον, απομνημονεύσατε τα στρατόπεδα (εκτός από τα «κρατούμενα» Φλάς και Επικαιρότητα):

- Συγκρότημα Λαμπράκη και Ελευθεροτυπία: φιλικά προσκείμενες.
- Συγκρότημα Κουρή: από εχθρικές σχέσεις έχουν αναπτυχθεί φιλικές συναλλαγές.
- Μεσημβρινή: σχέση αδιάφορη έως εχθρική.
- Ελεύθερος Τύπος: εχθρική σχέση.
- Συγκρότημα Αλαφούζου: αδιευκρίνιστη επί του παρόντος αλλά με πλούσιο πολεμικό παρελθόν σχέση.

Σχετικά με το τελευταίο Συγκρότημα αξίζει να σημειώσουμε ότι την εποχή που ο SKY μετέδιδε κασέτες από όπου προέκυπτε ο χρηματισμός και η εξαγορά δημοσίων υπαλλήλων από τον Κόκκαλη, δεν έγινε καμιά δίωξη. Εντούτοις θα μπορούσε να αιτιολογηθεί γιατί οι κασέτες ήταν «προϊόντα εγκλήματος», δηλαδή υποκλοπών.

Όμως μια δίωξη θα αποτελούσε συγχρόνως και νομιμοποίηση των κασετών και τότε τρέχα γύρευε...

Ο κ. Σ. Κόκκαλης στις πολυσχιδείς εργασίες του φροντίζει να μην κάνει λοιπόν κουτουράδες – σαν κάποιους άλλους. Συνήθως μάλιστα συνεταιρίζεται με μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες. Εξασφαλίζει και τα νώτα του με τον Τύπο και τότε οικουμενικώς του παραδίδεται η πολιτική εξουσία. Η εξασφάλιση των ερυθρολεύκων είναι εξάλλου το διαβατήριο για την συναίνεση...

Ήδη όπως γράφτηκε στις εφημερίδες ο επιχειρηματίας κ. Σ. Κόκκαλης αναλαμβάνει το τμήμα μπάσκετ του Ολυμπιακού και ως γνωστόν το μπάσκετ έχει «ψωμί», αφού θεωρείται ως μια από τις σοβαρότερες επενδύσεις στο χώρο του αθλητισμού. Ταυτόχρονα διεκδικεί και το ποδοσφαιρικό τμήμα του Θρύλου για να «αποκαταστήσει» την ιστορική ομάδα ύστερα από τις μεγάλες περιπέτειες Κοσκωτά και Σαλιαρέλη. Το αν ο ίδιος θα είναι και επίσημα «αφεντικό» της ομάδας, πρόεδρος δηλαδή, είναι δευτερεύον αν έχει το μπάσκετ και την πλειοψηφία των μετοχών της ΠΑΕ.

□

Στηρίζουμε τον Κόκκαλη, ελέγχουμε τον Σαλιαρέλη

του Κ. Γρηγορίου

Τον αποκάλεσαν «βασιλιά των ρουμπινιών» και «ζούγκλα». Έκανε ό,τι πέρναγε από το χέρι του για να δικαιολογήσει τους τίτλους του. Δεν τα κατάφερε. Δυόμισι χρόνια μετά την περιπετειώδη αναρρίχηση του στην προεδρική καρέκλα του Ολυμπιακού, τα ρουμπίνια έχουν μετατραπεί σε ακάλυπτες επιταγές και η αδυσώπητη ζούγκλα του ελληνικού ποδοσφαίρου καταβροχθίζει τον «ζούγκλα».

Η ιστορία επαναλαμβάνεται. Στην αρχή ο Κοσκωτάς με ασπίδα προστασίας, ένα ολόκληρο κράτος που τον παρακαλούσε γονατιστό. Στη συνέχεια ο Σαλιαρέλης. Και τώρα;

Κόκκαλης προ των πυλών...

«Όλες οι ενέργειές μου ήταν νομότυπες. Από τη θέση μου δεν είχα τη δυνατότητα να κάνω τίποτα παραπάνω. Από καιρό είχα αμφισβητήσει τον Σαλιαρέλη, αλλά δεν μπορούσα να τον αποκαλύψω».

Το παραπάνω απόσπασμα απολογίας ανήκει στην υφυπουργό αθλητισμού Φάνη Πάλλη-Πετραλιά, που κατηγορήθηκε από μερίδα του Τύπου ότι συνήργησε ώστε να πάρει διαστάσεις το σκάνδαλο Σαλιαρέλη,

ο οποίος πλέον κατηγορείται για φοροδιαφυγή, παράβαση του νόμου περί ανωνύμων εταιρειών, εξαπάτηση του δημόσιου κ.λπ.

Εμμέσως πλην σαφώς, η κυρία Πετραλιά με αλλεπάλληλες δηλώσεις και συνεντεύξεις τις τελευταίες μέρες προσπαθεί να μεταθέσει τις ευθύνες από το δικό της χώρο στο υπουργείο Οικονομικών, ενώ σε προσωπικό επίπεδο καλύπτεται πίσω από τις παραινέσεις συμβούλων της που «γνωμοδότησαν να υπογράψω την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου».

Μία αύξηση την οποία υπέγραψε, καθιστώντας τον Σαλιαρέλη κάτοχο του 51% των μετοχών της ΠΑΕ Ολυμπιακός, μία αύξηση την οποία η ίδια ανακάλεσε λίγες μέρες αργότερα, μετά από πρωθυπουργική εντολή, αφήνοντας τον μεν Σαλιαρέλη με το 29% των μετόχων τον δε Ολυμπιακό στις διαθέσεις του επιχειρηματία **Σωκράτη Κόκκαλη**.

Αν όμως η κυρία Πετραλιά δέχεται πυρά για τις παλινδρομήσεις της, οι πραγματικοί υπεύθυνοι της νέας (πολιτικής) περιπέτειας του Ολυμπιακού εξακολουθούν να κρύβονται πίσω από δηλώσεις κάθαρσης (!) αυ-

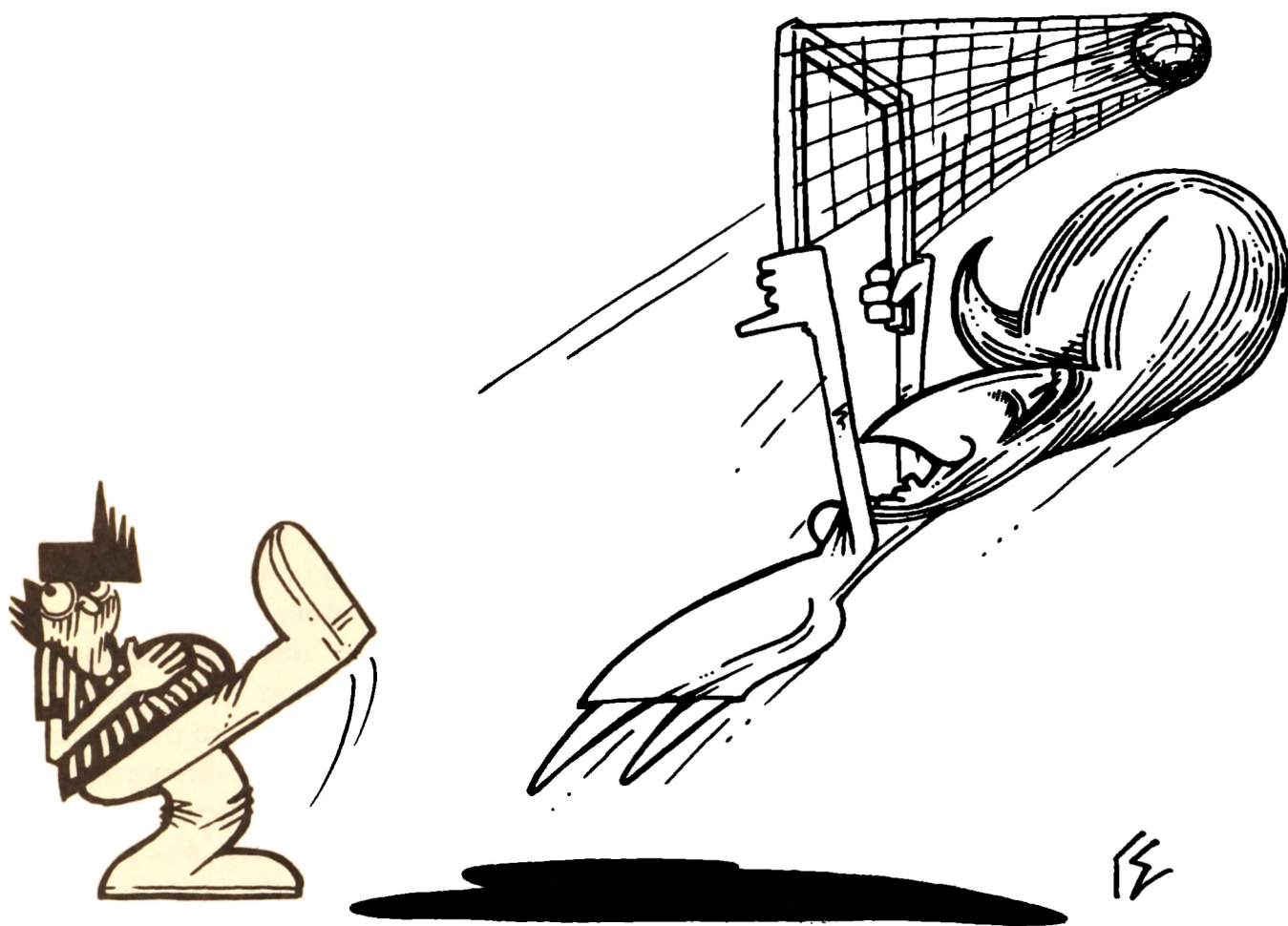
τού του ίδιου του Ολυμπιακού.

«Πρέπει να δοθεί μία λύση στο πρόβλημα του Ολυμπιακού, διότι δεν μπορεί να ταλαιπωρείται κατ' αυτόν τον τρόπο ένας ιστορικός σύλλογος και μαζί του χιλιάδες φίλαθλοι» δήλωσε ο πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Μητσοτάκης την πρώτη μέρα του Ιουνίου, λίγες ώρες μετά τη συνάντησή του με την Φ.Π. Πετραλιά, ανοίγοντας έτσι το δρόμο για την επίσημη εκπαράθρυνση του **Αργύρη Σαλιαρέλη**.

Οι εξελίξεις ραγδαίες. Για πρώτη φορά στην ιστορία, αίτηση στο πρωτοδικείο από μέρους της ΓΓΑ, για έκπτωση της διοίκησης Σαλιαρέλη και διορισμό νέας διοίκησης. Πακέτο ο «βασιλιάς των ρουμπινιών» στον εισαγγελέα για την υπόθεση Ντέταρι και μπλόκο των περιουσιακών στοιχείων της ΠΑΕ Ολυμπιακός ώστε να αποφευχθεί το «σκότωμα» των **Προτάσοφ, Σάβιτσεφ, Λιτοφτσένκο**.

Και το πρώτο πικρόχολο σχόλιο του Σαλιαρέλη σ' όλα αυτά:

«Μη ξεχάσετε να ρωτήσετε την Πετραλιά, αν της άρεσαν τα μπριζολάκια που έτρωγε στο σπίτι μου στην Αίγινα...»

Ο «βασιλιάς των ρουμπινιών»

Ο Αργύρης Σαλιαρέλης εμφανίζεται ως κομήτης στην ελληνική κοινωνία το Νοέμβριο του 1985. Ήταν η εποχή που ο Ολυμπιακός αντιμετώπιζε προβλήματα και ο τότε πρόεδρός του Σταύρος Νταϊφάς είχε εκδηλώσει την επιθυμία του να πουλήσει το πακέτο των μετοχών. Ο Αργ. Σαλιαρέλης προβλήθηκε από τον ελληνικό Τύπο ως ο «βασιλιάς των ρουμπινιών» και απέκτησε αμέσως μεγάλη δημοσιότητα, καθώς εξέφρασε την επιθυμία του να γίνει ο νέος ιδιοκτήτης του Ολυμπιακού.

Οι επαφές Νταϊφά-Σαλιαρέλη για τη μεταβίβαση του Ολυμπιακού ναυάγησαν, και λίγο αργότερα πρόεδρος ανέλαβε ο εφοπλιστής Νίκος Ευθυμίου. Τον Ιούνιο του 1986 αποφασίστηκε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της ΠΑΕ Ολυμπιακός, και ο Αργ. Σαλιαρέλης βρίσκει την ευκαιρία να αγοράσει τις πρώτες μετοχές του αξίας 60 εκ. δρχ. Ακολουθούν δικαστικοί αγώνες από τον Σταύρο Νταϊφά, ο οποίος καταφέρνει να ακυρώσει την αγορά των μετοχών του Σαλιαρέλη.

Το Νοέμβριο του 1987 ο Γιώργος Κοσκωτάς αγοράζει το πακέτο των μετοχών του Ολυμπιακού από τον Στ. Νταϊφά και επιστρέφει τα 60 εκατ. στον Αργ. Σαλιαρέλη.

Λίγο μετά την απόδραση του Κοσκωτά από την Ελλάδα το Πρωτοδικείο Πειραιά ορίζει διοικούσα επιτροπή στην ΠΑΕ υπό τον Αργ. Σαλιαρέλη με την υποχρέωση να προχωρήσει σε αρχαιρεσίες μέσα σε τρεις μήνες. Ωστόσο λίγες μέρες αργότερα – Νοέμβριος 1988 – αποκαλύπτεται ότι ο Κοσκωτάς δραπέτευσε με το ιδιωτικό αεροπλάνο του Σαλιαρέλη κι έτσι ο τελευταίος αντιμετωπίζει τη δικαιοσύνη, προφυλακίζεται και του απαγορεύεται η έξοδος από τη χώρα. Αποφυλακίζεται λίγο αργότερα για λόγους υγείας και εξακολουθεί να διοικεί τον Ολυμπιακό. Τον Ιούνιο του 1990 πουλάει τον Ούγγρο ποδοσφαιριστή Λάγιος Ντέταρι στην ιταλική Μπολόνια, δηλώνοντας ότι εισέπραξε για λογαριασμό του Ολυμπιακού 50 εκατ. δρχ. Παράλληλα αγοράζει τους Προτάσοφ, Σάθιτσεφ, Λιτοφτσένκο, καταφέροντας έτσι ν' αποκτήσει και πάλι την εμπιστοσύνη των οπαδών του Ολυμπιακού.

Στις 24 Μαΐου 1991 εγκρίνεται νέα αύξηση μετοχικού κεφαλαίου στην ΠΑΕ Ολυμπιακός, μετά την οποία ο Αργ. Σαλιαρέλης βρίσκεται με το 51% των μετοχών στα χέρια του. Λίγες μέρες αργότερα και ενώ έχει εκδηλωθεί το ενδιαφέρον για την αγορά του Ολυμπιακού από τον Σωκράτη Κόκκαλη, η αύξηση ακυρώνεται με υπουργική απόφαση και η διοίκηση του Αργ. Σαλιαρέλη παραπέμπεται στη Δικαιοσύνη με το ερώτημα της έκπτωσης.

Ο «βασιλιάς των ρουμπινιών» γεννήθηκε στην Αίγινα και σε μικρή ηλικία έφυγε για την Κένυα. Εκεί ασχολήθηκε με φυτείες, εμπόριο και διάφορες επιχειρήσεις, οι οποίες – σύμφωνα με πολλά δημοσιεύματα – ελέγχονται για την καθαρότητά τους. Το όνομά του συνδέθηκε με την απόδραση από την Κεντρική Αφρική του δικτάτορα Μποκάσα. Γράφτηκε ότι τον βοήθησε να αποδράσει και πάλι με το ιδιωτικό του αεροπλάνο και για την «εξυπηρέτηση» αυτή πληρώθηκε με ρουμπίνια, εξ' ου και το... «βασιλιάς των ρουμπινιών».

Βεβαίως η κυρία Πετραλιά απέφυγε να αναφερθεί στα μπριζολάκια του κυρίου Σαλιαρέλη, δεν απέφυγε όμως ερωτήσεις για τη στάση που κράτησε η ίδια και συνολικά η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας τον τελευταίο χρόνο απέναντι στον Σαλιαρέλη και τα καμώματά του.

Η αλήθεια είναι ότι όλα είχαν ξεκινήσει πολύ πριν, τον Μάιο του 1990, όταν επ' οικουμενικής είχαν συναντηθεί οι τρεις αρχηγοί των μεγάλων κομμάτων και σε χρόνο ρεκόρ είχαν δώσει ψήφο εμπιστοσύνης στον Σαλιαρέλη, αποβλέποντας ο καθένας για λογαριασμό του στις ψήφους των «γαύρων».

Η ανακοίνωση που ακολούθησε τη συνάντηση Μητσοτάκη – Παπανδρέου – Φλωράκη, μίλαγε για συμφωνία στην εξεύρεση λύσης για το πρόβλημα του Ολυμπιακού προκειμένου να απεμπλακεί από τις απαιτήσεις της Τράπεζας Κρήτης.

Στην πραγματικότητα οι τρεις αρχηγοί ούτε κατάλαβαν τι συζητούσαν, ούτε μπορούσαν να συλλάβουν τη «λύση» στο πρόβλημα του Ολυμπιακού. Χαρακτηριστική ατάκα του κυρίου Παπανδρέου, όταν ο αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας έθεσε το θέμα:

«Εντάξει να τους χαρίσουμε τα χρέη. Δεν έγινε τίποτα. Άλλωστε όλοι οι Έλληνες χρωστάνε στο... ΙΚΑ»!

Η συμφωνία των τριών αρχηγών έλυσε τα χέρια του Αργύρη Σαλιαρέλη, ο οποίος σε συνέχεια ανενόχλητος έκανε τις πολιτικές του επιλογές. Στην προεκλογική περίοδο του περασμένου Ιουνίου χτύπησε κάρτα σε όλες τις προεκλογικές συγκεντρώσεις αθλητικού περιεχομένου της Ν.Δ., την ώρα που οι υποψήφιοι βουλευτές των άλλων κομμάτων προσπαθούσαν να κερδίσουν ψήφους από τις «Ολυμπιακάρες» κυκλοφορώντας με σήματα του θρύλου στο πέτ κατά το πρότυπο του κυρίου Ανδρουλάκη.

Είναι αδιευκρίνιστο κατά πόσο απέδωσε η πολιτική επένδυση της Ν.Δ. στον Σαλιαρέλη, η επένδυση όμως του Σαλιαρέλη στην Ν.Δ. απέδωσε! Λίγο μετά τις εκλογές που λείπει τον Λάγιος Ντέταρι στην ιταλική Μπολόνια μέσω ιδιωτικής εταιρείας – φάντασμα, βάζει τα λεφτά στην τσέπη και φέρνει «ο ίδιος» στην ομάδα τη Ρωσική τριπλέτ: Προτάσοφ, Σάθιτσεφ, Λιτοφτσένκο.

Από την πρώτη μέρα της μεταγραφή του Ντέταρι – με τη μέθοδο της αποδέσμευσης – ο Τύπος φωνάζει:

«Πόσα πηρε ο Ολυμπιακός;»

Ο Σαλιαρέλης αρνείται ν' απαντήσει. Πολύ αργότερα γίνεται γνωστό ότι στα θιαφί της ΠΑΕ εμφανίζεται ως αντάλλαγμα για την πώληση το ποσό των 50 εκατ. δρχ! Την ίδια εποχή ο ιταλικός Τύπος γράφει ότι Ντέταρι κόστισε κάτι παραπάνω από 80 εκατ. δρχ!

Η υφυπουργός αθλητισμού που ερωτάται σχετικά, δηλώνει αναρμόδια να ερευνήσει το θέμα...

Αναρμόδια δηλώνει επίσης και στη έρευνα που απαιτείται για τη μεταγραφή των Ρώσων στον Ολυμπιακό.

Πόσο κόστισαν; Ποιος τους πλήρωσε

Πώς άλλαξαν γνώμη τα μέλη της Ποδοσφαιρικής Ομοσπονδίας της Σοβιετικής Ένωσης και ενώ στην πρώτη ψηφοφορία είχαν απορρίψει το αίτημα της μεταγραφής με 40-0 στην επόμενη την ενέκριναν με 0-40;

«Δηλαδή εσείς γιατί νομίζετε ότι άλλαξαν γνώμη;» έλεγε και εξακολουθεί να λέει μέχρι σήμερα ο Αργύρης Σαλιαρέλης, προσπαθώντας πλέον να δικαιολογήσει κάποια ποσά που λείπουν από το ταμείο, χωρίς να υπάρχουν παραστατικά.

Ο Ντέταρι πουλήθηκε, αλλά ήρθαν οι Ρώσοι. Ο «κόσμος του Ολυμπιακού» για πρώτη φορά αρχίζει να βλέπει με συμπάθεια τον «πρόεδρο». Κι εκείνος, σιγουρότερος για τη θέση του και τα στηρίγματά του, ζητάει όλο και πιο πολλά. Λίγο μετά την έναρξη του ποδοσφαιρικού πρωταθλήματος ο πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Μητσοτάκης αναλαμβάνει να ξανασώσει τον Ολυμπιακό. Με χαριστική νομολογία η ΠΑΕ Ολυμπιακός και άλλες 16 ΠΑΕ αποδεσμεύονται από τις απαιτήσεις της Τράπεζας Κρήτης με την υποχρέωση να καταβάλλουν το 20% των εισπράξεών τους στο δημόσιο. Ο Σαλιαρέλης είναι ελεύθερος πλέον να παίρνει τις επιχορηγήσεις από τον ΟΠΑΠ, χωρίς φυσικά να καταβάλλει το 20% από τα έσοδα. Άλλωστε κανείς μέχρι πριν λίγες μέρες δεν είχε ελέγξει την εφαρμογή του νόμου στην περίπτωση του Ολυμπιακού.

Η νέα «σωτηρία» του Θρύλου κόστισε στο ελληνικό δημόσιο 2,5 δισ. δρχ. ποσό το οποίο ανέρχεται στα 3,5 δισ. δρχ. αν υπολογιστεί και η ζημιά από τη λαθρομεταβίβαση του Ντέταρι. Παράλληλα άνοιξε ο δρόμος για να γίνει ο Σαλιαρέλης κάτοχος της πλειοψηφίας των μετόχων του Ολυμπιακού χωρίς να θάλει ούτε μία δραχμή!

Το Νοέμβριο του 1988, όταν το Πρωτοδικείο Πειραιά όρισε διοίκηση υπό τον Αργύρη Σαλιαρέλη, ο «βασιλιάς» είχε στην κατοχή του κάτι λιγότερο από το 1% των μετοχών του Ολυμπιακού. Από τότε μέχρι σήμερα έγιναν δύο αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου, - η δεύτερη ακυρώθηκε - με αποτέλεσμα ο Σαλιαρέλης να βρεθεί με το 21% των μετοχών και παραλίγο με το 51%.

Η έκθεση των ελεγκτών της ΓΓΑ οι οποίες πρόσφατα επισκέφτηκαν τα άδυτα του Ολυμπιακού λογιστηρίου, σημειώνουν ότι τα χρήματα (210 εκατ. δρχ.) που δόθηκαν για την αγορά μετοχών στη δεύτερη αύξηση, εξαφανίστηκαν μέσα σε δύο μέρες, γεγονός που αφήνει υπόνοιες για εικονική αγορά μετοχών από τον κύριο Πρόεδρο. Μ' άλλα λόγια, ο Σαλιαρέλης μπορούσε ωραία να καταθέσει τη μία μέρα χρήματα για την αγορά μετοχών και την άλλη να τα πάρει πίσω, είτε ως οφειλές του Ολυμπιακού προς αυτόν, είτε χωρίς καν αιτιολογία, κάτι που απ' ό,τι φαίνεται το συνήθιζε.

Η μέθοδος αυτή - πολυχρησιμοποιημένη στα ποδοσφαιρικά μας πράγματα - στάθηκε πιο ισχυρή, ακόμα κι από τους εκβιασμούς που καταγγέλει ο Κοσκωτάς, αν φυσικά δεχτούμε τους ισχυρισμούς του μεγαλοπατεώνα.

Ο Κοσκωτάς αμέσως μετά τη σύλληψή

του στην Αμερική στα τέλη του 1988 είχε καταγγείλει ότι ο Σαλιαρέλης του υφάρπαξε τις μετοχές του Ολυμπιακού κατά τη διάρκεια του πρώτου μέρους της απόδρασης πάνω στο κότερο «Λίλιαν Σ». Οι ισχυρισμοί αυτοί πάντως δεν φαίνεται να επιβεβαιώνονται από το γεγονός ότι ο Σαλιαρέλης ουδέποτε χρησιμοποίησε τις μετοχές Κοσκωτά, ένα μέρος των οποίων εξακολουθούν να παραμένουν δεσμευμένες στην Τράπεζα Κρήτης (περίπου το 17% του μ.κ.).

Ανεξάρτητα πάντως από τους ισχυρισμούς Κοσκωτά, είναι δεδομένο ότι η θέληση του Σαλιαρέλη γίνεται ακόμα πιο δύσκολη με την παρουσία του «Δόκτωρα» στην Ελλάδα και την κατάθεσή του στο ειδικό δικαστήριο. Διότι έτσι κι αλλιώς, τα όσα θα καταθέσει δεν μπορούν παρά να αξιολογηθούν και στη δίκη του Σαλιαρέλη για την απόδραση του Κοσκωτά. Μία δίκη, που θα ήθελε πάρα πολύ να την αντιμετωπίσει από την προεδρική καρέκλα του Ολυ-

μπακού και με το «λαό του Θρύλου» στο πλευρό του.

Οι κυβερνώντες όμως και ο κ. Κόκκαλης είχαν άλλη γνώμη. Τα πολιτικά δεδομένα άλλαξαν και ο Σαλιαρέλης δεν μπόρεσε να τα παρακολουθήσει. Μέσα λοιπόν σε δεκαπέντε μέρες από την επίσημη εμφάνιση του Κόκκαλη, η πολιτεία έκανε όσα δεν είχε κάνει επί δυόμισι χρόνια. Ανακάλυψε απάτες, φοροδιαφυγή, βγήκαν στην επιφάνεια η ιστορία του Ντέταρι, τα διπλά και τριπλά συμβόλαια των Ρώσων, ακυρώθηκε η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, επαναδραστηριοποιήθηκαν οι εφοπλιστές υπό τον κύριο Νταϊφά στο πλευρό του Κόκκαλη, αποδυναμώθηκε ο Σαλιαρέλης από τα στηρίγματά του.

Διότι, πώς να το κάνουμε; Ο Ολυμπιακός πρέπει πάση θυσία να σωθεί. Κι αν δεν μπορεί να σωθεί, τουλάχιστον έχει ακόμα τις δυνάμεις να σώσει μερικούς ακόμα σωτήρες...

Ο χαρούμενος «σοσιαλιστής»

Αρκετά στοιχεία για τον Σωκράτη Κόκκαλη καταγράψαμε στο τχ. 381 της 26/8/88. Ολίγα και συμπληρωματικά της περαιτέρω πορείας του.

Το 1988 ο Σ. Κόκκαλης αντικαθιστούσε τον Κασιδόκωστα και το κότερό του, οργανώνοντας αυτός τις περιπλανήσεις Παπανδρέου ανά το Αιγαίο με την «Γκουανταλαχάρα».

Αλλά οι σοσιαλιστικές καταβολές και διασυνδέσεις του Σ. Κόκκαλη είναι πολύπλοκες και χρειάζεται βιβλίο ολόκληρο για να καταγραφούν. Σοσιαλιστικές βέβαια κατά πώς λέει ο λόγος: αν λ.χ. είναι «σοσιαλιστής» ο καλός φίλος και φιλοξενηθείς και αυτός στο κότερο, τέως υφυπουργός για θέματα Εξωτερικού Εμπορίου της πάλαι ποτέ Ανατ. Γερμανίας κ. Alex Schalk ο επονομαζόμενος και Jour der Dicke (χοντρούλης). Ο «χοντρούλης» καταζητείται σήμερα από την νέα τάξη της Γερμανίας γιατί θεωρείται ότι αυτός κατέχει λογαριασμούς και οικονομικά μουστικά του Κόμματος Εργασίας της Γερμανίας.

Ο Σ. Κόκκαλης από νωρίς είχε αρχίσει τις επαφές του με τους Ανατολικογερμανούς. Από τις πρώτες ενασχολήσεις του ήταν και η μεσολάβησή του -ως απλού διερμηνέως- για την αγορά εκτυπωτικών μηχανημάτων της Polygraph Export από τον εκδότη της Αθηναϊκής. Στα χρόνια της δικτατορίας γνωρίστηκε με τον Άρη Βουδούρη και άνοιξαν γραφείο προμηθειών στην οδό Νίκης 14. Εκεί εκπροσωπούσαν τις RTF και Elektrotechnik της Αν. Γερμανίας. Τότε έκλεισαν μερικές καλές δουλειές και έπιασαν τα πρώτα καλά λεφτά:

- α) τηλεφωνικές συσκευές και κέντρα πεπαλαιωμένης από τότε τεχνολογίας και
- β) σταθμούς ζεύξεως του δικτύου της ΔΕΗ.

Οι δουλειές με την ΔΕΗ συνεχίστηκαν και με την Μεταπολίτευση όταν προμήθευσαν καδοφόρους εκσκαφείς και αποθέτες για το λιγνιτωρυχείο Πτολεμαΐδος κατασκευής του ανατολικογερμανικού εξαγωγικού μηχανισμού Maschinen Export, συνολικής αξίας περίπου 100 εκ. μάρκων.

Όμως η επιτυχία έφερε και την διχόνοια στους συνεταίρους που χώρισαν τις επιχειρήσεις τους: Ο Α. Βουδούρης κράτησε την Maschinen Export και ασχολήθηκε με τον τύπο («Εγνατία» πρώτα και «Ελεύθερο Τύπο» μετά) και ο Κόκκαλης κράτησε την RTF και την Elektrotechnik.

Οι δουλειές μεγαλώνουν. Νέα επιχείρηση ιδρύεται και ξεκινά με καινούριο αέρα: η INTRACOM. Χτίζεται το νέο μεγάλο εργοστάσιο ηλεκτρονικού υλικού στην Παλλήνη. Πολιτικός μηχανικός του έργου λέγεται ότι ήταν ο κ. Σγαρδέλλης που μετεξελίχθηκε σε μεγάλο στέλεχος του νυν κυβερνώντος κόμματος:

Μπορεί οι δουλειές να ξεκίνησαν επί δικτατορίας, να περπάτησαν στη Μεταπολίτευση, να αυγάτισαν επί ΠΑΣΟΚ αλλά οι μεγάλες δουλειές απαιτούν επανατροφοδότηση. Τώρα, ο κ. Μητσοτάκης νάναι καλά...

Επικίνδυνες «επαφές» 4ου Τύπου

του Κ. Βασιλείου

Εν μέσω της αναμονής και της «αγωνίας» για την επικείμενη κατάθεση του υπόδικου Κοστωτά στο Ειδικό Δικαστήριο την παραμονή της αναχώρησης του πρωθυπουργού για την Κύπρο, πολλαπλές ρουκέτες εκτοξεύτηκαν από όλες τις μεριές κατά του Τύπου, με την πρωτοφανή για τη μεταπολιτευτική μας δημοκρατία τουλάχιστον, σύλληψη του διευθυντή της εφημερίδας «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» κ. Σεραφείμ Φυντανίδη και την προσαγωγή του στο αυτόφωρο διότι την ίδια μέρα —Πέμπτη 6 Ιουνίου 1991 για την ιστορία— δημοσίευσε κατά παράβαση της εισαγγελικής απαγόρευσης προκήρυξη που είχε αποστείλει την προηγούμενη προς την εφημερίδα η οργάνωση «17 Νοέμβρη». Ακολούθησαν οι κριτικές στην ενέργεια αυτή από τη Διεθνή Ομοσπονδία Δημοσιογράφων, τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης (:«στη δημοκρατία δεν συλλαμβάνονται και δεν φυλακίζονται οι δημοσιογράφοι»), και άλλους, κι έτσι γι' άλλη μια φορά «πρωτοστατήσαμε»...

Το θέμα έχει βέβαια πολλές πτυχές τις οποίες χωρίς πάθος και κραυγές θα προσπαθήσουμε να ξεδιπλώσουμε αμέσως. Αλλά εκ προοιμίου θα πρέπει να τονίσουμε ότι το επίδικο αντικείμενο είναι η Ελευθερία του Τύπου, ακρογωνιαίος λίθος κάθε συντεταγμένης δημοκρατικής πολιτείας. Κάθε μέτρο ή ενέργεια που πλήττει την ελευθερία αυτή αμαυρώνει και υπονομεύει το πολίτευμα και οδηγεί σε επικίνδυνες κατολισθήσεις με τέρμα που δεν είναι δύσκολο να διακριθεί: τη φήμωση του Τύπου και την υποταγή του στα κελεύσματα της πολιτικής εξουσίας —και για να είμαστε σαφέστεροι, των κυβερνώντων. Γιατί πρέπει να αποδεχθεί κανείς, αν θέλει να δει την ουσία της υπόθεσης, ότι βασική λειτουργία του Ελεύθερου Τύπου είναι ο έλεγχος της εκάστοτε εξουσίας.

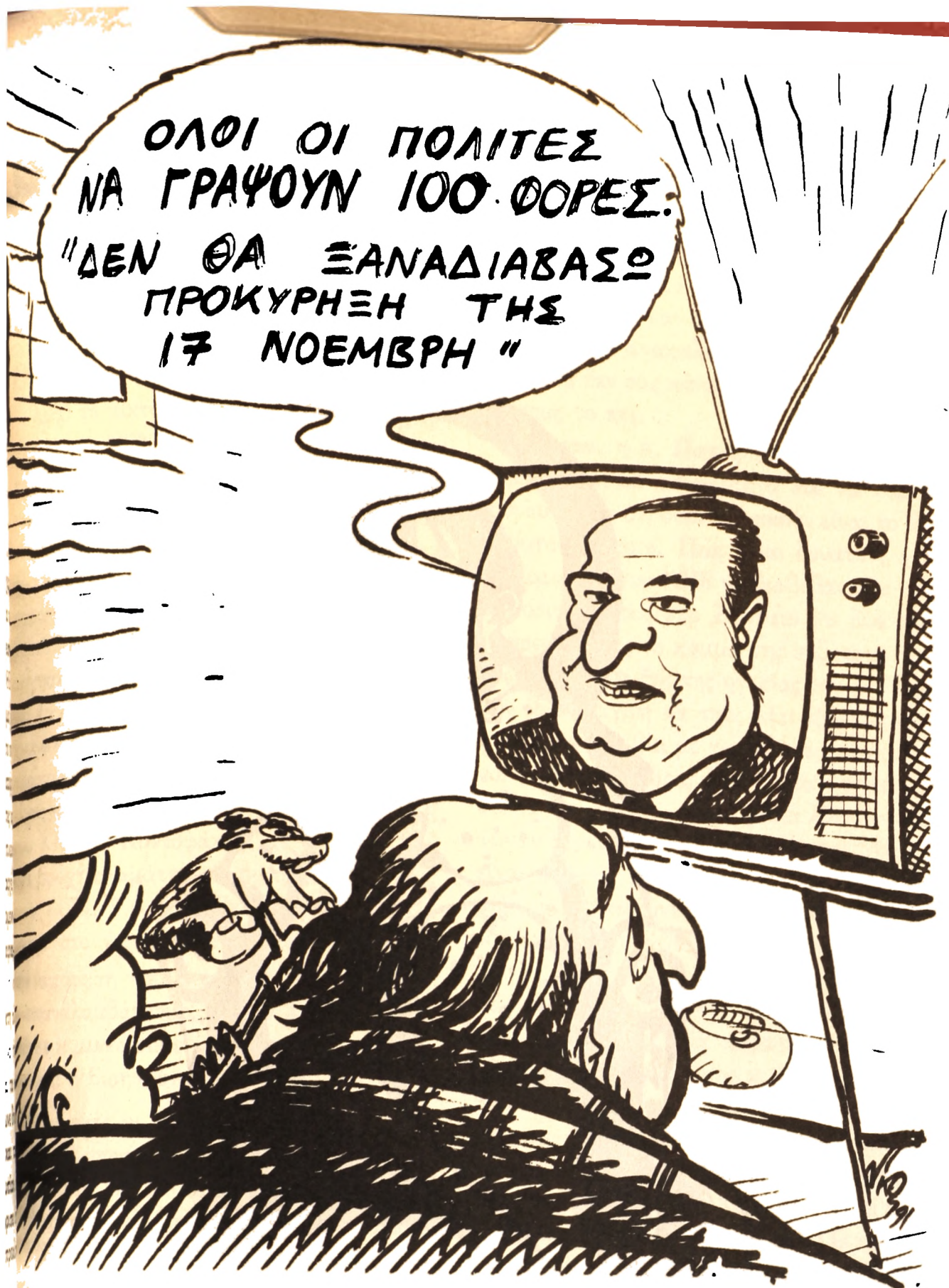
Η εμπειρία άλλων χωρών στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας θα έπρεπε να είχε διδάξει τους κυβερνώντες εν Ελλάδι ότι απαγορεύσεις του είδους που προβλέπει το άρθρο 6 του «αντιτρομοκρατικού» ν. 1916/90 όχι μόνο είναι ατελέσφορες αλλά καταλήγουν και σε αποτελέσματα ακριβώς αντίθετα από αυτά που επιδιώκουν. Η «διαφήμιση» της τρομοκρατίας και της συγκεκριμένης οργάνωσης που προέκυψε από αυτή την υπόθεση θα πρέπει να βάλει όλους σε σοβαρές σκέψεις. Γιατί θα ήταν ανοησία να αμφισβητήσει κανείς τη θέληση όλων —κυβέρνησης, δικαστικής εξουσίας, Τύπου και κοινής γνώμης— για το ξερίζωμα της τρομοκρατίας. Όποιος παίζει με αυτά τα πράγματα παίζει με τη φωτιά και κανείς δεν θέλει να καεί.

Όταν όμως η ίδια κυβέρνηση ομολογεί διά στόματος του υπουργού Προεδρίας κ. Μιλτιάδη Έβερτ ότι υπάρχει αδυναμία των διωκτικών αρχών κι ότι η κυβέρνηση απέτυχε σε αυτόν τον τομέα («Έθνος» 8.6) πιστεύεται άραγε σοβαρά ότι το πιο αποτελεσματικό μέτρο είναι η φήμωση του Τύπου;

Υπάρχουν ισχυρότατα επιχειρήματα γι' την αντισυνταγματικότητα του αντιτρομοκρατικού νόμου. Τα επιχειρήματα αυτά πρόβαλε πειστικά η «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» επικαλούμενη και το δικαίωμα ενημέρωσης κοινής γνώμης, διότι «το σκοτάδι κρύβει τον μύθο». Και με την άποψη αυτή συστάχτηκαν κι άλλοι διευθυντές εφημερίδων. Βάζοντας η κυβερνητική πλειοψηφία τη Βουλή τις εισαγγελικές αρχές στη θέση των νομοθετικών ήταν επόμενο —αργά γρήγορα και δοθείσης ευκαιρίας— ο νόμος να εφαρμοστεί. Κι αυτή η «πρόκληση» —πέρα από την απαράδεκτη σύλληψη κ. Σ. Φυντανίδη σαν να ήταν κοινός εγκληματίας— θα είχε και τα ανάλογα ποτελέσματα: θα συσπείρωνε δηλαδή όλους θεωρούν ουσιώδη και πρωτεύουσας σημασίας την «Ελευθεροτυπία». Θα πρέπει κανείς ευθέως να αναγνωρίσει ότι η ηθική και πολιτική βάση της «πρόκλησης» είναι απόλυτα δικαιολογημένη.

Όσα επιχειρήματα επιστρατεύονται γι' την αντίπερα όχθη είναι ισχνά. Διότι η υποκοπή στην έννομη τάξη —ο σεβασμός των νόμων— αποτελεί γράμμα κενό όταν πρόκειται για ένα τόσο θεμελιώδες θέμα του δημοκρατικού πολιτεύματος. Εφόσον δεν πρόκειται περί γενικής ανυπακοής έναντι των νόμων που μόνο στην τυραννία δικαιολογείται, αλλά για έμπρακτη και υπεύθυνη αθέτηση απέναντι σε έναν συγκεκριμένο νόμο που θίγει βασικό θεσμό της πολιτείας.

Η «πρόκληση» λοιπόν ήταν ηθελημένη και «εν γνώσει των συνεπειών». Το γεγονός της ευρύτατης συμπαράταξης με την άποψη αυτή προσδίδει στην πράξη αυξημένο ρόλο. Άλλωστε μόνο με τέτοιες «προκλήσεις» δοκιμάζεται η ηθική βάση και το εθνικό συναίσθημα του νόμου. Τα δε κυβερνητικά επιχειρήματα ότι «ουδείς είναι υπεύθυνος των νόμων» και τα παρόμοια αποδυναμώνονται ακόμα περισσότερο όταν επισημαστέλεχ του κυβερνώντος κόμματος «

άλεσαν» οι ίδιοι ως αντιπολίτευση άλλους όμους (π.χ. το θέμα της ιδιωτικής ραδιοφωνίας έναντι του ισχύοντος στο παρελθόν κρατικού μονοπωλίου).

α πρέπει να έχει κανείς χάσει κάθε επαφή με την ελληνική πραγματικότητα να να υποστηρίξει με τέτοια αυτοπεποίθηση και αυστηρότητα αψόγου κριτού την υπακοή όλους τους νόμους αδιακρίτως. Διότι την «νομία» εκτρέφει η ίδια η λειτουργία του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος, όπως λειτουργεί στην Ελλάδα, υπό την απόλυτη κημονία του κόμματος. Όταν ακόμα και σε δημοσχέδια περί «επαγγελματικής στέγης» θέττει θέμα κομματικής πειθαρχίας. Δεν στο-υπονομεύεται έτσι απαρχής η ηθική ορισμένων νόμων; Δεν ήταν γνωστή η επίθεση ορισμένων εκδοτών και διευθυντών εφημερίδων σε μια τέτοιου είδους απαγόρευση και μάλιστα με πρωτοβουλία του «αρμό-ου εισαγγελέα»; Ας το επαναλάβουμε. Οι

θέσεις ήταν γνωστές άρα και η «πρόκληση» αναμενόμενη.

Εκεί λοιπόν όπου χρειάζονται πολιτικοί χειρισμοί για την απομόνωση της τρομοκρατίας και καλή οργάνωση των διωκτικών αρχών που έχουν σπάσει παγκόσμιο ρεκόρ ανικανότητας, έχουμε εκδήλωση αυταρχισμού και διώξεων, συλλήβδην πλέον εναντίον όλων των εφημερίδων. Προληπτική δηλαδή λογοκρισία με προεκτάσεις που δεν είναι δυνατόν να ελεγχθούν. Απομένει φυσικά το θέμα της δημοσίευσης ή μη προκηρύξεων ή άλλων μέσων «διαφήμισης» τρομοκρατικών οργάνώσεων. Διότι η δημοσιότητα αποτελεί μία από τις προσβάσεις της τρομοκρατίας στην κοινή γνώμη για να προπαγανδίζει ανεξόδως τις «απόψεις» της που υποστηρίζονται με τα όπλα. Θα ήταν όμως ολέθριο σφάλμα και εγκληματικό, να υποστηριχθεί ότι, όσοι εκδότες διαφωνούν με την άποψη πως πρέπει να υπάρχει κάποια αυτοσυγκράτηση σχετικά με το θέμα της

δημοσίευσης προκηρύξεων τρομοκρατικών οργάνώσεων ή ακόμα και συμφωνία όλων επί του θέματος, βοηθούν «αντικειμενικά» την τρομοκρατία. Μία τέτοια αντίληψη εμπεριέχει ο αντιτρομοκρατικός νόμος.

Γι' αυτό πρέπει να καταργηθεί, όχι μόνο γιατί είναι αντισυνταγματικός και επικίνδυνος για την ελευθερία του Τύπου, αλλά και γιατί είναι ατελέσφορος. Δεν μπορεί να παράγει τα επιθυμητά αποτελέσματα. Η κατάργηση του νόμου δεν θα αργήσει να επέλθει. Αν στην προκειμένη περίπτωση υπάρξει καταδίκη τότε η γενική κατακραυγή θα επέσει επί της κεφαλής της κυβέρνησης. Αν αθωωθούν, τότε ο νόμος τινάζεται στον αέρα με την πρώτη «δοκιμασία» του. Έτσι κι αλλιώς δεν μπορούν οι εκδότες και διευθυντές των εφημερίδων να σύρονται στα δικαστήρια και στις φυλακές με τη συχνότητα που επιθυμεί η «17 Νοέμβρη». Θα είναι το μεγαλύτερο δώρο της κυβέρνησης απέναντι στην τρομοκρατία. Ας επικρατήσει λοιπόν για μια φορά το σπάνιο εν Ελλάδι είδος της κοινής λογικής κι ας καταργηθεί ο νόμος, όσο είναι ακόμα καιρός. Γιατί, αντί για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, θα έχουμε πλέον να αντιμετωπίσουμε την καταπολέμηση της λογοκρισίας. Για να τρίβουν οι τρομοκράτες τα χέρια τους από χαρά.

Εναπόκειται σε όλους τους υπεύθυνους φορείς της πολιτείας να εξεύρουν εκείνους τους τρόπους συνεργασίας, πέρα από σκοπιμότητες, που θα κάνουν αποτελεσματικότερη την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας. Η καλύτερη προάσπιση απέναντί της είναι η θωράκιση των δημοκρατικών θεσμών κι όχι η διαβολή τους. Κι ο καθένας ας αναλάβει τις ευθύνες του. Η κοινή γνώμη ξέρει να κρίνει.

Υ.Γ.: Όταν η επικαιρότητα είχε πλέον άλλα θέματα ενδιαφέροντος η κυβέρνηση επανέφερε το θέμα της δίωξης του κ. Φυντανίδη με δηλώσεις του Β. Πολύδωρα, όταν πλέον όχι μόνον ο «τρομονόμος» εκθειάζεται ως «προστατευτικός» μηχανισμός του Τύπου, αλλά και εξαπολύεται επίθεση κατά των εκδοτών με υπαινιγμούς ότι πλήττουν τη δημοκρατία ως «συνεργοί» των τρομοκρατών. Ανόητη «επίδειξη πυγμής» κάποιων θερμοκέφαλων της κυβέρνησης, «όσο ψηλά και αν βρίσκονται»; Η ακροδεξιά νοοτροπία περί «σεβασμού νόμων»; Ό,τι κι αν είναι, το βέβαιο είναι πως για πολλοστή φορά η κυβέρνηση τα κατάφερε να είναι εναντίον του εαυτού της, των πολιτών, και της «προπαγανδίζουσας» Ευρώπης του '92. Θερμά συγχαρητήρια.

□

Το «σύνδρομο της Κίνας» και ο Συνασπισμός

του Ρεπόρτερ

Η συνεδρίαση της Εκτελεστικής Επιτροπής του Συνασπισμού πριν μία ακριβώς εβδομάδα, στις 7.6.91, έληξε χωρίς «ρήξη» μεταξύ της ομάδας που πλειοψηφεί οριακά στην ΚΕ του ΚΚΕ και όλων των άλλων εκπροσώπων κινήσεων, ομάδων και κομμάτων που συγκροτούν αυτό το αποφασιστικό πολιτικό όργανο του ΣΥΝ. Οι «πρωτοβουλίες» που εγκρίθηκε να αναλάβει η Πρόεδρος του ΣΥΝ για «συνθετικές προτάσεις», στη βάση κάποιου μικτού συστήματος εκλογής, είναι αμφίβολο αν και σε ποιο βαθμό θα αποδώσουν, αφού η κ. Δαμανάκη, μέχρι την επόμενη συνεδρίαση της Ε.Ε., θα βρίσκεται για αρκετές ημέρες στο Στρασβούργο, ενώ στη σύνοδο της Ε.Ε., την προηγούμενη εβδομάδα, υπήρξε απλώς μία καταγραφή απόψεων χωρίς καμιά ένδειξη υποχωρήσεων από τους «αδιαπραγμάτευτους όρους» που έχει θέσει η τάση την οποία εκπροσωπεί η κ. Παπαρήγα.

Καλός 91

Στην ουσία, η όξυνση των σχέσεων στον ΣΥΝ είναι φαινόμενο των δύο τελευταίων εβδομάδων και, όπως πολύ σωστά έχει επισημανθεί, αφορά αυτές τις ίδιες τις προοπτικές στη φυσιογνωμία της παράταξης, και στο ρόλο που θα παίξει ή όχι ως αυτοτελής πολιτική δύναμη στο άμεσο μέλλον. Η μορφή υπό την οποία εκφράζεται η αντιπαράθεση σε αυτά τα δύο ζητήματα, είναι το σύστημα εκλογής των οργάνων, και η ψήφιση ή όχι από την Πανελλαδική Συνέλευση της 27-30.6.91 της εναλλακτικής πολιτικής πρότασης και της Προγραμματικής Διακήρυξης, δηλαδή του προγράμματος.

Είναι γνωστές οι απόψεις που υιοθέτησε πρόσφατα η τάση της κ. Παπαρήγα σχετικά με την μη εκλογή της ηγεσίας του ΣΥΝ από την Πανελλαδική Συνέλευση και την αναβο-

λή έγκρισης για «ευθετότερο χρόνο» της εναλλακτικής πολιτικής πρότασης και του Προγράμματος. Οι εκπρόσωποι της ΕΑ της Ν. Πορείας, της ΕΔΑ καθώς και πλειοψηφία των αντιπροσώπων του ΚΚΕ στον ΣΥΝ τάσσονται υπέρ της διατήρησης του πολυκομματικού χαρακτήρα του ΣΥΝ σε όλα τα επίπεδα (πράγμα που ζητά και η κ. Παπαρήγα), αλλά θεωρούν εξίσου απαραίτητο όρο για την ανάπτυξη του ΣΥΝ τη δημοκρατική λειτουργία του ως αυτοτελούς οργανισμού την ψήφιση του Προγράμματος και την ανάδειξη της ηγεσίας του εκλογή από το πανελλαδικό σώμα, με τη μορφή που να εξασφαλίζει την αναλογική εκπροσώπηση των συνιστωσών· δηλαδή μία λύση ποσοστώςσεων, όπου συνδυάζεται απ' ευθείας εκλογή (για τα περισσότερα μέλη της Ε.Ε.) και ο διορισμός κάποιων

λών, προκειμένου να εξασφαλισθούν δύο όροι της πολυμερούς συγκρότησης του ΣΥΝ: η συμμετοχή στην Ε.Ε. ατόμων που έχουν μικρό πολιτικό εκτόπισμα και το δικαίωμα των ηγεσιών των κομμάτων να έχουν λόγο για κάποια πρόσωπα στην Ε.Ε. που αυτές θα επιλέγουν.

Ο Βαρώνος Μυνχάουζεν

Αυτό το μикτό σύστημα ανάδειξης της ηγεσίας του ΣΥΝ —που ως ένα βαθμό είναι και απόπειρα επίλυσης ορισμένων συστατικών αντιφάσεων και δυσλειτουργιών που συνοδεύουν αυτή τούτη την «ιδιόμορφη» συγκρότηση και φυσιογνωμία της παράταξης— ήταν κάτι που μόλις στις 9.4.91 ενέκρινε η ΚΕ του ΚΚΕ μετά από εισήγηση του Π.Γ. Για όσους δεν το θυμούνται (γιατί, πράγματι, πολλοί στο ΚΚΕ «ξεχνάνε» ή κάνουν τη στρουθοκάμηλο για πράγματα που είπαν οι ίδιοι ακόμα και πριν λίγες ημέρες) το «θυμίζει» το μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ Δ. Κοντοφάκας, με το άρθρο του «Η βροχή σταμάτησε, η ομπρέλλα ας κλείσει» («Ρ». 7.6.91). Εκεί, λοιπόν, διαβάσουμε στο παρατιθέμενο απόσπασμα από την απόφαση που πήφισε η ΚΕ του ΚΚΕ —επαναλαμβάνουμε, στις 9.4.91.: «Προτείνεται μикτό σύστημα εκλογής». Αυτή ήταν και η Εισήγηση του Π.Γ.

Οβιδιακές οι μεταμορφώσεις τών κατά τα άλλα «συνεπών» της σταλινικής ηγετικής ομάδας του ΚΚΕ. Τι μεσολάβησε μέσα σε διάστημα ενός μηνός περίπου και τώρα η κ. Παπαρήγα θέλει «αδιαπραγμάτευτα» διορισμό της Ε.Ε. του ΣΥΝ;

Η όποια κ. Παπαρήγα μπορεί να υποτιμά τη μνήμη της, την νοημοσύνη της, τη σοβαρότητά της. Αλοίμονο αν ίσχυε για όλο τον κόσμο αυτό. Διότι, μπορεί να λέει η γ. γραμματέας στη συνέντευξή της στο Ζάππειο (3.6.91) ότι το «μικτό σύστημα εκλογής» γελιοποιήθηκε από αρκετούς που το πρότειναν», και να «ξεχνάει» ή να μην την πείθει το ότι στους «γελοίους» κατατάσσεται και η ίδια που το πρότεινε στα μέλη του ΚΚΕ ως Π.Γ., αλλά δεν μπορεί να αποκαλεί γελοία την ΚΕ του ΚΚΕ που το πήφισε ως πρόταση, ούτε τα μέλη του κόμματος που το συζητούσαν. Ύστερα, μπορεί η κ. Παπαρήγα να ελέγχεται ως μειωμένης ευφυίας ετείδη ανακάλυψε —αυτή και οι «ομοϊδεάτες» της στο ΠΓ και την ΚΕ— εκ των υστέρων ότι απειλείται το ίδιο το ΚΚΕ από το μикτό σύστημα εκλογής της Ε.Ε. του ΣΥΝ, επειδή αυτό το σύστημα οδηγεί προς το ενδεχόμενο να γίνει το ίδιο κόμμα, αλλά η λάθος πρόβλεψη για

τα συμφέροντα του «κόμματός» της πληρώνεται· δεν μπορεί ατιμωρητί να τσαλακώνονται έτσι αποφάσεις, γιατί ακόμα κι αυτή η χολοβή νομιμότητα της σημερινής ομάδας που ελέγχει το μηχανισμό του ΚΚΕ τινάζεται στον αέρα. Καλά τους το είπε λοιπόν ο κ. Φλωράκης: «αν έχετε μикτό σύστημα δεν μπορείτε να ανακαλείτε από την Ε.Ε. αυτούς που δεν σας κάνουν»· μόνο που άργησε να τους το πει.

Ύστερα, η κ. Παπαρήγα δεν μπορεί να συμπεριφέρεται ασυνάρτητα και να νομίζει στη συνέχεια ότι όσοι την ακούν είναι το ίδιο «κουτόφραγκοι». Πώς είναι δυνατόν, η γ. γραμματέας του ΚΚΕ να διαβεβαιώνει τους δημοσιογράφους στο Ζάππειο ότι δύο ολόκληρους μήνες το κόμμα της συζητάγε τους τρόπους ανάδειξης της ηγεσίας του ΣΥΝ και την ίδια στιγμή να τους λέει εξοργισμένη: «γιατί αυτή η βία με τις εκλογές των οργάνων; Εδώ και τώρα; Γιατί; Γιατί σήμερα;» Καλά και γιατί —όπως η ίδια λέει— συζηταγαν δύο μήνες οι σύντροφοί της; Μήπως είναι ηλίθιοι; Ή μήπως η κ. Παπαρήγα νομίζει πως απευθύνεται σε ακροατήριο «διανοητικώς οκνηρών», όπως χαρακτηρίζει ηγετικά στελέχη του ΚΚΕ ο κ. Δραγασάκης σε άρθρο του στον Ριζοσπάστη στις 10.6.91; Τέλος, μία παρατήρηση για το «δημοκρατικό ήθος» της κ. Παπαρήγα και των συν αυτή, που διαρρηγνύουν τα ιμάτιά τους ομνύοντες πίστη στο ότι είναι δημοκρατικότερο σύστημα ο διορισμός της ηγεσίας. Η γ. γραμματέας του ΚΚΕ είπε ότι η πρόταση που έκανε στην τελευταία Ολομέλεια της ΚΕ το μέλος της και Δήμαρχος Πειραιά Σ. Λογοθέτης, να τεθεί σε δημοψήφισμα στις κομματικές οργανώσεις το ζήτημα του τρόπου εκλογής της ηγεσίας του ΣΥΝ ήταν μία πρόταση αργοπορημένη και ότι, εν πάση περιπτώσει, το δημοψήφισμα «είναι ένα σύνθετο ζήτημα»· τεχνικές οι δυσκολίες, λοιπόν, για την υιοθέτηση ενός σαφώς δεσμευτικού τρόπου καταγραφής των απόψεων της «βάσης», την οποία τόσο πολύ επικαλέσθηκε η κ. Παπαρήγα στη συνέντευξή της στο Ζάππειο.

Έγινε λοιπόν μία συζήτηση, έτσι γενικά και αόριστα (η κ. Παπαρήγα μιλάγε συνεχώς για συζήτηση, ουδέποτε για ψηφοφορίες...) στις κομματικές οργανώσεις για το ποιο σύστημα εκλογής της ηγεσίας του ΣΥΝ θα προταθεί από το ΚΚΕ στον ΣΥΝ. Η συζήτηση βέβαια δεν έγινε σε πλήρη έκταση λόγω της κακής «μετασυνεδριακής κατάστασης», αλλά έστω και έτσι, έστω και ως απλή συζήτηση χωρίς δεσμευτικές αποφάσεις των κομ. οργανώσεων, πάρθηκε τελικά

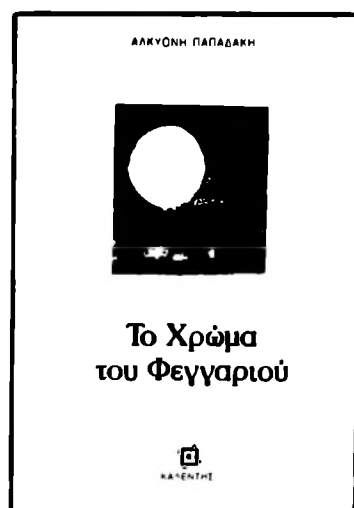
υπόψη από την ΚΕ. Πώς; «Βοηθητικά» (σχεφθείτε να υπήρχαν και ψηφοφορίες!).

Όμως ακόμα κι έτσι, «βοηθητικά», για την Κ.Ε., ποια άποψη επικράτησε σε αυτή τη «συζήτηση»; Η γ. γραμματέας λέει στο Ζάππειο: ο τρόπος ανάδειξης της ηγεσίας στον ΣΥΝ με διορισμό (σ.σ. η κ. Παπαρήγα και η ομάδα της το ονομάζει «συναίνεση», αλλά αυτό δεν έχει σημασία για τους πολλούς που ευτυχώς εξακολουθούν να ξέρουν την ελληνική γλώσσα) «πιθανά (δεν το λέω με βεβαιότητα) να έχει ένα προβάδισμα έναντι του μикτού συστήματος». Δεν είναι σίγουρη λοιπόν η κ. Παπαρήγα ότι ακόμα και από αυτή τη συζήτηση - σούπα προκρίθηκε ο διορισμός. Αυτά λέει η κ. Παπαρήγα. Τι λέει τώρα η απόφαση υπέρ του διορισμού που εγκρίθηκε κατά πλειοψηφία από την ΚΕ, την 1η Ιουνίου; Μιλάμε για την απόφαση που δόθηκε στη δημοσιότητα την ίδια ημέρα που η κ. Παπαρήγα, γ. γραμματέας αυτής της ΚΕ δεν είναι βέβαιη για το προβάδισμα της άποψης υπέρ του διορισμού. Διαβάζουμε στην απόφαση: «Το Π.Γ. παίρνοντας υπόψη και την επικρατούσα άποψη στα μέλη του Κόμματος (σ.σ. υ-

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Αλκυόνη Παπαδάκη

ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΤΟΥ ΦΕΓΓΑΡΙΟΥ

Εκδόσεις ΚΑΛΕΝΤΗ

Μαυρομιχάλη 5

Τηλ.: 3623553, 106 79 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ

- Η ΜΠΟΡΑ
- ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΣΠΙΤΙ

πέρ του διορισμού της ηγεσίας του ΣΥΝ) κτλ., κτλ.». Τι λέει όμως και η γραμματεία της ΚΕ του ΚΚΕ στο σημείωμα που έδωσε στην Ολομέλεια της ΚΕ; Διαβάζουμε: «φαίνεται ότι η πλειοψηφούσα άποψη είναι τα κόμματα να ορίζουν τις αντιπροσωπεύσεις τους». Τι λέει και ο κ. Γόντικας (βλ. Ριζοσπάστης, 8.6.91); «Στο ΚΚΕ έγινε συζήτηση χωρίς να έχει ολοκληρωθεί και διατυπώθηκε με σαφές προβάδισμα η άποψη... ότι η ηγεσία του ΣΥΝ πρέπει να διαμορφωθεί με συνεννόηση (σ.σ. εννοεί διορισμό)». Διαλέγετε και παίρνετε, λοιπόν, όποια άποψη θέλετε. Όλες είναι δηλωτικές του πού έχουν γράψει τη δημοκρατία και τα «δικαιώματα της βάσης» οι ηγέτες της σημερινής πλειοψηφίας στην ΚΕ του ΚΚΕ. Πριν, όμως, η κ. Παπαρήγα θέσει ζητήματα νομιμότητας των συνελεύσεων του ΣΥΝ καλό θα είναι να φροντίσει να συνεννοείται με τους ομοϊδεάτες της για ζητήματα δημοκρατίας και άποψης της βάσης για να μην παρουσιάζεται αυτή η ασυναρτησία· αλλά και να προσέχει η ίδια, όχι πολύ, στοιχειωδώς, για το τι λέει, για να μην της πουν αύριο ότι δεν διαβάζει την εισήγηση του ΠΓ προς την ΚΕ και κάνει γκάφες.

Κι ύστερα, πώς είναι στοιχειωδώς αξιόπιστη η κ. Παπαρήγα στη βάση του κόμματος όταν μιλάει για τα δικαιώματα και τη «φωνή» της και δεν κινδυνεύει να χαρακτηριστεί ως χειρίστης μορφής «πάτρων» πελατείας τη στιγμή που τη μεταχειρίζεται κατά χείριστο «δημοψηφισματικό» τρόπο, με οργάνωση συζητήσεων σουπας, σαν «κολαούζο» δηλαδή;

Άσχετα όμως από αυτές τις περιπέτειες στις οποίες πέφτουν οι νεοσταλινικοί του ΚΚΕ όταν προσπαθούν κακήν - κακώς να... παραβούν τις ίδιες τις αποφάσεις τους, επειδή όταν τις έπαιρναν «δεν πρόσεχαν», υπάρχει ένα γενικότερο πλαίσιο που μπορεί να ερμηνεύσει αυτές τις οβιδιακές μεταμορφώσεις - δείγματα πτωχού οπορτουνισμού.

Το παπόρι απ' την Κούβα

Το τελευταίο δίμηνο η «συντηρητική» τάση στο ΚΚΕ επέλεξε να βαδίσει συνειδητά στο δρόμο της λογικής στην οποία κινούνταν μέχρι τώρα με βραδείς σχετικά ρυθμούς, λόγω της ρευστότητας η οποία υπήρχε στους μετασυνεδριακούς συσχετισμούς του κεντρικού κομματικού μηχανισμού. Αφού έλαβαν μία σειρά μέτρων απόλυτου ελέγχου και εξοστρακισμού των αντιπάλων χρησιμοποιώντας κάθε μέσον, τα ηγετικά στελέχη αυτής της τάσης υιοθετούν πλέον

πλήρως τη λογική και την ιδεολογία που υπαγόρευσε εξ αρχής την πολιτική τους. Τώρα πλέον δεν χρησιμοποιείται κυρίως το όπλο των «παραβιάσεων του καταστατικού», αλλά επιχειρείται η ενοχοποίηση του αντιπάλου με ιδεολογικούς όρους, και παράλληλα ενεργοποιούνται οι «διαδικασίες» μετωπικής αντιπαράθεσης. Τόσο οι αποφάσεις διαφόρων κομματικών οργανώσεων (πιστών στην κ. Παπαρήγα και τον κ. Φλωράκη) με τις οποίες διαπομπεύονται επώνυμα στελέχη όπως οι κ.κ. Ανδρουλάκης, Καραγκουλής, Φαράκος, όσο και οι «τραμπουκισμοί» που καταγγέλθηκαν στην ηγεσία του ΣΥΝ και αφορούν στην διά της βίας νομιμοποίηση «συντεταγμένων» μελών του ΚΚΕ στις πολιτικές κινήσεις του ΣΥΝ με στόχο την διά του εισοδισμού φραξιονιστική συγκρότηση της «πλειοψηφίας» του ΚΚΕ στα πλαίσια του ΣΥΝ, υπακούουν σε έναν κοινό παρονομαστή: την διαμόρφωση όρων πλήρους κυριαρχίας των νεοσταλινικών όχι μόνο στο μηχανισμό του ΚΚΕ αλλά και σε αυτόν του ΣΥΝ· παράλληλα με τον εκβιασμό της πλειοψηφίας της ΚΕ του ΚΚΕ προς τις άλλες συνιστώσες του ΣΥΝ —εκβιασμό που άρχισε με την απαίτηση «όχι Συνέδριο στο Συνασπισμό αλλά Συνέλευση» και φθάνει μέχρι την προσπάθεια επιβολής της άποψης για διορισμό και όχι εκλογή της συνταγματικής ηγεσίας — υπάρχει και εκδίπλωση της παλαιόθεν γνωστής τακτικής για τον με κάθε μέσο και κατά το δυνατόν μεγαλύτερο έλεγχο των διαδικασιών που θα οδηγήσουν στην Πανελλαδική Συνέλευση του ΣΥΝ. Ήδη επίσημα η ηγεσία των νεοσταλινικών καλύπτει μία σειρά ενεργειών της «βάσης» τους, από την άρνηση πληρωμής συνδρομής στον ΣΥΝ μέχρι την αμφισβήτηση της κάρτας μέλους.

Στο ιδεολογικό πεδίο, είναι πλείστα όσα τα δείγματα μιας αποφασισμένης στροφής των λεγόμενων συντηρητικών προς αυτό που μέχρι τώρα εννοούσαν αλλά δεν διακήρυτταν· μιας στροφής προς την παλιά καλή εποχή του «μαρξισμού - λενινισμού» και του «προλεταριακού διεθνισμού». Δεν είναι μόνο τα συνθήματα και τα σύμβολα στη συγκέντρωση της κ. Παπαρήγα στην Καλαμαριά που δείχνουν ότι η ηγεσία αυτή επιχειρεί την επαναφορά όσων κομματικών δυνάμεων μπορεί στην εποχή της ορθοδοξίας· είναι η ίδια η απόφαση της τελευταίας Ολομέλειας, όπου η νεοσταλινική τάση βρίσκει πλέον τις αναφορές της όχι βέβαια στην απωθητική περεστρόϊκα —όπως είχε αναγκαστεί να κάνει στην πενταετία του σοκ,

1985-1990— αλλά στο... κινέζικο μοντέλο, και στα κομμουνιστικά κόμματα του Ραμίζ Αλία και του μακαρίτη Τσαουσέσκου. Η Σικουρίμ, η Σεκουριτάτε και η Τιέν-Αν-Μεν είναι... λεπτομέρειες. Εξάλλου η κ. Παπαρήγα δικαιώνει αναδρομικά τον Κ. Κάππο —ίσως δε να «λυπάται» για την απομάκρυνσή του— όταν θεωρεί απλό θέμα... απόφρων τη σφαγή στο Πεκίνο, για την οποία θα πρέπει να ...«ενημερωθεί»

Δεν είναι να απορεί κανείς με το «κινέζικο σύνδρομο» στελεχών όπως οι κ.κ. Τσολάκης, Γόντικας, Φλωράκης, Μαΐλης, Καλαμπόγιας, ούτε με τον διεθνισμό τους απέναντι στην «ιμπεριαλιστικά περικυκλωμένη» Κούβα, όπως λέει η τελευταία απόφαση της Κ.Ε. Γιατί να απορεί αν το ΚΚΕ προχωρήσει σε καμιά «Διεθνή των συνεπών» τη στιγμή που η σημερινή του γραμματεία «δεν είχε καταλήξει» είκοσι χρόνια μετά για την εισβολή στην Τσεχοσλοβακία και ο κ. Φλωράκης δεν μπορεί να προσφέρει καν τι λέξη κατάρρευση και μιλάει για «τα γνωστά γεγονότα στις πρώην σοσιαλιστικές χώρες»

Γιατί να απορεί κανείς με τη «συνέπεια» που επιδεικνύει ολόένα και περισσότερο η ηγεσία της οριακά πλειοψηφούσας «συντηρητικής» ομάδας στην Κ.Ε., τη στιγμή που έχουν υπάρξει, μόλις πριν λίγες εβδομάδες μηχανισμοί κατάδοσης διαφωνούντων; Γιατί να απορεί κανείς με ενέργειες όπως η παραταξιακή σεκταριστική αναδίπλωση της Ε.Σ.Α.Κ., όταν ο κ. Κωστόπουλος είναι ευχαριστημένος να απευθύνεται στο 3% του κόμματος; Ευθεία συνέπεια αυτής της ιδεολογικής «καθαρότητας» είναι ασφαλώς και η νεοεμφανιζόμενη κριτική εναντίων των ανανεωτικών για «δεξιές θέσεις», καθώς και η επιχειρούμενη από τα στελέχη των νεοσταλινικών αναβίωση της διάσπασης του '68 και οι επαναληπτικές όσο και συντονισμένες βελές τους κατά της ΕΑΡ και της «Αυγής».

Κατά την πλειοψηφούσα ομάδα του Π.Ι. του ΚΚΕ «εμείς θα υπάρχουμε, με τις δυσκολίες μας θα υπάρχουμε, το αποφασίζουμε». Αυτή η «απόφαση» να υπάρχει ένα κόμμα λέει πολύ περισσότερα από όσα διαφοροί βυζαντινισμοί και σολοικισμοί από τους οποίους βρίθουν οι «αναλύσεις» των Εικονολατρών. Αν η ύπαρξη ενός κόμματος είναι απόρροια απόφασης, εκείνο που μένει είναι να δικαιολογήσει, να βρει κάποιο άλλοθι για την «απόφασή» του αυτή. Η ομάδα της κ. Παπαρήγα, γνωρίζοντας καλύτερα από όποιον άλλο ότι δεν εκπροσωπεί ολοκληρωτο το ΚΚΕ, μιλάει προς τα έξω ως εκπρόσωπος συλλήβδην της «οντότητας» α

της που λέγεται ΚΚΕ, την ίδια στιγμή που αναγνωρίζει ότι μέσα στο *πραγματικό ΚΚΕ* υπάρχουν απόψεις που φθάνουν μέχρι και το σημείο να αμφισβητούν την αναγκαιότητά του. Αυτό δεν είναι αντίφαση: η γ. γραμματείας, και όλοι όσοι εμφανίζονται ως υπεραμυνόμενοι του ΚΚΕ, γνωρίζουν πολύ καλά ότι η «απόφασή» τους να υπάρξει το ΚΚΕ είναι στην ουσία μία απόφαση που αφορά το μέρος, όχι το όλο, δηλαδή αφορά το να συνεχίσουν να υπάρχουν ως οργανωμένη τάση· όμως για το σκοπό αυτό χρειάζονται το ρόλο του εκπροσώπου όλου του κόμματος, διαφορετικά θα κατηγορούνταν εύκολα γι' αυτό που πράγματι είναι, δηλαδή μία ομάδα, μία τάση στα πλαίσια ενός κόμματος που δεν έχει πια ούτε ενιαίο «κέντρο», ούτε ενιαία αυθεντία.

Σε πείσμα λοιπόν της συρρίκνωσης στην οποία οδήγησε την κομμουνιστική αριστερά η ιδεολογία και η πολιτική των εικονολατρών, αυτοί «αποφάσισαν» να υπάρχουν. Και θα υπάρχουν μέσα από έναν συνεχή πόλεμο, μία συνεχή ενοχοποίηση των αντιπάλων τους, διότι αυτή είναι η άφευκτη συνέπεια του ετσιθελισμού και του δογματισμού που κρύβεται στο «αποφασίσαμε να υπάρχουμε», και στο «εμείς κόμμα έχουμε». Θα

υπάρχουν καθαιρώντας προεδρεία σε Ολομέλειες του ίδιου του κόμματος, την εκπροσώπηση του οποίου διεκδικούν κατά τα άλλα συνολικά, όποτε τους βολεύει (όποτε δεν τους βολεύει καταφεύγουν σε «καταστατικά μέτρα»). Θα υπάρχουν επιστρέφοντας στην ξύλινη γλώσσα που μετατρέπει το άσπρο σε μαύρο, μη κοιτώντας ποτέ κατά πρόσωπο την πραγματικότητα και αξιοποιώντας από την κληρονομιά τους τα χειρότερα στοιχεία, τον σεκταρισμό και τη μεταφυσική «επαναστατική» πρωτοπορία, ενάντια στους «ρεφορμιστές». Θα υπάρχουν επιστρέφοντας πάλι στη θεωρία του πολιορκούμενου οχυρού, κατά του οποίου βάλλουν οι πάντες ανεξαιρέτως, αλλά οι φύλακές του γρηγορούν, κυρίως απέναντι στον «εσωτερικό εχθρό».

Γιατί, όμως, όλη αυτή η επιμονή στην ιδεολογία και στην πολιτική περασμένων δεκαετιών και καταδικασμένων ηθικά και πολιτικά πρακτικών; Γιατί αυτό το σύνδρομο της Κούβας, της Κίνας, του «νέου διεθνισμού»; Γιατί αυτή η ευθεία βολή κατά των αποφάσεων που πήψε το ίδιο το 13ο Συνέδριο, χωρίς να τηρούνται τα στοιχειώδη προσχήματα; Γιατί αυτά τα εσωκομματικά πραξικοπήματα; Μόνο και μόνο για λόγους

ιδεολογικούς; Μόνο και μόνο για λόγους κάποιας αντιδημοκρατικής και, τελικά, αντιπολιτικής κουλτούρας; Μόνο και μόνο, έστω για κάποια υλικά και συμβολικά προνόμια μιας γραφειοκρατικής ομάδας του ούτως ή άλλως συρρικνούμενου και σίγουρα αποδιαρθρωμένου επί μακρόν και για πολύ χρόνο ακόμα μηχανισμού;

Μήπως υπάρχουν άλλοι, ουσιαστικότεροι λόγοι; Μήπως ο φόβος από κάποια άλλα πεπραγμένα που αφορούν σε «ποταπά» συμφέροντα, είναι αυτός που φυλάει τα έρμα του κ. Καλούδη, του κ. Φλωράκη, του κ. Τσολάκη; Μήπως είναι αυτός ο φόβος και κάποια σχετική με αυτόν βιασύνη ολοκληρωτικού επανελέγχου του μηχανισμού που θα πρέπει να εκληφθεί ως αφετηρία στην οποιαδήποτε προσέγγιση της λογικής η οποία υπάρχει στις πρόσφατες ενέργειες της τάσης της κ. Παπαρήγα και των γηραιότερων πατέρων - οδηγών της;

Μήπως γι' αυτό αποφάσισαν ότι «θα υπάρχουν» οχυρωμένοι κατά παντός άλλου κάθε φορά «εχθρού»;

Ας το σκεφτεί η λοιπή Αριστερά. Με εκλεγμένη ή διορισμένη «συναινετικά» την ηγεσία της στον ΣΥΝ. Και ας αναλάβει έστω και τώρα τις ευθύνες της. □

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΕΛΛΗ ΣΚΟΠΕΤΕΑ:
ΤΟ «ΠΡΟΤΥΠΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ»
ΚΑΙ Η ΜΕΓΑΛΗ ΙΔΕΑ
Όψεις του εθνικού προβλήματος
στην Ελλάδα (1830-1880)

Ποιες είναι οι αντιλήψεις για το ελληνικό έθνος και τον προορισμό του;
Αυτό είναι το καίριο ερώτημα που θέτει και ερευνά η ιστορικός Έλλη Σκοπετέα. Βιβλίο ιστορικό όσο και ιδεολογικό, που είναι χρήσιμο για την κατανόηση του νεοελληνικού βίου, έως και της σημερινής συγκυρίας.

ΓΙΩΡΓΟΣ Σ.
ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΣ
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
και
ΑΠΟΛΟΓΙΑ
«από του φοβερού
βήματος...»

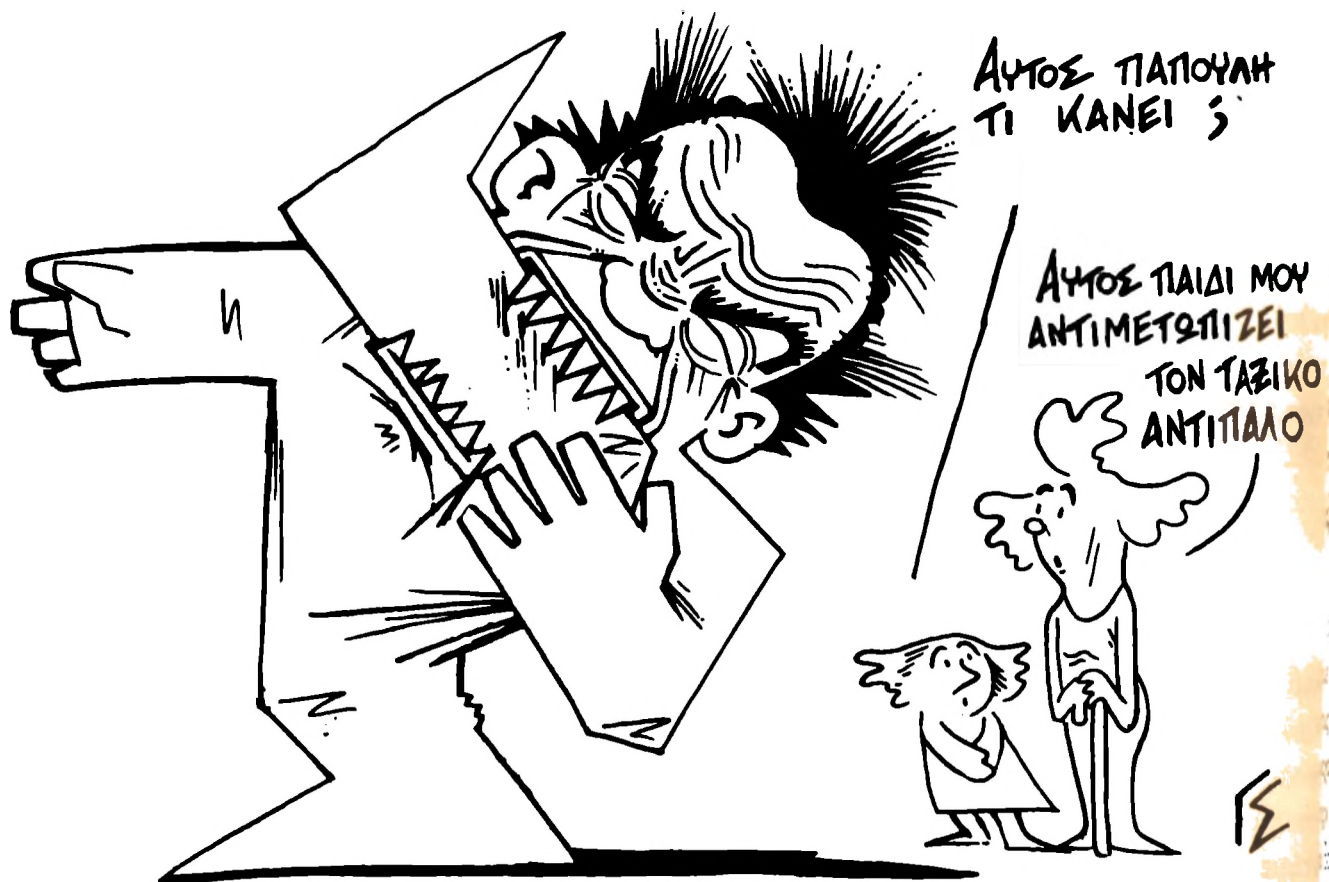
Εκδόσεις
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

Έχουν γραφεί πολλά χρονικά από τα χρόνια του Εμφυλίου στην Ελλάδα.

Η μαρτυρία του Γ.Σ. Δημητράκου είναι, ίσως, η συγκλονιστικότερη.

Μάθημα μνήμης και ήθους.

Ἡ Κιβωτός τοῦ Περισσοῦ

«Αυτή την κρίσιμη στιγμή υπερασπιζόμαστε την τιμή και τη συνείδηση του λαού». (Μ.

Μαΐλης, «Ριζοσπάστης», 7.6.'91). Έκφράζουν τόν λαό!

Είναι οι «άνθρωποι νέου τύπου»... Στή διπλανή στήλη τοῦ «Ρ» ὁ Τ. Τσίγκας διερωτᾶται πόσες...

συνειδήσεις πρέπει νά 'χει τό μέλος τοῦ ΚΚΕ: «συνασπισμική συνείδηση» ἢ «κομμουνιστική συνείδηση»! Τήν ἐπομένη, 8.6.'91, ὁ Δ. Γόντικας ἐπιμένει στήν «επαναστατική αλλαγή της κοινωνίας» ἀπό τό ΚΚΕ, μέ τά γνωστά, ὑποθέτουμε, μέσα. Στό ἴδιο φύλλο τοῦ «Ρ», ὁ Θ. Ὑψηλάντης, πρώην γραμματεὺς τῆς ΕΣΑΚ-Σ, καταγγέλλει τόν Γρ. Φαράκο θυμίζοντας τήν περίπτωση Μανωλέα πού ἐξέπεσε σέ χαφιέ καί προδότη καί δικαιολογεῖ τόν χαφιεδισμό ὡς μέθοδο περιφρούρησης τῆς ἐπαναστατικῆς καθαρότητας τοῦ κόμματος.

Αὐτοί οἱ ἄνθρωποι ἐκφράζουν τήν πλειοψηφία τῆς «κύριας συνιστώσας» τοῦ ΣΥΝ. Θά ἄξιζε τόν κόπο νά διαβάσει κανεὶς ὁλόκληρο τό παραλήρημα τοῦ κ. Μ. Μαΐλη, μέλους τῆς Γραμματείας τῆς Κ.Ε. τοῦ ΚΚΕ, μέ τό ὁποῖο καταγγέλλει ὅτι «ξένες καί ντόπιες μυστικές υπηρεσίες, αστικός Τύπος καί υπερατλαντικοὶ "συμμαχικοὶ" παράγοντες» ἔχουν, λέει, ἐξαπολύσει «μια πρωτοφανή αντικομμουνιστική ἐπίθεση (...) "σκίζοντας" τα ρούχα τους για την... αντιδημοκρατικότητα του ΚΚΕ». Καταγγέλλει ἀκόμη τούς ἀριστεροὺς τούς «γοητευμένους ἀπὸ τα αγαθὰ της αστικής κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας» πού εἶναι «ιδεολογικά αποσυναρμολογημένοι ἀλλὰ καί υποκριτές», ἐκείνους πού ἀρέσκονται στά «κανακέματα στα γόνατα του κυρίου Ντελόρ» [αὐτό τή στιγμή πού ἡ κυρία Μαρία Δαμανάκη ἐτοιμαζόταν νά τόν ἐπισκεφθεῖ· θυμηθεῖτε ἐπίσης τό «ΕΟΚ καί ΝΑΤΟ, ἴδιο συνδικάτο»], ἐκείνους πού καταγίνονται μέ τό «λίφτινγκ (...) του καπιταλισμοῦ» καί τῆς «σαλτιμπάγκικης (που φαντάζει καθωσπρέπει καί ...σύγχρονη) πολιτικῆς», τούς «ηθελημένους ἢ αθέλητους Χατζηαβάντες». Ἀποτελοῦν, λέει, οἱ καθάραιμοι προλετ-ἄριοι, ἐκεῖνοι πού ἀπη-

δισμένος πλέον ὁ Λ. Κύρκος ἀπεκάλεσε ξοῦ νά (7.6.'91) σταλινικούς, «την μόνη παρική ἀντίσταση» στά «φουσατά» ταξικοῦ ἐχθροῦ καί τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ ποιοανοῦ τό σπῖτι δέν μιᾶνε γιά «υπαρκτούς»;|. Σήμερα, καταλήγει, «υπερασπιζόμαστε το ΚΚΕ ἀπὸ ἐχθρούς καί "φύλους"». Εντὸς καί ἐκτὸς των τειχῶν.

Σήμερα, 1991, μιᾶμε γιά Συνασπισμὸ «τῆς Ἀριστερᾶς καί τῆς Προόδου». Καί κάποιοι ἀκόμη συζητοῦν μ' αὐτοὺς ἂν θά ἐκλογονταί ἢ θά διορίζονται τά ὄργανα τοῦ ΣΥΝ!... Μά εἶναι δυνατόν νά πιστεῦει κανεὶς ὅτι τέτοιοι νέου τύπου ἄνθρωποι προϊόντα τῆς «αἰμομικτικῆς καθαρότητος» —κατὰ τόν εὐστοχο χαρακτηρισμό («Ρ» 7.6.'91) τοῦ καθηγητοῦ τῆς Προϊστορίας καί μέλους τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΕ κ. Ι. Χουρμουζιάδη—, μπορεῖ νά 'χουν οἰανδήποτε σχέσιν μέ τή δημοκρατία καί τήν πρόοδο; Ἀπλῶς ἀλλάζουν ταμπέλες. Χθὲς Διχτατορία τοῦ Προλεταριάτου, σήμερα ἡ... Δημοκρατία τοῦ Προλεταριάτου. Ἄν δέν ἔχουν χάσει οἱ λέξεις τό νόημά τους, πρόκειται γιά ἄξιους διαδόχους ἐκείνων πού ἐμπορεύονταν τούς ἀγῶνες τοῦ ἐθνικοῦ λαοῦ γιά ἀξιοπρέπεια, ἐλευθερία καί δημοκρατία. Γιά ἀδίστακτους λαϊκιστὲς

Το χάσμα έναντι της ΕΟΚ διευρύνεται

του Α. Βυζάντιου

Σε ένα πραγματικά ενδιαφέρον άρθρο του Κ. Τσαλόγλου στο προηγούμενο τεύχος του «ΑΝΤΙ» επισημαίνεται μεταξύ άλλων ότι «η ελληνική οικονομία χάνει συνεχώς έδαφος σε σχέση με τις οικονομίες των άλλων κρατών - μελών της ΕΟΚ».

Πράγματι είναι κοινή διαπίστωση όλων των διεθνών και μη οργανισμών (ΔΝΤ, ΟΟΣΑ, EUROSTAT κ.λπ.) αλλά και των υπουργείων (προ πάντων αυτά) Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών ότι η ελληνική οικονομία αποκλίνει αντί να συγκλίνει εκείνης των άλλων κρατών - μελών, γεγονός που περιορίζει τις δυνατότητες ενσωμάτωσης της χώρας στην νέα ΕΟΚ που θα προκύψει μέσα από την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς της, την οικονομική και νομισματική ένωση και την πολιτική ένωση.

Ο κίνδυνος περιθωριοποίησης της ελληνικής οικονομίας στα αμέσως προσεχή χρόνια επισημάνθηκε πρόσφατα και από τον ίδιο τον πρωθυπουργό Κωνσταντίνο Μητσοτάκη κατά τη διάρκεια της ετήσιας γενικής συνέλευσης του συνδέσμου ελληνικών βιομηχανιών, ενώ δεν ήταν τους τελευταίους μήνες λίγες οι αναφορές επιφανών πολιτικών και προσωπικοτήτων στο ίδιο θέμα.

Για να γίνει αντιληπτό το μέγεθος της αλήθειας που περιέχεται στις δυσοίωνες προβλέψεις για την εξέλιξη των οικονομικών μεγεθών στην Ελλάδα αρκεί και μόνο να αναφερθεί ότι ήδη είναι εξαιρετικά δύσκολο να προσεγγίσει η εθνική μας οικονομία τις αντίστοιχες των άλλων κρατών. Πριν μία δεκαετία, όταν η Ελλάδα εντάχθηκε στις ευρωπαϊκές κοινότητες το ΑΕΠ της κάλυπτε κάτι περισσότερο από το 52% του μέσου όρου των ΑΕΠ των άλλων κρατών - μελών. Σήμερα και ενώ στην ΕΟΚ έχουν ενταχθεί και η Ισπανία και η Πορτογαλία, οι περισσότερες περιοχές των οποίων περιλαμβάνονται μεταξύ των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών της κοινότητας, το ΑΕΠ της Ελλάδας καλύπτει λιγότερο από το 48% του μέσου όρου των ΑΕΠ των άλλων «11».

Σημειώνεται ότι το παραπάνω ποσοστό (48%) θεωρείται «επιεικές» και ότι ο ακαδημαϊκός Άγγελος Αγγελόπουλος κατεβάζει το ποσοστό αυτό κάτω από το 40%.

Αυτό βέβαια δεν σημαίνει τίποτα άλλο παρά ότι η Ελλάδα όχι μόνο δεν κατόρθωσε να σμικρύνει το άνοιγμα της φαλλίδας του εισοδήματός της σε σχέση με το εισόδημα των άλλων χωρών - μελών αλλά αντίθετα το άνοιγμα αυτό μεγεθύνθηκε.

Παράλληλα, και προς λύπην όλων βεβαίως ακόμα και σήμερα, ένα έτος μετά την επιβολή του σταθεροποιητικού προγράμματος, τίποτα δεν δείχνει ότι η Ελλάδα θα καλύψει το άνοιγμα της φαλλίδας ώστε να καταστεί δυνατή η συμμετοχή της στις επόμενες φάσεις της οικονομικής και νομισματικής ένωσης.

Και επειδή οι αριθμοί μιλούν μόνοι τους αρκεί να αναφέρει κανείς ότι το ΑΕΠ της Ελλάδας ανέρχεται με περισσότερο βραδείς ρυθμούς από ό,τι των άλλων κρατών - μελών, ότι οι επενδύσεις (δημόσιες και ιδιωτικές) αυξάνονται με χαμηλούς ρυθμούς (Α.Δ.).

Αν λάβουμε υπόψιν μας ότι το κατά κεφαλήν δημόσιο χρέος στην Ελλάδα είναι το υψηλότερο από ό,τι σε οποιονδήποτε άλλο κράτος - μέλος της ΕΟΚ, ενώ παράλληλα οι δαπάνες εξυπηρέτησης του χρέους αυτού προσεγγίζουν και σε αρκετές περιπτώσεις υπερβαίνουν τις αντίστοιχες δαπάνες χωρών του τρίτου κόσμου, συμπληρώνουμε έτσι την εικόνα του πλαισίου μέσα στο οποίο καλείται η Ελλάδα να συμμετάσχει στις επόμενες φάσεις της οικονομικής και νομισματικής ένωσης. Κατ' ανάγκη λοιπόν συζητούνται πια ολοφάνερα σε επίπεδο συμβούλων και υπουργών οι δυνατότητες επαναδιαπραγμάτευσης του εξωτερικού χρέους μας. Έτσι και αλλιώς πάντως, ολόκληρη, η παραγωγική μηχανή της χώρας εργάζεται ουσιαστικά για την εξόφληση χρεών και τα δημόσια ελλείμματα.

Στα λιγοστά κατά συνέπεια περιθώρια που απομένουν, καλείται αυτή η κυβέρνηση, όπως άλλωστε οποιαδήποτε κυβέρνηση και αν ήταν στην εξουσία, να καλύψει τα κενά, να προσεγγίσει τις οικονομικές πολιτικές των άλλων κρατών - μελών, να μειώσει τις δημόσιες δαπάνες, να περιορίσει τον πληθωρισμό, να αυξήσει τα επίπεδα επενδύσεων και να δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας. Δυστυχώς όμως συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Τα κενά δεν περιορίζονται, η προσέγ-

γιση των οικονομικών πολιτικών κατέστη νεκρό γράμμα, αφού και οι δημόσιες δαπάνες αυξάνονται και τα ελλείμματα, ενώ πληθωρισμός παρά τον πρόσκαιρο περιορισμό το μήνα Μάιο παραμένει σε υψηλά επίπεδα και είναι υπερτριπλάσιος του μέσου όρου της ΕΟΚ. Τα πρόσκαιρα επίσης στοιχεία σχετικά με τη βελτίωση στο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών διαχαροποίησαν ιδιαίτερα τα κυβερνητικά στελέχη, δεδομένου ότι γνωρίζουν ότι το φθινόπωρο θα επανέλθουμε και σ' αυτόν τον μήνα στις παλιές γνώριμες καταστάσεις.

Ο κύριος πάντως προβληματισμός των κυβερνητικών στελεχών εστιάζεται στις δυνατότητες απορρόφησης όλων των κεφαλαίων που δικαιούται η χώρα στα πλαίσια του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για την ολοποίηση των σχεδίων περιφερειακής ανάπτυξης. Τα κεφάλαια αυτά, τα οποία σπονδίζονται απευθείας σε επενδύσεις, αναμένεται ότι θα έδιναν μία νέα πνοή στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα και θα συμπარέσυραν οδόμο προς την ανάπτυξη ολόκληρη τη χώρα.

Έτσι θα ήταν δυνατόν να σμικρυνθεί το χάσμα μεταξύ της ελληνικής οικονομίας των οικονομιών των άλλων κρατών - μελών, αλλά δυστυχώς αυτό δεν φαίνεται να γίνεται επειδή άλλα κράτη - μέλη δικαιούχα αυτά χρηματοδοτήσεων της ΕΟΚ έχουν ταχύνει σημαντικά την απορρόφηση κεφαλαίων που τους ανήκουν στα πλαίσια του κοινοτικού (δικού τους) πλαισίου στήριξης.

Δεν χρειάζεται συνεπώς να είναι κανείς «Κασσάνδρα» για να αντιληφθεί το μέγεθος των δυσκολιών που αντιμετωπίζει η χώρα για να ενσωματωθεί μετά το 1994 στην ΕΟΚ όπως αυτή αναμένεται ότι θα διαμορφωθεί.

Και αυτό δυστυχώς δεν το έχουν αντιληφθεί όλα τα κυβερνητικά στελέχη τα οποία επιδίδονται όχι σε αγώνα δρόμου για να ολοποιηθούν γρήγορα τα έργα, αλλά σε αγώνα διορισμού «φίλων και γνωστών» έχει φυσικά σαν αποτέλεσμα τη διόγκωση των δημοσίων ελλειμμάτων αντί τον περιορισμό τους, που αποτελεί έναν από τους σικότερους όρους χορήγησης του δανείου (Τ.Α.)

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Βασίλης Γκουρογιάννης
Διηγήσεις παραφυσικών φαινομένων
(Αφηγήματα)

Ντίνος Δημόπουλος
Η μεσαία όχθη (Μυθ.)

Γιώργος Κακουλίδης
Το σύνδρομο του Παρθένη (Αφήγ.)

Μαλβίνα Κάραλη
Αδώς σαν αγαπημένος (Αφήγ.)

Ιωάννα Καρατζαφέρη
Η ώρα του λύκου (Μυθ.)

Νίκη Μαραγκού
Μια στρώση άμμου (Διηγήμ.)

Παύλος Μάτεσις
Η μητέρα του σκύλου (Μυθ.)

Τατιάνα Γκρίτον-Μιλλιέξ
Από την άλλη όχθη του χρόνου (Μυθ.)

Γιώργος Μιχαηλίδης
Τα φονικά (Μυθ.)

Δημήτρης Νόλλας
Ονειρεύομαι τους φίλους μου (Διηγήμ.)

Γιάννης Ξανθούλης
Το ροζ που δεν ξέχασα (Μυθ.)

Γιώργος Ξενάριος
Η πώση του Κωνσταντίνου
(Ποιητικό αφήγημα)

Μαρία Πολενάκη
Μη... είμαι ακόμα ζωντανή (Μυθ.)

Τάσος Ρούσσος
Ο τελευταίος της συντεχνίας (Νουβ.)

Αλέξης Σεβαστιάκης
Ο ύπνος έφευγε προς τον ουρανό (Μυθ.)

Γιώργος Σκούρτης
Το χειρόγραφο της Ρωζάνης (Νουβ.)

Αντώνης Σουρούνης
Πάσχα στο χωριό (Νουβ.)

Μαριάννα Τζιανιζή
Παπούτσια για πέταμα (Μυθ.)

Ευγενία Φακίνου
Ζάχαρη στην άκρη (Μυθ.)

Διονύσης Χαριτόπουλος
Εναντίον του Marlboro (Μυθ.)
Τη νύχτα που 'φυγε ο Μπούκοβι (Διηγήμ.)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα

Περὶ συμβάσεως *Magic-II*

συνέχεια...

Για 14η μέρα συνεχίστηκε μετ' εμποδίων στο Δ' Τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθήνας η δίκη για τον τρόπο με τον οποίον διατέθηκαν 600.000.000 γαλλ. φράγκα αρχικά και άλλα 300.000.000 στην συνέχεια, για την απευθείας αγορά 207 βλημάτων και άλλων 100 αντίστοιχα, από την γαλλική εταιρεία *Matra*. Και το ενδιαφέρον της δίκης περιστράφη κυρίως γύρω από το αδίκημα της απιστίας που αφορά τους περισσότερους εμπλεκομένους στρατιωτικούς.

Σύμφωνα με τα νομικά κείμενα «η αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος της απιστίας, συνίσταται τις πράξεις ή παραλήψεις πράξεων, ή οφειλομένων ενεργειών, κατά την διαχείριση ξένης περιουσίας, συνεπαγομένης ζημίας, πράξεων που τελούνται εκ προθέσεως, χωρίς να απαιτείται σκοπός ωφελείας όπως π.χ. η διά συμβάσεως ανάθεση προμηθείας διαφόρων ειδών εις τιμὰς ανωτέρας των εν τη αγορά, βλέπε Α.Π. 41 του 1959 (αυτ. Θ! 256)».

Τα νέα στοιχεία της υποθέσεως που προέκυψαν κυρίως από την κατάθεση του ειδικού συνεργάτη του περιοδικού μας αεροναυπηγού - μηχανικού Κ. Χατζηαναστασίου, και πρώην αξιωματικού της Αεροπορίας είναι:

● Μία τεχνική έκθεση συγκρίσεως αμερικανικών και γαλλικών βλημάτων, από την οποία προκύπτει ότι το οπλικό σύστημα *Mirage* με ανηρτημένα αμερικανικά *AIM-9L* είναι περίπου 2 φορές πιο αποτελεσματικό από το οπλικό σύστημα *Mirage* με βλήματα *Magic II*. Συνεπώς τα αμερικανικά βλήματα ήταν όχι μόνον πολύ φθηνότερα, αλλά πολύ αποτελεσματικότερα. Τα ποσοτικά στοι-

χεία της εκθέσεως στηρίζονταν σε συνημμένες επιστημονικές πηγές.

Μεταξύ των 10 συνηγόνων υπεράσπισης υπήρξε διάσταση απόψεων, αν η έκθεση αυτή έπρεπε να γίνει αποδεκτή και να διακοπεί η δίκη ώστε να προσβληθεί τεχνικά, ή να θεωρηθεί απλά ως καταγραφή των τεχνικών απόψεων του μάρτυρα που κατατίθεντο. Τελικά υπερίσχυσε η τελευταία άποψη.

● Τεκμηρίωση των διαδικαστικών παραβάσεων αναφορικά με το νομικό πλαίσιο προμηθειών των Ενόπλων Δυνάμεων (Π.Δ. 785/78). Οι παραβάσεις αυτές αφορούσαν στην μη σύνταξη προδιαγραφών σύμφωνα με το άρθρο 16, την συγκρότηση Κεντρικής Γνωμοδοτικής Επιτροπής μετά την απόφαση του ΑΑΣ και όχι πριν, την μη ποιοτική σύγκριση εναλλακτικών λύσεων κτλ.

● Ύπαρξη εναλλακτικών λύσεων, δυνατότητας πιστοποίησης δηλαδή του *MIRAGE* για αμερικανικά και γενικά μη γαλλικά βλήματα, από διάφορους φορείς όπως ΚΕΤΑ, ελληνικές ή ξένες εταιρείες (*RAYTHEON*) κτλ.

Τελικά η αγορά αυτή που κόστισε όσο το βάρος 15.000 κιλών χρυσού, αφήνει πολλά ερωτηματικά, και ίσως σηματοδοτήσει τον τρόπο με τον οποίον θα εκτελούνται μελλοντικά σχετικές προμήθειες.

Έτσι η οποιαδήποτε απόφαση θα πρέπει να δίνει τελεσίδικη απάντηση αν πληρούται ή όχι η αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος, δηλαδή:

Πρώτον, εάν υπήρξαν παραλήψεις (δικαστικές ή άλλες).

Και δεύτερον, εάν υπήρξε ζημία.

Το πρώτο σκέλος θα βοηθήσει ώστε να υπάρξει ένα πλαίσιο προμηθειών που δεν θα μπορεί να παραβιασθεί μελλοντικά. Για το εάν υπήρξαν ή όχι παραβάσεις θα μπορούσε να γνωματεύσει η ολομέλεια των νομικών συμβούλων Διοίκησης.

Για το δεύτερο σκέλος, που αφορά κυρίως τεχνικής μορφής ερωτήματα θα μπορούσε να αποφανθεί επιτροπή πραγματογνωμόνων (καθηγητές ΕΜΠ κτλ.) που τελεσίδικα θα δώσει τεκμηριωμένη απάντηση στο κρίσιμο αυτό ερώτημα, πέραν απόψεων όπως «ά-

κουσα», «μου είπαν», «η γαλλική φιλοσοφία» κτλ.

Μια τέτοια προσέγγιση θα απεθάρρυνε μελλοντικές προμήθειες που δεν θα στηρίζονταν στην «βέλτιστη λύση», και αυτό θα εκτιμούνταν δεόντως από τις επόμενες γενιές.

Εκδόσεις ΑΠΟΣΠΕΡΙΤΗΣ

Ερεσσού 9
τηλ. 3629.675

Ιούλιος Βέρν

Ο προφήτης της διαστημικής εποχής μας. Ο συγγραφέας που οραματίστηκε, πριν τόσα χρόνια, τις επιστημονικές κατακτήσεις της ανθρωπότητας, που πλούτισε τη φαντασία των παιδιών.

Δεκαπεντάχρονος πλοίαρχος
Μιχαήλ Στρογκόφ
Ροβήρος ο κατακτητής
Ο κυρίαρχος του κόσμου
Ο φάρος στην άκρη του κόσμου
20.000 λεύγες κάτω από τη θάλασσα
Τα 500 εκατομμύρια της Μπεγκούμ
Το αστέρι του νότου
Από τη Γη στη Σελήνη
Γύρω από τη Σελήνη
Ο Πύργος των Καρπαθίων
Ταξίδι στο κέντρο της Γης
Πέντε βδομάδες με αερόστατο
Τα παιδιά του πλοίαρχου Γκραντ
Το μυστηριώδες νησί
Ο γύρος του κόσμου σε 80 μέρες
Σχολή Ροβινσώων
Το Αιγαίο στις φλόγες
Πλωτή πολιτεία
Μαύρες Ινδίες
Δράμα στη Λιβονία
Ο υπέροχος Ορενόκος
Το μουσικό του Βίλχεμ Στόριτζ
Περιπέτειες Κινέζου στην Κίνα
Το εναέριο χωριό
Χωρίς πάνω και κάτω
Ο πιλότος του Δούναβη
Βορράς εναντίον Νότου
Η εισβολή της θάλασσας
Ο Τσόνσελορ
Κλαύδιος Μπομπάρνικ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΔΑΝΑΟΣ
Μαυρομιχάλη 64 τηλ. 3604161

ΞΕΚΙΝΑΜΕ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ με ΒΙΒΛΙΑ από τις ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

**ΓΙΑ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ
ΜΕΧΡΙ 10 ΕΤΩΝ (ΔΙΑΦΟΡΑ)**

Λ. Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕ ΤΟΥΣ 12 ΜΗΝΕΣ (4 τίτλοι)

**Ο ΜΠΑΜΠΑΡ ΣΤΟ ΑΓΡΟΚΤΗΜΑ
Ο ΜΠΑΜΠΑΡ ΣΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ**

Ντομιτίγ ντε Πρεσσανσέ
**ΜΙΑ ΞΥΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΝΑΦΤΑΛΙΝΗ
ΤΟ ΜΙΚΡΟΒΙΟ
ΝΑΦΤΑΛΙΝΗ**

ΘΑ ΤΟ ΠΩ ΣΤΗ ΜΑΜΑ ΜΟΥ

*Άντα Γανώση
(Κείμενα Αργυρώ Κοκορέλη)*
Ο ΣΙ ΚΑΙ Ο ΜΠΟ

**ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ
ΑΠΟ 9 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΝΩ**

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ντιμίτερ Ινκιόφ
**Ο ΜΙΚΡΟΣ ΚΥΝΗΓΟΣ
Η ΜΥΡΤΩ ΚΑΙ Ο ΛΗΣΤΑΡΧΟΣ ΚΑΡΑΜΠΟΥΜ**

Ε. Μαντέλου
Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ

Ε. Τσιάλτα
Η ΓΙΑΓΙΑ ΜΟΥ Η ΜΑΓΙΣΣΑ

Κ. Σφαέλλου
ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ

Ζωρζ Σαρή
**ΤΑ ΧΕΓΙΑ
ΤΟ ΠΑΡΑΡΑΔΙΑΣΜΑ
ΚΡΙΜΑ ΚΙ ΑΔΙΚΟ**

Λ. Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου
**ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΗ ΠΑΤΡΙΔΑ
ΣΠΙΤΙ ΓΙΑ ΠΕΝΤΕ
Ο ΜΙΚΡΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ
ΣΤΟ ΤΣΙΜΕΝΤΕΝΙΟ ΔΑΣΟΣ
ΛΑΘΟΣ, ΚΥΡΙΕ ΝΟΪΓΚΕΡ**

Μ. Λοϊζου
Η ΟΝΕΙΡΩ

Μαρία Γκρίπε
ΛΟΕΛΛΑ, Η ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΜΠΑΜΠΑ ΜΠΕΡΤΑ

Μισέλ Τουρνιέ
Ο ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ Ή Η ΠΡΩΤΟΓΟΝΗ ΖΩΗ

Γ. Γρηγοριάδου-Σουρέλη
**ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΧΩΡΙΣ ΚΑΝΟΝΕΣ
ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΡΜΑ
ΕΜΕΝΑ ΜΕ ΝΟΙΑΖΕΙ
Ο ΜΙΚΡΟΣ ΜΠΟΥΡΛΟΤΙΕΡΗΣ**

Λίτσα Ψαραύτη
**ΤΟ ΔΙΠΛΟ ΤΑΞΙΔΙ
ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΗΣ ΠΕΤΡΙΝΗΣ ΓΕΝΕΙΑΔΑΣ
ΤΟ ΑΥΤΟ ΤΗΣ ΕΧΙΔΝΑΣ**

Μαρία Αβρααμίδου
ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟ ΜΟΝΑΧΙΚΟ ΑΔΕΛΦΟ ΜΟΥ

Μ. Κοντολέων
ΤΟ 33

Ηρώ Παπαμόσχου
ΤΟ ΠΕΤΡΙΝΟ ΣΠΙΤΙ (2 τόμοι)

Ρενέ Γκιγιό
Ο ΚΥΡΙΟΣ ΤΩΝ ΕΛΕΦΑΝΤΩΝ

Ναταλία Σαλόμκο
ΑΝ ΗΜΟΥΝ ΔΑΣΚΑΛΟΣ

Peter Dickinson
ΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΚΟΡΑΚΙ

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ**

Νικηταρά 3, 106 78 Αθήνα, τηλ. 3638362 (Κεντρική διάθεση: Εμμ. Μπενάκη, Αθήνα)

Ένας ευρηματικός μεσάζων

Στα σύγχρονα πεδία μαχών, οι ασφαλείς και σίγουρες επικοινωνίες μεταξύ του κέντρου διοίκησης και των μονάδων, είναι αυτές που κρίνουν σε μεγάλο βαθμό την έκβαση της μάχης. Σε κάποια άλλα «πεδία μαχών» οι...μίζες είναι αυτές που κρίνουν την έκβαση της «μάχης» έστω και αν το αποτέλεσμα ισοδυναμεί ουσιαστικά με προδοσία από εκείνους που συγκαλύπτουν και αποκρύπτουν τα γεγονότα...

Στο μέσο ο κ. Αθ. Τσούκας έχοντας δεξιά του τον διευθυντή της SEL, στην έκθεση Defendory του 1988.

Ο πόλεμος των μεσαζόντων που λυμαινούνται τις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων, σχεδόν πάντα, έχει μόνον ένα θύμα: το αξιόμαχο των Ενόπλων Δυνάμεων.

Όμως η περίπτωση της αγοράς από τον Ελληνικό Στρατό των ασυρμάτων SEM 180/190 και SEM 192 της γερμανικής εταιρίας SEL - ALCATEL δεν είναι μία ακόμα συνηθισμένη περίπτωση αγοράς πολεμικού υλικού με την καταβολή από την ενδιαφερομένη εταιρεία μίζας στον αντιπρόσωπο. Κι αυτό γιατί τα συστήματα επικοινωνίας SEM 190 και ενδοεπικοινωνίας SEM 180, τοποθετηθήκαν και τοποθετούνται στα τεθωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού «Λεωνίδας» που κατασκευάζει η ΕΛΒΟ. Από τη μέχρι στιγμής χρήση τους, τα συστήματα αποδεικνύονται σχεδόν άρρηκτα, προβληματικά και η χρήση τους σε πραγματικές συνθήκες μάχης –σύμφωνα με μαρτυρίες αξιωματικών– θα δημιουργήσει

σοβαρά προβλήματα επιβιωσιμότητας στα οχήματα. Και οχήματα μεταφοράς προσωπικού, χωρίς δυνατότητες απροβλημάτιστης ένταξης σε καιρό πολέμου στο δίκτυο C³ (Διοίκηση - Έλεγχος - Επικοινωνίες) σημαίνει οχήματα κατεστραμμένα και εκατόμβες νεκρών.

Αντιπρόσωπος της γερμανικής εταιρείας στην Ελλάδα είναι ο κ. Αθανάσιος Τσούκας ιδιοκτήτης της VALPAC LTD.

Ο κ. Αθ. Τσούκας ήταν υπολοχαγός το 1967 όταν οι συνταγματάρχες πραγματοποίησαν το πραξικόπημά τους. Υπηρέτούσε στην Β' Μοίρα Καταδρομών στο Διόνυσσο και ήταν υπασπιστής του χουντικού Γιώργου Κωνσταντόπουλου που πρόσφατα αποφυλακίστηκε.

Πέρασε εύκολα στο νέο επάγγελμα ο κ. Αθ. Τσούκας. Ειδικά για την περίπτωση των ασυρμάτων και των ανταλλακτικών που τα συνοδεύουν έχει υπογράψει τέσσερα ξεχωριστά συμβόλαια, με πολύ ενδιαφέρο-

ντες όρους και επίσημη προμήθεια 5% στο τρίτο και 13,5% στο τέταρτο και πιά «ζουμερό» με ημερομηνία 3 Μαρτίου 1989 αφού το κόστος του υλικού έφτασε τα 2,5 δισεκατομμύρια δραχμές, συν 543.858.100 δραχμές το κόστος των ανταλλακτικών.

Δηλαδή μόνο για τα συστήματα των «Λεωνίδας» η μίζα ξεπέρασε τα 415.000.000 δραχμές! Και όλα αυτά με εξαιρετικά ύποπτες μεθοδεύσεις. Συγκεκριμένα, ενώ για όλα τα υποσυστήματα πρόσθετου εξοπλισμού του οχήματος «Λεωνίδας», έγιναν διαγωνισμοί και υπεγράφησαν συμβάσεις με τους μειοδότες, τα συγκεκριμένα συστήματα ανατέθηκαν απ' ευθείας στην SEL χωρίς διαγωνισμό!

Το συγκεκριμένο σκάνδαλο, αποδεικνύει ότι το γερμανικό «λόμπυ» των μεσαζόντων ήταν αντάξιο του γαλλικού των Λούβαρη Τσάτσων.

Τεράστιες και οι ευθύνες της πολιτικής ηγεσίας του υπουργείου αφού όλα τα σχε-

Ο κ. Α. Τσούκας όμως πρέπει να έδειξε εξαιρετική ευσυνειδησία στην προώθηση των προϊόντων των SEL-ALCATEL, αφού και η ίδια η εταιρεία στο συμβόλαιο υπ' αριθμ. 231Τ1130 που του αποστέλει στις 26 Νοεμβρίου 1987, αναφέρει επί λέξει: «Έπειτα από την προθυμία σας να βοηθήσετε τις SEL-ALCATEL να εξασφαλίσουν συμβόλαιο με τον Ελληνικό Στρατό, σας προτείνουμε να αναλάβετε αντιπρόσωπός μας

Φυσικά, όπως όπως προαναφέραμε οι συμβάσεις αυτές είναι με απευθείας ανάθεση και το υπόμνημα συνεχίζει: «**Η εύνοια αυτή είναι παντελώς αδικαιολόγητη**». Εμείς δεν θα συμφωνούσαμε ότι είναι «**παντελώς αδικαιολόγητη**», αφού μερικές εκατοντάδες εκατομμύρια δραχμές την εποχή του παντελούς εκπεσμού ηθών και συνειδήσεων μπορούν να δικαιολογήσουν πολλά πράγματα. Ακόμα και τον κίνδυνο να μείνουν σε καιρό πολέμου τα «Λεωνίδας» χωρίς επικοινωνίες, αφού όπως χαρακτηριστικά αναφέρει το υπόμνημα του Γραφείου Μελετών του ΓΕΣ «**Το υλικό δεν είναι απόλυτα αξιόπιστο, όπως απαιτείται σε τέτοιου είδους υλικά. Από τις σοβαρές διαφορές**

Η γαλλική εταιρεία *ALCATEL* είναι μια από τις μεγαλύτερες εταιρείες διεθνώς στο χώρο των τηλεπικοινωνιών. Πριν μερικά χρόνια αγόρασε την πλειοψηφία των μετοχών ενός άλλου μεγάλου ονόματος στον χώρο των τηλεπικοινωνιών, της γερμανικής *Standard Elektrik Lorenz AG (SEL)*. Στην Ελλάδα η *ALCATEL* φέρεται ως ιδιοκτήτρια της εταιρείας «Μανούλι Ελλάς». Τα κέρδη της *ALCATEL* στην Ελλάδα για το 1990 έφτασαν τα 450 εκ. δραχμές.

Αναμένουμε τις απαντήσεις και θα επανέλθουμε με ακόμα περισσότερα στοιχεία στο επόμενο τεύχος. Γιατί υπάρχουν τα στοιχεία και είναι πολλά.

FOREIGN TRANSFER RECEIVED		CITIBANK AG TRADING SOCIETY POSTFACH 10011 NEUE MAINZER STRASSE 75 6000 FRANKFURT AM MAIN ELTERNDE 144	CITIBANK
No./Ref.Nr.	3881971896	Date/Datum	15.07.88
70/0058/00B			
ZUR ZUHLUNG VERKEHR POSTFACH 4007 57 STUTTGART 40			
70 DETAILS OF PAYMENT PROJECT HELLENIC ARMY COMMISSION FOR CONTRACT 0953-3-40541		Die erwidert ersuchen Merkung gem. Abs. 1 NW ist von Ihren zu erwarten	
59 BENEFICIARY MR ATHANASSIOS TSIOUKAS LOMBARDOU 4 GR PEDION AREOS, ATHENS		CREDIT-ADVISE DM 55.350,45 DM 83,03 COMM. 1,5 DM 55.267,42 *VALUE 15.07.88 WE CREDIT YOUR ACCOUNT NO.720/5518/007	

31

V

Το κουρδικό ζήτημα σήμερα

Πέμπτη 6 και Παρασκευή 7 Ιουνίου

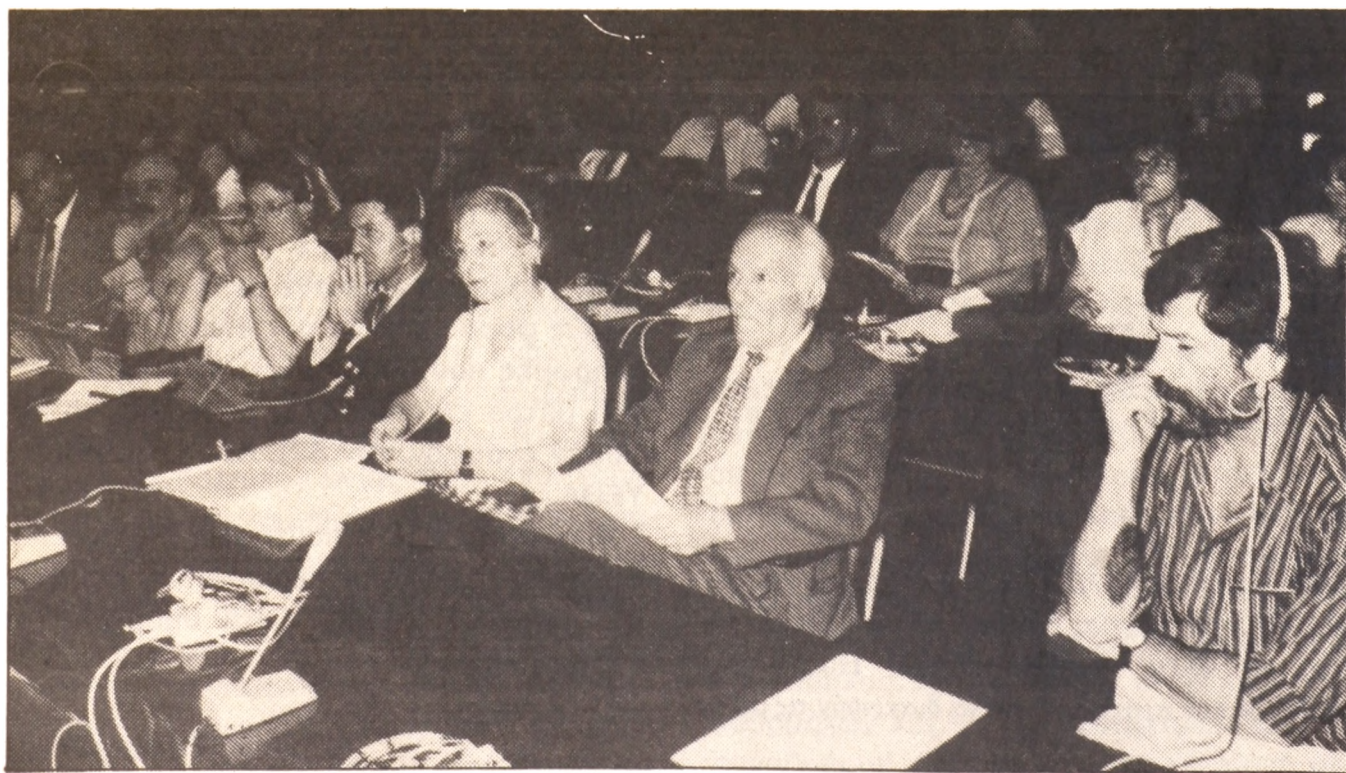
Το Σαββατοκύριακο αυτό κρίνεται για άλλη μία φορά η τύχη του κουρδικού λαού. Η προθεσμία που έχει τεθεί για την λήξη των συνομιλιών μεταξύ Βαγδάτης και κούρδικης ηγεσίας εκπνέει. Θα τελεσφορήσουν αυτές οι συζητήσεις που κανένα από τα αντιμαχόμενα μέρη δεν ήθελε αλλά και δεν μπορούσε να αποφύγει; Υπάρχει η πιθανότητα να παραταθεί ο χρόνος μέχρι τις 20 Ιουνίου. Ουσιαστικά όμως τίποτε δεν αλλάζει.

Τι ειδική σημασία όμως μπορεί να έχουν όλα αυτά για μας τους Έλληνες; Έχουν μία σημασία μεγαλύτερη από το να καλούν σε αλληλεγγύη προς έναν λαό που υποφέρει;

Το Κουρδικό έχει συσχετισθεί στη συνείδηση του νεοέλληνα με τα άλλα εκκρεμή ζητήματα του τρίτου κόσμου. Αλλά επειδή τα «τριτοκοσμικά» θεωρούνται παρωχημένα ελάχιστο είναι και το ενδιαφέρον μας —πέρα φυσικά από την αποδεδειγμένη αλληλεγγύη προς τους Κούρδους.

Δεν μπορεί παρά να προβληματίζει το γεγονός ότι η μόνη μέχρι στιγμής χώρα —και η πρώτη— που έσπασε το διπλωματικό εμπάργκο του Ιράκ είναι η Τουρκία. Τις επόμενες ημέρες ο υπουργός Εξωτερικών του Ιράκ, Ταρίκ Αζίζ, επισκέπτεται την Άγκυρα μετά από επίσημη πρόσκληση. Τον διαμεσολαβητικό ρόλο για τη συνάντηση αυτή ανέλαβε ο σοσιαλιστής Ετσεβίτ ο οποίος μετέβη γι' αυτό το σκοπό στην Βαγδάτη και φέρεται ότι δήλωσε: «Μεσολαβώ εξ ονόματος του Τουρκκούτ Οζάλ παρά τις πολιτικές μας διαφορές, αλλά το κάνω για λόγους εθνικού συμφέροντος».

Έχει λοιπόν, το κουρδικό μια ειδική βαρύτητα για την Ελλάδα αφού κάθε πρόβλημα που ανακύπτει στην Μέση Ανατολή και αφορά και την Τουρκία, αφορά και μας τους Έλληνες. Έτσι ιδωμένο, το Κουρδικό αποκτά άλλη προτεραιότητα για μας και θα έπρεπε να αποτελεί θέμα σταθερού προβληματισμού και μελέτης.

Με αυτό το σκεπτικό οργανώθηκε από την Ελληνική Επιτροπή Διεθνούς Δημοκρατικής Αλληλεγγύης (ΕΕΔΔΑ), το Πάντειο Πανεπιστήμιο και το περιοδικό ΑΝΤΙ, το Διεθνές Συμπόσιο με θέμα «Το Κουρδικό Ζήτημα σήμερα», που πραγματοποιήθηκε στο Πάντειο Πανεπιστήμιο στις 6 και 7 Ιουνίου.

Τις εργασίες του Συμποσίου παρακολούθησαν εκπρόσωποι του Κουρδικού Κινήματος από τις πέντε χώρες όπου είναι διαμελισμένο το Κουρδιστάν: Ιράκ, Ιράν, Συρία, Τουρκία, ΕΣΣΔ καθώς και προσωπικότητες της πνευματικής και πολιτικής ζωής της χώρας μας.

Στα πλαίσια του Συμποσίου λειτουργήσε φωτογραφική έκθεση με ντοκουμέντα από τη ζωή, τους αγώνες και την ιστορία του κουρδικού λαού, και προβλήθηκε ντοκυμανταίρ από τη σημερινή κατάσταση στο Κουρδιστάν.

ΠΕΜΠΤΗ 6 ΙΟΥΝΙΟΥ

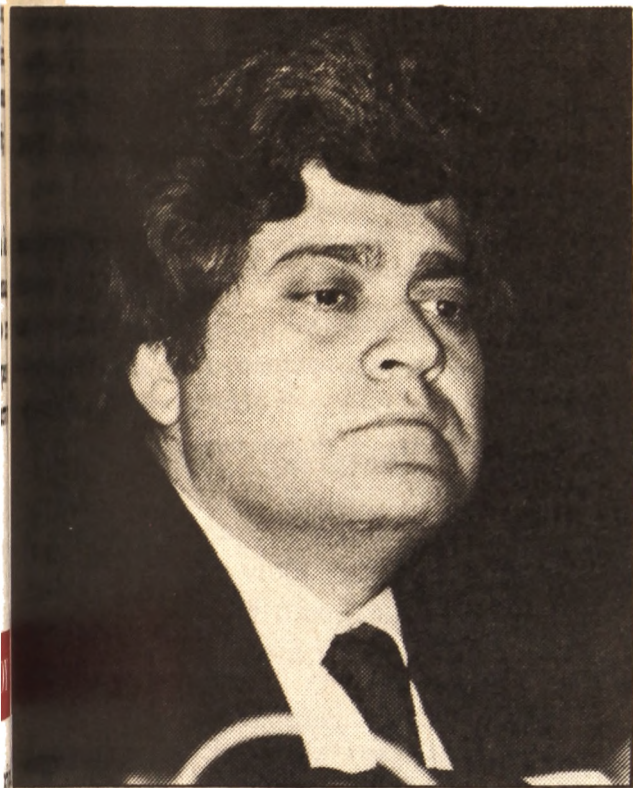
Την έναρξη των εργασιών κήρυξε ο πρόεδρος του Πάντειου Πανεπιστημίου, Δημ. Κώνστας. Αφού χαιρέτισε τους παρευρισκόμενους και τους ευχαρίστησε για την συμμετοχή τους σε αυτό το Συμπόσιο με θέμα τόσο επίκαιρο, μεταξύ των άλλων, επισήμανε την ευαισθησία των Ελλήνων για την όπου γης προσφυγιά. Οι Έλληνες, υπογράμμισε, γνωρίζουν την προσφυγιά και παρατήρησε πως ακόμη και η περιοχή στην οποία βρίσκεται το Πάντειο Πανεπιστήμιο είναι ένα τρίστρατο όπου συναντώνται τρεις προσφυγικοί συνοικισμοί: η Καλλιθέα, Νέα Σμύρνη, ο Νέος Κόσμος —πρόσφυγες από τον Πόντο, την Μικρά Ασία και Αρμενίους.

Μετά ακολούθησε ένας σύντομος χαιρετισμός από τον κ. Χαράλαμπο Πρωτοπαπ, εκ μέρους του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου. Ο κ. Πρωτοπαπάς τόνισε την ανάγκη ευαισθητοποίησης όλων για το κουρδικό ζήτημα.

ΑΛΕΚΟΣ ΚΟΥΤΣΗΣ:

Ο πρώτος ομιλητής κ. Αλ. Κούτσης, λέκτορας του Πάντειου Πανεπιστημίου, συνόψισε το ιστορικό του κουρδικού έθνους και τη θέση του ανάμεσα στους άλλους λαούς της περιοχής:

Ο ρόλος που διαδραμάτισαν οι κουρδικές φυλές υπό την κυριαρχία της Οθωμανικής και Περσικής αυτοκρατορίας, απέτρεφε, κατά τον ομιλητή, τις δυνατότητες συγκρότησης ενός εθνικού κράτους. Στην συνέχεια κατέγραψε τις περιστάσεις της ανατροπής της συνθήκης των Σεβρών και του διαμελισμού του Κουρδιστάν. Στα πρόσφατα χρόνια, κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, οι Κούρδοι έγιναν αντικείμενο εκμετάλλευσης των περιφερειακών και των μεγάλων δυνάμεων. Στο Ιράκ, η έννοια της αυτονομίας προωθήθηκε περισσότερο, ενώ στην Τουρκία και το Ιράν —που ήταν φιλοδυτικές χώρες— η έννοια της αυτονομίας καθυστέρησε έως πρόσφατα.

Η πολυπλοκότητα του κουρδικού προβλήματος αναδεικνύεται με την καταγραφή όλων των παραμέτρων που το διαμορφώνουν: παναραβισμός, ανταρτοπόλεμος, Παλαιστινιακό, σοβιετική διείσδυση στην περιοχή και τέλος επικράτηση του Χομεϊνί στο Ιράν.

Οι ξένες επεμβάσεις, κατέληξε ο ομιλητής, καθόρισαν την πορεία του κουρδικού εθνικού κινήματος και την προσπάθεια για αυτοδιάθεση.

ΧΟΣΙΑΡ ΖΕΜΠΑΡΙ:

Ο τελευταίος ομιλητής της πρώτης συνεδρίας, κ. Χοσιάρ Ζεμπάρι, (*Hoshiyar Zebary*), εκπρόσωπος του Μετώπου Κουρδιστάν στην Ευρώπη και στέλεχος του KDP (Ιράκ) εξέθεσε τα προβλήματα που σχετι-

ζονται με τους Κούρδους του Ιράκ και την παρούσα φάση των πολιτικών εξελίξεων. Στην εισήγησή του επισήμανε το ρόλο που

διαδραμάτισε ο Σαντάμ Χουσεϊν και σε συνέχεια το ρόλο των συμμαχικών δυνάμεων στον πόλεμο του Κόλπου. Όπως τόνισε στόχος σ' αυτόν τον πόλεμο ήταν η απελευθέρωση του Κουβέιτ και η ανατροπή του Χουσεϊν ο οποίος είχε πολλές απώλειες.

Στο Κουρδιστάν η εξέγερση είχε αυθόρμητο χαρακτήρα και συμμετείχαν σε αυτήν όλα τα στρώματα της κοινωνίας. Το ιρακινό Κουρδιστάν ήταν υπό τον πλήρη έλεγχο των δυνάμεων του Μετώπου. Ο φόβος μήπως το κίνημα διευρυνθεί συνέτεινε, συνέχισε ο ομιλητής, ώστε στα τέλη Μαρτίου το καθεστώς της Βαγδάτης να στρέψει την προσοχή του στο Κουρδιστάν. Οι σφαγές και τα εγκλήματα συνοδευόμενα από την σιωπή των συμμαχικών δυνάμεων οδήγησαν τον πληθυσμό του Κουρδιστάν (2,5 - 3 εκατομμύρια ανθρώπους) σε ξεριζωμό. Μετά από τόσα χρόνια, ο κουρδικός λαός πλήρωσε με τη ζωή του και αυτό είναι ένα σημαντικό διδάγμα. Το διδάγμα του πολέμου στον Κόλπο είναι ότι παρά την αρχική σιωπή των συμμαχικών δυνάμεων, η θετική πίεση της Διεθνούς Κοινής Γνώμης ευαισθητοποιήθηκε για το Κουρδικό Ζήτημα. Υπό την πίεση αυτή, οι συμμαχικές δυνάμεις αντέδρασαν στην συνέχεια, θετικά.

Παράλληλα με το στόχο και τον παλλαϊκό χαρακτήρα που είχε αυτή η εξέγερση υπήρξαν ορισμένες αδυναμίες. Κατά πρώτο λόγο, η εξέγερση αυτή δεν ήταν καλά οργανωμένη.

Όσον αφορά τις διώξεις εναντίον του πληθυσμού πρέπει να τονιστεί ότι οι συμμαχικές δυνάμεις έχουν την ευθύνη ότι επέτρεψαν στον Σαντάμ να δράσει. Διέξοδος μπορεί να αναζητηθεί μόνο διαμέσου των πολιτικών λύσεων και με την αποχώρηση των δυνάμεων από αυτά τα εδάφη, ώστε ο κουρδικός λαός που επί δεκαετίες υπέφερε από τη

σκληρότητα της Βαγδάτης να μπορέσει να ανασάνει ξανά. Η αγωνία που διακατέχει τον κουρδικό λαό πρέπει να εισακουστεί από όλη τη διεθνή κοινότητα.

Καταλήγοντας ο Ζεμπάρι, αναφέρθηκε στην ομαλοποίηση των σχέσεων Τουρκίας - Ιράκ, προκειμένου να καταπνιγεί και πάλι το κουρδικό κίνημα καθώς επίσης και ότι έχει συμφωνηθεί μεταξύ των δύο χωρών η επαναλειτουργία του πετρελαϊκού αγωγού που διαπερνά την Τουρκία.

Στην απογευματινή συνεδρία της Πέμπτης 6 Ιουνίου προήδρευσε ο Χάρης Παπαμάργαρης, πρόεδρος της ΕΕΔΔΑ (Ελληνική Επιτροπή Διεθνούς Δημοκρατικής Αλληλεγγύης), ο οποίος, αφού τόνισε τη σημασία της κατανόησης του κουρδικού ζητήματος και της συμπαράστασης της ελληνικής κοινής γνώμης στον Κουρδικό λαό, διάβασε το κείμενο της εισήγησης που έστειλε ο κ. Τζαουάντ Μελλά που τα κύρια σημεία του έχουν ως εξής:

ΤΖΑΟΥΑΝΤ ΜΕΛΛΑ:

Ο Τζαουάντ Μελλά (*Jawad Mella*) γενικός γραμματέας της «Επιτροπής για την Απελευθέρωση του Κουρδιστάν» που έχει έδρα το Λονδίνο, δεν μπόρεσε να παραβρεθεί στο Συνέδριο. Στο μήνυμά του ο Τζ. Μελλά αναφέρεται στην τύχη των Κούρδων της Συρίας, την οποία και εξιστορεί με μελανά χρώματα. Οι ηγέτες του κουρδικού λαού δολοφονούνται και εξορίζονται εδώ και εβδομήντα χρόνια. Σήμερα, λόγω της διαμάχης μεταξύ Δαμασκού και Βαγδάτης οι Κούρδοι του Ιράκ απολαμβάνουν ορισμένης προστασίας από τις συριακές αρχές, πράγμα που είχε και θετικό αντίστοιχο αντίκτυπο στη Συρία, όπου ορισμένοι Κούρδοι κατέχουν ακόμα και κυβερνητικές θέσεις ή είναι μέλη της συριακής εθνοσυνέλευσης.

Στο μήνυμά του ο Τζ. Μελλά ευχαριστεί όλα τα κράτη, τις κυβερνήσεις και τις οργανώσεις που προσέτρεξαν να βοηθήσουν τον χειμαζόμενο κουρδικό λαό και καταγγέλει το ρόλο της Τουρκίας που στέκεται εμπόδιο στην παροχή περισσότερων δικαιωμάτων στον κουρδικό λαό. Στον χαιρετισμό του συσχετίζει τον Κουρδικό με τον Κυπριακό λαό που και οι δύο υπέστησαν εισβολή από την Τουρκία.

Αλλά για την κατάσταση των Κούρδων στη Συρία μίλησε και ο φοιτητής Σουλεϊμάν, ο οποίος αφού συμφώνησε στις γενικές εκτιμήσεις του Τζαουάντ Μελλά, συνέχισε:

Ο κουρδικός λαός στη Συρία είναι αναπόσπαστο τμήμα του λαού του Κουρδιστάν. Πάντοτε έχει συμμετάσχει σε όλους τους αγώνες: από τη στιγμή ακόμη που υπογράφηκε η συμφωνία μεταξύ Γαλλίας και Αγ-

γλίας, οπότε ακολούθησε ο διαμελισμός του Κουρδιστάν.

Υπό την άμεση πίεση των κυβερνητικών αρχών, έντονη παρουσιάζεται στη Συρία η εικόνα της δημογραφικής αλλαγής καθώς και της μετονομασίας χωριών και πόλεων. Οι Κούρδοι που ζουν στην Συρία δεν συμμετέχουν στην κοινωνική και πολιτική ζωή της χώρας και η καταπίεσή τους είναι διπλή: εθνική και ταξική.

Ο λαός μας, συνέχισε ο ομιλητής, μαζί με όλο το λαό του Κουρδιστάν, δίνει τον αγώνα του και ζητά την αναγνώριση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ζητάει εθνικά, πολιτικά, πολιτιστικά δικαιώματα ίσα με εκείνα των Συρίων.

Επέμεινε στην άποψη ότι χωρίς την λύση του Κουρδικού δεν επιτυγχάνεται η ειρήνη στην Μέση Ανατολή και ότι ο λαός του δίνει κάθε μέρα την μάχη για την υπόστασή του.

NANTIP NANTIPOΦ:

Το λόγο πήρε στη συνέχεια ο κ. Ναντίρ Ναντίροφ (Nadir Nadirov), ακαδημαϊκός, καθηγητής Πανεπιστημίου, που έχει δραστηριοποιηθεί και πολιτικά σε θέματα της κουρδικής κοινότητας στην ΕΣΣΔ και έχει γράψει πληθώρα σχετικών άρθρων. Ο καθηγητής Ναντίροφ είπε:

Εξαρχής θα επισημάνω ότι σε όλα τα συμπόσια που διεξήχθησαν με θέμα το Κουρδικό, ειπώθηκε ότι οι Κούρδοι στην Σ.Ε. δεν αποτελούν ενιαίο τμήμα, διότι είναι διασκορπισμένοι σε πολλές περιοχές της χώρας. Ωστόσο σε αυτήν τη χώρα έχουν ορισμένα δικαιώματα. Ο δρόμος αυτός χαράχτηκε με τη νίκη της Οκτωβριανής Επανά-

στασης. Μετά την επανάσταση του 1917 οι Κούρδοι αισθάνονται τυχεροί, διότι υπήρχε ισοτιμία μεταξύ των εθνότητων. Το 1923 με απόφαση του Λένιν δημιουργήθηκε ένα ανεξάρτητο κράτος του Κουρδιστάν μέσα

στην Σοβιετική Ένωση, το οποίο επιβίωσε μέχρι το 1930.

Μετά τον θάνατο του Λένιν οι Κούρδοι άρχισαν να δέχονται πλήγματα και να εξορίζονται μαζικά. Τα χρόνια 1937-1944 είναι οι μαύρες σελίδες στη ζωή των Κούρδων. Μόνον οι Κούρδοι των πρωτευουσών Ερεβάν και Τυφλίδας δεν υπέστησαν αυτές τις εξορίες.

Το 1960, είπε, το καθεστώς μας επέτρεψε να ξαναγυρίσουμε στον τόπο μας. Αρχίσαμε να συζητάμε τα προβλήματά μας από το 1985. Θέσαμε στο κοινοβούλιο το αίτημά μας για την αποκατάσταση των δικαιωμάτων που είχαμε μέχρι το 1937. Όμως μέχρι τώρα οι αρχές τηρούν άκρα σιωπή.

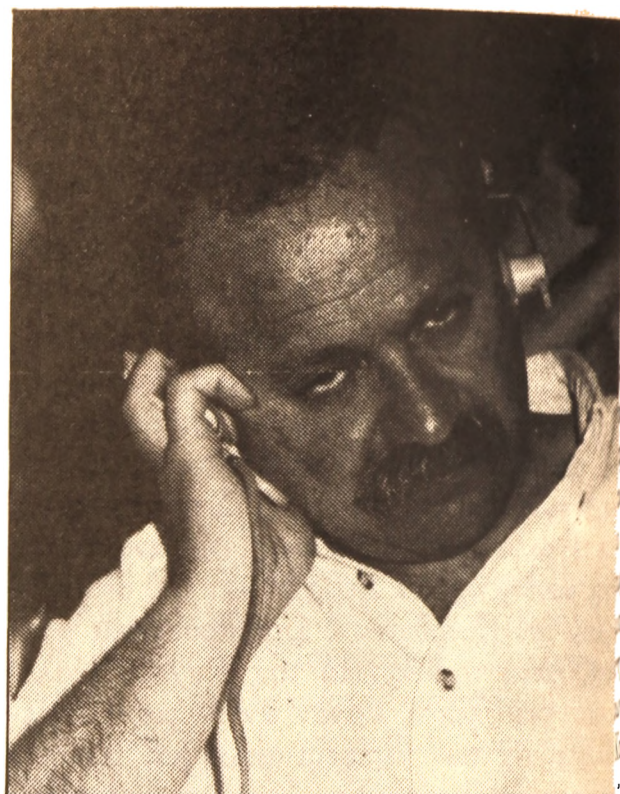
Με την πάροδο του χρόνου πολλοί Κούρδοι έχουν αφομοιωθεί. Στην ερώτηση που μας γίνεται απαντούμε ότι είμαστε από 500 χιλιάδες μέχρι ένα εκατομμύριο. Ενώ οι επίσημες αρχές ομολογούν ότι συνολικά υπάρχουν 153.000 Κούρδοι, γιατί πολλοί από αυτούς έχουν καταγραφεί ως Αρμένιοι, Αζέριοι κ.λπ. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία το 1935 υπήρξαν 12.000 Κούρδοι, το 1959 2.000, ενώ το 1960 δεν υπήρχαν καθόλου Κούρδοι. 2.000 Κούρδοι διώχτηκαν το 1989 από την Αρμενία, όπως και κατά την περίοδο του Στάλιν. Οι επίσημες αρχές ισχυρίζονται ότι φεύγουν θελήματα, όμως στην πράξη πρόκειται για εξαναγκασμό.

Όταν γυρίσω στην περιοχή μου, κατέληξε ο καθηγητής Ναντίροφ, θα αναφερθώ και στην αλληλεγγύη του ελληνικού λαού. Ταυτόχρονα από το βήμα αυτό απευθύνω έκκληση συμπράστασης και βοήθειας προς τον κουρδικό λαό του Ιράκ.

ΑΜΠΑΣ ΒΑΛΙ:

Με θέμα την πολιτική και ιδεολογία του κουρδικού εθνικισμού μίλησε ο Αμπάς Βάλι (Abas Vali), Κούρδος από το Ιράν και λέκτορας πολιτικής επιστήμης στο Πανεπιστήμιο Σβάνση της Ουαλίας. Ο Βάλι ανατρέχοντας στις ιστορικές ρίζες του κουρδικού εθνικισμού επισήμανε ως έδρα του την τάξη των γαιοκτημόνων τον 19ο και 20ό αιώνα, σε συνθήκες αποσύνθεσης της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και κάτω από την επίδραση της διείσδυσης του δυτικού καπιταλισμού. Την ιδέα της ανεξαρτησίας εγκολπώθηκε αρχικά η ηγεσία των φυλών των αυτόνομων κουρδικών πριγκιπάτων μέσα στο Οθωμανικό και Περσικό κράτος.

Η ιδέα του κουρδικού έθνους ωρίμασε σε αντίθεση με τους εθνικισμούς της περιοχής, υπό τη σκιά του τουρκικού, αραβικού και περσικού εθνικισμού. Η κουρδική διανόηση, φορέας του εθνικισμού, συνέλαβε την αναγέννηση του έθνους ως την πηγή κοινωνικής αλλαγής και προόδου. Οι ιστορικές συνθή-

κες που επικρατούσαν στην περιοχή, προσδιόρισαν και την ιδιαιτερότητα του κουρδικού εθνικισμού.

Η συνθήκη των Σεβρών το 1920 έδωσε στους Κούρδους αυτονομία που δεν την σιβάστηκε η ηγεσία των Νεότουρκων. Η συνθήκη της Λωζάννης το 1923 ούτε καν μνημονεύει τους Κούρδους ή την κουρδική αυτονομία. Οι στρατηγικές επιδιώξεις της Δύσης στην περιοχή έθεσαν στο περιθώριο του πραγματικούς πόθους του κουρδικού λαού. Σταδιακά το κουρδικό ζήτημα μετατράπηκε από εθνικό σε περιφερειακό πρόβλημα και το αίτημα της ανεξαρτησίας αντικαταστάθηκε από το αίτημα της αυτονομίας κατά περιοχή.

Οι απαρχές του σύγχρονου εθνικιστικού κινήματος των Κούρδων πηγάζουν από τη δεκαετία του '40, από τη βραχύβια Δημοκρατία του Μαχαμπάντ.

ΣΕΡΤΑΤΣ ΜΠΟΥΤΣΑΚ:

Τελευταίος ομιλητής ήταν ο Σερτάτ Μπουτσάκ (Sertac Bucak), που διευθύνει την ομάδα «Πρωτοβουλίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο Κουρδιστάν». Ο Σ Μπουτσάκ —ζει και εργάζεται στην Βρέμη— αναφέρθηκε κυρίως για την κατάσταση στην Τουρκία:

Φυλακές, τοίχοι, συρματοπλέγματα, σφαγές, καταπίεση και εκμετάλλευση αποτελούν τις βασικές εμπειρίες των Κούρδων στην Τουρκία. Στις διάφορες φάσεις εξέλιξης του τουρκικού κράτους η πολιτική αυτή υπήρξε πάντοτε η επίσημη γραμμή της πολιτείας και εφαρμόζοταν με διάφορους βαθμούς αυστηρότητας.

Η ύπαρξη και ταυτότητα του κουρδικού λαού δεν αναγνωρίζεται, απορρίπτεται. Η πολιτική του τουρκικού κράτους είχε ως στόχο να εξαναγκάσει όλους όσους ζουν με

σα στα όρια του τουρκικού κράτους να αποτελέσουν ένα ομοιογενές έθνος.

Οι στρατιωτικές επιχειρήσεις του τουρκικού στρατού στο τουρκικό Κουρδιστάν άρχισαν αμέσως μετά την εγκαθίδρυση της Δημοκρατίας στις 29 Οκτωβρίου 1923 και αποτέλεσαν ένα σημαντικό στοιχείο των καταπιεστικών μέτρων ενάντια στον κουρδικό λαό.

Είναι φανερό ότι η ζωή του κουρδικού λαού βρίσκεται υπό συνεχή απειλή από την κρατική τρομοκρατία. Μέσω των εντεινόμενων στρατιωτικών επιχειρήσεων και σε συνδυασμό με τον μηχανισμό προπαγάνδας του κράτους, οι τουρκικές στρατιωτικές μονάδες δημιουργούν τις συνθήκες για επιχείρηση σφαγή και παραπέρα μαζικές εκτοπίσεις σύμφωνα με το ιρακινό πρότυπο στο τουρκικό Κουρδιστάν.

Οι πιο σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο τουρκικό Κουρδιστάν έχουν σημειωθεί και εξακολουθούν να σημειώνονται στη διάρκεια της λεγόμενης κατάστασης έκτακτης ανάγκης. Η κατάσταση έκτακτης ανάγκης επιτρέπει στην εκτελεστική εξουσία να ενεργεί αυθαίρετα στις κουρδικές περιοχές. Παράνομη κράτηση, βασανιστήρια, συνοπτικές εκτελέσεις και βίαιες ή

✓
Δεν φαίνεται καμιά προοπτική βελτίωσης. Δεν είναι φανερό καμιά ένδειξη εκδημοκρατισμού. Οι διακοσμητικοί χαρακτήρα αλλαγές που εξαγγέλει ο πρόεδρος Οζάλ δεν φέρνουν λύσεις. Η απάνθρωπη στάση της τουρκικής κυβέρνησης απέναντι στους Κούρδους πρόσφυγες, που αναφέρει εκτεταμένα ο διεθνής τύπος δείχνει καθαρά πόσο σοβαρά μπορεί κανείς να λάβει υπόψη τις εξαγγελίες της Άγκυρας.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 7 ΙΟΥΝΙΟΥ

Στην πρωινή συνεδρίαση της Παρασκευής 7 Ιουνίου, προήδρευσε ο Χρήστος Παπουτσάκης, εκδότης του ANTI, που ανέφερε ότι το Κουρδικό έχει εκτός της πολιτικής και την ανθρωπιστική του διάσταση. Πρέπει, είπε, να ενδιαφερθούμε και να βοηθήσουμε τόσο τον κουρδικό λαό που υποφέρει στα βουνά του Κουρδιστάν όσο και τους πρόσφυγες που βρίσκονται σήμερα στην πατρίδα μας.

ΑΝΤΡΙΟΥ ΓΟΥΙΤΛΕΪ:

Στη συνέχεια έδωσε το λόγο στον κ. Άντριου Γουίτλεϋ (Andrew Whitley), διευθυντή του Middle East Watch που τελευταία έχει δραστηριοποιηθεί για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο Κουρδιστάν.

Κύριο σημείο της εισήγησής μου, υπογράμμισε ο κ. Γουίτλεϋ, θα είναι να αναφερθούμε σε πρακτικούς τρόπους για να βοηθήσουμε τον κουρδικό λαό. Πρέπει να εντοπίσουμε το αίτιο. Προς αυτή την κατεύθυνση, όλες οι χώρες που περιλαμβάνουν τμήματα του Κουρδιστάν σε ποικίλους βαθμούς, υπέχουν ευθύνες όσον αφορά τις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων προς τον κουρδικό λαό. Σχετικά με αυτό η οργάνωσή μου εξέδωσε ένα βιβλίο με εμπεριστατωμέ-

νη τεκμηρίωση γι' αυτές τις παραβιάσεις. Το φαινόμενο όμως εντάθηκε περισσότερο κατά την κρίση του Κόλπου, όταν άρχισε η βίαιη μεταφορά του πληθυσμού από τα χωριά.

Εκείνο που χρειάζεται τώρα ο πληθυσμός των περιοχών αυτών είναι η οικονομική βοήθεια. Οι πόροι όμως δεν είναι επαρκείς.

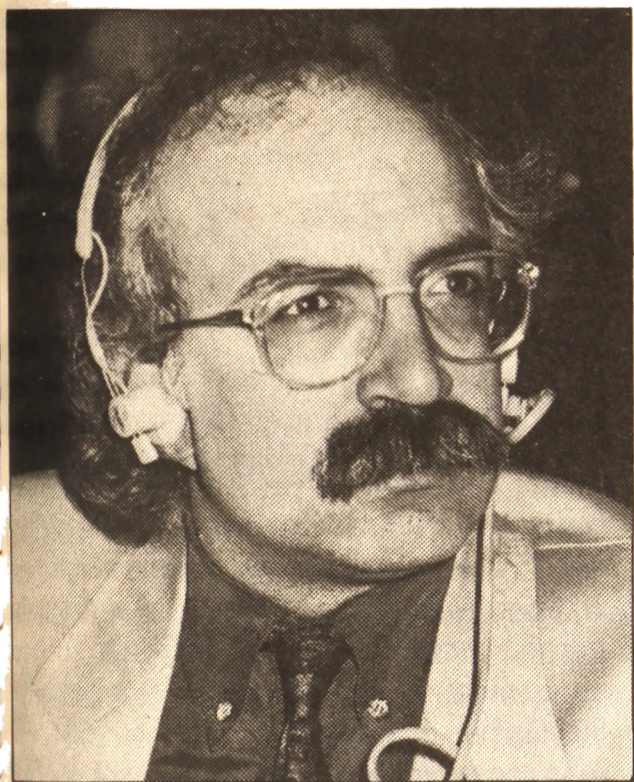
Κχι στο Ιράν υπάρχουν πολιτικές και κοινωνικές παραβιάσεις ενώ στην Συρία υπάρχει κάποιος βαθμός πολιτικής ενσωμάτωσης. Μετά αναφέρθηκε στα μέτρα που πρέπει να ληφθούν στο εγγύς μέλλον για την περιφρούρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι παραβιάσεις αυτές διαπράττονται μέσα στο σκοτάδι. Γι' αυτό οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί πρέπει να είναι παρόντες στο Κουρδιστάν. Είναι απαραίτητη η εγκαθίδρυση στην Δύση ενός κέντρου ανθρωπίνων δικαιωμάτων για το Κουρδιστάν. Επίσης θα άξιζε τον κόπο να υπάρχει ένας οργανισμός και να ασκηθεί πίεση στις κυβερνήσεις των δυτικών χωρών να υψώσουν την φωνή τους. Από την Ελλάδα — χώρα της ευρωπαϊκής Κοινότητας — πρέπει επίσης να ασκηθεί πίεση προς το Ιράκ.

ΣΑΛΑΧ ΤΖΟΥΜΟΡ:

Στη συνέχεια, πήρε το λόγο ο κ. Σαλάχ Τζουμόρ (Salah Jmhor) συντονιστής της βοήθειας προς τους Κούρδους του Ιράκ. Η επιλογή της Αθήνας για την διοργάνωση αυτού του συμποσίου είναι εύστοχη, υπογράμμισε ο κ. Τζουμόρ, γιατί εδώ εγκαθιδρύθηκε η πρώτη Δημοκρατία. Μετά είχαμε μία λεπτομερειακή αναφορά της κατάστασης των προσφύγων και απολογισμό της βοήθειας που μέχρι τώρα τους έχει παρασχεθεί.

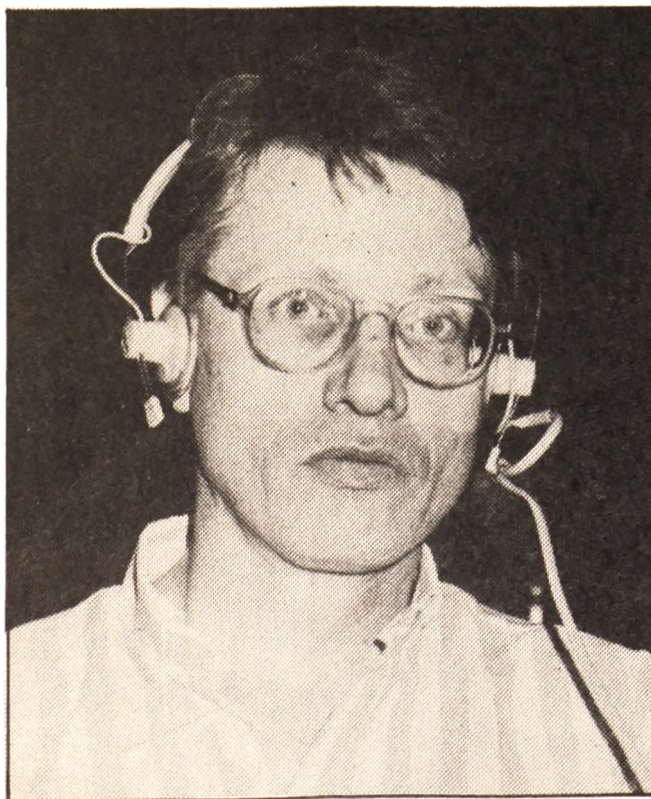
Η καταστροφή του πολέμου έχει και τα επακόλουθά της. Η γενοκτονία των Κούρδων άρχισε στις 18 Μαρτίου. 3.000.000 άτομα εγκατέλειψαν τις εστίες τους και πήραν το δρόμο της ξενιτιάς. Ενώ συνεχιζόταν η γενοκτονία από την κυβέρνηση της Βαγδάτης εκατοντάδες χιλιάδες Κούρδοι διέσχισαν τα σύνορα. Οι πρώτες απώλειες ήταν: δεκάδες χιλιάδες πέθαναν στις πρώτες μέρες της εξόδου από τις ασθένειες και την πείνα. 400-1000 άτομα έχαναν τη ζωή τους στα τουρκικά σύνορα κάθε μέρα. Εκείνο όμως που πρέπει να τονιστεί είναι ότι ποτέ σε αυτόν τον αιώνα η αλληλεγγύη δεν ήταν τόσο μεγάλη μεταξύ των Κούρδων. Χωρίς αυτή, χιλιάδες άτομα θα είχαν πεθάνει.

Κατ' αρχήν η τουρκική κυβέρνηση προσπάθησε να παρεμποδίσει την είσοδο των Κούρδων στη χώρα. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα επέκρινε αμέσως τη στάση αυτή της τουρκικής κυβέρνησης προς τους πρόσφυγες. Και παρά τα μέτρα των τουρκικών αρχών,

ακούσιες εξαφανίσεις προσώπων συχνά συνδέονται με τις έκτακτες εξουσίες που έχουν δοθεί στις δυνάμεις ασφαλείας, την αστυνομία και το στρατό.

Η πληθυσμιακή αποψίλωση των χωριών και η αναγκαστική επανεγκατάσταση για λόγους «δημοσίας» ή «εθνικής» ασφάλειας έχουν αυξηθεί μετά το στρατιωτικό πραξικόπημα της 12ης Σεπτεμβρίου 1980. Οι περιορισμένες προσπάθειες της τουρκικής κυβέρνησης να αναπτύξει οικονομικά την κουρδική περιφέρεια δεν έχουν ωφελήσει την πλειοψηφία του κουρδικού πληθυσμού. Η πολιτική αυτή οδηγεί σε ανεργία, φτώχεια και μετανάστευση.

δεκάδες χιλιάδες άτομα συγκεντρώσαν και προσέφεραν τη βοήθειά τους προς τους Κούρδους του Ιράκ. Βοήθεια που είχε τερά-

στια σημασία αυτές τις στιγμές.

Η ανταπόκριση των Ιρανών ήταν περισσότερο ικανοποιητική. Ιδιαίτερο ρόλο έπαιξαν σε αυτές τις στιγμές τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τα οποία συντέλεσαν ώστε όλη η διεθνής κοινή γνώμη να παρακολουθήσει από κοντά τις ανατριχιαστικές στιγμές βομβαρδισμών, σφαγής και ξεριζωμού.

Συμπερασματικά, ο κ. Σαλάχ Τζουμόρ κατέληξε με δύο παρατηρήσεις: Τίποτε δεν μπορεί να αλλάξει στο Ιράκ, χωρίς να φύγει από την εξουσία ο Σαντάμ.

Το επιχείρημα της ιρακινής κυβέρνησης ότι ενδιαφέρεται για την ιρακινή επικράτεια, πρέπει να παραμεριστεί.

ΚΟΥΡΔΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Σε συνέχεια ακολούθησε συζήτηση μεταξύ Κούρδων που ζουν στην Ελλάδα. Στη συζήτηση τονίστηκε η έντονη δυσφορία προς την ελληνική κυβέρνηση που δεν προνοεί για τους Κούρδους που εργάζονται στην Ελλάδα.

Ζητούμε περισσότερη κατανόηση από τις ελληνικές αρχές, υπογράμμισε ο πρώτος ομιλητής. Ξέρετε καλά τη γενοκτονία που υφίσταται ο κουρδικός λαός· γι' αυτό υποχρεωθήκαμε να ξεριζωθούμε από τον τόπο μας και να έρθουμε εδώ. Η χώρα μας ήταν πλούσια. Δεν ήρθαμε εδώ για να γίνουμε πλούσιοι, αλλά απλώς για να επιβιώσουμε.

Η έλλειψη σαφούς πολιτικής από το ελληνικό κράτος είναι η αιτία για την επιδεικνυόμενη αδιαφορία. Τονίστηκε επίσης ότι υπάρχει διαφοροποίηση από τις ελληνικές αρχές όσον αφορά τους Κούρδους από το Ιράκ και εκείνους που προέρχονται από την Τουρκία.

Στη συζήτηση άλλος πρόσφυγας, αναφέρθηκε στην ευαισθησία του ελληνικού λαού και την βοήθεια προς τους Κούρδους. Σε συνέχεια του ζητήθηκε να τους παρέχεται πολιτικό άσυλο και άδεια εργασίας, γιατί συναντούν δυσκολίες στη διαμονή και διαβίωσή τους. Πρέπει να συγκαταλεγόμαστε και μες στους πολιτικούς πρόσφυγες. Αν και υπάρχει νομικό πλαίσιο για τους πολιτικούς πρόσφυγες, δεν εφαρμόζεται στην πράξη.

Άλλος Κούρδος, φοιτητής αυτός, υπογράμμισε ότι στερούνται το δικαίωμα φοίτησης, εισέρχονται στα πανεπιστήμια με μεγάλη δυσκολία και υπάρχουν μεγάλες δυσκολίες για τους Κούρδους από το Ιράκ.

ΝΤΑΙΗΒΙΝΤ ΜΑΚΝΤΟΟΥΑΛ:

Στην απογευματινή —τελευταία— συνεδρία της Παρασκευής 7.6 προήδρευσε ο καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Αθήνας, συνταγματολόγος κ. Νίκος Αλιβιζάτος. Πρώτος πήρε το λόγο ο κ. Νταϊήβιντ Μακντόουαλ (David McDowall) συγγραφέας μιας σημαντικής μελέτης πάνω στο κουρδικό ζήτημα για το *Minority Rights Group*, που καταπιάστηκε με το δίλημμα που ταλάνισε και ταλανίζει το κουρδικό κίνημα στην πορεία χειραφέτησης και αυτοκαθορισμού: ενσωμάτωση στις κοινωνίες όπου ζει το κουρδικό στοιχείο, διεκδίκηση αυτονομίας ή συνεχής αγώνας για την κατάκτηση της ανεξαρτησίας, δημιουργίας δηλαδή ανεξάρτητου κουρδικού κράτους.

Ο ομιλητής τόνισε ιδιαίτερα ότι πέρα από τις νομικές πτυχές του προβλήματος αυτό που ενδιαφέρει περισσότερο είναι η πρακτική δυνατότητα δημιουργίας ανεξάρτητου κουρδικού κράτους. Γιατί το εγχείρημα αυτό εξαρτάται από δύο παράγοντες: πρώτον από την ομόφωνη ή τουλάχιστον την κατά πλειοψηφία απόφαση του ίδιου του κουρδι-

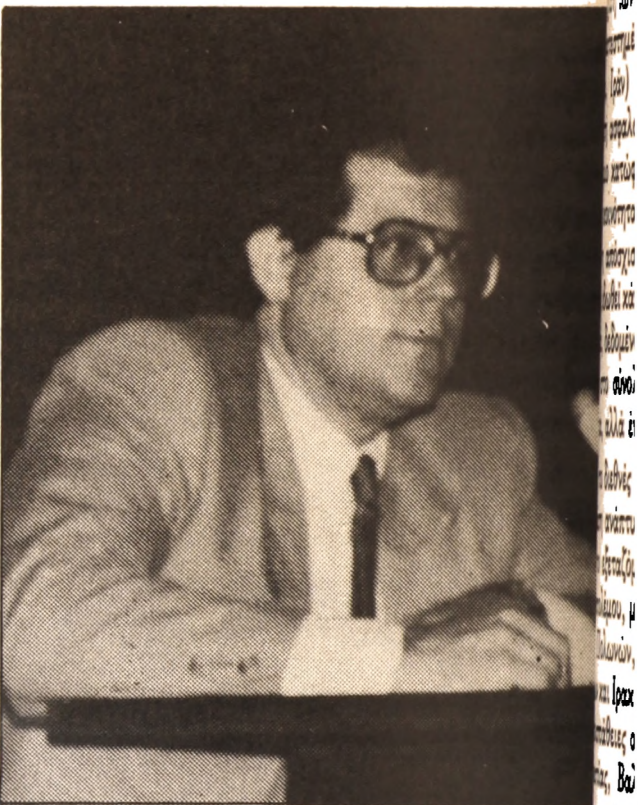

κού λαού να σχηματίσει ένα τέτοιο κράτος και δεύτερον από τη συγκατάθεση, εκούσια ή ακούσια, των κρατών της περιοχής κυρίως δε των Μεγάλων Δυνάμεων, για τη δημιουργία ενός τέτοιου κράτους.

Εάν εξετάσουμε την ιστορία του κουρδικού εθνικού κινήματος, είπε ο κ. Μακντόουαλ, διαπιστώνουμε ένα σημαντικό χαρακτηριστικό: την απουσία ενός ενιαίου αντικειμενικού σκοπού. Σε όλη την πορεία του ακόμα και σήμερα, οι Κούρδοι δεν έχουν ξεκαθαρίσει ποιος είναι ο απώτερος σκοπός τους.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΜΠΡΕΔΗΜΑΣ:

Στην συνέχεια πήρε το λόγο ο επίκουρος καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας κ. Αντώνης Μπρεδήμας, που εξέτασε τρι-

θέμα. «Οι Κούρδοι ανάμεσα στην απόσχιση και την αυτονομία: η νομική διάσταση». Ο κ. Αντ. Μπρεδήμας θύμισε ότι η αρχή της αυτοδιάθεσης των λαών, μετά από μία φάση αμφισβήτησής της, αποτελεί σήμερα καθιερωμένη αρχή του διεθνούς δικαίου. Όμως, το γεγονός ότι μεταπολεμικά συνδυστηκε και ταυτίστηκε με το φαινόμενο της αποapoικιοποίησης —που έχει ουσιαστικά φθάσει στο τέλος του— επιβάλλει τον επαναπροσδιορισμό του περιεχομένου της, έτσι ώστε να ανταποκριθεί στο νέο, κυρίαρχο φαινόμενο της διεθνούς ζωής, που είναι η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων των λαών.

Η δυνατότητα απόσχισης γινόταν μέγιστη πρόσφατα δεκτή με αρνητικό τρόπο από κράτη, ιδιαίτερα δε αυτά του τρίτου κόσμου, λόγω των διαλυτικών επιπτώσεών της στην εδαφική τους ακεραιότητα, η δε διεθνής πρακτική παρουσιάζει αβυσσική σχέση των παραδειγμάτων: Κατάγκα, Μπιάφρα, Ερυθραία, Σρι-Λάνκα (Ταμίζ), Βόρεια Κ...

προς. Εντούτοις, σημαντικό βήμα έγινε στο νομικό επίπεδο, όταν ήδη από το 1970 τα Ηνωμένα Έθνη φάνηκαν να δέχονται —κατά την κρατούσα γνώμη— τη δυνατότητα απόσχισης σε μία εξαιρετικά περιορισμένη περίπτωση: αυτή της μαζικής και συστηματικής παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η αναγνώριση του Μπαγκλαντές —του οποίου ο λαός υπέστη άγρια σφαγή— από τη διεθνή κοινότητα πρέπει να αντιπαρατεθεί με τη μη αναγνώριση της Β. Κύπρου, αποτελεί δε ένα πολύτιμο προηγούμενο για την ανάλογη περίπτωση του Κουρδιστάν. Το διεθνές δίκαιο δηλαδή δεν μπορεί να αντιπαρατεθεί σε ενδεχόμενη απόσχιση των Κούρδων του Ιράκ, που υπήρξαν επανειλημμένως θύματα της μαζικής και συστηματικής καταπίεσης της ιρακινής κυβέρνησης.

Τα παραπάνω φαίνονται να αποκλείουν την απόσχιση των υπόλοιπων Κούρδων που είναι εγκατεστημένοι σε γειτονικές χώρες (Τουρκία, Ιράν) και όπου η καταπίεση —υπαρκτή ασφαλώς— δεν έχει ξεπεράσει το «κρίσιμο κατώφλι» που απαιτείται από τη διεθνή κοινότητα προκειμένου να γίνει αποδεκτή η απόσχιση. Το θέμα όμως αυτό πρέπει να ιδωθεί κάτω από μίαν άλλη νομική σκοπιά, δεδομένου ότι ο κουρδικός λαός αποτελεί στο σύνολό του, όχι μία απλή μειονότητα, αλλά έναν ξεχωριστό λαό.

Αν και το διεθνές δίκαιο δεν είναι στη σημερινή φάση ανάπτυξης του εντελώς σαφές ως προς το εξεταζόμενο σημείο, η ιστορία του Μεσοπολέμου, με την ανεξαρτησία των Τσέχων, Πολωνών, Ούγγρων αλλά και των Συρίων και Ιρακινών καθώς και οι πρόσφατες προσπάθειες απόσχισης των Σλοβενίας, Κροατίας, Βαλτικών Χωρών, Ερυθράς και ορισμένων άλλων, δείχνουν ότι οι βαθύτερες τάσεις των λαών δεν μπορούν εύκολα να αγνοηθούν ούτε από την πολιτική ούτε από το διεθνές δίκαιο. Δεδομένου δε ότι το τελευταίο είναι ενιαίο, δεν θα μπορούσε κανείς να αποδεχθεί την απόσχιση μόνο για τους ευρωπαϊκούς λαούς και όχι για τους λαούς του τρίτου κόσμου, περιλαμβανομένων των Κούρδων.

Αν, για λόγους πολιτικούς, η προοπτική της απόσχισης του κουρδικού λαού δεν αποτελεί άμεση επιλογή του, η αυτονομία —έκφραση και αυτή, της αρχής της αυτοδιάθεσης— παρουσιάζεται ως βασική εναλλακτική λύση. Δεδομένου δε ότι η προοπτική αυτή δεν θέλει την εδαφική ακεραιότητα των κρατών, μπορεί να εφαρμοστεί και εκεί όπου η καταπίεση δεν έχει ξεπεράσει το «κρίσιμο κατώφλι» της παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δηλαδή στην Τουρκία και το Ιράν.

Αλλά δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ότι ενάποκειται στο ενδιαφερόμενο κράτος να αποδεχθεί τη μία ή την άλλη λύση —της από-

σχισης ή της αυτονομίας— όπως ισχυρίζεται το Ισραήλ σε σχέση με τους Παλαιστίνιους. Η επιλογή ανήκει στον ενδιαφερόμενο λαό, και εν προκειμένω στους Κούρδους που, λαμβάνοντας υπόψη τη διεθνή συγκυρία και τον εσωτερικό και διεθνή συσχετισμό δυνάμεων, θα απαντήσουν στο δίλημμα: απόσχιση ή αυτονομία.

ΤΖΟΪΣ ΜΠΛΑΟΥ:

Τελευταία μίλησε η κ. Τζοΐς Μπλάου (Joyce Blau), καθηγήτρια της κουρδικής γλώσσας στην Σορβόνη με πολλές μελέτες

για το κουρδικό ζήτημα. Μίλησε για την καταγωγή των Κούρδων και τον πολιτισμό τους. Σχετικά με τη θρησκεία τους η κ. Μπλάου ανέφερε ότι οι Κούρδοι επέλεξαν την τάξη των Σουνιτών για να ξεχωρίσουν κυρίως από τους Ιρανούς. Γραπτή γλώσσα

είχαν οι Κούρδοι από πολύ παλιά βασισμένη στο αραβο-περσικό αλφάβητο, αλλά ήταν προνόμιο των εγγράμματων και μορφωμένων. Στο λαό κυριαρχούσε η προφορική παράδοση, μία από τις πλουσιότερες του κόσμου.

Αφού αναφέρθηκε στην κουρδική παράδοση με μια σύντομη ιστορική αναδρομή στις σχέσεις των Κούρδων με την Τουρκία και το Ιράν και στη διοικητική αυτονομία και αναγνώριση της εθνικής τους ταυτότητας στην ΕΣΣΔ μετά το 1920, η κ. Μπλάου στάθηκε ιδιαίτερα στους Κούρδους του Ιράκ, που αποτελούν το 16% του κουρδικού λαού, αλλά και το 27% του πληθυσμού του Ιράκ. Εκεί αναδεικνύεται και το πολιτιστικό κέντρο των Κούρδων με το σχηματισμό ισχυρής διανόησης στην Σουλείμανίγια, στο Ερμπίλ και στην Βαγδάτη. Περιεκτική και μεστή σε στοιχεία ήταν η αναφορά της κ. Μπλάου στις διώξεις και το καθεστώς κάτω από το οποίο αναγκάστηκαν να ζήσουν στο Ιράκ, ιδιαίτερα υπό τον Σαντάμ, και στην Τουρκία, όπου ούτε η γλώσσα τους δεν αναγνωριζόταν.

Οι συζητήσεις και οι παρεμβάσεις που έγιναν μετά τις ομιλίες ήταν γεμάτες ενδιαφέρον και έθιξαν τις πολιτικές και άλλες πτυχές του κουρδικού ζητήματος. Όσοι είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν τις εργασίες του Συμποσίου αποκόμισαν μια πλούσια γνώση για το κουρδικό ζήτημα.

Αλλά το κλείσιμο του Συμποσίου ήταν η πιο συγκινητική του στιγμή. Ο μεγάλος οργανοπαίκτης και τραγουδιστής Τέμο έκλεισε υποβλητικά την βραδυά και το Συμπόσιο με παραδοσιακά και αγωνιστικά τραγούδια του Κουρδιστάν.

Ρεπορτάζ: Χριστίνα Τσικόλα

Το σχόλιο για το ANTI, του τ. πρέσβη Μιχάλη Δούντα και μία περισσότερο λεπτομερειακή αναφορά του έγκριτου σχολιαστή «Δημόκριτου» από τον «Κήρυκα» της Λευκωσίας (9/6/91), καταγράφουν τα προβλήματα και κρίνουν τις μεθοδεύσεις για το Κυπριακό, μετά και την επίσκεψη του πρωθυπουργού στη Λευκωσία.

«Συναγωγή» παρακμής

Το προχθεσινό διευρυμένο με την συμμετοχή του έλληνα πρωθυπουργού Εθνικό Συμβούλιο στην Κύπρο συνήλθε στο κλίμα ενδοτισμού που αμέσως μετά την εκλογή του άρχισε συστηματικά, και σε επιτεινόμενους ρυθμούς, να καλλιεργεί ο Πρόεδρος Βασιλείου με την γνήσια, ολόθερμη συμπαράσταση του έλληνα πρωθυπουργού. Το μέτρο της ενδοτικής διάθεσης της διδυμης αυτής ηγεσίας του ελληνισμού συνοφίζεται στην διακήρυξη του κ. Βασιλείου ότι «μεταξύ μη λύσης και κακής λύσης προτιμά την κακή λύση». Ταυτόσημες είναι και

οι απόψεις του έλληνα πρωθυπουργού. Ουδείς όμως εκ των δύο μας εξήγησε ποτέ γιατί μία διευθέτηση καταφανώς χειρότερη από το ισχύον στην Κύπρο μετά την εισβολή καθεστώς είναι ολιγότερο κακή επιλογή από την παράταση της εκκρεμότητας συνοδευόμενη μάλιστα από μέτρα ενίσχυσης των οποιωνδήποτε στηριγμάτων του Ελληνισμού. Γιατί πρέπει να δεχτούμε τώρα μία λύση που θα μετέβαλλε την Κύπρο σε προτεκτοράτο της Αγκυρας;

Τι θα κέρδιζε ο ελληνισμός από μία τέτοια λύση; Αυτό ποτέ δεν μας το εξήγησαν. Διότι απλώς δεν υπάρχει θετική απάντηση. Και πώς τολμούν οι δύο ηγέτες να διατυπώνουν —όπως το έκαναν το τελευταίο Σαββατοκύριακο στην Λευκωσία με την επιτραπέζια ρητορεία τους— ότι απεργάζονται λύση που να εξασφαλίζει την επιστροφή όλων των προσφύγων, την αποχώρηση των στρατευμάτων και ...του πουλιού το γάλα, όταν γνωρίζουν ότι και οι δύο έχουν δεχθεί τις προτάσεις Ντε Κουεγιάρ ως βάση λύσης του Κυπριακού που αποκλείουν όλα αυτά. Απλώς νεφελοβατούν; Ή εσκεμμένα παραπλανούν;

«Άλλοθι» για απόσπηση ευθυνών

Η μόνη συγκεκριμένη απόφαση που πήρε το Εθνικό Συμβούλιο, είναι η πρόταση για σύγκληση «Διεθνούς Διάσκεψης» υπό την προεδρία του κ. ντε Κουεγιάρ, με συμμετοχή των μόνιμων μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας, των Κυβερνήσεων Ελλάδας, Τουρκίας, Κύπρου και των δύο κοινοτήτων στην Κύπρο.

- Αυτή είναι μία πρόταση, που δεν θα γίνει δεκτή από την Τουρκική πλευρά.

- Αυτή είναι μία πρόταση αντιπερισπασμού στην πρόταση του κ. Οζάλ, για σύγκληση Τετραμερούς Διάσκεψης.

- Κατά τα άλλα, τίποτε δεν άλλαξε, τίποτε δεν έγινε, τίποτε το νέο δεν ανακοινώθηκε.

Κρίνοντας από το ανακοινωθέν του Εθνικού Συμβουλίου, κρίνουμε ότι η μόνη απόφαση που πάρθηκε, το μόνο νέο στοιχείο, είναι η πρόταση για σύγκληση μιας Διεθνούς Διάσκεψης.

Τίποτε δεν ξέρουμε και τίποτε δεν ανακοινώθηκε για το περιεχόμενο αυτής της Διάσκεψης ή για το αντικείμενο των συζητήσεων, αν και όταν συγκληθεί μία τέτοια Διάσκεψη. Πράγμα για το οποίο πολύ αμφιβάλλουμε.

- Αν δηλαδή γίνει η Διάσκεψη, στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων θα είναι το Έγγραφο ντε Κουεγιάρ και όλες οι παραχωρήσεις που, ήδη, έχει δεχτεί ο Πρόεδρος Βασιλείου,

στην τριχρονή διαχείριση του Κυπριακού;

- Ή μήπως όλα τα προηγούμενα διαγράφονται και παύουν να είναι ισχύοντα. Αν κάτι τέτοιο δεν αποφασίστηκε, δηλαδή ο ενταφιασμός του Εγγράφου και διαγραφή όλων των παραχωρήσεων που, ήδη, έχουν γίνει, ΤΟΤΕ, η απόφαση του Εθνικού Συμβουλίου, απλά βλέπει απλώς και μόνο στην διάσωση της χρεωκοπημένης πολιτικής του Προέδρου Βασιλείου πάνω στο Εθνικό μας θέμα.

Ήδη προτού ο Πρωθυπουργός της Ελλάδας πατήσει πόδι του στην Κύπρο, ο Εκπρόσωπος της Κυβέρνησης της Ελλάδας κ. Πολύδωρας έδωσε

ευκωσία και η Διεθνής Διάσκεψη

Το Εθνικό όμως Συμβούλιο συνήλθε και υπό την πίεση των ΗΠΑ. Για σύντομη λύση του Κυπριακού και περαιτέρω ελληνικών παραχωρήσεων προς τους Τούρκους. Η περιφνημη πρόταση Οζάλ για σύγκληση τετραμερούς απέβλεπε στο να αποφύγει η Άγκυρα να αποκαλύψει ότι ελάχιστα ίσως μεσολάβησε στις διευθετήσεις, θα πρόσφερε ως προς το έδαφος, ενώ αμετακίνητη παραμένει ως προς την παραμονή Τουρκικού στρατού στην Κύπρο σαν εγγύηση της Τουρκίας και ως προς το αίτημα για πλήρη ισοδυναμία των δύο κομμάτων στο πλαίσιο συνομοσπονδίας. Πρότειναν λοιπόν την τετραμερή, πρόταση παλιά, που όμως μετά την πολιτική Βασιλείου και την συνακόλουθη αναβάθμιση του Ντενκτάς φαίνεται να κερδίζει έδαφος.

Και αν πρότειναν οι Έλληνες Διεθνή Διάσκεψη ως αντιπερισπασμό, η αντιπρόταση είχε μειονεκτήματα σοβαρά. Ωστόσο, όπως προβλεπόταν την απέρριψε η Τουρκία.

Αυτό όμως δεν λύνει το πρόβλημα. Η ουσία είναι να αλλάξουμε πολιτική. Να υψώσουμε επιτέλους ανάχωμα προς ανάσχεση της ραγδαίας και μάταιης κατολίσθησής μας

προς τις τουρκικές θέσεις. Να υιοθετήσουμε επιτέλους, σε πρώτο στάδιο, πολιτική συντήρησης, που θα εναρμονίζεται άλλωστε και με το όλο πρόβλημα που δημιουργεί η τουρκική επιθετικότητα κατά του ελληνισμού.

Τίποτα όμως από όλα αυτά δεν θα συμβεί. Θα εξακολουθούν Τούρκοι και μεγάλες δυνάμεις να μας εξωθούν σε πολιτική εκποίησης. Γιατί έτσι τους συμφέρει. Και εμείς άνευροι, χωρίς όραμα, χωρίς ικανότητα θα συρόμαστε μοιραίοι και μέτριοι προς το χειρότερο. Οι ηγέτες του ελληνισμού είναι αποφασισμένοι να κλείσουν οπωσδήποτε το Κυπριακό. Τόσο αντέχουν. Έτσι νομίζουν ότι εξυπηρετούν καλύτερα τα συμφέροντα του τόπου... Μόνον ο λαός θα μπορούσε πλέον να αντιδράσει. Θα πρέπει όμως πριν να αφυπνισθεί από τον λήθαργο των αναθυμιάσεων της περιρρέουσας κάμψης. Γιατί επικίνδυνται και άλλα κακά. Κανείς δεν ξέρει τι επιφυλάσσει η επίσκεψη Μπους. Δικαιολογείται όμως ανησυχία. Και επιβάλλεται εγρήγορση. Γιατί σπανίζουν πλέον οι αποτελεσματικοί φύλακες... Η μόνη εθνικά ρωμαλέα και γνήσια ρεαλιστική φωνή ηγέτη, που ακούσθηκε αυτό το διήμερο στην Λευ-

κωσία, ήταν η εναγώνια κραυγή του Αρχιεπισκόπου. Απευθυνόμενος στον κ. Μητσοτάκη είπε μεταξύ άλλων:

«Ξέρουμε κ. Πρωθυπουργέ, ότι η Ελλάδα σήμερα αντιμετωπίζει διάφορα οικονομικά και άλλα προβλήματα. Γι' αυτό και ακούστηκαν απόψεις πως πρέπει να επιδειχθεί ρεαλισμός στη θεώρηση της λύσεως του κυπριακού προβλήματος, για να επιτευχθεί η οικονομική αρωγή κάποιων λεγομένων «συμμάχων» Μεγάλων Δυνάμεων. Το κυπριακό πρόβλημα, όμως, είναι εθνικό. Αφορά την ελευθερία και την επιβίωση τμήματος του έθνους. Γι' αυτό επιβάλλεται όλο το έθνος, ηγεσία και λαός, να καταστήσουμε σαφές σε εχθρούς και φίλους, σε ισχυρούς και αδύνατους, ότι η ελευθερία και η πατρίδα δεν πωλούνται ούτε με τα τριάντα αργύρια του Ιούδα, αλλά ούτε και με τα εκατομμύρια των υποκριτών και των Φαρισαίων της εποχής μας.

.....
Στην Κύπρο, κ. Πρωθυπουργέ, δίδεται σήμερα η μάχη του Έθνους. Αυτή τη μάχη δεν πρέπει να την χάσουμε». □

στίγμα, τα πλαίσια και τον απώτερο σκοπό της επίσκεψης:

«Η επίσκεψη του κ. πρωθυπουργού στην Κύπρο», δήλωσε ο κ. Πολύδωρας (3/6/1991) «αποβλέπει στο να επιβεβαιώσει την υποστήριξη της Ελλάδας στην πολιτική του προέδρου Βασιλείου, που αγωνίζεται για μία δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού».

Ο ίδιος ο πρωθυπουργός της Ελλάδας, στη συνέντευξη που έδωσε και που μεταδόθηκε και από την τηλεόραση του Ρ.Ι.Κ., το βράδυ της Πέμπτης (6/6/1991) απαντώντας στην ερώτηση για την ανάγκη χάραξης μίας πανεθνικής πολιτικής απάντησε:

«Εγώ πιστεύω ότι υπάρχει αυτή την ώρα μία σύμπτωση α-

πόψεων σε ό,τι αφορά την πολιτική μεταξύ ελληνικής κυβερνήσεως και κυπριακής κυβερνήσεως. Και, πιστεύω, σε ό,τι αφορά τουλάχιστον την στρατηγική, τον επιδιωκόμενο σκοπό, δεν υπάρχουν διαφορές. Όλοι πιστεύουμε σε μία δίκαιη και βιώσιμη λύση του κυπριακού προβλήματος, μέσα στα πλαίσια των αποφάσεων των Ηνωμένων Εθνών... Νομίζω ότι είναι μία κατεξοχήν στιγμή στην οποία μπορούμε να μιλήσουμε περί τακτικού χειρισμού. Αλλά δεν χρειάζεται καν να χαράξουμε μία καινούρια πανεθνική πολιτική. Αυτή η πανεθνική πολιτική ... είναι δεδομένη για όλους μας».

Έτσι κατά την εκτίμηση και ρήση του πρωθυπουργού της

Ελλάδας δεν χρειάζεται αλλαγή πολιτικής. Έτσι μόνο για «τακτικό χειρισμό» ήλθε να μιλήσει στην Κύπρο ο κ. Μητσοτάκης.

Και αυτό ακριβώς υποδηλώνεται με το ανακοινωθέν του Εθνικού Συμβουλίου.

● Δεν διαβάσαμε στο ανακοινωθέν καταδίκη και απόρριψη του Εγγράφου ντε Κουεγιάρ.

● Δεν είδαμε δέσμευση ότι δεν θα πάμε ούτε ίντσα πιο πίσω από τις προτάσεις μας του Γενάρη του 1989.

● Δεν είδαμε καμιά αλλαγή της ουσίας της πολιτικής μας.

Κατά τα άλλα, κατά τον κ. Μητσοτάκη, θα συνεχίσουμε τα

ίδια όπως και πριν. Θα συνεχίσουμε να τονίζουμε την προσήλωσή μας σε αυτόν τον άκαρπο και χρονοβόρο διάλογο στον οποίο ενεπλάκη ο Πρόεδρος Βασιλείου από τον Αύγουστο του 1988 και που τώρα κατέληξε σε άθραυστο αδιέξοδο.

Η πρόταση για συζήτηση «Διεθνούς Διάσκεψης» είναι μια απόφαση για τακτική. Όχι για την ουσία του Κυπριακού.

Δηλαδή παραμένοντας στερεά προσηλωμένος στην «πανεθνική πολιτική» της «δίκαιης και βιώσιμης» λύσης του Κυπριακού, μελετά και μεθοδεύει την «τακτική» που θα πείσει ή θα πειθαναγκάσει την Τουρκική πλευρά να επιστρέψει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, όπου βρυκολαχιασμένο θα μας

περιμένει το Έγγραφο Κουεγιάρ ως η βάση της «δίκαιης και βιώσιμης λύσης» και το Ψήφισμα 649 ως το πλαίσιο μέσα από το οποίο θα μεθοδευτεί η επιβολή και εφαρμογή αυτής της ...«δίκαιης και βιώσιμης λύσης»!

Αν, έτσι πιστεύει ο κ. Μητσοτάκης, τότε απατάται οικτρά! Γιατί ούτε άλλοθι ούτε ελαφρυντικά παρέχουν αυτά τα ευτελή προσχήματα.

● Ο κ. Βασιλείου, προσωρινός και περαστικός Πρόεδρος μίας μόνο γενιάς Ελληνοκυπρίων, ούτε δικαίωμα ούτε εξουσιοδότηση έχει για να δεχτεί την εσαεί Τουρκοποίηση της κατεχόμενης γης μας, που είναι Ελληνική εδώ και τρεις χιλιάδες χρόνια.

● Στον κ. Κωνσταντίνο Μητσοτάκη, αγωνιστή της ελευθερίας της Κρήτης από την ναζιστική κατοχή, δεν επιτρέπεται να γίνει συνεργός και συνένοχος στην μονιμοποίηση και τη νομιμοποίηση της κατοχής της Κύπρου.

Πάνω σε αυτά τα θεμελιακά

θέματα αρχής και εθνικού χρέους έπρεπε να είχε ασχοληθεί χτες το Εθνικό Συμβούλιο.

Τα κύρια θέματα και τα βασικά ερωτήματα για καθορισμό της παρά πέρα πορείας του Κυπριακού, δεν είναι θέματα «τακτικής», όπως λανθασμένα πιστεύει ο κ. Μητσοτάκης, αλλά θέματα «ουσίας» και βασικής πολιτικής.

Και ανάμεσα σε άλλα, προβάλλουν τώρα και επιτακτικά αυτά τα ερωτήματα:

● Ενόψει των εξελίξεων και των ερμηνειών που δίνει η Τουρκική πλευρά στο είδος «Ομοσπονδίας» που διαγράφει το Έγγραφο ντε Κουεγιάρ, είναι πια επιτρεπτό στην Ελληνοκυπριακή πλευρά να δέχεται διαπραγματεύσεις πάνω στο Έγγραφο ντε Κουεγιάρ ή μήπως ήλθε η ώρα να καταγγείλουμε και να αποκηρύξουμε αυτό το Έγγραφο έστω και ως βάση συζητήσεων;

● Πιστεύει ο κ. Μητσοτάκης όταν και αν επαναρχίσει διάλογος με το Έγγραφο ντε Κουεγιάρ ως βάση του διαλόγου ή,

έστω, να «υπερίπταται» στην αίθουσα του διαλόγου, ή, έστω, στην αίθουσα της Διεθνούς Διάσκεψης, η διαπραγματευτική δεινότητα του Προέδρου Βασιλείου, ή, έστω, η παρέμβαση του νέου «καταλύτη» κ. Μπους, θα κατορθώσει να βελτιώσει τις πρόνοιες του Εγγράφου ή θα τις καταστήσει δυσμενέστερες για τον Ελληνισμό;

Αυτά είναι βασικά ερωτήματα ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ και όχι προβλήματα ΤΑΚΤΙΚΗΣ.

● Όταν η Κύπρος που, τάχατες... «αποφασίζει», δέχεται να διαπραγματευτεί, με βάση το Έγγραφο Κουεγιάρ, το ύψος της «οροφής» των προσφύγων που θα δικαιούνται να επιστρέψουν στα σπίτια τους, αυτό από μόνο του δεν συνιστά εγκατάλειψη της απαίτησης για επιστροφή όλων των προσφύγων στα σπίτια τους;

● Πώς τολμά λοιπόν, ο κ. Μητσοτάκης να μας λέγει ότι παραμένει σταθερή και αμετάθετη η «πανεθνική στρατηγική» για «δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού» που προϋποθέτει την επιστροφή ΟΛΩΝ των προσφύγων στα σπίτια τους;

● Όταν ο κ. Ντενκτάς, με δημόσια δήλωσή του (6/6/1991), δηλώνει ότι σε περίπτωση λύσης με βάση την διζωνική ομοσπονδία, μόνο 4-5.000 Ελληνοκύπριοι εκτοπισμένοι μπορούν να έχουν ελπίδα επιστροφής, τότε πώς μπορεί ο κ. Μητσοτάκης να λέγει στον Ελληνισμό ότι όταν δέχεται συννομιλίες με βάση το Έγγραφο ντε Κουεγιάρ ταυτόχρονα επιδιώκει, τάχατες, «δίκαιη και βιώσιμη λύση» του Κυπριακού που θα επιτρέπει την επιστροφή όλων των προσφύγων στα σπίτια τους;

Μια έπρεπε να ήταν η αποδεκτή πορεία της πολυθρύλητης επισκεψής του κ. Μητσοτάκη στην Κύπρο και της πολυδιατυμπανιζόμενης συμμετοχής του στο Εθνικό Συμβούλιο.

Να βγει από τη συνεδρία και να μας πει:

● Το Έγγραφο ντε Κουεγιάρ, είναι απαράδεκτο ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ως πλαίσιο λύσης του Κυπριακού και ΠΟΤΕ η ΕΛΛΑ-

ΔΑ δεν θα δεχτεί διάλογο, με βάση αυτό το Έγγραφο.

● Το Ψήφισμα 649, που αναβαθμίζει το Έγγραφο ντε Κουεγιάρ ως αποδεκτό πλαίσιο λύσης του Κυπριακού και το υιοθετεί ως βάση του διαλόγου είναι απαράδεκτο.

● Ενόψει των ερμηνειών και διευκρινίσεων που η Τουρκική πλευρά δίνει στη «διζωνική Ομοσπονδία», η ΕΛΛΑΔΑ δεν δέχεται τέτοια πλαίσια τέτοιου είδους «διζωνικής Ομοσπονδίας». Ούτε δέχεται συζήτηση πάνω σε τέτοια βάση. Η Ελλάδα επανέρχεται στην βάση και ουσία του Κυπριακού, που είναι απαίτηση για τερματισμό της Τουρκικής εισβολής και κατόχης με την απόσυρση ΟΛΩΝ των Τουρκικών στρατευμάτων από την Κύπρο.

● Αν και όταν συγκληθεί Διεθνής Διάσκεψη, αυτά θα πει και σε αυτά θα επικεντρωθεί ο ρόλος και οι θέσεις της Ελλάδας, σε μια τέτοια Διεθνή Διάσκεψη...

● Δεν ακούσαμε τέτοια...

Μένει λοιπόν σε αγωνία και αβεβαιότητα ο Κυπριακός Ελληνισμός για το μέλλον του.

● Μία αγωνία και μία αβεβαιότητα που δεν καθησυχάζονται από τη νεφελώδη πρόταση έστω το ενδεχόμενο, για σύγκληση μιας Διεθνούς Διάσκεψης.

Μιας Διάσκεψης, που παραμένουν άγνωστα το περιεχόμενό και οι στόχοι της.

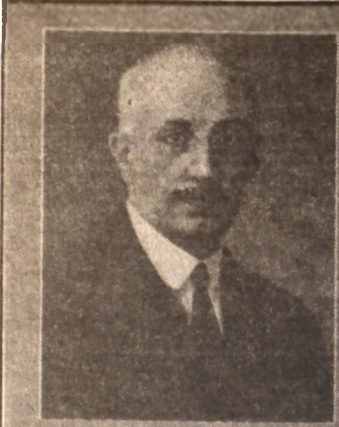
● Αν δεν συγκληθεί, αν δεν γίνει ή αν δεν αποδώσει η Διεθνής Διάσκεψη, τι θα κάνει τότε η Ελλάδα;

● Θα συνεχίσει να παραμένει προσηλωμένη στον «διάλογο» με βάση το Έγγραφο ντε Κουεγιάρ;

● Θα συνεχίσει την προσηλωσή της στο δικολαβικό σύνθημα «Η Κύπρος αποφασίζει και η Ελλάς συμπαρίσταται»;

ΔΕΝ μας έλυσε αυτά τα ερωτήματα και δεν διέλυσε τις ανησυχίες και τις αμφιβολίες μας, η επίσκεψη Μητσοτάκη στην Κύπρο.

Δημόκριτος

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Θεσμοί, Ιδεολογία και Πολιτική στο Μεσοπόλεμο

ΚΕΙΜΕΝΑ:

- Ν. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ
- Γ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ
- Τ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ
- ΕΥ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ
- Θ. ΒΕΡΕΜΗΣ
- Θ. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
- Η. ΗΛΙΟΥ
- Δ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΑ
- Γ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ
- Γ. ΚΟΥΚΙΑΔΗΣ
- Γ. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ
- Δ. ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ
- Ν. ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΣ
- Χ. ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ
- Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ
- ΑΛ. ΡΗΓΟΣ
- ΧΡ. ΡΟΖΑΚΗΣ
- Κ. ΣΒΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
- ΑΛ. ΣΒΩΛΟΣ
- ΑΝ. ΤΑΧΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΟΛΥΡΕΤΟ

Ἡ Ἑλληνικὴ Δημοκρατία καὶ τὰ ἐθνικά θέματα.

Στρατηγικὴ καὶ πολιτικὴ σέ πραγματικὴ Δημοκρατία.

του Ανδρέα Σιαπκαρά

αντιστράτηγου ε.α.

Επίτιμου Γενικοῦ Επιθεωρητοῦ
Στρατοῦ

Ολοι ἔχομε ἀκούσει τὴν ἔκφραση «κερδίζομε τὸν πόλεμο καὶ χάνομε στήν εἰρήνη». Αὕτῃ ἡ ἔκφραση, σάν μαθηματικό ἀξίωμα, χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες σέ κάθε ἀποτυχία στήν ἐξωτερική μας, κυρίως, πολιτική. Τώρα τελευταίως διατυπώνεται καὶ μιὰ ἄλλη ἀποψη, ὅτι δηλαδή ἡ Ἑλλάς καὶ οἱ Ἕλληνες ἔχουν παρακμάσει καὶ εἶναι πιά καταδικασμένο νά ἀφανισθοῦν καὶ ὡς λαὸς καὶ ὡς χώρα.

Διχὴ μου πίστις εἶναι ὅτι οἱ Ἕλληνες, πού ζοῦν σήμερα ἐντός τῶν ὁρίων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἔχουν ἱκανότητες καὶ δυναμισμό, ὅχι μόνον νά ἐπιβιώσουν ἐθνικῶς ἐντός τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἀλλὰ καὶ Ἑλληνισμόν νά ἀπελευθερώσουν καὶ ἀπειλούμενον Ἑλληνισμό νά προστατεύσουν. Ἐπειδὴ ἡ πίστις μου αὕτῃ δέν προέρχεται ἀπὸ ψυχικὴ παρόρμηση, ἀλλὰ ἀπὸ ἐπιστημονικὴ ἀνάλυση τῶν δεδομένων τῆς Ἑθνικῆς Στρατηγικῆς, ἐντός τῆς ὁποίας ἐντάσσεται καὶ ἡ ποιότης τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων, συμπεριλαμβανομένης βεβαίως καὶ τῆς τὸσον διαβαλλομένης νεολαίας. Θέλω νά παρουσιάσω ἐνώπιόν σας τὴν ἀνάλυσή αὕτῃ καὶ νά τὴν θέσω ὑπὸ τὴν κρίσιν σας.

Πράγματι, τὰ φαινόμενα τὰ ὁποῖα δημιουργοῦν τὴν ἐντύπωση παρακμῆς ὑπάρχουν καί, ἐάν συνεχισθῇ ἡ κατάστασις πού τὰ δημιουργεῖ, μπορεῖ νά ὀδηγήσῃ στὸν ἀφανισμό τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς Ἑλλάδος. Ὅμως αὐτὰ τὰ φαινόμενα δέν προέρχονται ἀπὸ τὸν χαρακτήρα τοῦ Ἑλλήνου, ἀλλὰ ὀφείλονται σέ ἕναν ἄλλον παράγοντα, ὅπως θά ἀποδειχθεῖ ἀπὸ τὴ Στρατηγικὴ ἀνάλυσή πού θά σᾶς ἐκθέσω.

Ἀναμφισβήτητα γεγονότα ὑποστηρίζουν ὅτι πράγματι κερδίζομε τὸν πόλεμο καὶ χάνομε στήν εἰρήνη. Ἐκεῖνο ὅμως σὺν ὁποῖο δέν διεισδύομε, καὶ γι' αὐτὸ τὸ ἀφήνομε ἀναπάντητο, εἶναι τὸ «τί φταίει», ἀφοῦ ὁ λαὸς εἶναι ὁ ἴδιος. Μπορεῖ νά ἀλλάξῃ ἡ φύσις τοῦ χαρακτήρος τοῦ Ἑλλήνου, ἐν εἰρήνῃ; Τοῦτο ὅμως ἀποκλείεται, ἀφοῦ στήν εἰρήνῃ ὁ Ἕλληνας, ὡς ἄτομον, εἶναι ἀσυναγώνιστος σέ δραστηριότητα καὶ δημιουργία, ὥστε συχνά νά ἐπιβάλλεται καὶ διεθνῶς. Τὸ Θαῦμα Δημοκρατίας καὶ πολιτισμοῦ τὸ ὁποῖον ὁ

Ο αντιστράτηγος ε.α. Ανδρέας Σιαπκαράς εἶναι γνωστός γιὰ τὴν θαρρετὴ του στάση τα χρόνια τῆς δικτατορίας καὶ τὴν ευθύτητα με τὴν ὁποία διατύπωσε τις ἀπόψεις του κατὰ τὴν Μεταπολίτευση.

Σειρὰ ἀρθρῶν του φιλοξενήθηκαν στὸν ἀθηναϊκὸ τύπο καὶ ἀναλύσεις του δημοσίευσε τὸ ANTI σὲ παλαιότερα τεύχη.

Τὸ κείμενο πού ἀκολουθεῖ εἶναι μιὰ πρόσφατη ομιλία του πού ἐγίνε στὸ Πάντειο Πανεπιστήμιο στις 28/5/91, μετὰ ἀπὸ πρόσκληση τοῦ Τμήματος Κοινωνιολογίας καὶ τοῦ Ἰνστιτοῦτου Διεθνῶν σχέσεων καὶ συνοψίζει μιὰ σειρὰ ἀπὸ θέσεις καὶ ἀπόψεις τοῦ αντιστρατήγου κ. Α. Σιαπκαρά.

Ἕλληνας ἐδημιούργησε ἀνὰ τοὺς αἰῶνες, εἶναι κυρίως ἔργον εἰρήνης. Ἐκεῖνο ὅμως πού συμβαίνει σήμερα εἶναι τὸ ὅτι τὸ σύστημα τῆς Πολιτικῆς Διοικήσεως διαστρεβλώνει τὸν χαρακτήρα τοῦ Ἑλλήνου, διότι ἡ Πολιτικὴ Διοίκησις δέν εἶναι ἐπέκτασις τῶν ἱκανότητων τοῦ Ἑλλήνου, ἀλλὰ κάποια νόθος κατάστασις. Αὐτὸ λοιπὸν τὸ παράδοξον, τὸ νά μὴ ἐπεκτείνωνται οἱ ἱκανότητες τοῦ Ἑλλήνου ὡς ἀτόμου, στήν Πολιτικὴ Διοίκησιν, ἐν εἰρήνῃ, καὶ νά παρουσιάζεται ἡ ἀνεπάρκεια καὶ ἡ ἀνικανότης διαμορφώσεως ὀρθῆς Πολιτικῆς καὶ Στρατηγικῆς, αὐτὸ πού λέμε «ἀποτυγχάνομε στήν εἰρήνη», αὐτὸ πρέπει νά ἐξετασθῇ.

Πρωτίστως πρέπει νά ἐξετασθῇ ποιὲς ἰδιότητες τοῦ πολίτου καὶ τοῦ κράτους ἀπαιτεῖ ἡ εἰρήνη καὶ πῶς τὸ σύστημα τῆς Πολιτικῆς Διοικήσεως θά τίς ἐξασφαλίσῃ. Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη (Πολιτικά, 1334α, 28-33) χρειάζονται κυρίως ἡ φρόνησις καὶ ἡ δικαιοσύνη. Βεβαίως καὶ κατὰ τὴν περίοδον τοῦ πολέμου ἀπαιτεῖται φρόνησις καὶ δικαιοσύνη, ἐπὶ πλέον τῆς ἀνδρείας καὶ καρτερίας, ἀλλὰ ἡ ἀνωτέρα βία τῆς ἀμύνης τῆς χώρας

ἐξαναγκάζει τοὺς ἀμυνομένους νά εἶναι δίκαιοι καὶ σώφρονες. Ἐνῶ κατὰ τὴν περίοδον τῆς εἰρήνης, τὴ φρόνησις καὶ τὴ δικαιοσύνη πρέπει νά τίς ἐξασφαλίζῃ ἡ πολιτεία, δηλαδή οἱ θεσμοὶ καὶ οἱ ἄρχοντες, πού ἔχουν νά ἀντιμετωπίσουν τὴν πρόσθετη δυσκολία ὅτι στήν εἰρήνῃ οἱ πολῖτες εἶναι περισσότερον ἀπαιτητικοὶ καὶ δυσδιόικητοι.

Ὁ Ἕλληνας ἔχει χαρακτήρα μέ τίς ἰδιότητες πού ἀπαιτοῦνται καὶ γιὰ τὸν ἀμυντικὸν πόλεμον —ὅπως ὅλοι τοῦ οἱ πόλεμοι— καὶ γιὰ τὴν εἰρήνῃ. Ἐν εἰρήνῃ ὅμως οἱ ἰδιότητες αὐτές ἀτονοῦν, ἐξ αἰτίας τοῦ ἀκαταλλήλου θεσμικοῦ συστήματος καὶ τῆς κακῆς Πολιτικῆς Διοικήσεως. Ὅπως λέγει ὁ Ἀριστοτέλης (Πολιτικά, 1334α, 3-10) ἀπὸ τοὺς κακοὺς θεσμούς οἱ πολῖτες καὶ ἡ πολιτεία χάνουν τὸν χαρακτήρα τους.

Σήμερα ἡ Ἑλλάς καὶ οἱ Ἕλληνες ἔχουν χάσει τὸν χαρακτήρα τους, ἐξ αἰτίας τῶν ἀκαταλλήλων θεσμῶν καὶ τῶν ἀρχόντων. Ἐάν ὅμως υἱοθετηθεῖ τὸ κατάλληλον πλαίσιον θεσμῶν, οἱ Ἕλληνες θά ἐπιβιώσουν ἐθνικῶς, ἐλεύθεροι στὸν ἐλληνικὸν χώρον. Ἀλλὰ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν θεσμῶν πρέπει νά εἶναι πλήρης, διότι ἡ ἀποτυχία προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀτελεῖ ἐφαρμογὴν τους (Πολιτικά, 1301α, 25-30).

Σέ ἐνδεχόμενο ἐρώτημα γιὰ τὸ ποῖο θεωρῶ τὸ κατάλληλον πλαίσιον θεσμῶν, ἀδιστάκτως ἀπαντῶ: τὴν Δημοκρατίαν, τὴν πραγματικὴν Δημοκρατίαν. Ἀναγκάζεται κανεὶς νά προσδιορίσῃ γιὰ ποιά Δημοκρατία πρόκειται, γιὰτί ὅλοι διαφημίζουν τὰ πολιτικὰ τους συστήματα ὡς Δημοκρατία καὶ δημοκρατικά, ἐνῶ ἀπέχουν πολὺ ἀπὸ αὐτά.

Δημοκρατία εἶναι τὸ πολιτικὸν σύστημα σὺν ὁποῖο τὴν ἀνωτάτην δύναμιν κρατᾷ ὁ λαὸς καὶ αὕτῃ ἀσχεῖται εἴτε ἄμεσα ἀπὸ τὸν λαὸν (ἀπόλυτος ἢ καθαρὰ Δημοκρατία) εἴτε ἔμμεσα, διὰ μέσου ἐνὸς συστήματος ἀντιπροσωπείας (ἀντιπροσωπευτικὴ Δημοκρατία).

Ἡ οὐσία τῆς λειτουργίας τῆς πραγματικῆς Δημοκρατίας εἶναι: συλλογικὴ σκέψις, συλλογικὴ ἀποφάσις, ἔγκαιρος καὶ ἐλεγμένη ἐκτέλεσις.

Συλλογικὴ σκέψις καὶ οἱ συλλογικὴ ἀποφάσεις τῶν πολλῶν ὀδηγοῦν σέ ὀρθότερη λύσιν ἀπὸ ὅ,τι ἡ σκέψις καὶ οἱ ἀποφάσεις τοῦ

ένος ή τών ὀλίγων. Διότι, ὅπως ἀνέλυσε ὁ Ἀριστοτέλης (Πολιτικά, 1281β, 3-8): «...πολλῶν γάρ ὄντων ἕκαστον μῶριον ἔχειν ἀρετῆς καί φρονήσεως, καί γίνεσθαι συνελθόντων ὥσπερ ἓνα ἄνθρωπον τό πλῆθος πολύποδα καί πολύχειρα καί πολλάς ἔχοντ' αἰσθήσεις οὕτω καί περί τά ἦθη καί τήν διάνοιαν. Διό καί κρίνουσιν ἄμεινον οἱ πολ- λοί...».

Ἐάν τόν 5ον π.Χ. αἰῶνα δέν ὑπῆρχε ἡ συλλογική σκέψη καί οἱ συλλογικές ἀποφάσεις τῆς Δημοκρατίας τῶν Ἀθηνῶν, δέν θά ὑπῆρχε «Μάχη τοῦ Μαραθῶνος» καί ἴσως ἄλλη νά ἦταν ἡ ὁψη τοῦ κόσμου. Ἡ Δημοκρατία ἔκαμε τόν Μαραθῶνα.

Ἡ Δημοκρατία, γιά νά εἶναι σταθερή καί ἀποδοτική, πρέπει νά βασίζεται σέ πολίτες ἐλευθέρους. Ἐλεύθερος πολίτης εἶναι ἐκεῖνος πού ἔχει ἐλεύθερο φρόνημα. Δέν μπορεῖ νά ὑπάρχη Δημοκρατία μέ πολίτες, οἱ ὁποῖοι δέν εἶναι κατά τό φρόνημα, ἐλευθεροί, ἀλλά δοῦλοι εἴτε σέ πολιτικά κόμματα εἴτε σέ ὀργανώσεις εἴτε σέ πρόσωπα. Ἐπομένως σέ μιά χώρα, ἡ ὁποία θέλει νά εἶναι Δημοκρατία, τό πρῶτιστόν της καθήκον εἶναι νά διατηρῇ ἐλευθέρους τούς πολίτες. Καί μόνον ὅταν στήν πολιτεία κυριαρχοῦν οἱ ἐνάρετοι πολίτες, τότε μπορεῖ νά λειτουργήσῃ ἡ Δημοκρατία «...τό δέ σπουδαῖον εἶναι τήν πόλιν οὐκέτι τύχης ἔργον ἀλλ' ἐπιστήμης καί προαιρέσεως. Ἀλλά μήν σπουδαία γε πόλις ἐστί τῷ τούς πολίτας τούς μετέχοντας τῆς πολιτείας εἶναι σπουδαίους». (Πολιτικά, 1332α, 34-37).

Ἡ πολιτεία πού θέλει νά εἶναι Δημοκρατία πρέπει νά παρέχῃ ἐγγυήσεις πρός τούς πολίτες καί πρός τό πολιτικό σύστημα. Πρός τούς πολίτες πρέπει νά ἐξασφαλίζῃ ἰσότητα, ἀμεροληψία, ἀξιοπρέπεια, ἐμπιστοσύνη καί νά ἀποτρέπῃ τά ἀντίθετά τους, τήν ἀνισότητα, τήν εὐνοία, τήν ἀλαζονεία, τήν ταπείνωση, τόν φόβο. Δηλαδή μέ μιά λέξη, ἡ πολιτεία ὀφείλει νά ἐξασφαλίζῃ Δικαιοσύνη. Στό σύστημα τῆς Δημοκρατίας πρέπει νά ἐξασφαλίζεται ἀφ' ἐνός μέν ὁ ἔλεγχος ἐπὶ τῆς πολιτικῆς δυνάμεως, ἡ συμμετρία καί ἁρμονία μεταξύ τῶν μερῶν τῆς πολιτείας, ἡ ἐπιμέλεια ἐπὶ τῶν θεμάτων καί, ἀφ' ἐτέρου, νά ἀποτρέπεται ἡ μικρότης, ἡ ὀλιγωρία καί ἡ δημαγωγία, ἡ ὁποία εἶναι ἡ πλέον ἐπικίνδυνος ἀσθένεια πού ὑπονομεύει τή Δημοκρατία. Ἡ Δημοκρατία πρέπει ἀκόμη νά ἐξασφαλίζῃ τή σταθερότητα, τή συνέχεια, τήν ἀνανέωση.

Στόν σημερινό κόσμο, μιά ὑπάρχει πολιτική κοινωνία ἡ ὁποία κυβερνᾶται μέ τό σύστημα τῆς Δημοκρατίας τῆς πραγματικῆς. Εἶναι οἱ Ἡνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ τεράστια ἀνάπτυξις τῶν ΗΠΑ ὀφείλεται ἀκριβῶς στό πολιτικό τους σύστημα. Ἀλλες χώρες καί λαοί, ἀκόμη καί πολυπληθέστεροι καί μέ ἐπίσης τεραστίους οἰκονομικούς πόρους δέν ἔχουν κατορθώσει νά

ἀναπτύξουν πολιτικήν κοινωνία καί δύναμη, γιάτί δέν τούς βοήθησε τό πολιτικό τους σύστημα. Οἱ ΗΠΑ ἐβάσισαν τό Σύνταγμά τους στήν «Ἀρίστη Πολιτεία» τοῦ Ἀριστοτέλους.

Ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῆς ἐξέδωσε τό 1821 τό βιβλίον «Ἀριστοτέλους Πολιτικῶν τά Σωζόμενα». Σκοπός του ἦταν νά βοηθήσῃ τούς Ἕλληνες νά βροῦν τό ἄριστον πολίτευμα, ἐκεῖνο πού θά τούς διαφυλάξῃ τήν ἐλευθερία. Προτροπή τοῦ Κοραῆ ἦταν νά υἱοθετήσουν οἱ Ἕλληνες Δημοκρατικό Πολίτευμα, μέ ὑπόδειγμα τό πολίτευμα τῆς Ἀμερικῆς. Δυστυχῶς, ἡ προτροπή του δέν

**Τό 1962 ὁ Ὑπουργός
Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος, σέ
ἀμερικανική κοσμική δεξίωση,
καί χωρίς νά ἔχῃ συμβουλευθῇ
ἀρμοδίους, «ἐδώρισε» τή Νέα
Μάκρη γιά νά γίνῃ
ἀμερικανική Βάση. Καί ὅταν ὁ
Ἀρχηγός τοῦ Γενικοῦ
Ἐπιτελείου Στρατοῦ ἐξέφρασε
τήν ἀπορία γιάτί ὁ Ὑπουργός
δέν συνεδύασε τουλάχιστον τό
θέμα μέ αὐτό τοῦ ἐξοπλισμοῦ
τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, ὁ
Ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τῆς
Ἑλλάδος ἀπάντησε: «Μά δέν
εἶναι τίποτε. Μόλις ἐπτά
στρέμματα καί μάλιστα ἔλος,
πού θά μᾶς τό ἀποξηράνουν»**

εἶχε εἰσακουσθῇ οὔτε τότε οὔτε ἀργότερα, ὅταν δημιουργήθηκαν στή χώρα ἐπιτακτικές καταστάσεις πού ἐπέβαλλαν τήν ἐγκαθίδρυση πραγματικῆς Δημοκρατίας. Καί ἡ Ἑλλάς ἐξαχολουθεῖ νά ταλαιπωρεῖται.

Ἐνα σημαντικό σημεῖο στήν Ἀμερικανική Δημοκρατία εἶναι ἡ διερεύνηση τοῦ κάθε συγκεκριμένου θέματος ἀπό διαδοχικά ἐπίπεδα τῆς πολιτείας ὥστε, πρὶν ληφθῇ ἡ τελική ἀπόφαση, νά ἔχουν μελετηθῇ οἱ θετικές καί ἀρνητικές του συνέπειες. Θά πάρωμε ἕνα παράδειγμα πού ἀναφέρεται καί στήν Ἑλλάδα, ἀλλά πού ἀφορᾷ τή διαμόρφωση τῆς Στρατηγικῆς τῶν ΗΠΑ. Πρόκειται γιά τίς Ἀμερικανικές Στρατιωτικές Βάσεις στήν Ἑλλάδα.

Τό θέμα τῶν Ἀμερικανικῶν Βάσεων στόν ἑλληνικό χῶρο ἀπετέλεσε ἀντικείμενο μελέτης ἀπό τά ἐξῆς διαδοχικά ἐπίπεδα τῆς Δημοκρατίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς:

1ον. Ἐπιτελεῖον Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ.

2ον. Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν.

3ον. Ὑπουργεῖον Ἀμύνης.

4ον. Βουλὴ τῶν Ἀντιπροσώπων, διά τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐξωτερικῶν καί τῶν Ὑποεπιτροπῶν:

(α) Ὑποεπιτροπή γιά τήν Εὐρώπη.

(β) Ὑποεπιτροπή γιά τήν Ἑγγύς Ἀνατολή.

Αὐτά τά κλιμάκια διέθεταν μελέτες καί ἔρευνες ἐπιτόπιες, στή χώρα μας καί τήν εὐρύτερη περιοχή, ἀπό τίς ὑπηρεσίες Ἐρευνῶν τοῦ τμήματος Ἐξωτερικῶν καί Ἀμύνης τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Κογκρέσου.

5ον. Γερουσία μέ τίς ἀνάλογες ἐπιτροπές.

6ον. Πρόεδρος τῶν ΗΠΑ.

Ὁ Πρόεδρος ὑφίσταται μέν τόν ἔλεγχον τοῦ Κογκρέσου, εἶναι ὅμως ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Νομοθετικῆς ἐξουσίας, τῆς Ἐκτελεστικῆς τῆς Ἐξωτερικῆς πολιτικῆς καί τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων. Ἡ μελέτη, εἰς τό ἐπίπεδο τοῦ Προέδρου, γίνεται ἀπό τά συμβουλευτικά ὄργανα τά ὁποῖα ὑπάγονται ἅμα εἰς αὐτόν.

Ἀς ἔλθωμε τώρα στήν ἑλληνική πραγματικότητα. Γιά τό τόσο σοβαρό θέμα τῆς ὑπάρξεως στρατιωτικῶν Βάσεων μιᾶς ὑπερδυνάμεως στόν ἑλληνικό χῶρο:

1ον. Συνεκροτήθη τό 1983 μιά μεικτὴ ἐπιτροπή ἀποτελούμενη ἀπὸ ἓνα κομματικό Ὑφυπουργό τῶν Ἐξωτερικῶν, ἓναν κομματικόν Διευθυντὴ τοῦ Διπλωματικοῦ Γραφείου τοῦ Πρωθυπουργοῦ (ὄχι διπλωμάτη), τόν Ἀρχηγό τοῦ Ἐπιτελείου τῆς Ἀεροπορίας (Ἀντιπτέραρχο), ἓναν Πλοίαρχο τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ καί ἓνα Σμήναρχο τῆς Πολεμικῆς Ἀεροπορίας. Τό ὅλον πέντε πρόσωπα. Ἡ μεικτὴ αὐτὴ ἐπιτροπὴ δέν διέθετε ἐπιτελεῖον μελετῶν στό ἐπίπεδο τῆς Γενικῆς Πολιτικῆς καί στό ἐπίπεδο τῆς Γενικῆς Στρατηγικῆς, ἀλλά οὔτε καν στό ἐπίπεδο τῆς Στρατιωτικῆς Στρατηγικῆς. Ἡ ἐπιτροπὴ αὐτὴ συνέταξε μίαν εἰσήγηση ὑπὸ τύπον σημειώματος.

2ον. Ἐπεστρατεύθη τό μαχητικό «πεζοδρόμιο», μέ ὀργανωμένη κομματικὴ ὑπηρεσία καί δημαγωγικό ὕλικό, λόγους καί πινακίδες μέ «πολιτικά σοφίσματα», γιά νά χρησιμοποιήσῃ τήν ἡπία ἔκφραση τοῦ Ἀριστοτέλους καί ὄχι τή σημερινή φρασεολογία.

Τό συμπέρασμα ἐξάγεται ἀποθαρρυντικό. Ἡ Ἑλληνικὴ Δημοκρατία δέν διέθεσε συλλογικὴ σκέψη, ἀγνόησε καί τούς ἀνθρώπους πού ἀνέδειξε ἡ ψῆφος τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καί ἀγνόησε τὰ ἀρμόδια ὄργανα. Τὸ περιεχόμενο τῶν λέξεων Πολιτικὴ, Στρατηγική, Στρατιωτικὴ Πολιτικὴ, Ἐθνικὴ Στρατηγική, Στρατιωτικὴ Στρατηγικὴ ἔχει ἄμεση σχέση μέ τό θέμα τῶν Στρατιωτικῶν Βάσεων τῶν ΗΠΑ στόν ἑλληνικό ἔθνικόν χῶρο.

Γιά ύφιστα έθνικά θέματα, καμιά Έλληνική Κυβέρνησις δέν εφαρμόζει δημοκρατικές διαδικασίες, γι' αυτό και όλες οι Έλληνικές Κυβερνήσεις παγίως αυτοσχεδιάζουν.

Τό 1962 ο Υπουργός Έξωτερικών της Ελλάδος, σέ αμερικανική κοσμική δεξίωση, και χωρίς νά έχη συμβουλευθῇ αρμοδίους, «έδώρισε» τή Νέα Μάχη γιά νά γίνῃ αμερικανική Βάση. Καί όταν ο Αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Στρατού εξέφρασε τήν άπορία γιατί ο Υπουργός δέν συνεδύασε τουλάχιστον τό θέμα μέ αυτό του έξοπλισμού των Ένόπλων Δυνάμεων, ο Υπουργός Έξωτερικών της Ελλάδος άπάντησε: «Μά δέν είναι τίποτε. Μόλις έπτά στρέμματα και μάλιστα έλος, πού θά μάς τό άποξηράνουν».

Όταν έμεις οι ίδιοι άγνοοῦμε τά πλεονεκτήματα του έλληνικού χώρου και άβασανίστως τά προσφέρομε στους ξένους, γιατί παραπονιόμαστε γιά έλλειψη σεβασμού εκ μέρους τους; Καί άφού είμαστε σέ όλα ύποχωρητικοί, ένω ο αντίπαλος ή ο έχθρός μας όλο και περισσότερο άπαιτεῖ, ο ξένος, πού θεωρούμε φίλο μας, θεωρεῖ φυσικό νά κατευνάξῃ τόν άλλο, ακόμα και εις βάρος μας.

Η έλληνική πολιτεία, υπό όλες τίς μορφές πολιτεύματος, απέκτησε από τό 1843-1974, δηλαδή επί 131 έτη, 154 Κυβερνήσεις. Έπομένως, ή μέση διάρκεια Κυβερνήσεως είναι 0,85 του έτους ή 10 μήνες και 6 ήμέρες. Έάν συγκρίνωμε τή διάρκειά τους μέ εκείνη των Κυβερνήσεων των ΗΠΑ, θά βροῦμε τό μέτρον της άσταθείας. Οι ΗΠΑ από τό 1789-1985, δηλαδή επί 195 έτη, είχαν 49 Κυβερνήσεις, όσες και οι Προεδρικές θητείες, ή διάρκεια κάθε κυβερνήσεως είναι τέσσερα έτη, δηλαδή όση ή Προεδρική θητεία.

Η Έλλάς, κατά τά 131 έτη, είχε περίόδους μή δημοκρατικών Κυβερνήσεων, δηλαδή πού δέν είχαν προέλθει από τήν ψήφο του Έλληνικού λαού. Αυτές ήταν ή Υπηρεσιακές Κυβερνήσεις ή δικτατορικές. Καί μόνον τήν περίοδο των τελευταίων 68 έτων, από τό 1922-1990, ή Έλλάς είχε μή δημοκρατικές Κυβερνήσεις χρονικής διαρκείας άθροιστικώς 26 έτων, δηλαδή 38 % της όλης περιόδου των τελευταίων 68 έτων. Τό ποσοστόν 38 % φανερώνει τήν έλλειψη συνεχείας, και αυτό είναι άδυναμία των θεσμών της πολιτείας.

Τό φαινόμενον του νά γίνωνται κάθε τόσον εκλογές γιά νά προκύψῃ κάποια Κυβέρνησις, είναι εκτός λογικής γιά μιάν εϋνομούμένη χώρα. Αυτό παρουσιάσθη σέ όλη του τήν έκταση τά δύο τελευταία έτη, όποτε έγινοντο τρεῖς εκλογές γιά τήν ανάδειξη Βουλευτών, μέ χρονική απόσταση έξη περίπου μηνών από τή μιάν εκλογή στην άλλη, ένω θά έπρεπε νά είναι τέσσερα έτη, όση ή Βουλευτική θητεία. Τό φαινόμενον των συ-

χνών εκλογικών άναμετρήσεων άποδεικνύει τή βαθειά πολιτική κρίση.

Η πολιτική αυτή κρίση δέν είναι συμπτωματική, δηλαδή σύμπτωσης άπιθάνων στοιχείων της πολιτικής, αλλά είναι άκριβώς ό,τι λογικώς έπρεπε νά άναμένεται από τήν ένδογενή οργανική άδυναμία της Έλληνικής Δημοκρατίας, ή δέ άδυναμία αυτή θά έχη συνέπειες σέ μιάν δοκιμασία όπως ή σημερινή.

Η Έλλάς σήμερα βρίσκεται σέ δύσκολη κατάσταση, τόσον στό έσωτερικό όσον και στό έγγύς της περιβάλλον της Εϋρώπης, της

Ο χειρισμός των έθνικών θεμάτων γίνεται, δυστυχώς, σέ επίπεδο προσωπικό.

Προσωπική υπόθεσις ή μή επέμβασις στην Κύπρο, προσωπική υπόθεσις τό Νταβός, προσωπική υπόθεσις ή άρσις του έμπολέμου μέ τήν Άλβανία, προσωπική υπόθεσις ή υποχώρησις στό Αίγαῖο, προσωπική υπόθεσις οι διακριτικές έν δράσει συνομιλίες μέ τούς Τούρκους.

Όμως όλες αυτές οι προσωπικές υποθέσεις και αποφάσεις έχουν τίς θλιβερές επιπτώσεις επάνω στον λαό, στή χώρα και στό Έθνος

Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής. Ο μεγαλύτερος όμως κίνδυνος προκύπτει από τό γεγονός ότι σήμερα ύπάρχει μόνον μιάν Υπερδύναμις και δέν ύπάρχει ή ίσορροπία δυνάμεων των δύο Υπερδυνάμεων, δηλαδή δέν ύπάρχουν οι δύο αντίρροπες δυνάμεις, όπου ή Έλλάς συμμετείχε στή σύνθεση της μιās. Τώρα, μέ τή χαλάρωση των σημείων έξαρτήσεως των δυνάμεων και των σημείων εφαρμογής των δυνάμεων πού συνέθεταν τίς δύο Υπερδυνάμεις, ύπάρχει κίνδυνος νά προκύψῃ χαλάρωσις και άναρχία δυνάμεων και κίνδυνος, κυρίως γιά τίς μικρές χώρες, μάλιστα εκείνες πού έχουν στρατηγική αξία όπως ή Έλλάς, νά βρεθοῦν πρό καταστάσεως ή όποία θά έχῃ ως συνέπεια όχι κάποιο έθνικό άτύχημα, αλλά άπώλειαν αυτής ταύτης της έλευθερίας.

Οι Έλληνες όμως δέν πρέπει νά χάνουν τήν έμπιστοσύνη, κυρίως πρός τόν έαυτό τους, γιατί παρ' όλα τά φαινόμενα πού προ-

έκυψαν από τήν κακή διακυβέρνηση, τήν έλλειψη ένημερώσεως και τήν παραπλάνηση, οι Έλληνες έχουν δυναμισμό σέ όλα τά πεδία δραστηριότητας και, όταν ο δυναμισμός αυτός συγκροτηθῇ, μέσα σέ μιάν πραγματική Δημοκρατία, οι Έλληνες θά επιβιώσουν έλεύθεροι στον έθνικό τους χώρο.

Η άποτυχία της Ελλάδος στά έθνικά θέματα δέν φανερώνει άνικανότητα του Έλληνικού λαού, αλλά φανερώνει τήν άνικανότητα των Κυβερνήσεων και, έπομένως, του Πολιτεύματος πού τίς άναδεικνύει.

Τήν άνικανότητα των Κυβερνήσεων διαπιστώνει κανείς έξετάζοντας πώς αυτές έδρασαν και πώς άντέδρασαν σέ κρίσιμες φάσεις των έθνικών μας θεμάτων.

Έλληνισμός Κωνσταντινουπόλεως και Δυτική Θράκη

Τό 1955 στις 6 και 7 Σεπτεμβρίου, ή Τουρκία καταστρέφει τόν Έλληνισμό της Κωνσταντινουπόλεως. Τά γεγονότα της έποχής εκείνης είχαν ήδη άποδείξει ότι ο σχεδιασμός, ή προπαρασκευή και ή εκτέλεσις αυτής της βαρβαρικής πράξεως έγιναν από τήν ίδια τήν Τουρκική Κυβέρνηση.

Είναι γνωστό πώς έδρασε ή μάλλον πώς δέν έδρασε ή τότε Κυβέρνηση αλλά και οι άλλες εκτοτε Κυβερνήσεις. Τό γεγονός της καταστροφής του Έλληνισμού της Κωνσταντινουπόλεως παραμένει, δέν τό εξαλείφει ο χρόνος. Εκείνο όμως πού, μέ τήν παραπληροφόρηση, δέν γνωρίζουν οι πολλοί, είναι ότι ή Έλλάς και τότε, τό 1955, και σήμερα έχει και τή δύναμη και τή Στρατηγική θέση νά επιβληθῇ της Τουρκίας μέ τά 56 φανταστικά της εκατομμύρια. Αλλά της Ελλάδος της λείπει ή πολιτική βούληση, πού θά έγεννᾶτο ως καθήκον σέ μιάν πραγματική Δημοκρατία.

Η Έλλάς έχει στά χέρια της Διεθνείς Συνθήκες επί άμοιβαιότητα. Δέν λέγω νά κάμωμε στους Μουσουλμάνους της Δυτικής Θράκης ό,τι οι Τούρκοι έκαμαν στον Έλληνισμό της Κωνσταντινουπόλεως αλλά, αντί νά τούς περιποιούμεθα έντός και εκτός της Βουλής, εκείνοι πού δέν είναι εύχαριστημένοι νά ζοῦν μαζί μας, είναι έλεύθεροι νά μεταβοῦν στή χώρα γιά τήν όποία ύπερηφανεύονται. Στή Θράκη παίζεται τό παιχνίδι του Ντενκτάς και δέν θά βρεθῇ ούτε ένας υπεύθυνος άνθρωπος νά πῇ: ή Θράκη «είναι μακράν».

Κυπριακό

Γιά νά εκφρασθῇ ή θέλησις του Κυπριακού λαού νά άπελευθερωθῇ από τόν άγγλικό ζυγό, ή Έθναρχία Κύπρου διενήργησε Δημοψήφισμα τήν 15ην Ιανουαρίου 1950. Αρχιεπίσκοπος και Έθναρχης ήταν ο Μακάριος Β' και όχι, όπως πολλοί νομίζουν, ο

Μακάριος Γ' που υπέγραψε τις Συμφωνίες Ζυρίχης - Λονδίνου. Τό Δημοψήφισμα έδω-
σεν ως αποτέλεσμα 95,7% υπέρ της Ένώ-
σεως.

Η τότε Έλληνική Κυβέρνησις αρνήθηκε
νά παραλάβη τούς τόμους του Δημοψηφί-
σματος μέ τις συγκινητικές υπογραφές εκεί-
νων που ψήφισαν. Έτσι άρχισε ή «Έθνική
Στρατηγική» γιά τήν Κύπρο.

Άλλη Έλληνική Κυβέρνησις, τήν 20ήν
Αύγούστου 1954 υπέβαλε αίτηση στον Όρ-
γανισμό Ένωμένων Έθνών γιά αυτοδιάθε-
ση του Κυπριακού λαού. Η αίτησις έν τη
ουσία άπερρίφθη. Στην έρμαφρόδιτον από-
φαση συνείργησαν οί ΗΠΑ και ή Άγγλία.
Καί όμως οί ΗΠΑ είχαν από τότε Στρατιω-
τικές Βάσεις στην Ελλάδα γιά τήν άμυνα
του ΝΑΤΟ, των ΗΠΑ, αλλά και της Ελλά-
δος, όπως ισχυρίζονταν από τότε οί ΗΠΑ.

Τήν 1ην Απριλίου 1955 άρχίζει ό ένο-
πλος Κυπριακός άπελευθερωτικός άγώνας
(Ε.Ο.Κ.Α.) ό όποιος ήταν απόλυτα έπιτυ-
χής. Ήταν έπιτυχής ό άγώνας εκείνος,
γιατί είχε σχεδιασθή και προπαρασκευασθή
μέ ισχυρή φαντασία στην έπινόηση, τήν έπι-
τελική σχεδίαση, τήν προπαρασκευή και τή
χρησιμοποίηση όλων των προτερημάτων
της φυλής, τό θάρρος και τήν αυτοθυσία.
Στην Κύπρο βρέθηκαν άντιμέτωποι ή άποι-
κιοκρατική βαρβαρότητα μέ τό σχοινί της
άγχόνης, και ή έλληνική πίστις προς τήν έ-
λευθερία. Αυτή ένίκησε, αλλά ή πολιτική
της Ελλάδος υπέγραψε Συνθήκη ήττημέ-
νου. Είναι οί Συμφωνίες Ζυρίχης - Λονδί-
νου του 1959.

Τό 1964 ή τότε Έλληνική Κυβέρνησις έ-
λαβε μιάν όρθή απόφαση Πολιτικής και
Στρατηγικής: νά ένισχύση στρατιωτικώς
τήν Κύπρο. Όμως και πάλιν έμεινε στη μέ-
ση του δρόμου. Ένώ απέκτησε μεγάλο πλε-
ονέκτημα στό τακτικό πεδίο, δέν τό όλο-
κλήρωσε στη Στρατηγική, δηλαδή στην

πράξη, όπως είχα τήν τιμή, ως Γενικός Έ-
πιθεωρητής Στρατού, νά προτείνω στον τό-
τε Πρωθυπουργό. Πάλιν και τότε δέν έλει-
τούργησε πραγματική Δημοκρατία, γιατί ή
πραγματική Δημοκρατία μελετά, αποφασί-
ζει και πράττει πλήρως εκείνο που έχει άπο-
φασίσει.

Τό 1974 στις 20 Ιουλίου άρχισε στην
Κύπρο ή εισβολή της Τουρκίας έν συνεργα-
σία μέ τις Στρατιωτικές Δυνάμεις της Άγ-
γλίας, τις Άγγλικές Στρατιωτικές Βάσεις
στην Κύπρο και τις άγγλικές ένισχύσεις,
πού είχαν φθάσει λίγο πριν από τήν εισβο-
λή, και που ήταν κυρίως Ναυτικές και Άε-
ροπορικές Δυνάμεις¹.

Από τις 20 Ιουλίου ως τις 16 Αύγού-
στου, επί 28 ήμέρες και νύκτες, οί Τουρκοί
εισβολείς έβομβάρδιζαν, έκαιαν, σκότωναν,
άτίμαζαν, έσφαζαν. Η Έλληνική Κυβέρνη-
σις, μέ κινητοποιημένες τις Ένοπλες Δυνά-
μεις, μέ ποιότητα στρατευμάτων πολύ άνω-
τέρων των Τουρκικών και μέ ύλικήν υπερο-
χή στην Άεροπορία και τό Ναυτικό —«μέ-
γα τό της θαλάσσης κράτος», λέγει ό
Θουκυδίδης— ή Έλληνική Κυβέρνησις, μέ
όλα αυτά τά πλεονεκτήματα, άδράνησε. Έ-
άν ή Ελλάς είχε πραγματική Δημοκρατία,
θά έλύοντο όλα τά προβλήματα που ή
Τουρκία αυθαίρέτως και μέ άρπακτική διά-
θεση έδημιούργησε στον έλληνικό χώρο, τά
δέ άπομεινάρια της Άγγλικής άποικιοκρα-
τίας, που είναι οί Βάσεις στην Κύπρο, θά
κατέρρεαν, αφού ή Άγγλία ήταν συνεμπό-
λεμος μέ τήν Τουρκία στην έπίθεση κατά
της Κύπρου, ή δέ Συνθήκη Έγγυήσεως κα-
τελύθη διά της Άγγλο-Τουρκικής έπιθέσε-
ως.

Βόρειος Ήπειρος

Η κατάσταση του «έμπολέμου» μέ τήν
Άλβανία ήταν μιά πραγματικότητας της Πο-
λιτικής και της Στρατηγικής που τήν σεβά-
σθηκαν όλες οί Έλληνικές Κυβερνήσεις. Η
άρσις του «έμπολέμου», χωρίς νά άρθή ή
αίτία της έπιβολής του, χωρίς καν νά έξα-
σφαλισθούν τά νόμιμα δικαιώματα της έλ-
ληνικής μειονότητας και χωρίς δημοκρατι-
κές διαδικασίες, άποτελεί πράξιν στρεφόμε-
νη κατά της Έθνικής Στρατηγικής και κατά
της πολιτικής όλων των προηγούμενων
Έλληνικών Κυβερνήσεων. Τοϋτο δείχνει
τήν άσυνέπεια της Έλληνικής Δημοκρατίας
και τήν αντιδημοκρατικότητα στη λειτουρ-
γία της, μέ αποτέλεσμα τήν έθνική ζημία.

Αίγαϊον

Μετά τήν άδράνεια της Ελλάδος κατά
τήν εισβολή της Τουρκίας στην Κύπρο, προ-
έκυψε τό θέμα του Αίγαίου, αφού ή Τουρκία
είχε πλέον διαπιστώσει ότι ή Ελλάς, της ό-
ποίας έγνώριζε τή δύναμη νά δράση έπιτυ-
χώς, δέν είχε τή θέληση νά άμυνθί των κυ-
ριαρχικών της δικαιωμάτων και των έθνι-
κών της συμφερόντων. Έτσι ή Τουρκία

προχωρεί στα κατακτητικά της σχέδια στο
Αίγαίο συνεπικουρούμενη, ίσως, και από τή
σκέψη ότι οί Σύμμαχοι στο ΝΑΤΟ, κυρίως
οί ΗΠΑ και ή Άγγλία, δέν θά έπιτρέψουν
στην Ελλάδα νά άμυνθί έμπράκτως.

Η Τουρκία κάθε μέρα κατακτά τον έναέ-
ριο χώρο του Αίγαίου, άπειλεί μέ πόλεμο έ-
άν ή Ελλάς, εφαρμόζοντας τό Διεθνές Δί-
καιον, έπεκτείνη σε 12 ναυτικά μίλια τά
χωρικά της ύδατα. Η άσκήσις αυτών των
κυριαρχικών δικαιωμάτων βεβαίως και δέν
συνεπάγεται κανέναν περιορισμό στις κινή-
σεις των Τουρκικών έμπορικών πλοίων, αυ-
ξάνει όμως τήν ασφάλεια των νήσων και δυ-
σχεραίνει τά κατακτητικά σχέδια της Τουρ-
κίας.

Η υποχώρησις της Ελλάδος στην τουρ-
κική άπειλή ίσοδυναμεί μέ παράδοσιν των
κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδος
στην Τουρκία.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

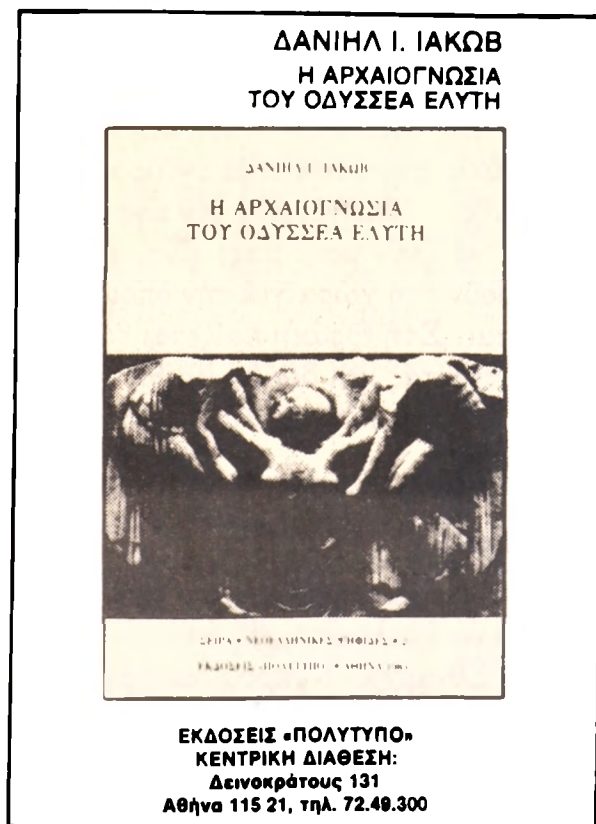
Αυτή είναι έν συντομία ή κατάσταση των
κυριωτέρων έθνικών μας θεμάτων, έπειδι
λείπουν από τή Δημοκρατία μας τά τρία
σπουδαιότερα συστατικά της πραγματικής
Δημοκρατίας: ή συλλογική σκέψις, συλλο-
γικές αποφάσεις και έλεγχόμενη έκτέλεσις.
Νομίζομε ότι έχομε Δημοκρατία έπειδή έ-
λεύθερα ψηφίζομε, διερωτηθήκαμε όμως
ποτέ, άν ή πολιτεία έχη άσκήσει τούς πολί-
τες ώστε νά γίνουν οί καλύτεροι γιά νά προ-
τείνουν επάξια τον έαυτό τους νά προσφέρ-
υπηρεσία; Έχουν άσκηθί στη συλλογική
σκέψη και τις συλλογικές αποφάσεις;

Ο χειρισμός των έθνικών θεμάτων γίνε-
ται, δυστυχώς, σε επίπεδο προσωπικής
Προσωπική υπόθεσις ή μή επέμβασις στη
Κύπρο, προσωπική υπόθεσις τό Νταβός
προσωπική υπόθεσις ή άρσις του έμπολέμου
μέ τήν Άλβανία, προσωπική υπόθεσις ή
ποχώρησις στο Αίγαίο, προσωπική υπόθε-
σις οί διακριτικές έν δράσει συνομιλίες με
τούς Τούρκους (γιά νά συμφωνήσουμε σ-
τί;). Όμως όλες αυτές οί προσωπικές ύπε-
θέσεις και αποφάσεις έχουν τις θλιβερές έπι-
πτώσεις επάνω στον λαό, στη χώρα και στ
Έθνος.

Εάν όμως ή πολιτική όλων των Κυβε-
νήσεων έχη άποτύχει στα έθνικά θέματα, ^{αλλά}
Έλληνες και ή Ελλάς ζούν άκόμη και, ^{αλλά}
άποδειχθή μιά πραγματική Έλληνική Δι-
μοκρατία, έχουν τον δυναμισμό νά έπιβιά-
σουν έθνικώς. Η Ελλάς διαθέτει και έπι-
στήμη, που έδω σε τοϋτο τό Πανεπιστήμι-
καλλιεργείται, και θέληση διαθέτει ό Έλ-
ληνικός Λαός.

Άνδρέας Σιαπκαρά

1. Γιά τή συμμετοχή της Άγγλίας στην εισβολή
και γιά τή σημασία της στη διαμόρφωση της Έλ-
ληνικής Πολιτικής και Στρατηγικής υπέβαλε τη
25ην Απριλίου 1986 άναφορά στη Βουλή τό
Έλλήνων συνοδευόμενη από σχετική μελέτη.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

Βιβλία για τις ΔΙΑΚΟΠΕΣ

κι ένας ΜΕΓΑΛΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ
με θέμα «Το Σχολείο, ο κόσμος μου»

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ
ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ, ΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ
ΚΑΙ ΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ

Χαρούμενες διακοπές
για την προσχολική ηλικία
της ΑΝΝΑΣ ΜΕΡΚΟΥΡΗ

Χαρούμενες διακοπές
για το δημοτικό
(6 τίτλοι) των Ρ. ΚΑΡΘΑΙΟΥ,
Κ. ΜΑΝΟΥ-ΠΑΣΣΑ

Χαρούμενες διακοπές
με αγγλικά
(4 τίτλοι) της Κ. ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ

Καλοκαιρινά για το δημοτικό
(6 τίτλοι) της ΑΓΓ. ΒΑΡΕΛΛΑ

Ζήτω! Διακοπές!
(4 τίτλοι)

Μπλοκ
διακοπών-ταξιδιού
(4 τίτλοι)

Η Α' Γυμνασίου
πάει διακοπές
του Μ. ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ

Η Β' Γυμνασίου
πάει διακοπές
των Μ. ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ-
Π. ΜΗΛΩΡΗ

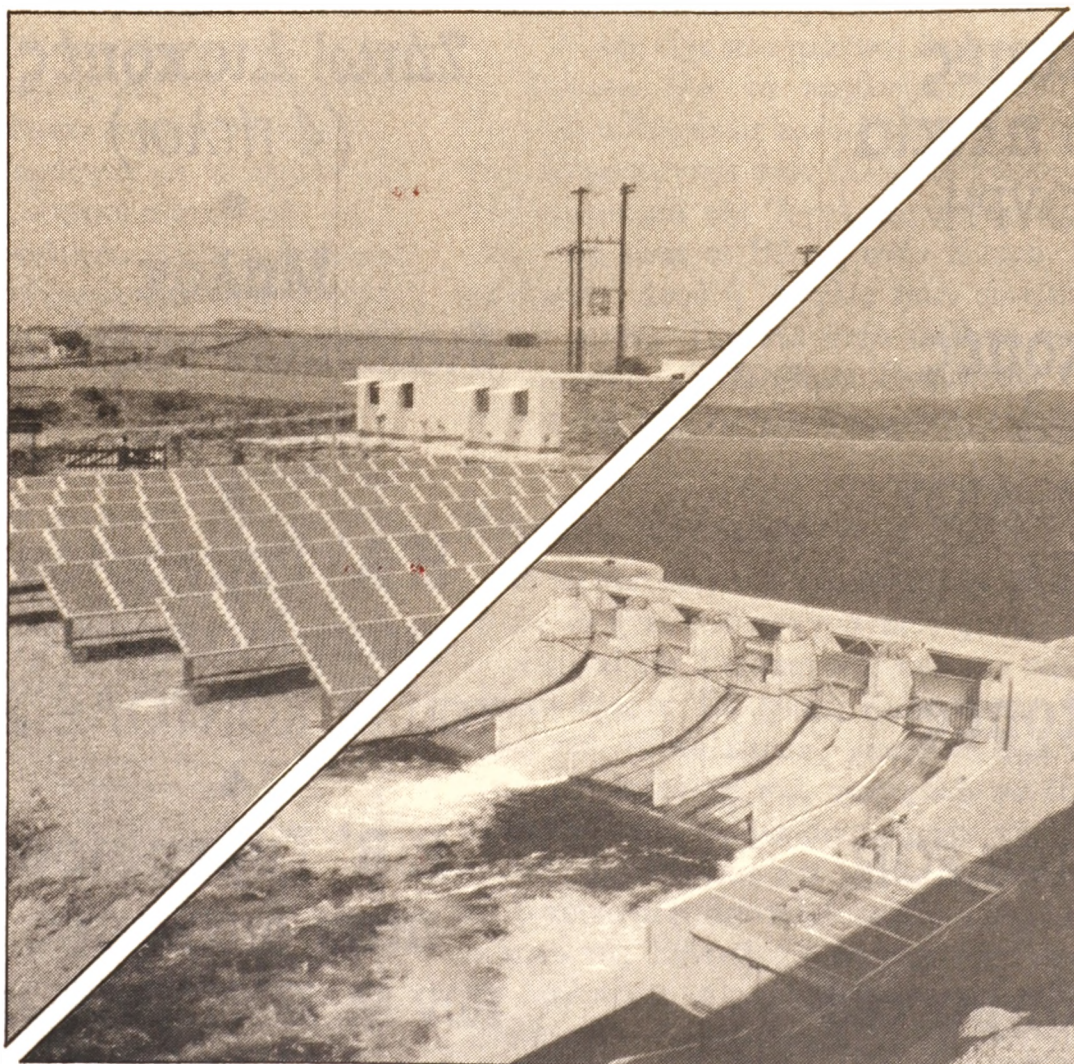
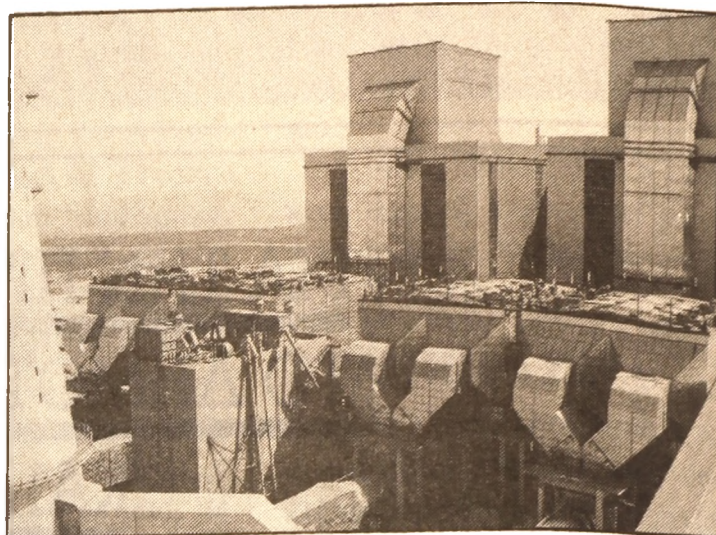
ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

Νικητάρá 3, 106 78 Αθήνα, τηλ. 3638362
(Κεντρική διάθεση: Εμμ. Μπενάκη 16, Αθήνα)

ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΔΙΑΒΑΣΜΑ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΛΑΥΣΗ

1991-2000

Το νέο δεκαετές αναπτυξιακό πρόγραμμα της ΔΕΗ δίνει ισχυρή ώθηση στα υδροηλεκτρικά (36 νέα έργα) και στις ήπιες – ανανεώσιμες μορφές ενέργειας. Κατά την πενταετία 1991-1995 οι επενδύσεις για νέα έργα θα φτάσουν τα 1240 δις δρχ. με υψηλό βαθμό αυτοχρηματοδότησης και για το περιβάλλον τα 100 δις δρχ. Με ευαισθησία για το περιβάλλον και αίσθημα κοινωνικής ευθύνης η ΔΕΗ δημιουργεί τις προϋποθέσεις για αρμονική συνύπαρξη ανάπτυξης και περιβάλλοντος.

**ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ
ΣΤΟΥΣ ΠΟΛΥΤΙΜΟΥΣ ΦΥΣΙΚΟΥΣ ΜΑΣ ΠΟΡΟΥΣ**

Ένας ακόμα
τίτλος των
Απάντων
Ντοστογιέφσκι
σε καινούρια
έκδοση

Κυκλοφορούν Έγκλημα
και Τιμωρία Α' και Β'
Παίκτης
Υπόγειο
Φτωχοί
Αιώνιος Σύζυγος
Λευκές Νύχτες
Το χωριό Στεπαντσίκωβο

«ΣΤΟΥ ΓΚΟΒΟΣΤΗ»

Ζωοδόχου Πηγής 21 - τηλ.: 3615433

Ο ΕΛΑΙΩΝΑΣ

● Από την διεύθυνση της εταιρείας ΧΑΡΤΕΛΛΑΣ πήραμε το γράμμα που ακολουθεί:

Αξιότιμοι κύριοι,
Με αφορμή το άρθρο σας της 3ης Μαΐου 1991 που αφορά την δενδροφύτευση της περιοχής Ελαιώνα θα θέλαμε να σας γνωρίσουμε τα κάτωθι:

1. Το οικόπεδο στο οποίο έγινε η δενδροφύτευση είναι στην κυριότητα του Ν.Π.Δ.Δ. με την επωνυμία ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ «Ο ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ».

2. Η Εταιρία μας ενοικιάζει το εν λόγω οικόπεδο καταβάλλοντας ένα αρκετά σοβαρό ποσό, το χρησιμοποιεί δε σαν χώρο στάθμευσης των οχημάτων των εργαζομένων της.

3. Εκ του ιδιωτικού συμφωνητικού μισθώσεως πηγάζει η σαφής και κατηγορηματική ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ της Εταιρίας προς διατήρηση και ΑΠΟΚΡΟΥΣΗ κάθε προσπάθειας αλλοίωσης της κατάστασης του εν λόγω οικοπέδου με την ΑΠΕΙΛΗ της άνευ αποζημιώσεως ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΞΩΣΗΣ.

4. Τα ήδη φυτευθέντα δέντρα όχι μόνο δεν ξεριζώθηκαν, αλλά αντιθέτως οι φύλακες της Εταιρίας μεριμνούν για την φύλαξή τους.

Εξ όλων των ανωτέρω συνάγεται ότι η αντίδραση των εκπροσώπων της Εταιρίας στην περιγραφόμενη στο άρθρο σας

δενδροφύτευση πηγάζει, όχι από τις διαθέσεις της Εταιρίας, αλλά από τις ΡΗΤΕΣ και ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΣ ΑΥΣΤΗΡΕΣ συμβατικές της υποχρεώσεις.

Επίσης σας γνωστοποιούμε ότι ενδεχόμενη αποδέσμευση της Εταιρίας από αυτές τις υποχρεώσεις θα μας επέτρεπε να μετατρέψουμε το συγκεκριμένο οικόπεδο σε χώρο πρασίνου με δικά μας έξοδα απόφαση που αντανακλά τις πραγματικές προθέσεις της Εταιρίας και σημαντική συμβολή στην υπόθεση της βελτίωσης του περιβάλλοντος.

ΤΕΛΟΣ, θα είμεθα υπόχρεοι αν παρ' όλη την στενότητα χώρου και χρόνου η επιστολή μας αυτή έβλεπε το φως της δημοσιότητας μέσω του περιοδικού σας.

Με τιμή

Γεώργιος Πανόπουλος
Διευθύνων Σύμβουλος

● Εμείς πάντως έχουμε διαφορετικές πληροφορίες για την οικολογική ευαισθησία των βιομηχάνων της περιοχής. Κρατούμε όμως τους ισχυρισμούς του κ. Γ. Πανόπουλου και θα επανέλθουμε μίαν άλλη φορά. Πρέπει όμως να παρατηρήσουν οι αναγνώστες μας ότι η πρωτοβουλία της φύτευσης του Ελαιώνα που άρχισε την Πρωτομαγιά και σιγά - σιγά συνεχίζεται κάθε Κυριακή, είναι ο καλύτερος τρόπος για να απαντήσουμε στα σχέδια του κ. Μάνου. Στην προσπάθεια αυτή είναι δύσκολο να βρεθούν αντίπαλοι γιατί και εκείνοι ακόμα που στερούνται οικολογικής ευαισθησίας αποφεύγουν να ομολογήσουν ωμά τις ιδέες τους και να σταθούν απέναντί μας.

«ΑΔΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ»

● Αρνείται τις κατηγορίες που από τη στήλη διαλόγου του ΑΝΤΙ (τχ. 464), του κατελόγισε αναγνώστης μας, ο αρχιτέκτων Σπύρο Τσαγκαράτος.

Κύριε Διευθυντά,
Είμαι βαθιά πεισμένος πως ο κάθε πολίτης, όχι μόνο μπορεί

αλλά και πρέπει να εκφράζει τις απόψεις του σε εφημερίδες και περιοδικά, για θέματα κοινωνικά - πολιτικά - ιδεολογικά. Όταν όμως, οι απόψεις αυτές γίνονται αυτόκλητες βιογραφίες (πού εξυπηρετούν ΑΠΟΡΩ ; ποιους στόχους), για να είναι σοβαρές και να ενδιαφέρουν το αναγνωστικό κοινό χωρίς να συντελούν στην υποβάθμιση (σκόπιμα, ή όχι) του πνευματικού του επιπέδου, πρέπει να μένουν κοντά στην αλήθεια.

Κατ' αρχήν, βρίσκομαι στην περιέργη αλλά καθόλου δυσάρεστη θέση, αφού έτσι το θέλησε ο αναγνώστης σας, να αναφερθώ στις σπουδές μου και τα πτυχία που έχω αποκτήσει;

Πήρα πτυχίο Αρχιτεκτονικής (*Ecole speciale d'Architecture*), *maitrise* πολεοδομίας (*Paris VIII*), *D.E.A.* και *Doctorat* στην πολεοδομία και την περιφερειακή ανάπτυξη (*Conservatoire National des Arts et Métiers*).

Για του λόγου το αληθές, στην διάθεσή σας το βιογραφικό μου, στο οποίο ο «αναγνώστης» σας μπορεί να πληροφορηθεί και για τις ειδικότερες εργασίες μου, τις οποίες, αν και βιογράφος μου, δεν φρόντισε να μάθει, όπως φυσικά δεν φρόντισε να μάθει για το 2ο βραβείο που πήρα στη διεθνή *Biennale* αρχιτεκτονικής στην Σόφια, για την συμμετοχή μου σε 15 συνέδρια με συγκεκριμένες παρεμβάσεις, αλλά και για 5 εργασίες μου που έχουν δημοσιευθεί.

Φαίνεται ακόμη ότι αγνοεί πως πριν γίνω σύμβουλος του υπουργού ΠΕΧΩΔΕ (για την αποκατάσταση της αλήθειας μετά την «αποπομπή» —δική του, έκφραση— του κ. Τρίτη από το υπουργείο κι όχι «ευθύς μετά», με πρόταση δικού του τότε αλλά και τώρα στον Δήμο Αθήνας συμβούλου), είχαμε αναλάβει δυο πολεοδομικές μελέτες με ομάδα γνωστών συνεργατών μου, που μάλιστα η μία (ΕΠΑ Καρδίτσας) είχε θεωρηθεί μελέτη πιλότος, για την ΕΠΑ.

Εκείνη ακριβώς την εποχή —εποχή δύσκολη για την ΕΠΑ (στην οποία πολύ είχα πιστέψει και πιστεύω ακόμη, όπως και

πολλοί άλλοι συνάδελφοι, ότι βοηθά καθοριστικά στην επίλυση των καίριων και χρονίζοντων οικιστικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων της χώρας) λόγω της επιστημονικής και πολιτικής ενασχόλησής μου, και όχι για κομματικούς λόγους, δέχτηκα τον Ιανουάριο του 1985 να γίνω σύμβουλος υπουργού με μισθό 60.000 δρχ. το μήνα!, για να αναφερθώ και στο «αζημίωτο» του αναγνώστη σας, για δεκάωρη απασχόληση την ημέρα.

Ο αναγνώστης σας οπωσδήποτε υπερτιμά σκόπιμα —κι αναρωτιέμαι, γιατί;— τις δυνατότητες που μπορεί να έχει δέκα μέρες μόλις μετά την ανάληψη των αρμοδιοτήτων του, ένα επιστημονικό στέλεχος του υπουργείου, ώστε να συνταξιοδοτεί, μεταθέτει κλπ. Αντίθετα, όλοι οι καλοπροαίρετοι θυμούνται τις παρεμβάσεις μου για να μην απομακρυνθούν κάποια μεμονωμένα άτομα, όπως ο κ. Δωροβίνης, που όμως δεν είχαν αποτέλεσμα γιατί με την προηγούμενη δράση και θήτευσή τους σε θέσεις - κλειδιά, είχαν προκαλέσει αντιθέσεις και προβλήματα πολύ πριν αναλάβω εγώ την όποια αρμοδιότητα.

Στο ΥΠΕΧΩΔΕ, πέρα από την αρμοδιότητά μου στην ΕΠΑ και τα παραδοσιακά, θα σας αναφέρω αυτά που για μένα αποτελούν τις ευτυχέστερες στιγμές δημιουργίας, όπως το Δ/γμα Προστασίας κι Ανάπλασης του Θησείου και των Εξαρχείων, την έγκριση 10 ΓΠΣ και 30 ΠΜΕ, τη ΖΟΕ προστασίας της χελώντας στη Ζάκυνθο και της φώκιας στην Αλόνησσο, το πρώτο πακέτο των μέτρων κατά του νέφους, το Ρυθμιστικό της Πάτρας, την κήρυξη 2.500 κτιρίων ως διατηρητέων και των ιστορικών κέντρων στα Χανιά, το Ρέθυμνο, την Κέρκυρα, την Ρόδο, τη ζώνη προστασίας Δελφών και Ολυμπίας, και τέλος το άρθρο 4 στο Νέο ΓΟΚ για την προστασία των παραδοσιακών, όπως και τη θέσπιση των χαμηλότοκων δανειών για την αποκατάστασή τους.

Για να προωθηθούν όλα τα παραπάνω, προσπάθησα να

Πράγματι, βοήθησα τον κ. Κατριβάνο στο υπουργείο Εσωτερικών σε θέματα ΕΟΚ (χωρίς μισθό), και πιστεύω ότι συνέβαλα στην πιο δημιουργική πε-

Κι από τον Γενάρη, έχω την τιμή να είμαι σύμβουλος του κ. Λογοθέτη και του Δήμου Πειραιά. Αυτή η δραστηριότητα δεν είναι για μένα μία θέση, είναι στράτευση όλων των δυνάμεών μου για να πετύχει μία από τις λίγες προσπάθειες, για να βγει η χώρα από τέλμα και να αναπτυχθεί σε προοδευτική κατεύθυνση.

Δεν ανέχομαι όμως ανώνυμους λασπολόγους, που στο πρόσωπό μου προσπαθούν να θίξουν μια εποχή (που πιστεύω, έχει συμβάλει αποφασιστικά στο προχώρημα των πραγμάτων, μπροστά), χωρίζουν τους πολίτες στους συμφωνούντες «έντιμους» και στους «άλλους», και με προσωπική υστερόβουλη εμπάθεια, προσπαθούν να παρουσιάσουν την παραποίηση ως αλήθεια.

Κύριε Διευθυντά,
Στο τεύχος του περιοδικού σας
που κυκλοφόρησε την Παρα-
σκευή 31 Μαΐου δημοσιεύεται
σχόλιο που αναφέρεται στην φι-
λοξενία σοβιετικής αντιπροσω-
πείας από την Γενική Γραμμα-

Φανταζόμαστε ότι οι άνθρωποι δεν ήλθαν εδώ για μουσακά και ολίγες συναντήσεις... Πριν από την Ελλάδα είχαν επισκεφθεί και άλλες χώρες και δεν τους «στρίμωξαν» μεταξύ, ως πούμε, πίτσας και μακαρονάδας...

ΣΟΛΩΝΟΣ 114 - 106 81 ΑΘΗΝΑ - ☎ 363.0214.

M1631 • S • 15.00 F

ΓΙΑ ΧΑΡΟΥΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΑΣ

ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΑΚΟΠΩΝ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΩΝ ΔΙΑΚΟΠΩΝ ΜΟΥ

(Παίζω και μαθαίνω)

Για παιδιά του Νηπιαγωγείου

Για παιδιά που έχουν τελειώσει
την Α' Δημοτικού

Για παιδιά που έχουν τελειώσει
τη Β' Δημοτικού

Για παιδιά που έχουν τελειώσει
την Γ' Δημοτικού

Για παιδιά που έχουν τελειώσει
την Δ' Δημοτικού

Για παιδιά που έχουν τελειώσει
την Ε' Δημοτικού

Για παιδιά που έχουν τελειώσει
την ΣΤ' Δημοτικού

ΜΠΑΛΟΝΙΑ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ

Παρατηρώ και χρωματίζω (Α'-Β' Δημοτικού)

Παίζω με τα χρώματα (Α'-Β' Δημοτικού)

Συγκρίνω και σχεδιάζω (Α'-Β' Δημοτικού)

Παίζω με τα σχήματα (Α'-Β' Δημοτικού)

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

Παιχνίδια με μυστήριο (Α'-Β' Δημοτικού)

Παιχνίδια με τελίτσες (Α'-Β' Δημοτικού)

Παιχνίδια στο αυτοκίνητο (Α'-Β' Δημοτικού)

Παιχνίδια με χρώματα (Α'-Β' Δημοτικού)

Παιχνίδια για έξυπνα Σνόρκελ

Αξέχαστες διακοπές (Γ'-Δ' Δημοτικού)

Μεγάλα παιχνίδια (Γ'-Δ' Δημοτικού)

Επιστημονικά και μαγικά τρικ
(Ε'-ΣΤ' Δημοτικού)

Επιστημονικά παράδοξα (Ε'-ΣΤ' Δημοτικού)

Παιχνίδια στο ταξίδι (Ε'-ΣΤ' Δημοτικού)

Παιχνίδια στον αέρα (Ε'-ΣΤ' Δημοτικού)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ

ΚΑΙ ΕΠΙΔΕΞΙΟΤΗΤΑΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΜΑΓΕΙΑΣ

Μαθητευόμενο φάντασμα (Β'-Γ' Δημοτικού)

Μαθητευόμενος μάγος (Β'-Γ' Δημοτικού)

Μαθητευόμενος της νεράιδας
(Β'-Γ' Δημοτικού)

Μαθητευόμενος γίγαντας (Β'-Γ' Δημοτικού)

Μαθητευόμενο τζίνι (Β'-Γ' Δημοτικού)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Το καλό βιβλίο για παιδιά

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΚΑΛΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

Τα-ρα-χή από την ανακοίνωση του τομέα πολιτισμού του ΠΑΣΟΚ, στην οποία εκφραζόταν η λύπη του κόμματος για το θάνατο του ...Λευτέρη Πατατζή. Μολονότι η ανακοίνωση παρέπεμπε στον συμπαθή ΛΕ-ΠΑ, νεκρός, βεβαίως, ήταν ο συγγραφέας Σωτήρης Πατατζής. Το ατόπημα έσπευσε να αποδώσει σε ανθρώπινο λάθος ο υπεύθυνος Πολιτισμού του κόμματος, ηθοποιός (και γνωστός συνεργάτης του εν Ταύρω εδρεύοντος... πολιτιστικού κέντρου) Στέφανος Ληναίος. Μα, διορθώνονται τα αδιόρθωτα; Δεν θα ήταν προτιμότερο να δηλώσει ευθαρσώς: «Αυτόν ξέραμε, αυτόν θάψαμε»;

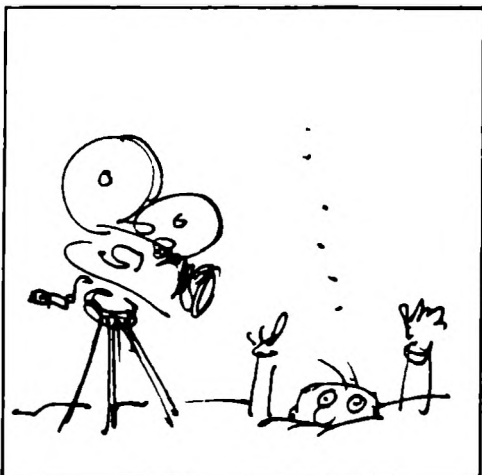

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΑΘΗΝΩΝ

ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΨΗ, ΧΩΡΙΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Ένας θεσμός γερασμένος. Χωρίς καλλιτεχνικό διευθυντή, χωρίς ταυτότητα, χαρακτήρα, συνεχίζει την πορεία του στο χρόνο, έτσι, χωρίς πρόγραμμα —ευελπιστώντας, τουλάχιστον, κάποια μεγάλα ονόματα να προσελκύσουν τη ...νεοκοσμική τάξη που συρρέει στις «καλλιτεχνικές εκδηλώσεις». Κι όμως, κάποτε ο θεσμός ήταν και δυναμικός και κοσμαγάπητος —στη φωτογραφία - ντοκουμέντο από το 1955, ο κόσμος ξενυχτάει προσμένοντας να πάρει εισιτήριο για συναυλία του Δ. Μητρόπουλου. Γράφει η Πέγκυ Κουνενάκη (σελ. 52-53).

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Διεθνές θα γίνει πολύ σύντομα το κινηματογραφικό φεστιβάλ Θεσ/νίκης. Οι κριτικοί κινηματογράφου Κάτια Μπέργκερ και Ορέστης Ανδρεαδάκης έχουν μια ενδιαφέρουσα πρόταση θεματικής εξειδίκευσής του.

ΣΕΛ. 54

ΑΡΧΑΙΟΚΑΠΗΛΕΙΑ

Το τουρκοκυπριακό κρατος του Ντενκτάς διοχέτευσε με μηχανισμούς αρχαιοκαπήλων τα μωσαϊκά της εκκλησίας της Κανακαριάς στην Αμερική. Χάρη σε δικαστικούς αγώνες τα κλεμμένα μνημεία επιστρέφουν γρήγορα στην Κύπρο. Το δικαστικό χρονικό περιγράφει ο δρ. Μ.Α. Ευρυβιάδης.

ΣΕΛ. 55-57

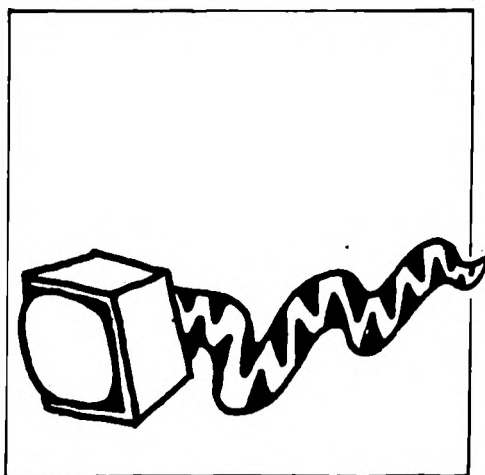
ΓΡΑΦΟΥΝ:

Ο. ΑΝΔΡΕΑΔΑΚΗΣ
Μ.Α. ΕΥΡΥΒΙΑΔΗΣ
Β. ΚΑΠΕΤΑΝΓΙΑΝΝΗΣ
Π. ΚΟΥΝΕΝΑΚΗ
Μ. ΛΑΦΑΖΑΝΗ
Π.Γ. ΜΑΝΤΖΟΥΦΑΣ
ΣΤ. ΜΕΡΜΗΓΚΑ
Ν. ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
Κ. ΜΠΕΡΓΚΕΡ
ΑΛ. ΕΥΔΗΣ
Κ. ΣΦΙΚΤΟΣ
ΧΡ. ΤΣΑΝΑΚΑΣ
Β. ΦΙΛΙΠΠΑ
Δ. ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ
ΑΝΤ. ΦΡΑΝΤΖΗ
Β. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΑΚΟΜΗ

- Ο ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΜΑΤΟΣ
- ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ
- 3 ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΘΗΝΑ
- 3 ΣΕΛΙΔΕΣ ΒΙΒΛΙΟΥ
- ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΣΕΛΙΔΑ: ΕΠΙΜΕΝΟΥΜΕ

ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

Υπάρχουν μοντέλα ιδιωτικής τηλεόρασης όπου να μη λατρεύεται η εμπορευματοποιημένη έκφραση, όπου να επιδιώκεται η ανάδειξη του εναλλακτικού - κοινωνικού ρόλου της Τ.Υ.; Ο Κώστας Σφικτός από το Λονδίνο απαντά καταφατικά.

ΣΕΛ. 59

Φεστιβάλ χωρίς άποψη, ταυτότητα και ιδεολογία

της Πέγκυ Κουνενάκη

Με έμφαση στη μουσική και στο χορό αρχίζει σε λίγες ημέρες το Φεστιβάλ Αθηνών. Χωρίς να έχει λύσει ριζικά του προβλήματα, όπως η ταυτότητα, ο χαρακτήρας, οι σχέσεις του με τους καλλιτεχνικούς πράκτορες, συνεχίζει την πορεία του στο χρόνο, έτσι και ως έτυχεν. Προτάσεις που έγιναν στη διάρκεια του χειμώνα για την ανανέωση και μετεξέλιξή του, ουσιαστικά έπεσαν στο κενό...

Σε λίγες ημέρες ένα ακόμα φεστιβάλ αρχίζει. Ο ΕΟΤ ζει στον πυρετό της προετοιμασίας, άσχετα αν το κοινό αδιαφορεί —και γιατί να ενδιαφέρεται άλλωστε, όταν η καθημερινότητά του έχει γίνει δυσβάστακτη, δεν του αφήνει περιθώρια ψυχαγωγίας ούτε σκέψης πάνω στο πολιτιστικό γίγνεσθαι. Υπάρχουν βέβαια και οι μεμονωμένες εξαιρέσεις θεατών, που ανυπομονούν να ακούσουν τον Παβαρότι, ή να δουν τον Ζούπιν Μέτα να διευθύνει, ή να παρακολουθήσουν μερικές διάσημες ορχήστρες να παίζουν, έτσι για να μην προδώσουν την νεο-κοσμική τάξη που δημιουργήθηκε τον φετεινό χειμώνα, μέσα από τις εκδηλώσεις του Μεγάρου Μουσικής.

Παρατηρώντας λοιπόν κανείς το φετεινό έντυπο πρόγραμμα του ΕΟΤ, στέκεται στο παρακάτω χαρακτηριστικό σημείωμα: «Στους πρόποδες του ιερού βράχου της Α-

κρόπολης, στο Ωδείο Ηρώδου του Αττικού, χιλιάδες Έλληνες και ξένοι παρακολουθούν κάθε καλοκαίρι από το 1955, τις παραστάσεις του Φεστιβάλ Αθηνών που αποτελούν την σοβαρότερη καλλιτεχνική έκφραση της σημερινής Ελλάδας. Στόχος του Φεστιβάλ Αθηνών είναι η συνέχιση της αρχαίας κληρονομιάς σε συνδυασμό με την προβολή της νεοελληνικής παρουσίας και των διεθνών καλλιτεχνικών ρευμάτων».

Έτσι, πριν περάσει κανείς σε μία σοβαρότερη κριτική ματιά πάνω στο πρόγραμμα, θα πρέπει να σταθεί σε αυτό καθ' αυτό το σημείωμα: Αλήθεια, πόσο αντιπροσωπεύουν αυτές οι φράσεις την πραγματικότητα; Από την πρώτη κιόλας ματιά είναι φανερό ότι δεν έχουν αντίκρουσμα. Γιατί, δεν πρόκειται βέβαια για την σοβαρότερη καλλιτεχνική έκφραση της σημερινής Ελλάδας, αλλά ούτε και τα σύγχρονα διεθνή ρεύματα αντιπροσωπεύονται σε αυτό. Αντίθετα, προ-

βάλλεται και επαναλαμβάνεται ό,τι κλασικό και έως ένα βαθμό παρωχημένο, αφού, είναι γνωστό, τα καλλιτεχνικά πράγματα διεθνώς είναι αλλού, εκεί όπου εμείς δεν τολμούμε ούτε καν να σκεφτούμε ότι θα μπορούσαν να φιλοξενηθούν στις εκδηλώσεις ενός επίσημου, αρκετά γερασμένου και καθόλου πρωτοποριακού θεσμού.

Χορός και Συμφωνική μουσική

Φέτος, λοιπόν, το φεστιβάλ Αθηνών είναι αφιερωμένο στο μεγαλύτερο μέρος του στην συμφωνική μουσική. Κι αυτό θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί θετικά, αν είχαμε κάποια παιδεία στο είδος, σε βαθμό που όλες τούτες οι εκδηλώσεις να έχουν κάποιο στόχο, να έβρισκαν κάποιο πρόσφορο έδαφος και αντίκρουσμα. Ωστόσο, επειδή όλα τούτα δεν συμβαίνουν, απλά φιλοξενούνται κάποια μεγάλα ονόματα που λειτουργούν κυρίως ως κράχτες και τίποτα παραπάνω. Το δεύτερο χαρακτηριστικό του φετεινού φεστιβάλ είναι η φιλοξενία κάποιων επίσης διάσημων χορευτικών συγκροτημάτων, τα περισσότερα από τα οποία τα έχουμε δει και ξαναδεί, αλλά, κακά τα ψέμματα είναι αυτά που τα «φέρνουν» στο φεστιβάλ και έτσι δεν πρέπει να διαμαρτυρόμαστε...

Παρ' ότι αναφέρθηκε ότι η θεματική του φετεινού φεστιβάλ επικεντρώνεται κυρίως στην συμφωνική μουσική και στο χορό, ωστόσο, εκείνο που διαπιστώνει κανείς είναι η ανυπαρξία άποψης, πολιτικής αλλά και θεματικής ενότητας, στοιχεία ικανά να δώσουν μίαν άλλη ποιότητα στο φεστιβάλ και να ανανεώσουν κάπως το ενδιαφέρον του

Πρωτόρθαν το 1963 στην Ελλάδα και από τότε τα βλέπουμε σχεδόν κάθε καλοκαίρι στο Ηρώδειο. Τα μπαλέτα Μπολσόϊ: ό,τι πιο συντηρητικό έχει να μας προσφέρει η Σοβιετική Ένωση, το καταναλώνουμε ως θέαμα χωρίς συζήτηση. Ποιος είπε, πως παρουσιάζεται ό,τι πιο σύγχρονο στη διεθνή τέχνη;

κοινού. Αν και υπήρχε μια ενδιαφέρουσα ει-
σήγηση του προέδρου του ΕΟΤ κ. Ραφαήλ,
στην οποία τονίζονταν η ανάγκη να πάρει μία
νέα αίγλη το φεστιβάλ, να αποκτήσει ταυ-
τότητα, χαρακτήρα και μοναδικότητα, εν-
τούτοις λίγο πρέπει να την έλαβαν υπόψη
τους οι αρμόδιοι για τον καθορισμό του προ-
γράμματος.

Εκείνο, πάντως, που θα μπορούσε μετά
βεβαιότητας να παρατηρήσει είναι ότι για α-
κόμη μία φορά φέτος, το φεστιβάλ υπήρξε
έρμαιο των διαφόρων καλλιτεχνικών πρα-
κτόρων, των ιδίων αλλά και μερικών νέων,
που το λυμαίνονται εδώ και χρόνια. Φέτος
μάλιστα το όλο πράγμα εξωθήθηκε στα ά-
κρα, με αποτέλεσμα να δει το φως της δη-
μοσιότητας η διαμάχη δύο καλλιτεχνικών
γραφείων, αυτού του κ. Κρίτα αλλά και ε-
κείνου του κ. Σαμούχου, ως προς την μετά-
χληση του κ. Παβαρότι, που έληξε υπέρ του
δευτέρου, αφού ο πρώτος —ως συνήθως—
πρότεινε και συνδιαλεγόταν με το φεστιβάλ
αυτοβούλως, χωρίς να έχει καν την έγκρισή
του ίδιου του καλλιτέχνη!

Επαναλήψεις αντί νέων παραγωγών

Ακόμα ο κ. Ραφαήλ είχε προτείνει να γί-
νουν όλες οι απαραίτητες ενέργειες, ώστε να
αποτελέσει κίνητρο και έλξη η παρακολού-
θηση των εκδηλώσεων από ξένους θεατές,
σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο αριθμό. Ας
σημειωθεί πως, μέχρι σήμερα, σύμφωνα με
τις υπάρχουσες εκτιμήσεις προκύπτει, ότι έ-
να ποσοστό της τάξης του 15 % παρακολου-
θεί τις παραστάσεις του Ηρωδείου, ενώ στην

Επίδαυρο το ποσοστό ανεβαίνει στο 40 έως
και 50 %.

Για να γίνει όμως κάτι τέτοιο, το φεστι-
βάλ θα πρέπει να διαθέτει περισσότερο ελ-
ληνοκεντρικό χαρακτήρα, γι' αυτό άλλωστε
είχε προταθεί η καθιέρωση του Φεστιβάλ Α-
θηνών Αρχαίου Δράματος, το οποίο θα κα-
λύπτει την χρονική περίοδο από 1η έως 31
Αυγούστου. Το οποίο βέβαια, ως ένα βαθμό
επιχειρήθηκε φέτος, με την παρουσίαση, μέ-
σα στον Αύγουστο, παραστάσεων του Θεά-
τρου Τέχνης, του Εθνικού Θεάτρου, του
Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος, αλλά
και του Αμφι-Θεάτρου του Σπύρου Ευαγγε-
λάτου. Αν και συμμετέχουν όμως αυτά τα
συγκροτήματα, ωστόσο δεν εκπροσωπούν-
ται στο φεστιβάλ οι διαφορετικές τάσεις πα-
ρά στην ερμηνεία του αρχαίου δράματος,
δεν περιλαμβάνονται σε αυτό το πρόγραμμα
πρεμιέρες, αλλά η συμμετοχή τους συνίστα-
ται κυρίως στην επανάληψη κάποιων παρα-
στάσεων, προηγούμενων μάλιστα ετών!

Ιδιαίτερη μνεία κάνει επίσης ο κ. Ραφαήλ
στο χαμηλό κόστος του φεστιβάλ και επιμέ-
νει σε αυτό. Έτσι το φετεινό δεν θα ξεπερά-
σει τον προϋπολογισμό του περσινού, δηλα-
δή τα 908.488.368 δρχ., ενώ τα έσοδα ε-
κμετάλλευσης έφτασαν τα 455.257.000
δρχ. Καλύφθηκε επαρκώς από την ετήσια
κρατική επιχορήγηση, που φτάνει τα
470.000.000 δρχ.

Η έλλειψη καλλιτεχνικού διευθυντή

Ωστόσο, αν και προτείνονται όλα τα πα-
ραπάνω, τα οποία μόνο εν μέρει εφαρμόζον-
ται, έτσι ώστε να μην δίνονται ριζικές λύσεις
και να μην υπάρχουν απτά αποτελέσματα,
το φεστιβάλ χωλαίνει στο βασικό του ση-
μείο: από την αρχή της καθιέρωσης του θε-
σμού αυτός λειτούργησε χωρίς καλλιτεχνι-
κό διευθυντή. Τον άνθρωπο εκείνον, ο ο-
ποίος θα έρχεται σε επαφή με το εξωτερικό,
ο οποίος θα παρακολουθεί ξένες παραστά-
σεις, που θα έχει τη δυνατότητα να επιλέ-
γει, χωρίς να δέχεται να του επιβάλλονται
πράγματα εξαιτίας της ανυπαρξίας μιας
συγκεκριμένης άποψης και πολιτικής. Κι ε-
κείνος ο οποίος θα τολμά να εμπλέκει το φε-
στιβάλ σε συμπαραγωγές, ούτως ώστε να
έρχονται στην Ελλάδα έγκαιρα κάποια με-
γάλα θεάματα, ταυτόχρονα σχεδόν με τις υ-
πόλοιπες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες. Για να
μην παρατηρούμε αυτό που τα τελευταία
χρόνια αποτελεί κανόνα, να φιλοξενούνται
δηλαδή στην Αθήνα κάποια συγκροτήματα
στην πτώση τους, ή στην καλύτερη περι-

πτωση, στην πιο ακαδημαϊκή στιγμή της
πορείας τους.

Προς αυτή την κατεύθυνση θα μπορούσαν
να αξιοποιηθούν σωστά και οι προσφορές
των χορηγών, οι οποίοι φέτος συμμετέχουν
δυναμικά χρηματοδοτώντας την παρουσία
μεγάλων συγκροτημάτων, όπως τα Μπα-
λέτα της Φλάνδρας, το ρεσιτάλ Παβαρότι,
την ορχήστρα του Ωδείου της Μόσχας, αλ-
λά και το Αμερικανικό Χοροθέατρο 'Αλβιν
'Εϊλυ.

Επίδαυρος - Λυκαβηττός

Στην Επίδαυρο φέτος τα πράγματα είναι
πολύ περιορισμένα. Μετά την παρέμβαση
των αρχαιολόγων, οι παραστάσεις μειώθη-
καν σε δεκατέσσερις. Ωστόσο, κατά περιερ-
γο τρόπο, τα έσοδα της Επίδαυρου άρχισαν
να αυξάνονται τα τελευταία χρόνια, έστω κι
αν η ποιότητα των παραστάσεων έρχεται σε
δεύτερη μοίρα. Όλα αυτά τα χρόνια, είχα-
με συνηθίσει η Επίδαυρος να αποτελεί το
καλλιτεχνικό βήμα, στο οποίο εμέλλετο να
παρουσιαστούν οι προβληματισμοί —καλ-
λιτεχνικοί και θεωρητικοί συχνά— γύρω α-
πό το αρχαίο δράμα. Εδώ και κάμποσα
χρόνια όμως, το κριτήριο έχει αμβλυνθεί,
με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται θεάματα
στα οποία προεξέχουν οι σταρ και όχι η
καλλιτεχνική άποψη. Αυτό, σε συνδυασμό
με την εισαγωγή στο θέαμα καθαρά φολ-
κlorικών στοιχείων —ακριβώς για να τονι-
στεί ο τουριστικός χαρακτήρας του πράγμα-
τος, έφθειρε τον θεσμό, οδήγησε το φεστι-
βάλ σε ξεπεσμό. Τα κριτήρια τώρα πια με-
τατοπίστηκαν σε εντυπωσιακά και μόνο
στοιχεία, και όχι σε αυτά που στοιχειοθε-
τούν έναν προβληματισμό αλλά και ένα
προχώρημα πάνω στην ερμηνεία του αρ-
χαιού δράματος.

Από την άλλη πλευρά, ο Λυκαβηττός, α-
φού περιέπεσε σε αρκετά παραπτώματα, α-
ποφασίστηκε από τον ΕΟΤ να παραχωρηθεί
φέτος σχεδόν εξολοκλήρου σε ιδιώτες, δια-
τηρώντας μόνο το δικαίωμα κάποιων ημε-
ρομηνιών, για να φιλοξενηθούν τα Δημοτι-
κά Περιφερειακά Θέατρα. Τα οποία, τα τε-
λευταία τουλάχιστον χρόνια, είναι οι μόνοι
φορείς που μοιάζουν να προβληματίζονται
σοβαρά πάνω σε κάποια πράγματα, ίσως
γιατί αυτό πραγματικά καθορίζει την ίδια
την ύπαρξή τους. Κι αυτούς ακριβώς τους
προβληματισμούς θα είχε ενδιαφέρον να
τους δούμε σε πιο κεντρικούς χώρους, εν-
ταγμένους σε κάποιο σκεπτικό και σε κά-
ποιον ιδεολογικό άξονα. Αλλιώς όμως, ο-
ποιος σκέφτεται για όλα αυτά, καλοκαίρι εί-
ναι, ας το περάσουμε έτσι και ως έτυχε...

Διεθνές ναι... αλλά τι διεθνές;

των Κάτια Μπέργκερ
και Ορέστη Ανδρεαδάκη

Μια ενδιαφέρουσα πρόταση
για το μελλοντικό χαρακτήρα του (Διεθνούς) Φεστιβάλ
Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης.

Διεθνές πρόκειται να γίνει από το 1992 το Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης με παράλληλα προγράμματα, ένα ελληνικό τμήμα και μια εβδομάδα κριτικής με ταινίες επιλεγμένες από την Πανελλήνια Ένωση Κριτικών Κινηματογράφου. Πρόταση τολμηρή του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου (παλιά θέση που είχε ένθερμα υποστηρίξει η ΠΕΚΚ) περιλαμβάνει το όνομα του Μιχάλη Δημόπουλου για τη θέση του διευθυντή. Βέβαια, η Θεσσαλονίκη είχε δοκιμάσει το πείραμα του διεθνούς φεστιβάλ τη δεκαετία του '70, επισύροντας αναρίθμητες επιθέσεις για την κακή οργάνωση και την απουσία πολιτικής και χαρακτήρα. Ο Μιχάλης Δημόπουλος μάλιστα (αρχισυντάκτης τότε του περιοδικού *Σύγχρονος Κινηματογράφος*) είχε γράψει ότι η εκδήλωση είναι «πρόσχημα για την ξεπερασμένη και παράλογη διατήρηση μιας τελετής που θέλει να δώσει την

ευκαιρία στην τοπική μπουρζουαζία και σε μια φευτοελίτ να επιδείξουν τα στιλβωμένα με επιμέλεια φευτοστολίδια τους»...

Ένα ακόμη διεθνές φεστιβάλ;

Ποια είναι όμως η λογική που δικαιολογεί ένα ακόμη διεθνές φεστιβάλ όταν υπάρχουν αυτή τη στιγμή, σ' όλο τον κόσμο 130 (!). Παρατηρώντας τους καταλόγους των φεστιβάλ διαπιστώνουμε πολύ εύκολα τρεις κατηγορίες: αυτά που παρουσιάζουν ένα ευρύ φάσμα ταινιών (Κάννες, Βενετία, Σαν Σεμπάστιαν, κλπ.) αυτά που έχουν μια τοπική ειδίκευση (μεσογειακού ή ευρωπαϊκού ή αφρικανικού κινηματογράφου κλπ.) και αυτά που έχουν μια θεματολογική ειδίκευση (φανταστικού ή πολιτικού κινηματογράφου, ντοκυμανταίρ, μικρού μήκους, κινουμένων σχεδίων κλπ.). Ταυτόχρονα βλέπουμε ότι τα τοπικής ειδίκευσης φεστιβάλ βρίσκονται σε παρακμή, καθώς η άνθιση των περιβόητων «εθνικών σχολών» έχει πια μαραζώσει ενώ υπάρχουν ήδη θεματολογικά φεστιβάλ για κάθε δυνατή κινηματογραφική κατηγορία (ακόμη και για ταινίες γύρω από τους ομοφυλόφιλους, τη θάλασσα, τις επιπτώσεις, τα σπορ, τη θρησκεία). Όσο για τα ευρύτερου φάσματος είναι τόσο πολλά που

ένα ακόμη δεν θα είχε να προσφέρει τίποτε, ούτε όμως θα μπορούσε να τα συναγωνιστεί, έστω στοιχειωδώς. Ωστόσο, ο σκελετός που εκθέτουμε εδώ προς συζήτηση, επιχειρεί να συγκεράσει τις παραπάνω κατηγορίες.

Οι συμπαραγωγές σκιαγραφούν το κινηματογραφικό μέλλον

Ξεκινάμε λοιπόν από δυο διαπιστώσεις. Πρώτον, την άμεσα πρακτική: ολοένα και περισσότεροι δημιουργοί καταφεύγουν σε συμπαραγωγές αναζητώντας κεφάλαια, αλλά και προσπαθώντας να διερευνήσουν νέου οικουμενικούς ορίζοντας και να πλησιάσουν διαφορετικούς πολιτισμούς, γλώσσες και ιδεολογίες. Δεύτερον, την κάπως θεωρητική και αφηρημένη: η Θεσσαλονίκη υπήρξε για περισσότερες από δύο χιλιετίες σταυροδρόμι πολιτισμών και χωνευτήρι τους. Τόπο συγκλίσεων δηλαδή. Γιατί λοιπόν να μην είναι το νέο Διεθνές Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης ένα Φεστιβάλ Συμπαραγωγών; Οι παρουσιαζόμενες ταινίες θα πρέπει δηλαδή να είναι συμπαραγωγές τουλάχιστον δύο κρατών. Αυτόματα το φεστιβάλ αποκτά:

- Θεματολογική πρωτοτυπία και ιδιαιτερότητα χωρίς όμως να στενεύει το φάσμα των κατηγοριών.
- Ιδεολογική θέση που στηρίζει το θεσμό των συμπαραγωγών σε μια εποχή αντίστασης του (περίπου το 1/4 των ταινιών που παρουσιάστηκαν στο φετινό Φεστιβάλ ταινιών Καννών ήταν συμπαραγωγές).

- Οντότητα ως τόπος ανταλλαγής προβληματισμών πάνω σε ένα συγκεκριμένο θέμα, αλλά και σε ολόκληρη τη λογική της «παραγωγής».

- Κι ακόμη γίνεται ουσιαστικό βήμα βελτίωσης της ελληνικής κινηματογραφίας: οι παραγωγοί που θα προσκαλούνται, θα γνωρίζουν από κοντά τους έλληνες σκηνοθέτες και τις ταινίες τους και έχοντας ήδη αναμνησθεί σε συμπαραγωγές θα μπορούν, πιθανώς, να επενδύσουν και σε δικές μας παραγωγές. Κλείνοντας υπογραμμίζουμε τρεις ακόμη λεπτομέρειες:

- Η όλη φεστιβαλική οργάνωση της Θεσσαλονίκης μάλλον θα πρέπει να διαρκεί περισσότερο από μία εβδομάδα (9 ή 10 ημέρες).

- Επισήμως το φεστιβάλ θα πρέπει να εδίδει κάθε μέρα μία εφημερίδα (στα πρώτα πα της καλής προσπάθειας που είχε γίνει στο 28ο ελληνικό φεστιβάλ με την καθημερινή έκδοση *Εφήμερα*). Μόνο που αυτή φορά θα πρέπει να έχει και μια ξενόγλωσση σελίδα.

- Μπορεί κάθε χρόνο (αρχίζοντας μάλλον στα από τον αμέσως επόμενο Οκτώβριο) να οργανώνεται μια ημερίδα με συγκεκριμένο κάθε φορά θέμα και αρκετούς ξένους καλεσμένους.

* Η Κάτια Μπέργκερ είναι κριτικός κινηματογράφου της καθημερινής εφημερίδας «JOURNAL DE GENEVE» και τακτική συνεργάτης της επίσημης επιθεώρησης του Φεστιβάλ του Λοκάρνο «PARDO», της ελβετικής ραδιοφωνίας (RTSR) και του περιοδικού «BOLERO».

Τα ψηφιδωτά της Κανακαριάς, κι η συμμαχία των απατεώνων

του Μάριου Α. Ευρυβιάδη

Τέσσερα από τα ψηφιδωτά που αφαίρεσαν Τούρκοι βάνδαλοι από την αψίδα της εκκλησίας της Παναγιάς της Κανακαριάς, στην κατεχόμενη σήμερα Λιθράγκωμη, επιστρέφουν σύντομα στην Κύπρο μετά από δεκαετή περιπέτεια στα χέρια ιερόσυλων, αρχαιοκάπηλων, λαθρεμπόρων, μαυραγοριτών και κερδοσκόπων.

Στις 19 Μαρτίου 1991 το Εφετείο του Σικάγου απέρριψε την έφεση της *Peg Goldberg*, της Αμερικανίδας που διεκδικούσε τα ψηφιδωτά, εναντίον απόφασης του δικαστή *James E. Nolan*, που εκδόθηκε στις 9 Νοεμβρίου 1990, να μην επιτρέψει επανεκδίκαση της υπόθεσης βάσει «νέων στοιχείων» που προσκόμισε η *Goldberg*. Η *Goldberg* δεν μπόρεσε να στοιχειοθετήσει υπόθεση βασισμένη στα υποτιθέμενα νέα στοιχεία. Και γι' αυτό το Εφετείο ούτε και ασχολήθηκε με το θέμα. Πιθανότητες βέβαια να κέρδιζε την έφεση η *Goldberg* δεν υπήρχαν διότι τα νέα στοιχεία που προσκόμισε δεν ήταν παρά ισχυρισμοί του Γιουγκοσλάβου *Savo Kujundzic*, ενός συνεργάτη και φίλου του αρχαιοκάπηλου και ιερόσυλου *Aydin Dikmen*, του Τούρκου που κούρσεψε την εκκλησία της Παναγιάς Κανακαριάς. Η απόρριψη της έφεσης έδωσε το πράσινο φως για την επιστροφή των ψηφιδωτών στην Κύπρο. Ο δρόμος όμως είχε ουσιαστικά ανοίξει ακριβώς ένα μήνα προηγουμένως, στις 20 Φεβρουαρίου. Την μέρα εκείνη ο δικαστής *John Paul Stevens*, του Ανώτατου Δικαστηρίου των Ηνωμένων Πολιτειών, απέρριψε αίτηση των δικηγόρων της *Peg Goldberg* για παράταση της προθεσμίας κατάθεσης για έκδοση διατάγματος φύσεως *writ certiorari* από το Ανώτατο Δικαστήριο των Ηνωμένων Πολιτειών.

Εάν εξεδίδετο τελικά ένα τέτοιο διάταγμα, τότε τόσο το Επαρχιακό Δικαστήριο της Ινδιανάπολης όσο και το Εφετείο του Σικάγου όφειλαν να διαβιβάσουν στο Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ όλη τη σχετική

δικογραφία για επανεξέταση της υπόθεσης. Το Επαρχιακό Δικαστήριο της Ινδιανάπολης, στην απόφασή τους στις 3 Αυγούστου 1989, είχε διατάξει την επιστροφή των ψηφιδωτών στην Κύπρο, ενώ το Εφετείο του Σικάγου απέρριψε, στις 24 Οκτωβρίου 1990, έφεση της *Goldberg* εναντίον της πρωτόδικης απόφασης.

Η *Goldberg* χρησιμοποίησε όλα τα διαθέσιμα νομικά μέσα για να ανατρέψει την πρωτόδικη απόφαση του *Nolan*. Κατέθεσε δύο επιπρόσθετες εφέσεις. Μία για επανεκδίκαση βάσει νέων στοιχείων, που απορρίφθηκε στις 9 Νοεμβρίου, και άλλη μια στο Εφετείο εναντίον της απόφασης του *Nolan* να μην επιτρέψει επανεκδίκαση. Παράλληλα όμως και χωρίς να περιμένει την απόφαση της έφεσης για επανεκδίκαση, αυτής που τελικά απορρίφθηκε στις 19 Μαρτίου 1991, η *Goldberg* αποτάθηκε στο Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ.

Με την άρνησή του να αποδεχθεί την αίτηση της *Goldberg* το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ επικύρωσε ουσιαστικά την απόφαση του πρωτόδικου Επαρχιακού Δικαστηρίου για την επιστροφή των τεσσάρων ψηφιδωτών στο νόμιμο ιδιοκτήτη τους, την Αυτοκέφαλη Εκκλησία της Κύπρου. Και αυτό διότι το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ αρνήθηκε να αρχίσει μια δικαστική διαδικασία που, θεωρητικά, θα μπορούσε να καταλήξει στην ανατροπή προηγουμένων αποφάσεων Επαρχιακών Δικαστηρίων εναντίον της *Goldberg*.

Στη σημαντική πρωτόδικη απόφασή τους στις 3 Αυγούστου 1989 ο δικαστής *James E. Nolan* αποφάνθηκε ότι, σύμφωνα με το Δίκαιο της Πολιτείας της *Indiana*, «ο κλέφτης δεν αποκτά τίτλο ιδιοκτησίας ούτε και δικαίωμα κυριότητας σε κλεμμένη περιουσία» και γι' αυτό «ο κλέφτης δεν μπορεί να μεταβιβάσει τίτλο ιδιοκτησίας σε

άλλον αγοραστή». Στην απόφασή του, ο δικαστής *Nolan* τονίζει επίσης ότι ακόμα ούτε και με το Δίκαιο της Ελβετίας, όπου έγινε η συναλλαγή μεταξύ *Goldberg* και αρχαιοκάπηλων, και το οποίο επικαλείτο η υπεράσπιση της *Goldberg*, απέκτησε η τελευταία «νόμιμο τίτλο ή δικαίωμα κατοχής», ούτε και η κ. *Goldberg* ήταν «καλής πίστεως» αγοραστής.

Καταλήγοντας ο δικαστής *Nolan* ανέφερε: «*Η Εκκλησία της Κύπρου, ο αρχικός και νόμιμος ιδιοκτήτης των ψηφιδωτών, ζήτησε και απέδειξε ότι τα ψηφιδωτά έπρεπε να της επιστραφούν. Τα ψηφιδωτά είναι μοναδικά. Η ύψιστη σημασία της ύπαρξής τους έγκειται στο ότι αυτά αποτελούν τμήμα της θρησκευτικής, καλλιτεχνικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της Εκκλησίας και της Κυβέρνησης της Κύπρου και αναπόσπαστο τμήμα της ενότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας. Γι' αυτό το Δικαστήριο διατάσσει όπως η κατοχή των ψηφιδωτών αποδοθεί στον ενάγοντα, την Αυτοκέφαλη Ελληνο-Ορθόδοξη Εκκλησία της Κύπρου.*»

Η ανεπιτυχής προσφυγή της *Goldberg* στο Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ δεν είναι απλώς μία δικαίωση της Κύπρου. Αποτελεί παράλληλα και ήττα μίας μυστικής συμμαχίας μεταξύ της *Peg Goldberg* και των Τούρκων, που άρχισε από την πρώτη μέρα της δίκης, συνεχίστηκε σε όλα τα στάδια των δικαστικών μαχών και αποσκοπούσε στην αναγνώριση του σφετεριστικού καθεστώτος του Ραούφ Ντενκτάς από αμερικανικά Δικαστήρια, περιλαμβανομένου βέβαια και του Ανωτάτου Δικαστηρίου των ΗΠΑ.

Η μυστική συμμαχία *Goldberg*-Τούρκων όπως όλες οι συμμαχίες μεταξύ απατεώνων, ήταν μία συμμαχία σκοπιμότητας. Στην πρώτη φάση της δίκης, η *Goldberg*

Ο Δρ. Μάριος Α. Ευρυβιάδης υπήρξε μάρτυρας στη δίκη για τα ψηφιδωτά της Κανακαριάς στην Ινδιανάπολη. Από το 1980 μέχρι το 1989 διετέλεσε Σύμβουλος Τύπου της Κυπριακής Πρεσβείας στην Ουάσιγκτον

Τοιχογραφίες της εκκλησίας του Αγίου Φιλωνος Αγριδιών της Καρπασίας. Εξήχθησαν από τους Τούρκους και βρίσκονται σε ιδιωτικές συλλογές στην Αμερική. Δεν είχαν την τύχη των ψηφιδωτών της Κανακαριάς, που επαναπατρίζονται.

και οι Τούρκοι εμφανίσθηκαν μπροστά στο δικαστή *Nolan* ακόμη και ως αντιδικοί. Διεκδικούσαν και οι δύο τόσο την κατοχή όσο και την κυριότητα των ψηφιδωτών ως «νόμιμοι δικαιούχοι» σε μία προσπάθεια αφενός να δημιουργήσουν αμφιβολίες στο δικαστήριο ως προς την κυριότητα του τίτλου ιδιοκτησίας της Κυπριακής Εκκλησίας, και αφετέρου να καθυστερήσουν ή να αναβάλουν την δίκη για να δοθεί περισσότερος χρόνος στους δικηγόρους της *Goldberg* να οργανώσουν καλύτερα την υπεράσπισή της.

Ο Δικαστής *Nolan* απέρριψε κατηγορηματικά την προσπάθεια εκπροσώπων του Ντενκτάς να παρέμβουν στη δίκη ως ενάγοντες. Παραπέμποντας σε δικαστικά προηγούμενα ο *Nolan* αποφάνθηκε, στις 30 Μαΐου 1989, ότι ως μη αναγνωρισμένη οντότητα το καθεστώς του παρία Ντενκτάς δεν είχε οποιοδήποτε νομικό δικαίωμα να είναι διάδικο μέρος σε αμερικανικό δικαστήριο. Ο δικαστής απέρριψε επίσης αίτηση για αναβολή της δίκης μέχρι που να εκδικασθεί έφεση εναντίον της απόφασής του της 30ής Μαΐου 1989, με την οποία δεν επέτρεψε την παρέμβαση των Τούρκων στη δίκη. Η έφεση αυτή απορρίφθηκε από το Εφετείο αργότερα.

Κατά τη διάρκεια της δίκης (30 Μαΐου - 6 Ιουνίου 1989) οι Τούρκοι προμήθευσαν την *Goldberg* με πληροφορίες και υλικό σε μία προσπάθειά τους να την υποβοηθήσουν να διατηρήσει την κατοχή των τεσσάρων ψηφιδωτών. Η απόφαση όμως της 3ης Αυγούστου 1989 του δικαστή *Nolan* έθεσε τέρμα στην προσπάθεια αυτή.

Στην έφεσή της κατά της απόφασης του *Nolan* στο Εφετείο του Σικάγου, η *Goldberg* προσπάθησε ανεπιτυχώς να προσβάλει το νομικό σκεπτικό της απόφασης. Επιπρόσθετα, η *Goldberg* ζήτησε από το Εφετείο να αποφανθεί κατά πόσο οι συναλλαγές, που διαπράττονται από το καθεστώς Ντενκτάς στο κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου είναι έγκυρες, υιοθετώντας έτσι τη στρατηγική των Τούρκων. Δεν μπόρεσε όμως η *Goldberg* να πείσει το τριμελές Εφετείο. Στο συγκεκριμένο αυτό σημείο, στην «πολιτική διάσταση» δηλαδή της υπεράσπισης της *Goldberg*, το Εφετείο αποφάνθηκε τον Οκτώβριο 1990, ότι «η κυπριακή κυβέρνηση παραμένει η μόνη αναγνωρισμένη κυβέρνηση του Κυπριακού κράτους με κυριαρχία σε ολόκληρο το νησί».

Πρέπει να σημειωθεί ότι η προσπάθεια της *Goldberg* να δημιουργήσει αμφισβητήσεις στο δικαστήριο επικαλούμενη την «πολιτική διάσταση», δεν θα της αποκόμιζε κανένα όφελος. Δεν θα μπορούσε δηλαδή να κερδίσει την υπόθεσή της και να διατηρήσει κατοχή των ψηφιδωτών κερδίζοντας στο σημείο αυτό. Μία τέτοια όμως εξέλιξη θα αποτελούσε καθοριστική νίκη για τους συμμάχους της τους Τούρκους. Και είναι ακριβώς γι' αυτό το λόγο που η *Goldberg* προσέφυγε επιπρόσθετα σε αυτή την συγκεκριμένη τακτική.

Με την απόφαση του Εφετείου που εκδόθηκε στις 24 Οκτωβρίου 1989 (και την απόρριψη για επανεξέταση που εκδόθηκε στις 21 Νοεμβρίου 1989) η υπόθεση για την *Goldberg* είχε τελειώσει, αν και θεωρη-

τικά διατηρούσε ακόμη ορισμένες αμυδρές ελπίδες σε τεχνικά σημεία. Και όμως η *Goldberg* δεν το έβαλε κάτω. Αποπειράθηκε να προσφύγει και στο Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ παίζοντας έτσι το μεγάλο χαρτί. Και τίθεται το ερώτημα γιατί;

Η κα *Peg Goldberg* βρισκόταν σε δυσχερέστατη οικονομική κατάσταση για αρκετό χρονικό διάστημα. Οι ενδείξεις από την Ινδιανάπολη ήταν ότι τα δύο δικηγορικά γραφεία που ανέλαβαν την υπεράσπιση της υπόθεσης πληρώνονταν ελλειπώς ή δεν πληρώνονταν καθόλου και ήταν διστακτικά να συνεχίσουν την υπεράσπιση. Το Δεκέμβριο του 1990 ξέσπασε το πρόβλημα. Στις 11 Δεκεμβρίου το δικηγορικό γραφείο *Bake and Daniels* ειδοποίησε το τοπικό Δικαστήριο και την *Goldberg* ότι αδυνατούσε να συνεχίσει το χειρισμό της υπόθεσης. Τρεις μέρες αργότερα παρόμοια ειδοποίηση στάλθηκε και από το δεύτερο δικηγορικό γραφείο που ασχολείτο με την υπόθεση, αυτό των *Friedlander and Kursh*.

Με την εξάντληση όλων σχεδόν των τοπικών και περιφερειακών ενδίκων μέσων, η *Goldberg* είχε προθεσμία μέχρι τις 19 Φεβρουαρίου 1991 για να εφεσιβάλει τις προηγούμενες δικαστικές αποφάσεις προσφεύγοντας στο Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ. Εικοσιτέσσερις ώρες πριν από την εκπνοή της προθεσμίας, ο δικηγόρος *William I. Rogers*, του δικηγορικού οίκου *Arnold and Porter*, που διετέλεσε και αξιωματούχος στο υπουργείο Εξωτερικών επί προεδρία Κάρτερ, κατέθεσε αίτηση στο Ανώτατο ζητώντας 60ήμερη παράταση της προθεσμίας για κατάθεση προσφυγής για εξέταση των προηγούμενων δικαστικών αποφάσεων. Αιτήσεις στο Ανώτατο του είδους που κατέθεσε ο δικηγόρος της *Goldberg*, εάν κατατεθούν σε λιγότερο από δέκα μέρες πριν τη εκπνοή της προθεσμίας γίνονται αποδεκτές μόνο σε μεμονωμένες και πολύ έκτακτες περιπτώσεις. Η αίτηση *Goldberg* κατατέθηκε 24 ώρες πριν από την εκπνοή της προθεσμίας.

Ο κ. *Rogers* υποστήριξε ότι το γραφείο τους ανέλαβε την υπόθεση «πριν από εικοσιτέσσερις ώρες» και είχε ανάγκη χρόνου για να προετοιμάσει την αίτηση. Επί της ουσίας υποστήριξε ότι η υπόθεση άπτετο σημαντικού ομοσπονδιακού θέματος: του ερωτήματος κατά πόσο δικαστήρια στις Ηνωμένες Πολιτείες αποδέχονται να εφαρμόσουν τις σωτηρικές διοικητικές πράξεις καθεστώτων που δεν αναγνωρίζονται από τις Ηνωμένες Πολιτείες: ότι το Ανώτατο δεν ασχολήθηκε με αυτό το ερώτημα από την εποχή της λήξης του Αμερικανικού εμφυλίου πολέμου και ότι με τα δεδομένα στο διεθνές πεδίο σήμερα το θέμα αυτό πρέπει να επανεξεταστεί και να λυθεί.

Το Ανώτατο απέρριψε το αίτημα στις 2

Ο δικηγορικός οίκος *Arnold and Porter* είναι από τους μεγαλύτερους και πιο σοβαρούς στην Ουάσιγκτον. Η εκμίσθωση των υπηρεσιών ενός τέτοιου οίκου για να υποστηρίξει υπόθεση στο Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ θα στοιχίζε στην *Goldberg* μία περιουσία. Η *Goldberg* ήταν ήδη πνιγμένη στα χρέη και ενδεχομένως να αντιμετωπίσει αγωγή για αποζημιώσεις από την Κύπρο. Στο σημείο αυτό να σημειωθεί ότι τα δικηγορικά και άλλα έξοδα της Κύπρου στην υπόθεση μέχρι σήμερα θα υπερβούν το ένα εκατομμύριο δολάρια.

Σ' αυτή την τελική φάση της μυθιστορηματικής υπόθεσης των ψηφιδωτών της Κανακαριάς, η *Peg Goldberg* έπαιξε το ρόλο του νεροκουβαλητή για τους Τούρκους. Χωρίς να της έχει απομείνει κανένα νομικό επιχείρημα, θα ήθελε να ζητήσει από το Ανώτατο Δικαστήριο των Ηνωμένων Πολιτειών να αποφανθεί αποκλειστικά πάνω στο «πολιτικό ερώτημα», δηλαδή την θρασυτατή διεκδίκηση του ρατσιστικού καθεστώτος του Ντενκτάς ότι το 1975 «εθνικοποίησε» την εκκλησία της Παναγιάς Κανακαριάς, ότι η Εκκλησία της Κύπρου αποστερήθηκε «νόμιμα» του δικαιώματος ιδιοκτησίας και κατοχής και ότι από το 1975 η εκκλησία και τα ψηφιδωτά αποτελούν την «πολιτιστική κληρονομιά» του Ραούφ Ντενκτάς και της κουστωδίας του. Πρέπει να υπομνησθεί ότι η *Goldberg* δεν θα κέρδιζε, τουλάχιστον καινομενικά, τίποτα. Οι σύμμαχοί της Τούρκοι όμως θα τα κέρδιζαν όλα: την αναγνώριση και τη νομιμότητα που ο Ραούφ για να εξασφαλίσει περιτριγυρίζει την υφήλιο. Η νομιμότητα, όμως, που απεγνωσμένα αναζητά ο Ντενκτάς, του διαφεύγει διότι τα τετελεσμένα που εφαρμόζει αυτός και οι υποτελείς ομοϊδεάτες του στερούνται νομικής ηθικής και πολιτικής υπόστασης και βασιζονται στη δύναμη της τουρκικής ξιφολόγης και της βίας. Αυτή η απλή αλλά ουσιαστικής πραγματικότητα, η πραγματικότητα της πολιτικής νομιμότητας (*political legitimacy*), είναι κάτι που ούτε ο Ντενκτάς αλλά ούτε και οι πατρώνοι του στην Άγκυρα και στις διάφορες δυτικές πρωτεύουσες είναι σε θέση ή θέλουν να κατανοήσουν, πολύ δε περισσότερο να αποδεχθούν. Όμως, όπως αποφάνθηκε το Εφετείο στις 24 Οκτωβρίου 1990, επιβεβαιώνοντας την πρωτόδικη απόφαση του δικαστή *Nolan*, τα ψηφιδωτά «πρέπει να επιστραφούν στη χώρα προέλευσής τους και να αποδοθούν στο νόμιμο ιδιοκτήτη... όχι μόνο επειδή τα ψηφιδωτά ανήκουν σε εκείνο τον τόπο αλλά και σαν υπενθύμιση ότι η απληστία και η περιφρόνηση για την ιδιοκτησία και τον πολιτισμό των άλλων δεν μπορεί να επιδοκιμαστεί από τη διεθνή κοινότητα ή από τούτο το δικαστήριο».

ΧΡΟΝΙΚΟ ΚΛΟΠΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΤΗΣΗΣ

1977 - Ο *Aydin Dikmen*, Τούρκος από το Ικόνιο της Μικράς Ασίας και άτομο που καταδικάστηκε στην Τουρκία (1966) σαν λαθρέμπορος και παραχαράκτης, δρα στην κατεχόμενη Κύπρο μαζί με τη ρουμανικής καταγωγής σύζυγό του Κοκό.

1977 - Δύο αζητήτες βαλίτσες σε σταθμό λεωφορείων στη Δυτική Γερμανία ανακαλύπτεται ότι περιέχουν Κυπριακές αρχαιότητες και εικόνες. Ο *Dikmen* εντοπίζεται σαν ιδιοκτήτης και οι Τουρκικές αρχές ερευνούν το σπίτι του στο Ικόνιο όπου ανακαλύπτουν σημαντικό αριθμό κυπριακών αρχαιοτήτων και εικόνων.

1978/1979 - Τα ψηφιδωτά της Κανακαριάς αφαιρέθηκαν κατά πάσα πιθανότητα το 1979 από την αφίδα της εκκλησίας από τον ιερόσυλο *Aydin Dikmen* και τους τοπικούς Τουρκοκύπριους συνεργάτες του. Η παράσταση του Ιησού σε νεαρή ηλικία, οι παραστάσεις των εννέα υπολοίπων υπαρκτών Αποστόλων και αυτή του Αρχαγγέλου Μιχαήλ, εξαφανίζονται.

1979 - Από άτομο που πέρασε τη γραμμή Αττίλα, η Κυπριακή Κυβέρνηση πληροφορείται ότι το ψηφιδωτό δεν υπάρχει στην Αφίδα. Η καταστροφή του θεωρείται δεδομένη.

1981 - Εμποροκίβωτια γεμάτα με βυζαντινές τοιχογραφίες και εικόνες ανακαλύπτονται στο κρατικό αεροδρόμιο της Άγκυρας. Είχαν αποσταλεί από την κατεχόμενη Κύπρο. Έκτοτε κατακρατούνται από την Τουρκική κυβέρνηση.

1982 Μάιος - Ο Τουρκοκυπριακός Συνδεσμός Καλλιτεχνών ανακοινώνει και ταυτόχρονα καταδικάζει την κλοπή των ψηφιδωτών της Κανακαριάς.

1979/1988 - Τα ψηφιδωτά μεταφέρονται στην Τουρκία και μετά στο Μόναχο Δ. Γερμανίας. Αποθηκεύονται σε μια από τις τρεις αποθήκες του *Dikmen* που είναι πλήρης από κυπριακές αρχαιότητες, εικόνες και άλλα ανεκτίμητης αξίας αντικείμενα. Αυτή την περίοδο μερικά από τα ψηφιδωτά μεταφέρονται στο Λον-

δίνο για να εκτιμηθούν από γνωστότατο οίκο δημοπρασιών. Ο οίκος αυτός διαπίστωνει τη μοναδικότητα και τη χώρα προέλευσής τους αλλά σιωπά. Παράλληλα ο *Dikmen* εργάζεται με έναν άλλο ψυγδοίκο και παραχαράκτη, τον Ολλανδό *Michael Van Rijn*, διευθετώντας στη μαύρη αγορά εκατοντάδες Κυπριακές αρχαιότητες, βυζαντινές εικόνες και προσπαθώντας να πουλήσουν τα ψηφιδωτά. Δύο άλλοι παλιοχαρακτήρες, ο Γιουγκοσλάβος *Savo Kujundzic* και ο Αμερικανός τυχοδιώκτης *Robert Fitzgerald* συνεργάζονται με τον *Dikmen* για την διάθεση των ψηφιδωτών. Οι προσπάθειές τους επεκτείνονται μέχρι και την Ιαπωνία.

1983/1984 - Το ίδρυμα *Menil Foundation*, με έδρα το Λιούστον Τέξας, αγοράζει με τη συναίνεση της Εκκλησίας της Κύπρου τις βυζαντινές τοιχογραφίες του 13ου αιώνα που κοσμούσαν το θόλο της εκκλησίας του Αγίου Ευφημιανού στην κατεχόμενη Λύση. Πωλητής ήτο ο ιερόσυλος *Dikmen* και μεσολαβητής ο έμπορος τέχνης Γιάννης Πετσόπουλος που εδρεύει στο Λονδίνο. Τιμή: ένα εκατομμύριο Αμερικανικά δολάρια. Μια μυστική συμφωνία μεταξύ Πετσόπουλου και *Dikmen* έχει σαν αποτέλεσμα την επιστροφή από αγνώστους τεσσάρων άλλων ψηφιδωτών της Κανακαριάς στην Κυπριακή Πρεσβεία στη Βόννη. Δύο από τα ψηφιδωτά αυτά αποδεικνύονται πλαστά.

1986 - Η *Peg Goldberg* επισκέπτεται την Ευρώπη μαζί με τον *R. Fitzgerald* για να αγοράσει ένα συγκεκριμένο έργο τέχνης το οποίο αποδεικνύεται πλαστό. Ο *Fitzgerald* τη συστήνει στον *Van Rijn* ο οποίος της αποκαλύπτει την ύπαρξη των ψηφιδωτών προς πώληση.

1988, Ιούνιος/Ιούλιος - Η *Goldberg* επισκέπτεται πάλι την Ευρώπη για να αγοράσει ένα έργο τέχνης που αποδεικνύεται και πάλι πλαστό. Οι *Van Rijn* και *Fitzgerald* της προσφέρουν τα ψηφιδωτά. Ταξιδεύει στη Γενεύη (Ιου-

λίου 7) για αγορά και παραλαβή. Τιμή: 1.2 εκατομμύρια δολάρια. Τα λεφτά αλλάζουν χέρια μέσα σε χαρτοσακκούλες. Η *Goldberg* κατακρατεί 120.000 δολάρια. Οι *Van Rijn* και *Fitzgerald* παίρνουν συνεταιρικά 650.000 δολάρια. Ο *Dikmen* 350.000 δολάρια. Η *Goldberg* παραλαμβάνει πλαστά χαρτιά σαν τίτλο ιδιοκτησίας.

1988, Ιούλιος/Οκτώβριος - Τα ψηφιδωτά διεκπεραιώνονται από το τελωνείο των Ηνωμένων Πολιτειών, βάσει των πλαστών τίτλων ιδιοκτησίας χωρίς κανένα πρόβλημα. Η *Goldberg* πλησιάζει τον έμπορο τέχνης της Νέα Υόρκης *Geza Von Habsburg*. Μέσω ενός άλλου εμπόρου προσφέρει τα ψηφιδωτά στο Μουσείο *Getty* της Καλιφόρνιας για 20 εκατομμύρια δολάρια.

1988, Οκτώβριος - Η *Marrion True* του Μουσείου *Getty* πληροφορεί τον τώως Διευθυντή του κυπριακού τμήματος αρχαιοτήτων, Βάσο Καραγιώργη, για την απόπειρα πώλησης των ψηφιδωτών. Από το Λονδίνο όπου βρίσκεται ο κ. Καραγιώργης ενημερώνει την Κύπρο. Μέσω της Κυπριακής Πρεσβείας στην Ουάσιγκτον η Κύπρος εντοπίζει την *Goldberg* και απαιτεί την άμεση επιστροφή των ψηφιδωτών. Η *Goldberg* αρνείται.

1988, Οκτώβριος/Μάρτιος, 1989 - Η Κύπρος ζητά επίσημα την κατάσχεση των ψηφιδωτών από τις Τελωνειακές Αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών. Παρά το επείγον της κατάστασης οι Αμερικανικές αρχές κινούνται με ρυθμό χελώνας και τελικά ανακοινώνουν ότι τα πλαστά χαρτιά ιδιοκτησίας που παρουσίασε η *Goldberg* ικανοποιούσαν τα Αμερικανικά κριτήρια εισαγωγής έργων τέχνης.

1989 Μάρτιος - Η Κυπριακή κυβέρνηση καταχωρεί στα αμερικανικά δικαστήρια αγωγή εναντίον της *Goldberg* για επιστροφή των ψηφιδωτών.

1989 Αύγουστος - Ο δικαστής *James E. Nolan* αποφαινεται ότι τα ψηφιδωτά είναι ιδιοκτησία της Αυτοκέφαλής Ελληνο-Ορθόδοξης Εκκλησίας της Κύπρου και πρέπει να της επιστραφούν.

Ποιοι και για ποιους οριοθετούν το κέντρο

Οριοθετούμε το κέντρο με βάση τη χρήση και τη χρησιμοποίηση του χώρου. Η χρήση του πεδίου γίνεται από αυτούς που εργάζονται, κινούνται και βιώνουν το κέντρο σε καθημερινή βάση. Εμποροι, τραπεζίτες, διαφημιστές, γνωρίζοντας το μηχανισμό λειτουργίας του κέντρου, χωρίς απαραίτητα να το βιώνουν, το εκμεταλλεύονται προς όφελος των συμφερόντων των τάξεων που υπηρετούν.

ΤΟ ΑΕΝΑΟΝ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Η «ασυνείδητη» κίνηση της πόλης μέσα στο όριό της. Η πόλη μεταμφιέζεται. Η πόλη περιέχει εκτός από τον εαυτό της και όλες τις δυνάμενες πόλεις που αναφαίνονται στα μάτια μας και μπορεί να είναι ένας απόκρυφος τόπος όπου το καθετί προτείνει τη δική του «μυστική» ιστορία, τη δική του αλληγορία του κόσμου. Η νύχτα με «τις δικές της συμβουλές» δίνει μια διαφορετική αίσθηση των χώρων και των περασμάτων της Αθήνας. Ο χώρος περισσότερο φαντασιώνεται, τροποποιεί την πραγματικότητα με τη σειρά του, παίρνει πίσω την υποκειμενικότητά του, ακυρώνει ακόμα και τις αρχιτεκτονικές μορφές των κτιρίων στη νωθρότητα του βλέμματος. Η πόλη μετατρέπεται σε ένα σύστημα επικοινωνιών, πομπών - δεκτών. Τόπος συνάντησης, αντικατοπτρισμών, αλληλοεπικάλυψης. Οι φωτεινές επιγραφές, οι γιγαντοαφίσες, οι βιτρίνες, οι διαφημίσεις επικαλύπτουν σαν άλλη πόλη (μια πόλη που ιπταται, μια λεπτόπλοκη πόλη) την όψη της Αθήνας, τις αρχιτεκτονικές μορφές της, τη γεωμετρία της, τις αρετές ή τις ασχήμιες της.

Αφίσες και βιτρίνες πρωταγωνιστούν στο κέντρο της Αθήνας. Οι προβολείς είναι οι φωτεινές επιγραφές, τα τεράστια ταμπλώ των διαφημίσεων. Το κέντρο είναι ένας τεράστιος μουσαμάς που πάνω του διαφημίζονται πολιτικές εξουσίες και τρόποι ζωής. Το κέντρο της Αθήνας παγιδεύει τις συνοικίες (ενσωμάτωση αντί για κοινωνία, συναίνεση αντί για συμμετοχή!) γιατί αυτοί που κυριαρχούν στο κέντρο είναι οι Έμποροι, οι χρηματιστές και οι διαφημιστές (οι μεσάζοντες ανάμεσα στο κράτος και στο λαό). Το κέντρο αντιστέκεται.

Αλλά οι δυνάμεις που αντιστέκονται δεν είναι δυνατόν να ενωθούν: Είναι η Ομόνοια, τα Εξάρχεια, το Μεταξουργείο, ο Ψυρρής

Το κέντρο της πόλης είναι ένας μουσαμάς που πάνω του διαφημίζονται τρόποι ζωής.

(ομάδες, εθνότητες, ηλικίες, φύλα, δραστηριότητες).

Άλλωστε μέσα στα σημεία αυτά, μέσα στις συνοικίες αυτές εισβάλλει σιγά σιγά η εξουσία με την κουλτούρα της.

Η κεντρική εξουσία δίνει εντολή για καταστροφή της πόλης. Από την άλλη όμως χρειάζεται η εξουσία πεδία όπου οι κοινωνικές πρακτικές θα είναι ελεγχόμενες, θα εποπτεύονται (εξωραϊσμοί, αναπλάσεις, νοικοκυρέματα). Το κράτος από τη μία μεριά κάνει νύξεις για μία «εν δυνάμει» κοινωνία, από την άλλη είναι ο τόπος όπου διαδραματίζονται εργασία, μεταφορά, ελεύθερος χρόνος.

Η πόλη κινείται.

Η κίνηση καταγράφεται πάνω στις γειτονιές, στα κτίρια, στους ακάλυπτους, στις πλατείες. Διαβάξεις τον χώρο, την όψη, φαντάζεσαι το ταξίδι. Το πρωί εμπορική κίνηση, δουλειές και βιασύνη. Το βράδυ η πόλη κατεβαίνει από τις πολυκατοικίες, φτάνει μέχρι τον υπόγειο της Ομόνοιας, στρίβει στις έρημες γειτονιές.

Έτσι η Αθήνα μέσω των μετασχηματισμών των τοπίων της, μας οδηγεί σε «άλλες» πόλεις, της νύχτας, του μεσημεριού, του καλοκαιριού, της Κυριακής ή της καταιγίδας...

Η πόλη θυμάται...

Οι τμηματικές αυτές θέσεις της πόλης αφορούν την παρατήρηση και τη γνώση της πόλης. Την προσπάθεια προσέγγισης της ιστορικής και αστικής δομής της, της φυσιογνωμίας της που εκφράζει με τη σειρά της και μία πολιτισμική κατάσταση. Η μεγαλούπολη γίνεται κατανοητή ολόενα και περισσότερο αποσπασματικά, σαν μοντάζ τμηματικών θεάσεων του αστικού τοπίου σε όλους τους τομείς των αναπαραστάσεών του.

Μ. Λαφαζάνη - Στ. Μέρμηγκα - Β. Φίλιππα

Η σελίδα που αφιερώνει το ΑΝΤΙ, σε κάθε τεύχος του, σε νέους καλλιτέχνες σήμερα αλλάζει ύφος. Αντί της καθιερωμένης συνέντευξης, σήμερα, φιλοξενεί ένα κείμενο τριών φοιτητριών στην Αρχιτεκτονική Σχολή του Πολυτεχνείου. Αναφέρεται στον τρόπο που παρατηρεί και μαθαίνει κανείς την πόλη κι έχει ιδιαίτερο —νομίζουμε— ενδιαφέρον.

Μια ...άλλη τηλεόραση

του Κώστα Σφικτού

ΛΟΝΔΙΝΟ

Ο Απρίλης ήταν ένας ξεχωριστός μήνας για τη βρετανική τηλεόραση αλλά και για την εξέλιξη της τηλεόρασης, εν γένει. Το Τέταρτο Κανάλι (*Channel 4*) μετέδωσε από τις 8/4 ως και τις 28/4 πολλά απαγορευμένα προγράμματα, στα πλαίσια ενός αφιερώματος στη λογοκρισία, με τον τίτλο «Απαγορευμένα». Το αφιέρωμα αυτό, το οποίο πολυσυζητήθηκε, ακολούθησε ένα άλλο ανάλογο αφιέρωμα με τίτλο «Σημεία Πίεσης», που προβλήθηκε έρυσι το φθινόπωρο στο *National Film Theatre* του Λονδίνου.

Τα προγράμματα αυτά προέρχονταν από διάφορες χώρες (Ηνωμένες Πολιτείες, Αγγλία, Ανατ. Ευρώπη, Νότια Αφρική) και ήταν ποικίλα (ταινίες, κινούμενα σχέδια, δοκρυμανταίρ, έρευνες, επιμορφωτικές εκπομπές κλπ.). Επρόκειτο για προγράμματα που είτε λογοκρίθηκαν είτε απαγορεύτηκαν από τις αρμόδιες αρχές της κάθε χώρας επειδή ακριβώς αναφέρονταν σε κρίσιμες μορφές κοινωνικής δραστηριότητας και διαμάχης, με ένα τρόπο αισθητά διαφορετικό από αυτόν που η τηλεόραση, γενικά, συνηθίζει να χρησιμοποιεί. Η πολιτική, το σεξ, το περιβάλλον, ο πόλεμος, η μουσική αλλά και η ίδια η τηλεόραση αντιμετωπίζονται σε αυτά τα προγράμματα όχι με την φιλοσοφία του... «αναφερόμαστε στα πάντα και δεν εξηγούμε τίποτα», αλλά με αυτήν της τολμηρής κριτικής και της υπεύθυνης έρευνας.

Ας σταθούμε όμως σε κάποια προγράμματα που αφορούσαν στην πολιτική, τη μουσική και την τηλεόραση. Κι αυτό, όχι γιατί αυτά τα θέματα είναι πιο σημαντικά από τα άλλα που προαναφέραμε αλλά γιατί νομίζουμε πως εδώ η λογοκρισία είναι λιγότερο φανερή, όταν υπάρχει: κάποια από τα πολιτικά προγράμματα ερευνούσαν τα μεγάλα κρατικά φέμματα του 20ού αιώνα, όπως για παράδειγμα, ο λιμός της Ουκρανίας, τις δίκες της Μόσχας στη δεκαετία του '30, τα φέμματα των καθεστώτων της μεταπολεμικής Ανατ. Ευρώπης αλλά κι αυτά της αντικομμουνιστικής υστερίας της μακαρθικής Αμερικής του '50 ή για το Βιετνάμ. Ακόμα, για τη λογοκρισία που έχουν επιβάλει, από το φθινόπωρο του 1988, οι βρετανικές αρχές στη δημόσια προβολή του Σιν Φέιν (το πολιτικό τμήμα του Ιρλανδικού Δημοκρατικού Στρατού) ή για την εκτέλεση τριών αορίτων μελών του IRA, από ειδικές βρετανικές δυνάμεις, τον Μάρτη του 1988 στο Γιβραλτάρ. Ή τέλος, για την απόκρυψη της αλήθειας από τη γαλλική κυβέρνηση για τον πόλεμο της Αλγερίας και της Ινδοκίνας.

Όσο για τη μουσική —τομέας στον οποίον η λογοκρισία περνάει σχεδόν απαρατήρητη— μπορούμε να σημειώσουμε δύο προγράμματα: Το πρώτο απαγορευμένο ήταν σχετικό με τη μουσική των Ερμάνων και των μαύρων, στα ναζιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης, ο ήχος και μόνο της οποίας σήμαινε θάνατο. Παραδόξως ό-

Το ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΑΝΑΛΙ της βρετανικής τηλεόρασης, παρότι στηρίζεται στη διαφήμιση, αποτελεί ένα φωτεινό παράδειγμα και δείχνει ποιος μπορεί να είναι ο εναλλακτικός - ουσιαστικός κοινωνικός ρόλος της τηλεόρασης στις μέρες μας. Παρά το γεγονός ότι το λιγότερο δύσκολο πράγμα σε προβληματικούς καιρούς είναι το να μη λες τίποτα.

μως, η μουσική αυτή έσωσε τις ζωές κάποιων αιχμαλώτων, επειδή διασκέδαζαν τους Γερμανούς αξιωματικούς. Στο δεύτερο απαγορευμένο, μουσικοί όπως ο Χιού Μασκελά, Τζούλιαν Μπαχιούλα, οι Χιλιανοί Κιλαπαγιούν και άλλοι μιλούσαν για την πολιτική καταπίεση που υφίσταντο από τα καθεστώτα των χωρών τους, τις εξορίες, κ.ά.

Τέλος, από τα προγράμματα για την ίδια την τηλεόραση ξεχώρισε ένα για την αμερικανική τηλεόραση: εξέταζε το πώς η αμερικανική τηλεόραση, σε μία χώρα όπου σχεδόν δεν υπάρχουν λογοκριτές, δημιουργεί ένα

νέο είδος φέμματος, χρησιμοποιώντας έντεχνα ένα είδος αυτολογοκρισίας σχετικά με την πραγματικότητα. Δημιουργεί έναν κόσμο ελεύθερο από πολιτικές, θρησκευτικές, κοινωνικές και εθνοτικές διαμάχες και προσφέρει ένα όνειρο - ψευδαίσθηση δημιουργίας, κάτι το οποίο όμως μας απαγορεύεται στην αληθινή - καθημερινή ζωή.

Από ταινίες ενδεικτικά αναφέρουμε το «Μέτωπο» (1976) σχετικά με τις επιπτώσεις του μακαρθισμού στην αμερικανική τηλεόραση στη δεκαετία του '50 και τη «Ζωή του Μπράιαν» των Μόντυ Πάιθους, απαγορευμένο στα επίγεια - εθνικά τηλεοπτικά κανάλια αλλά ελεύθερο για μετάδοση από το δορυφορικό «Sky»!

Γενικά, το αφιέρωμα αυτό, έδειξε για μια ακόμη φορά τη διαφορετικότητα του *Channel 4* από το άλλο εμπορικό κανάλι (*ITV*) και το ίδιο το *BBC* που πολλοί το έχουν κατηγορήσει ότι τελικά «χορεύει στο ρυθμό που θέλει η κυβέρνηση». Το *Channel 4* αφιερώνει μεγάλο ποσοστό των προγραμμάτων του στην επιμόρφωση και τον πολιτισμό, στη προβολή μειονοτήτων και στηρίζει πολλές ανεξάρτητες παραγωγές. Από την άλλη μεριά όμως, το αφιέρωμα αυτό κρύβει και αντιφατικά στοιχεία. Όπως, για παράδειγμα, κάποιες σκληρές εκπομπές —που λογοκρίθηκε από την βρετανική τηλεόραση το 1976— σχετικής με τη γυναικεία σεξουαλικότητα και απελευθέρωση και που δείχνει τα γυναικεία γεννητικά όργανα, λογοκρίθηκαν από το ίδιο το *Channel 4* αυτή τη φορά. Επιπλέον, η προβολή των προγραμμάτων αυτών σε καμιά περίπτωση δεν αποτελεί εξαφάνιση της λογοκρισίας όπως επίσης πιθανό είναι πως κάποια άλλα απαγορευμένα προγράμματα δεν επιλέχθηκαν για προβολή.

Τα προγράμματα αυτά που κάλυψαν μια περίοδο 30 περίπου χρόνων και το αντίστοιχο αφιέρωμα δεν παύουν να είναι μια προσπάθεια κριτικής της συγκεκριμένης κοινωνικής και πολιτικής πραγματικότητας της χώρας προέλευσής τους. Κάποιοι άλλοι, τολμηροί, θα συμπλήρωναν πως είναι και μια προσπάθεια ρήξης με την έννοια και πρακτική της κοινωνικής συναίνεσης που καλλιεργεί η τηλεόραση. Ειδικά η αμερικανική αλλά και η ευρωπαϊκή και φυσικά και η ελληνική. Μια ρήξη με το... «αναφερόμαστε στα πάντα και δεν εξηγούμε τίποτα». Όσο για τη δική μας τηλεόραση —και ειδικά την ιδιωτική— το αφιέρωμα αυτό μόνο μαύρες και μελαγχολικές σκέψεις μας γέμισε, σχετικά με τον κοινωνικό της ρόλο. ...Για ποιον;

Γ. Ευχαριστώ την Ιφιγένεια Τάξοπούλου για τη συμβολή της στο γράφημα αυτού του χειμένου.

ΤΙ ΕΦΕΡΕ Ο ΜΑΪΟΣ

**Ο Μάϊος μας έφερε
πληθώρα «Νέων»
αλλά και δύο
«Μεσαίους» τον Κυρ.
Κατζουράκη και τον
Γιάννη Μητράκα, κι
ένα σημαντικό νεκρό
τον Ν. Νικολάου.**

Χαρακτική, Γκαλερί Μ.
Παπαδοπούλου, ώς 8.6.

Έξι χαρακτές, 31 χρονών και κάτω, όλοι αξιόλογοι, οι 5 απόφοιτοι της ΑΣΚΤ, με πολλές εκθέσεις κιόλας στο ενεργητικό ή στην πλάτη τους. Ξεχώρισα τα έργα της Σουζάννας Αποστοπορίδη (γ. 1962), του Βαγγέλη Ρήνα (γ. 1965), του Μανόλη Χάρου (γ. 1960) που επαίρεται για τις 11 ατομικές εκθέσεις του, τις πιο πολλές στο εξωτερικό...

Ελληνική Συμμετοχή
Μπιεννάλε Νέων
Ευρωπαϊκών Χωρών της
Μεσογείου, Δημοτική
Πινακοθήκη, ώς 15.6.

Άλλη ομάδα νέων —οι ει-
καστικοί της 5ης Μπιεννάλε
που έγινε το Σεπτέμβρη 1990
στη Μασσαλία. Η ομάδα έχει
συγκροτηθεί με επιλογή από ε-
πιτροπή, που παραμένει ανώνυ-
μη, με σκοπό τη συμμετοχή στη
συγκεκριμένη διεθνή έκθεση.
Έτσι μπορούμε να είμαστε πιο
απαιτητικοί. Γενικά το επίπεδο
ήταν ψηλό. Ξεχώρισα τη συμ-
μετοχή του Ζάφου Ξαγοράρη
(γ. 1963) που αξιοποιεί ποικί-
λες ύλες, το φως και τα λήξερ,
της Αιμιλίας Παπαφιλίππου
(γ. 1961) τη «Διαθήκη Αλός»,
της Αννίτας Αργυροηλιοπούλου
(γ. 1960) το περιβάλλον με τα
μεγεθυμένα ζώα σε μικτή ύλη
που γεμίζουν μια μεγάλη αίθου-
σα με τις απειλητικές παρουσίες
τους, του Βαγγέλη Πλιαρίδη
(γ. 1964) το νεο-εξπρεσιονι-
σμό, της Μόνικας Διαμαντο-
πούλου (γ. 1961) τα κεραμι-
κά.

Και για τις δύο ομάδες ισχύει
αυτό που έλεγαν παλιότερα: υ-

πόσχονται πολλά. Μακάρι στα
πενήντα τους να έχουν τηρήσει
τις υποσχέσεις των έργων τους,
και να μην έχουν περιπέσει στη
μηχανική επανάληψη ευρημά-
των που εντυπωσιάζουν στα 25
τους. Ακόμα να μην πιστεύουν
ότι η συσσώρευση ατομικών εκ-
θέσεων είναι πάντα ένδειξη επι-
τυχίας άλλης από εμπορική,
και μάλιστα πρόσκαιρη.

Από τις ατομικές εκθέσεις
αυτού του τέλους εποχής, κι ή-
ταν αρκετές, ξεχώρισα τους ε-
ξής τέσσερις κάτω των 40, κατά
«σειράν νεότητας».

Της Μαρίας Παπαδημητρίου
(γ. 1957) στο «Δεσμό» ώς 25.5.
Το έργο μικτής τεχνικής (κυ-
ρίως φωτογραφία) το «Ρωμαϊ-
κό Γεφυράκι» που παίρνει δια-
στάσεις γιγάντιου μνημείου.
Είναι καρπός επίμονης και ειλι-
κρινούς ερευνητικής προσπά-
θειας σε νέες εκφραστικές δυνα-
τότητες της φωτογραφίας που
χρειάζονται ακόμα να αποδεί-
ξουν την πειστικότητά τους.

Της Μίνας Παπαθεοδώρου -
Βαλυράκη (γ. 1956), «Τιτά-
νιουμ», ώς 10.6.

Οι γερανοί και τα αυτοκίνη-
τα είναι γεννημένα από εντυπω-
σιακό μπρίο και ευκολία στη
χρήση του πινέλου πάνω στα
«δυναμικά» αυτά θέματα της
καθημερινής ζωής που οδηγεί ό-
χι σε δυναμισμό έκφρασης αλλά
σε ένα δεξιότεχνο εξπρεσιονισμό
που πετάει στην επιφάνεια των
πραγμάτων. Στις νεκρές φύσεις
και τις «συνθέσεις» της ο δυνα-
μισμός αναγκαστικά «επιβρα-
δύνεται» κι η Βαλυράκη εμφα-
νίζει έναν αξιόλογο ευαίσθητο
και στοχαστικό εαυτό. Η ευκο-
λία είναι κάποτε κακός σύμβου-
λος, ιδίως όταν είναι κοινωνικά
και εμπορικά περιζήτητη.

Ο Κώστας Βαρώτσος (γ. 1955),
Γκαλερί Μοιραράκη, Κηφι-
σιά, ώς 20.6.

Δεν παύει να παράγει και-
νούριες φόρμες από το γυαλί,
που προσθέτονται στο ήδη
πλούσιο ρεπερτόριό του. Μετά
την πυραμίδα με γυάλινες σφαί-
ρες γεμάτες νερό που παρουσία-
σε στη Θεσσαλονίκη, έχει στη-

σει εδώ ένα κεκλιμένο τριγωνι-
κό επίπεδο με παρόμοιες σφαί-
ρες που παρουσιάζουν κι ένα
πρόσθετο οπτικό ενδιαφέρον:
περνώντας από κάτω τους ζων-
τανεύει το άχρωμο ακίνητο νε-
ρό με χίλια δυο κινούμενα χρω-
ματιστά είδωλα.

Το περιβάλλον με τα φιλι-
στρίνια καραβιού που αρμενίζει
τη νύχτα σε μια θάλασσα γαλή-
νια που γράφει τον ορίζοντα εί-
ναι νέο θέμα. Κάθε έργο του
Βαρώτσου είναι μια καινούρια
άσκηση δαμασμού του γυαλιού,
που, στερεοποιημένο έχει μια
μόνη αρετή: την άχρωμη δια-
φάνεια, για να το μετατρέψει σε
υλικό τέχνης που στρωμένο φέ-
τες - φέτες αποχτά χρώμα ό-
πως το νερό σε ποσότητα.

Με τον Κύπριο Λοίζο Σερ-
γίου, Αίθουσα Τέχνης Αθηνών
ώς 20.6. κλείνει ο κύκλος των
«Νέων», αν θεωρήσουμε τα 40
ως κατώφλι της μέσης ηλικίας.
Είναι η τέταρτη έκθεση του
Σεργίου (γ. 1951) στην Αθή-
να. Μετά τα «πολεμικά», τα
«αντιπολεμικά» και τα θαλασ-
σινά τοπία έχουμε τώρα τα
πορτραίτα. Με την άμεση από-
λαυση της ζωγραφικής πράξης
που χαρακτηρίζει όλη του τη
δουλειά, ρίχνεται με ενθουσια-
σμό σε αυτές τις «προσωπογρα-
φίες» τις ολότελα φανταστικές,
που παρασταίνουν μερικές γυ-
ναίκες αλλά κυρίως μουσικούς
ιδωμένους αυστηρά «κατ' ενώ-
πιον» με τα διακριτικά όργανά
τους, σαν εικόνες βυζαντινών
μουσικών αγίων ζωγραφισμένες
όχι τον 15ο αιώνα ή μετά τον
Κόντογλου, αλλά τον 20ο αιώ-
να και μετά τον Πικάσο. Ο εξ-
πρεσιονισμός υπάρχει πάντα
αλλά με διάθεση παιχνιδιάρη
μάλλον παρά σχετλιαστική. Έ-
χει ακόμα πολλά να δώσει ο
Λοίζος Σεργίου, τώρα μάλιστα
που διεθνώς η τέχνη ή μέρος
της ξαναγυρίζει σε μια κοίτη
παραστατική - εξπρεσιονιστική.

Γιάννης Μητράκας,
Ζωγραφική, Πνευματικό
Κέντρο Δήμου Αθηναίων ώς
31.5.

Το ιερό πυρ της ζωγραφικ-
κατακαίει τον Μητράκα (γ.
1936) από πολλά χρόνια και
πό πολλές δεκάδες έργων π-
τα παρουσιάζει όλα τώρα
μια εντυπωσιακή αναδρομική.
Ούτε μαθητής ή μιμητής τ-
Κόντογλου (κι ας έχει μελε-
σει την «Έκφραση» του) ού-
ακόμα λιγότερο, των βυζαν-
τινών ζωγράφων, αλλά γνήσι-
αυτοδίδακτος, ανεπηρέαστος
πό τη σύγχρονη τέχνη, ερ-
νεύει το δικό του όραμα.

Χρησιμοποιεί την τέμπε
με το αυγό των αρχαίων, κι
κάθετη προοπτική των ανατο-
κών (και των βυζαντινών).
σκηνές όχι από τα Ευαγγέ-
αλλά από τη σύγχρονη ζωή,
γνιτωρύχους, αθλητές, π-
τραίτα οικογένειας και φίλο-
με σουρεαλιστική ακρίβεια.
σκηνές μέσα στα λιγνιτωρυ-
δεν έχουν μόνο αξία ντοκουμ-
των αλλά, όπως του Διαμαν-
πουλου οι «οικοδόμοι» απο-
λούν ύμνο στην εργασία που
θυσιάζει στο σοσιαλιστικό ρε-
λισμό, αλλά κρατούν ψηλά
ποιότητα και την ποίηση
ζωγραφικής, κάνοντας έτσι
εκφραστικό κι ανθρώπινο το
μήνυμά τους. Σε μερικά του
γα βρίσκει κανείς ρυθμούς α-
τολικής (περσικής) τέχ-
—δες τη «θυσία των εφτά Σ-
μοθρακιωτών» ή την «Αρμ-
-Σύμπαν». Το όραμα του Μ-
τράκα είναι ασφαλώς ενός Ή-
ληνα, όπως του Θεόφλ-
—ιδίως άλλωστε οι καταβο-
τους, αλλά αυτό δεν προέχ-
Το σημαντικό είναι πως το
θρώνει με ένα ιδίωμα που
διαμορφώσει ο ίδιος τόσο π-
στικά, ώστε να λειτουργεί
καθαρή ζωγραφική, πέρα
την «ελληνικότητα» που δεν
ναι αντικειμενικός σκοπός το

Στο επόμενο σημείωμα
μιλήσω για τη σημαντική α-
μική του Κυριάκου Κατζου-
ρη (γ. 1944) Κρεωνίδης κ-
την αναδρομική του Νίκου
κολάου (1909-1986) στην Ι-
νακοθήκη. 5.6.

Αλέξανδρος Ξύδ-

ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΤΩΡΑ

●
Χάους-Φρηκς, κρυφορομαντικοί, κυβερνοπάνκ και χιουμορίστες - αραξίες. Η νέα γενιά «ηλεκτρισμένων» μουσικών ξετρυπώνει από άχαρα βιομηχανικά τοπία και... δεν αστειεύεται.

●
ΝΑΙ, ΘΕΛΟΥΝ, το μέλλον κι το θέλουν τώρα! Και επειδή γυρνούν ανυπόμονοι (ή μήπως δεν είναι τίποτα περισσότερο από «υποφιασμένοι» ρεαλιστές;) μας το περιγράφουν κιόχ. Για τους 242, FRONT LINE ASSEMBLY, CLOCK DVA, HAMEN και KMEDM, το μέλλον είναι κιόλας παρόν.

Ανιέροι στις τακτικές τους, αρχικοί στις πεποιθήσεις τους, αισθησιακοί, οι παραπά-βλοσυροί ομότεχνοι, προ-λλουν εν ριπή παράξενα φου-ριστικά ολογράμματα, σε ι-ωμένες χορευτικές πίστες. αώδης ρυθμός και «hi-tech»

παραισθησιολογία. Πνιγμένες μελωδίες και επική παράκρουση. Σκοτεινός λυρισμός και ψηφιακή φυσιολατρεία. Όλα συνυπάρχουν και αλληλοσυμπληρώνονται στην ηλεκτρονική καταιγίδα που εξαπολύουν εν αιθρία οι πρόσφατοι δίσκοι των παραπάνω αιρετικών. Ήτοι, τα άλμπουμ: «Tyranny For You», «Gangstic Grip», «Transitional Voices», «En Tact» και «Naïve» (όλα, διανομή: Penguin).

Οι CABARET VOLTAIRE, οι KRAFTWERK, το NEW BEAT και το ACID, με άφθονες δόσεις στοιχειωμένου γοτθισμού και B-Movies, αντηχούν εδώ, με μάλλον υποχθόνιο και αποφασιστικά σχηματικό τρόπο. Αν και δεν χρειάζεται η παραμικρή προσπάθεια για να αντιληφθεί κανείς τον προχωρημένο εθισμό στην κλειστοφοβική έξαψη και τη θορυβώδη τακτική αυτής της δυσοίωνης ομάδας από χάους-φρηκς, κρυφορομαντικούς, κυβερνοπάνκ και χιουμορίστες - ταραξίες.

Στους δίσκους τους σκηνοθετούν καρέ προς καρέ ένα άκρως φετιχιστικό και πυρετώδες ευρωπαϊκό «Blade Runner». Μια

οπτικοακουστική προφητεία, που, αν μη τι άλλο, αλλάζει δραστηκότετα το περιεχόμενο των όρων «διασκέδαση» και «λαϊκή καλλιτεχνία». Όπως ακριβώς το είχε αλλάξει και η διορατική επέμβαση, στον χώρο της φιλολογίας αυτή τη φορά, της πέννας ενός Φίλιπ Ντικ, ενός Νόρμαν Σπίνραντ, ενός Τόμας Πίντσον, ενός Ουίλιαμ

Μπάροουζ και ενός Ουίλιαμ Γκίμπσον.

Βλέπετε οι φωνές που ξετρυπώνουν από ομιχλώδη βιομηχανικά τοπία και μοιάζουν με αναμνήσεις από το μέλλον, τελικώς ελάχιστα αστειεύονται...

Χρήστος Τσανάκας

ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΕΣ

●
Μικρή επιλογή από τις καινούριες κυκλοφορίες ελληνικών δίσκων.

●
Φλέρι Νταντωνάκη στα ΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ του Μ. Χατζιδάκι.

Ο «Καπετάν Μιχάλης» και το τραγούδι από την «Εποχή της Μελισσόανθης» καθώς και έρεμπέτικα των Μ. Βαμβακά-η, Β. Τσιτσάνη, Μπαγιαντέρα και Γ. Παπαϊωάννου. «Η τε-

χνική τελειότητα και η γήινη α-μεσότητα» της φωνής της Φλ. Νταντωνάκη σε ηχογραφήσεις του 1970 από δοκιμές με τον Μάνο Χατζιδάκι στο πιάνο. Ένα σπάνιας ευαισθησίας και ποιότητας ηχητικό αποτέλεσμα τόσο στα τραγούδια του συνθέτη όσο και στην απόδοση των ρεμπέτικων.

Πολυειπωμένα τραγούδια (Φραγκοσυριανή, Χατζηκυριάκειο) που είχαν πέσει θύμα μιας φθηνής εκμετάλλευσης και φθοράς, μέσα από αυτήν την προσέγγιση μας αποκαλύπτονται με νέο πρόσωπο. Απαλλαγμένα από περιττά στολίδια, γνήσια λαϊκά, στο επίπε-

δο εκείνο όπου το λαϊκό συνυπάρχει με το έντεχνο.

ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ:
Νίκου Μαμαγκάκη - Μιχάλη Γκανά.

Απλά και χαμηλόφωνα, χωρίς εντυπωσιασμούς, τα τραγούδια των Μαμαγκάκη και Γκανά, έρχονται να εκφράσουν τον λόγο τους. Τραγούδια με έντονο λαϊκό ύφος και προσεγμένη συνύπαρξη λόγου και μουσικής, σέβονται τόσο τους δημιουργούς τους όσο και την ευαισθησία του ακροατηρίου. Πολύ καλή αναδεικνύεται η ερμηνευτριά τους Μελίνα Κανά, νέα τραγουδίστρια, με πολλές

εκφραστικές δυνατότητες. Στο δίσκο συμμετέχει και ο Δημήτρης Ζερβουδάκης.

ΑΛΤΑΝΑ ΤΗΣ ΠΑΡΓΑΣ
Μιχάλη Τερζή - Κ. Ασημακόπουλου.

Αν όχι πολυσυζητημένη, τουλάχιστον πολυδιαφημισμένη η μουσική και τα τραγούδια της ομώνυμης τηλεοπτικής σειράς. Τραγουδούν ο Κ. Σμοκοβίτης και η Γλυκερία. Πάντως ο Τερζής χειρίζεται με αξιοπρέπεια τόσο τα «δημοτικά τραγούδια» που ενορχηστρώνει, όσο και τα δικά του στο ύφος των παραπάνω.

Ν. Μητρόπουλος

Ξερά και χλωρά μαζί:
Γιάννης Δ. Κουκιάνης,
Βασικοί Εργατικοί νόμοι
(εκδ. Παρατηρητής,
1991). Δημήτρης Ι.
Τσιμπουκίδης, *Ελεύθεροι
και δούλοι* (εκδ.
Καλέντης, 1991). *James
A.R. Nafziger, Διεθνές
Αθλητικό δίκαιο* (εκδ.
Παρατηρητής, 1991).
(Από τα τρία το ένα
γλιτώνει).

Ο συγγραφέας και
κριτικός Δημοσθένης
Κούρτοβιχ, στο
μυθιστόρημά του *Η σκόνη
του Γαλαξία* (εκδ.
«Βιβλιοπωλείον της
Εστίας», 1991) προτιμά
να περιπλανηθεί στις
φτωχογειτονιές της
σημερινής Αθήνας και να
βυθισθεί, ταυτόχρονα, στα
έγκατα της συνείδησης του
ήρωά του, παραγωγού
ταινιών. Η ρομαντική,
αισθηματική ταινία που
ήθελε να φτιάξει
παραμερίζεται από μια
ιστορία που προσεγγίζει
την περιπέτεια της ψυχής,
το «ψυχικό» θρίλερ.

Πλανόδιον 14 (Ιούνιος
1991) και ενδιαφέρουσες
σελίδες για το Νίκο
Καρούζο. Γράφουν οι: Γ.
Δανιήλ και Χ. Βρόντος.
Από το περιοδικό
Τετράμηνα (τχ. 44-45)
ένα ανάτυπο: Αλέξη Γ.Κ.
Σαββίδη, «Νίκος Δ.
Καρούζος (17 Ιουλίου
1926 - 28 Σεπτεμβρίου
1990)» — και μία μικρή
έκδοση του Τέρπου
Πηλείδη, *Ο ποιητής
Νίκος Καρούζος. Κριτικά
σημειώματα* (εκδ.
βιβλιοπωλείον της
«Εστίας», 1991).

Ρεύματα — ένα καινούριο
περιοδικό που μας
προτρέπει να προσέξουμε
τα ρεύματα: αυτά που
σηκώνουν φουστάνια,
παίρνουν χαπέλα,
περούκες, μαλλιά...
Προσοχή, λοιπόν, στα
ρεύματα παιδιά, μην
αφήνετε πόρτες και
παράθυρα ανοιχτά!
«Απόψεις - χείμενα -
τέχνες με διευθυντή
σύνταξης τον ανήσυχο, και
αικίνητο Ντινο Σιώτη
του *Wire Press*, του
βαποριού της ποίησης, του
Aegean Review και όχι μόνο.

ΑΛΛΟ ΔΕΝ ΕΧΩ ΕΠΙΤΑΦΙΟ

Άλλο να σου ψιθυρίσω δεν έχω επιτάφιο.

Εδώ τα χείλη μου εστράγγισαν· σ' αυτό το κεντάφιο
ακούμπησε η ψυχή μου. Κι η νύχτα ανηφορίζει.

Κλειστά τα μάτια και ο καιρός αναίτια γυρίζει
στροφές, όλα στροφές, και κατά χει απλώνει
όπου οι γύροι χάνονται. Η ώρα μου θολώνει,
περνά και φεύγει. Τα λόγια κόβονται κλωστές
κι οι λέξεις σέρνονται. Γεμίζει άγνωστες
εικόνες το στερέωμά μου και φωνές
αίγιαστες και νευρικές. Μες στου κορμιού μου τις ρωγμές
πώς να φυλάξω τα γοερά σου σήματα

πώς να βαδίσω πίσω σου να μη με ξεγελούν τα χθεσινά σ
βήματα

Στροφές, όλα στροφές, κι οι γύροι χάνονται.
Και χει με παίρνει ο λογισμός, κι οι μέρες πιάνονται
όλες μαζί σα να ήταν μία. Σα να ήταν κήπος
όμορφος που βράδδιασε και τις θαλάσσης ήχος
μες στο μυαλό μου που μπερδεύεται. Μα να σου ψιθυρί
άλλο δεν έχω επιτάφιο. Μη μου ζητάς να λύσω
τόσες γητειές που μάγεψαν τον κόσμο.

Στέφανος Ροζάνης,
Περίφραστική Σπουδή (εκδ. Άγρα, Αθήνα 1991).

Επιμένοντας στον Σολωμό

Louis Coutelle

Πλαισιώνοντας τον Σολωμό (1965-1989)
(Εκδ. «Νεφέλη»), Αθήνα 1990

Ένα σύγχρονο και τέσσερα παλαιότερα μελετήμα-
τα συγκέντρωσε σε αυτόν τον τόμο ο γάλλος σολωμι-
στής *Louis Coutelle*. Οι εργασίες του καλύπτουν ει-
κοσιπέντε σχεδόν χρόνια φιλολογικής έρευνας στο
πλαίσιο της παράδοσης που δημιούργησε ο Λίνος Πό-
λίτης: εξονυχιστική εξέταση του υλικού που βρέθηκε
στο αρχείο του ποιητή σε συνδυασμό με καίριες παρα-
πομπές σε παράπλευρες πλην εύγλωττες ενδείξεις,
που αποκαλύπτουν αφανή ή κατά κάποιο τρόπο
κρυμμένα στοιχεία - πολύτιμα για τους κριτικούς ή
και για τους γραμματολόγους. Ο *Coutelle* κατά κα-
νόνα αποφεύγει την ερμηνεία των σολωμικών χειμέ-
νων. Ακόμη και όταν το κάνει, δείχνει επιφυλακτικός
στα συμπεράσματά του, απορρίπτοντας τις οριστικές
αποτιμήσεις. Το γεγονός δεν θα πρέπει να προσγρα-
φεί σε κάποια γενικότερη αδυναμία του ερευνητή να
εκθέσει ολοκληρωμένα τις απόψεις του. Εκείνο που
κυρίως τον ενδιαφέρει είναι να αποκαταστήσει τα

ποιήματα, τις σημειώσεις και τα πεζά του Σολω-
στις πραγματικές τους διαστάσεις, διαμορφώνον-
όπως το είπα και πιο πάνω, τις προϋποθέσεις για
εντελέστερη ανάγνωσή τους.

Από αυτή την πλευρά, ιδιαίτερη σημασία έχ-
μελέτη για τις μεταφράσεις του Λούντζη, οι ση-
μας λένε πολλά για τις γερμανικές πηγές και επι-
ές του δημιουργού. Μαζί με τις αντίστοιχες συμβ-
του Πολίτη και του Γιώργου Βελουδή (που πριν
δύο περίπου χρόνια μας προσέφερε έναν ογκώδη
επί του θέματος) η δουλειά του *Coutelle* συνιστά
αξιοπρόσεκτο φιλολογικό σώμα που εφεξής οι
περί τα σολωμικά ασχολούμενος μπορεί να αγνο-
Από τα υπόλοιπα περιεχόμενα ξεχωρίζω το αδ-
σίευτο «Η παλιά παιδεία πίσω από τη νέα τέχνη»
Σολωμού»: εξαιρετικά χρήσιμο, νομίζω, για
κωδικοποίηση των φιλοσοφικών και αισθητικών
ών του ποιητή. Το ίδιο, όμως, χρήσιμο είναι τ
βλίο στο σύνολό του, ακόμη και για τους μη ειδυ-

Βαγγέλης Χατζηβασιλ

Ν' αρχίσουν τα όργανα...

Κυκλοφόρησε σε δεύτερη έκδοση στην ελληνική και αγγλική γλώσσα,
το βιβλίο «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΑΪΚΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ» του Φοίβου
Ανωγειανάκη. Σε 400 σελίδες μεγάλου σχήματος, περιλαμβάνονται
εκατοντάδες έγχρωμες και ασπρόμαυρες εικόνες καθώς και πάρα
πολλά σχέδια.

Ο συγγραφέας έχει αφιερώσει μία ολόκληρη ζωή στην έρευνα, στη
μελέτη και στη συλλογή των ελληνικών λαϊκών μουσικών οργάνων.

Καρπός σαραντάχρονης εργασίας, το βιβλίο αυτό του Φοίβου
Ανωγειανάκη επιχειρεί την πρώτη συνθετική προσπάθεια για μία
συνολική μελέτη όλου του χώρου των λαϊκών μουσικών οργάνων, από
τα πιο απλά ηχητικά αντικείμενα ως τις πιο περίτεχνες επιτεύξεις
της τεχνικής και της μουσικής ευαισθησίας.

Παραδοσιακός ρυθμός και νεωτερικότητα

Θανάσης Χατζόπουλος
Το Άφωτο
(εκδ. «Καστανιώτη»)
Αθήνα 1990

Με την τελευταία του συλλογή ο Θανάσης Χατζόπουλος κατάφερε να ξεπεράσει πολλά από τα προβλήματα που αντιμετώπιζε στα προηγούμενα βιβλία του. Και λύσε αυτά τα προβλήματα κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο: αντί να αναπροσανατολιστεί, να αλλάξει ρότα ή να «κουκουλώσει» τις δυνάμεις του (πράγμα καθόλου εύκολο όταν ωριμάζει η γραφή), αποφάσισε να αναμετρηθεί μαζί τους, δίνοντας τον αγώνα εντός των τειχών. Το αποτέλεσμα καυγαφείται στα υπέρ του.

Το πιο ενδιαφέρον στοιχείο των λιγότερων ποιημάτων που φιλοξενούνται στο «Άφωτο» είναι η σδοχή του παραδοσιακού ρυθμού

και μέτρου σε έναν σαφώς νεωτερικό εκφραστικό κορμό: το πράγμα γίνεται λελογισμένα και με φροντίδα να μη σπάσει η λεπτή ισορροπία που απαιτεί ένας τέτοιος συνδυασμός. Η μέθοδος αποδεικνύεται γόνιμη και από μίαν άλλη άποψη. Η έρρυθμη εκφορά και η μέριμνα για την τήρηση μιας διακριτικής ομοιοκαταληξίας απαλλάσσουν τον λόγο του Χατζόπουλου από το διανοητικό βάρος το οποίο τον καταπονούσε παλαιότερα και «εξανθρωπίζουν» τις φορτωμένες με έννοιες και ιδέες εικόνες του:

*Και η πρώτη κραυγή που
σαλπάρει στο χάρτη.
Περιέχει το κλάμα. Αγωγή του
νερού
με το στόμα κλειστό και
ορθάνοιχτα μάτια. Άδηλο,
κύμα, νησίδα.*

*Τορπιλίζεται εν πλώ. Ένα
βεγγαλικό που θα παραδοκεί
στον ουρανό.*

Έτσι, οι αφηρημένες έννοιες και υποστάσεις μοιάζουν με τα μαχαιροπήρουνα και τα άλλα κουζινικά των παιδικών παραμυθιών, που αρχίζουν αίφνης να χορεύουν και να μιλούν, κυριευμένα από κάποια άγνωστη μαγική δύναμη. Και εν προκειμένω μας μιλούν για το κενό της ύπαρξης, αλλά και για τη χαρά των αισθήσεων, οι οποίες υποφώσκουν έτοιμες να εκραγούν, ακόμη και επί ποινη θανάτου. Η συλλογή του Χατζόπουλου είναι καθ' όλα παρήγορη - κυρίως δε ως προς το ότι ο δημιουργός της δεν έπεσε στο τέλμα της πρῶτης αταρέσκειας και μακαριότηας.

Βαγγέλης Χατζηβασιλείου

Η πτώση ανεβλήθη...

Σωτήρης Παστάκας
Ιμάθηση της αναπνοής
(εκδ. «Πλανόδιον»)
Αθήνα 1990

Η απόγνωση της καθημερινής ζωής και των ιδιωτικών στιγμών χαμηλούς τόνους: έτσι θα πελάγαφα, αν μου ζητούσαν να το πω με μια φράση, το περιεχόμενο της δεύτερης ποιητικής συλλογής του Σωτήρη Παστάκα. Ενστανταί του δρόμου, λεπτομέρειες του λειστού χώρου, κινήσεις που άρριαν φιλόδοξα και έμειναν ανολολήρωτες - με τέτοιο υλικό ο δημιουργός θα μπορούσε να κάνει ένα μικρό θαύμα. Δεν το έκανε. Α-

φέθηκε, αντιθέτως, σε όλες τις ευκολίες του είδους και στέγνωσε τις καλές του ιδέες από τη συγκινησιακή τους δύναμη. Και το περίεργο είναι ότι δεν του έλειψαν ούτε τα τεχνικά μέσα (πολύ πιο αναπτυγμένα από ό,τι στην πρώτη του συλλογή, «Το αθόρυβο γεγονός») ούτε τα μυθοπλαστικά στοιχεία - ικανά σε άλλη περίπτωση να φιλοτεχνήσουν ολόκληρο σύμπαν.

Θα εξηγήσω αμέσως τι εννοώ. Ο Παστάκας διαθέτει αφηγηματική και εικονοπλαστική δεξιότητα συν το κάθε άλλο παρά αυτονόητο χάρισμα να λέει με πειστικό τρόπο μια ιστορία. Το αυτοβιογραφικό, μάλιστα, στοιχείο, το οποίο είναι έκδηλο και στα τρία μέρη του βιβλίου του, προσφέρεται ως επιπλέον ατού για την επίτευξη της

πτήσεως που ζητούμε στην ποίηση. Και όμως: η πτήση, σε αυτή τουλάχιστον τη συλλογή, ανεβλήθη, λόγω της ενδοτικότητας που επέδειξε ο Παστάκας στην προσωπική του μανιέρα: «Χάρισου, λοιπόν σε αυτό το κινητό λείψανο της Αθήνας, που αντί για έρωτα σου μιλάει για φιλμ και ποιήματα». Υποχώρηση στην κοινοτοπία και στο προκατασκευασμένο σχήμα και κατασπατάληση μιας χρυσόφορας θεματογραφίας σε κλισέ και αδικαιολόγητες συμβάσεις. Ακόμη, πλεονασμός του συναισθήματος, όταν επιβάλλεται η κατακράτησή του και ξηρότητα κλίματος, όταν απαιτείται επίταση της θερμοκρασίας. Πολλές φορές φτάνουμε μπροστά στον Ρουβίκωνα, αλλά δεν τολμάμε να τον διαβούμε.

Βαγγέλης Χατζηβασιλείου

Στα «Λαογραφικά των Σαλώνων» (ανάτυπο από το περιοδικό Τετράμηνα, τχ. 44-45, Αμφισσα) ο Δρόσος Κραβαρτόγιαννος μας παρουσιάζει

1. παρατσούκλια,
2. βαφτιστικά ονόματα και
3. το όνομα Γιάννης της περιοχής. Ανάμεσα στα άλλα καταλάβαμε και κάτι παραπάνω για το δυσκολοπρόφερτο όνομά του: Ο Γιάννος Κραβαρίτης ονομάστηκε Κραβ(β)αριτόγιαννος και συγκεκριμένα Κραβαρτόγιαννος! «Καλημέρα Γιάννη, κουκιά σπέρνω»!

Τόλης Νικηφόρου, Ξένες Χώρες (εκδ. Νέας Πορείας), Θεσσαλονίκη 1991. Ξένες χώρες: πέρασα από τον ύπνο σε δωμάτιο σκοτεινό / γύρισα σε μίαν άλλη ξένη χώρα / πίσω από την πόρτα ζει ο δικός μου κόσμος / από τη χαραμάδα εισρέει / και στα θαμπά μου μάτια διαχέεται / ηχεί το σήμαντρο μιας παιδικής φωνής / ανάμεσα στο τέλος την αρχή / τις σκόρπιες συλλαβές των λέξεων / απλώνεται καπνός κρασί / μεθυστικό ανθρώπινο άρωμα / ακούγεται ένα γέλιο κοντινό / σαν γυναικεία δάχτυλα που ανιχνεύουν / τη μουσική κάτω από το δέρμα / πίσω από την πόρτα ζει ο δικός μου κόσμος / το φως στον ύπνο που δε χάρηκα / το φως που τώρα δεν αγγίζω / καθώς ξεφτιίζει στο κατώφλι μου / πέρασα από τον ύπνο σε δωμάτιο σκοτεινό / γύρισα σε μίαν άλλη ξένη χώρα».

Υπεράσπιση, διμηνιαία επιθεώρηση Ποινικού Δικαίου και Δικαίου Θεμελιωδών Ελευθεριών. Ένα περιοδικό που «φιλοδοξεί να γίνει η επιστημονική έπαλξη όσων πιστεύουν στην κοινωνικοπολιτική ευθύνη της επιστήμης και ανησυχούν για την κρίση της θεσμικής αναξιοπιστίας της πολιτείας». Δ.Θ. Τσάτσος, Ηπίτου 3, 10557 Αθήνα

Φιλολογικά -οικογενειακά
 περιοδικά από το 1847
 έως το 1900. Μια
 εξαιρετική μελέτη της
 Μάρθας Καρπόζηλου η
 οποία υπερβαίνει κατά
 πολύ την βιβλιογραφική
 κατάθεση υλικού και
 γίνεται ένας ουσιαστικός
 δείκτης της Ελληνικής
 Παιδείας στο δεύτερο
 ήμισυ του 19ου αιώνα. *Τα
 Ελληνικά Οικογενειακά
 Φιλολογικά Περιοδικά*
 (εκδ. Πανεπιστημίου
 Ιωαννίνων. Παράρτημα 1
 της Επιστημονικής
 Επετηρίδας του
 Παιδαγωγικού Τμήματος
 Δημοτικής Εκπαίδευσης),
 Ιωάννινα 1991.

Χάρis στην Μάγδα Ν.
 Κιτρομηλίδου έχουμε στα
 χέρια μας μια πολύτιμη
 έκδοση: *Ακριτικά
 Τραγούδια και
 Παραλογές από την
 Κύπρο* (Λευκωσία 1990).

Μία συλλογή που
 καταρτίστηκε το 1937 και
 βρίσκει με τη δεύτερη
 έκδοσή της μία ενιαία και
 ευανάγνωστη μορφή. Ένα
 σημαντικό μέρος των
 τραγουδιών καταγράφηκε
 από Τουρκοκύπριους που
 συντηρούσαν τα τραγούδια
 στη μνήμη τους με την
 υπερηφάνεια των
 ελληνόφωνων
 τουρκοκυπρίων. «Αφής
 εκτίστην κιβωτός κι
 εκινουρκώθηκν κόσμος...
 εκτίστην κι η Αμμόχωστο
 της Κύπρου το ρηάτον,
 εκτίστην κι η Αγιά Σοφία
 και το Κωνσταντινάτον».
 (Τσελεπής Χασάν,
 Παναγιά. Καταγραφή
 Μάγδας, Πασχαλίδου,
 Καλοκαίρι 1937).

Ψάχνω για τον
 συγγραφέα Μιχαήλ
 Αντωνίου Φραγκίσκου
 Μοσχονά Μπουρμπουλή:
Ο πρίγκηπας των πάγων
 (εκδ. Διάττων, Αθήνα
 1991). Ο ισχυρισμός ότι
 «Τα αλλόκοτα αυτά
 χειρόγραφα βρέθηκαν από
 κάποιον φαρμακοποιό στην
 επαρχιακή πόλη Κ. κατά
 το σωτήριο έτος 194
 (...)» δεν είναι διόλου
 πειστικός. Άλλωστε τα
 αθύρματα του σταριού
 διαπερνούσαν το φράχτη
 και χύνονταν έξω
 φεγγοβολώντας»...

Ω του θαύματος!

Ποιο είναι το γενικό συμφέρον;

Ευάγγελος Β. Βενιζέλος
 Το γενικό συμφέρον και οι
 περιορισμοί των
 συνταγματικών
 δικαιωμάτων
 (εκδ. «Παρατηρητής»)
 Θεσσαλονίκη 1990

Η έννοια του γενικού συμφέρον-
 τος είναι ίσως η πιο κεντρική έν-
 νοια στη θεωρία και στη νομολο-
 γία του Δημοσίου Δικαίου. Η εμ-
 φάνιση και καθιέρωση του γενικού
 συμφέροντος παρακολουθεί την
 δράση του σύγχρονου κράτους.
 Μία συνεχώς εκτεινόμενη κρατική
 δραστηριότητα είναι αναπόφευκτο
 να οδηγεί σε μία εκτεταμένη επί-
 κληση του γενικού συμφέροντος α-
 πό τη νομολογία των δικαστη-
 ρίων.

Η ιδιαιτερότητά της εντοπίζε-
 ται σε δύο σημεία: Αφενός στο γε-
 γονός ότι παρόλο που προβλέπε-
 ται σε τρεις μόνο συνταγματικές
 διατάξεις, η νομολογία έχει επιδο-
 θεί σε μια τόσο έντονη όσο και ε-
 κτεταμένη χρήση της και αφετέ-
 ρου στο ότι το γενικό συμφέρον εί-
 ναι έννοια εκτεθειμένη σε ιδεολο-
 γικού τύπου χρήσεις.

Η συμβολή του συγγραφέα —η
 οποία αποτελεί και την πρώτη
 προσπάθεια σε μονογραφικό επί-
 πεδο— έγκειται στην αποσαφήνι-
 ση και οριοθέτηση του πρώτου ση-
 μείου. Η βασική του θέση - διαπί-
 στωση είναι ότι η νομολογιακή
 χρήση του γενικού συμφέροντος α-
 φενός αποτελεί εκδήλωση ερμη-
 νευτικής αμηχανίας όταν ο δικα-
 στής αναπαράγει στερεότυπες κρί-
 σεις ταυτολογικού χαρακτήρα και
 αφετέρου ερμηνευτικής αυθαιρε-
 σίας όταν η επίκληση της έννοιας
 γίνεται ασυστηματοποίητα για να
 αρθούν ερμηνευτικά αδιέξοδα χω-
 ρίς να υπάρχει και η επιβαλλόμενη
 πληρότητα στην αιτιολογία των
 δικαστικών αποφάσεων.

Και οι δύο αυτές θέσεις τεχμη-
 ριώνονται μέσω της αξιολόγησης
 ενός ευρέως φάσματος νομολογια-
 κών παραδειγμάτων που έχουν
 κάνει χρήση αυτής της έννοιας.

Προσόν της εργασίας η πλήρης
 εποπτεία του νομολογιακού υλι-
 κού που επιτρέπει στον συγγραφέα
 να εντοπίζει και να επισημαίνει
 συνέχειες και ανακολουθίες, χά-
 σματα και παλινδρομίες των δικα-
 νικών συλλογισμών. Η βασική
 μεθοδολογική της πρωτοτυπία συ-
 νίσταται στο γεγονός ότι η κριτική
 που επιχειρείται δεν κινείται σε α-
 φηρημένο επίπεδο αλλά αποκαθι-
 στά την ίδια τη ροή του δικανικού
 συλλογισμού με κύριο σκοπό να ά-
 ρει τα «σκοτεινά» και αμφιλεγό-
 μενα σημεία και να καταστήσει το
 συλλογισμό διαφανή και ελέγξιμο.

Τελικά ο Ε.Β. Βενιζέλος ανά-
 γει το πρόβλημα της χρήσης της
 έννοιας του γενικού συμφέροντος
 σε πρόβλημα διαφάνειας των δι-
 κανικών συλλογισμών και επάρ-
 κειας της αιτιολογίας των δικα-

στικών αποφάσεων, καταλήγον-
 τας στο συμπέρασμα ότι το γενικό
 συμφέρον το επικαλείται ο δικα-
 στής όταν αδυνατεί να γίνει ανο-
 λυτικότερος και εν τέλει πληρέστι-
 ρος.

Τα ερεθιστικά πορίσματα της
 λόγω μελέτης θα μπορούσαν να
 συμπληρωθούν από παράλληλες
 έρευνες της πολιτικής και ιδεολο-
 γικής χρήσης του γενικού συμφ-
 ροντος στο σύγχρονο πολιτικό λ-
 γο.

Είναι φανερό σήμερα ότι η ιδε-
 λογική χρήση του γενικού συμφ-
 ροντος δεν περιορίζεται μόνο σ-
 νομιμοποίηση των κρατικών δρ-
 στηριοτήτων αλλά καθιστάται
 απαραίτητη για την άσκηση κά-
 θεσμοποιημένης εξουσίας. Κά-
 θεσμός παράγει το δικό του λό-
 γο για το γενικό συμφέρον. Αυτό ε-
 ββαιώνεται αν εξετάσουμε τον
 τύπο του λόγου των συνδικατά-
 των αλλά και των πολιτικών κομμά-
 των.

Π.Γ. Μαντζούφης

Για τις επιχειρήσεις στην Ανατολική Ευρώπη

Στέργιος Μπαμπανάσης
 Οι Επιχειρήσεις στην
 Ανατολική Ευρώπη: Μορφές,
 Οργάνωση, Διοίκηση
 Επιχειρήσεων. Μικτές
 Επιχειρήσεις
 (εκδ. Παπαζήση). Αθήνα 1991

Σημαντική μελέτη του συγγρα-
 φέα, σε συνεργασία με τους Λεων.

Μαρούδα και Χαρ. Βλαχούτσικ
 έχει το πλεονέκτημα ότι αξιοπο-
 τη βιβλιογραφία και τη νομοθε-
 των χωρών της Ανατολικής Ευ-
 ρώπης. Εξετάζονται όλες τις μορ-
 φές των επιχειρήσεων στις χώρες
 του πάλαι ποτέ «υπαρκτού σοσια-
 λισμού», η οργάνωση και η διοι-
 κησή τους. Ορισμένες βέβαια κα-
 ταστάσεις που περιγράφονται
 χουν ήδη ξεπεραστεί από τα πρά-
 ματα. Και δεν θα χρειαζόταν να
 διαίτερος κόπος για να διαπισ-
 σει κανείς την πλήρη κατάρρευ-
 της «σοσιαλιστικής επιχείρησης»

Βασίλης Καπετανγιάννης

ΑΠΟ ΚΑΙΡΟ χρωστούσα ένα όγο για τους συναδέλφους της πώτατης ελληνικής «επαρχίας» —κάτι που ομοιοκατατάσσεται με «τόπο εξορίας». Χά-
νουν όμως υπάρχουν, παρ' όλες
της δυσκολίας της απομόνωσής
της, και παλεύουν να επικοινωνήσουν με τους γύρω τους, συν-
τινούς και μακρινούς.

Την παρουσία τους έρχονται
θυμίζουν τυχαία γεγονότα:
α συνάντηση σε ταξίδι, μια
νή να βγαίνει μέσα από κά-
ιο έντυπο. Εδώ πρόκειται
α την τελευταία περίπτωση:
λοι από την Κρήτη μου έστει-
εν τελευταία το πρώτο τεύχος
υ περιοδικού «εν Σητεία».
που με χαρά αναγνώρισα δυο
κωστά μου ονόματα, του Δ.
σακαλάκη και του Αντ. Ανη-
γάκη. Πριν τρία χρόνια, ο
ώτος, που υπηρετούσε ακόμα
ο στρατό, δοκίμαζε με ασυνή-
τη ένταση να μιλήσει για μια
«παραδοχή» στην αρχιτεκτονι-
που δεν είχε τίποτε να κάνει
τις καθιερωμένες εδώ καρα-
λλες. Ο δεύτερος διέθετε μια
άνια στην καθαρότητα της
λιτική συνείδηση και ευαι-
ηρία, και πάλευε να δώσει
πληγμα στις ασυναρτησίες της
ατικής πολεοδομικής πρακτι-
ς και να κινητοποιήσει την
ποδιοίκηση για την προστα-
της ποιότητας της τοπικής
α.λ.ής.

Ξέρω και αρκετούς άλλους,
χωρίς να γνωρίζονται ή να
ουν συνεννοηθεί μεταξύ τους,
ουν αναλάβει ανάλογες σταυ-
φορίες. Είτε έχουν να κάνουν
τη στάθμη της αρχιτεκτονι-
ς που παράγεται —παλεύο-
ας στο σχεδιαστήριο, με δύ-
ροπους πελάτες ή και μέσα σε
ΙΑΕ— είτε έχουν να κάνουν
προσωπική στάση απέναντι
την «πρόκληση των καιρών».
χω μάθει να τους ξεχωρίζω:
δια τους για επικοινωνία πά-
χέρι-χέρι με το παράπονο που
και μακριά από το μάτι του

Θεού («Βλέπεις εμείς στην ε-
παρχία...»).

Αυτά που τους τρώνε τα έ-
χουν οι ίδιοι βαφτίσει
«τρέλλα», και δεν τρέφουν αυ-
ταπάτες για το τελικό αποτέλε-
σμα· σου μιλάνε για τις ευλογη-
μένες μανιές τους με απίστευτη
θέρμη, ζητώντας σε αντάλλαγ-
μα μια ελάχιστη επιβεβαίωση.
Είναι βέβαια εξ ορισμού απόλυ-
τα αντιοικονομικοί, σκορπάνε
αλύπητα χρόνο και λεφτά, συν-
τηρώντας μια αγωνία και ένα
αίσθημα ευθύνης

Μπορεί να πρόκειται για μια
ελάχιστη μειοψηφία —δεν το
αρνούμαι. Πάντα θα υπάρχει
μια εφησυχασμένη πλειοψηφία,
καλοβουλευμένη στους επαρχιώ-
τικους ράθυμους ρυθμούς. Αλλά
το σπουδαίο είναι πως υπάρ-
χουν, και όχι μόνον αυτό: δεν
το βάζουν κάτω, ακόμα και ό-
ταν δεν βρίσκουν ψυχή να τους
ακούσει, ακόμα και όταν δεν έ-
χουν τις κατάλληλες «προσβά-
σεις». Ακόμα και όταν το να
βγάλουν μια φωτοτυπία είναι ο-
λόκληρη περιπέτεια.

Κακόγουστοι ρομαντισμοί,
θα πείτε, και μάλιστα αφόρητα
παρωχημένοι (έχω κατηγορη-
θεί ξανά για μελο-μανία). Εδώ
ο κόσμος χάνεται —κοιτάξτε
στις υπόλοιπες σελίδες του
περιοδικού— και εμείς μιλάμε
για στερημένες συνειδήσεις,
στην άκρη του κόσμου. Που δεν
έχουν ευκαιρίες ούτε να επισκε-
φθούν εκθέσεις, ούτε να πάνε σε
διαλέξεις και άλλες συναφείς εκ-
δηλώσεις, που βλέπουν και πα-
θαίνουν να βρουν έντυπα και βι-
βλία της δουλειάς. Να επι-μορ-
φωθούν, να δουν δικό τους κό-
σμο και να ανταλλάξουν γνώ-
μες, να αισθανθούν πως συμμε-
τέχουν επιτέλους σε κάτι που
βράζει. Έγκλειστοι στη θηλεία
του επαρχιώτικου χειμώνα· να
χοροϊδεύονται με εκδρομές στα
γύρω χωριά ή, τόσο συχνά, πο-
λιορρημένοι από σμήνη τουρι-
στών το καλοκαίρι.

Ίσως κάτω από τέτοιες συν-
θήκες η ζωή να αποκτά άλλο
νόημα —και γιατί όχι και η αρ-
χιτεκτονική, που πάει χέρι-χέρι
μαζί της;

Δημήτρης Φιλιππίδης

Σημειωματάριο

ΤΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΑΘΗΝΩΝ ΤΟΝ ΙΟΥΝΙΟ

Οι προγραμματισμένες εκδηλώ-
σεις του Φεστιβάλ Αθηνών έχουν
ως εξής:

ΗΡΩΔΕΙΟ

19, 21, 23 Ιουνίου, Μουσική
Εθνική Λυρική Σκηνή. «Αΐντα»
του Βέρντι (5.000, 4.000, 2.500,
φοιτ. 1.000 δρχ.).

20 Ιουνίου, Μουσική

Ρεσιτάλ τραγουδιού Χέρμαν
Πρέι. Πιάνο Χέλμουτ Ντόιτς
(2.500, 2.000, 1.500, φοιτ. 500).

26, 27 Ιουνίου, Χορός

Μπαλέτο Μπολσόι. «Ζιζέλ» σε
μουσική Άνταμ και χορογραφικά
Κοράλι.

29, 30 Ιουνίου, Χορός

Μπαλέτο Μπολσόι. «Η λίμνη

των κύκνων» σε μουσική Τσαϊ-
κόφσκι και χορογραφία Πετιπά -
Ιβάνοφ (7.000, 5.000, 2.500, φοιτ.
1.000).

ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΣ

17-28 Μουσική

Διεθνές Φεστιβάλ Τζαζ Αθηνών.
Εμφανίζονται: 17, 18: Τζέρι Λι
Λιούις.

19: Πάτ Μέθενι γκρουπ. 20:
«Μανχάταν Τράνσεφ». 21, 22:
Τσακ Μπέρνι. 23: Μπο Ντίντλεϊ -
Τζιμ Σέιτεν Μπαντ. 24: Αλ Ντι
Μεόλα - «Γουόρλντ Σινφόνια». 25, 26: Μπι Μπι Κινγκ. 27: Χέρ-
μπε Χάνκοκ - Γουέιν Σόρτερ. 28:
Έλβιν Τζόουνς - «Τζαζ Μασίν»
(σ.σ.: Οι εκδηλώσεις αυτές είναι
εκτός ΕΟΤ).

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Επιλεγμένα χαρακτηριστικά του Δημήτρη
Γαλάνη καθώς και έργα της μόνιμης
συλλογής του Μουσείου Γουλανδρή,
στην Άνδρο, θα παρουσιαστούν στη
φετεινή έκθεση που εγκαινιάζεται
στις 30 Ιουνίου και θα διαρκέσει
μέχρι τις 15 Σεπτεμβρίου. Τα
εγκαίνια θα πλαισιωθούν από το
καθιερωμένο πλέον στρογγυλό
τραπέζι, όπου θα συζητήσουν για τις
τάσεις της ελληνικής τέχνης στο
τέλος του 20ού αιώνα οι Ελένη
Αρβελέρ, Μαρίνα Λαμπράκη, Άννα
Καφέτση, Νίκη Λοϊζιδη, Δημήτρης
Μαρωνίτης και Γιάννης Τσιώμης.

□□□ Συνεχίζεται έως τις 22
Ιουνίου η έκθεση φωτογραφίας
—με θέματα από τα νησιά
Γκαλαπάγκος— της Ροδάμης -
Αλίκης Θρουμουλοπούλου στο
Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης ΙΑΕ-
ΑΝΑ ΤΟΥΝΤΑ (Αρματωλών και
Κλεφτών 48).

□□□ Μια πολύ ενδιαφέρουσα
έκθεση της γλύπτριας Χρύσας έ-

ως τις 29 Ιουνίου. Λιθογραφίες
και μεταξοτυπίες της στο Βελλί-
διο Πολιτιστικό Κέντρο, στην
Θεσσαλονίκη.

□□□ Έκθεση ζωγραφικής -
γλυπτικής των Ακαλέστου, Κυ-
ρίλλωφ, Πάλμα στον χώρο τέ-
χνης ΑΔΥΤΟ (Διονύσου 56, Χα-
λάνδρι). Διάρκεια έκθεσης 5-30
Ιουνίου.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ

Την προσεχή Πέμπτη, στις 7 μ.μ., ο εκδοτικός οίκος Εξάντας εγ-
καινιάζει ένα καινούριο βιβλιοπωλείο. Βρίσκεται στη γωνία Διδότου
και Ζωοδόχου Πηγής —σε μια περιοχή όπου σιγά σιγά έχουν μεταφερ-
θεί πλείστοι όσοι εκδοτικοί οίκοι: ο Γκοβόστης, η Χατζηνικολή, το Ύ-
ψιλον, η Οδός Πανός, ο Παρατηρητής...

Μεγάλες
κουβέντες,
προγράμματα,
τάξη, οργάνωση,
κατανομή
κονδυλίων,
υποσχέσεις για
«αλλαγή
νοοτροπίας»,
βολές στο
συντεχνιασμό...
Απ' όλα έχει ο
μπαχτσές —η
«νέα πολιτική»
του Κέντρου
Κινηματογράφου. Και,
κυρίως, η κατ'
επανάληψιν
αναφορά στο
κοινό, στις
προτιμήσεις του,
στο γούστο και
την αγάπη του.
Αν είναι το κοινό
ο μοναδικός
δείκτης που
καθορίζει τους
μελλοντικούς
προσανατολι-
σμούς του
κινηματογράφου
μας, ε, τότε, τι
το θέλουμε το
Κέντρο
Κινηματογράφου. Δεν το
κλείνουμε, να
πάμε στις
ακρογιαλιές, στα
νησιά, στα μπαρ
και στα ουζάδικα
να συνομιλούμε
απευθείας με το
μεγάλο κοινό που
προσδοκούμε;

Μια ...απίστευτη καταγγελία δημοσιεύουμε
σήμερα. Το ΑΝΤΙ υιοθετεί τη διαμαρτυρία όσων
την υπογράφουν:

Τον περασμένο χρόνο, όταν η
Ελλάδα διεκδικούσε την Ολυμπιάδα του 1996,
αποφασίστηκε από την ελληνική κυβέρνηση να
ιδρυθεί στη Λωζάνη Μουσείο Ολυμπιακών
Αγώνων, χωρίς τότε να γνωστοποιηθεί η μορφή
και το είδος του περιεχομένου του.

Το πρόγραμμα φαίνεται ότι έχει τώρα
ολοκληρωθεί και, όπως πληροφορούμεθα, μέρος
των εκθεμάτων θα αποτελέσουν πρωτότυπα έργα
της αρχαίας ελληνικής τέχνης, που είχαν
αφιερωθεί στα πανελλήνια Ιερά της Ολυμπίας,
της Κορίνθου, της Ισθμίας και της Νεμέας. Με
το σχέδιο αυτό οι αρχαιότητες θα αφαιρεθούν
από το περιβάλλον τους και από τα ελληνικά
Μουσεία για να στεγαστούν μόνιμως σε ξένη
χώρα. Η εγκατάστασή τους σε ειδικό Μουσείο
διαφέρει τελείως από τις συνθήκες προσωρινές
εκθέσεις που όλοι γνωρίζουμε. Τα έργα τέχνης
δεν θα επιστρέφουν μετά από τακτό και εκ των
προτέρων καθορισμένο χρονικό διάστημα στην
πατρίδα τους, αλλά θα παραμείνουν μόνιμως
στη νέα τους στέγη, ακόμα και αν φραστικά
χρησιμοποιείται ο όρος δανεισμός.

Η σκέψη είναι πραγματικά πρωτότυπη και
πρώτοφανής και η ενέργεια μοναδική στην
ιστορία των πολιτισμένων χωρών όλου του
κόσμου. Κανένα κράτος και καμιά εθνότητα ως
τώρα δεν διανοήθηκε να εγκαταστήσει έργα της
καλλιτεχνικής κληρονομιάς της σε ξένη χώρα,
ακόμα και αν από αυτήν προσδοκούσε
σημαντικά ανταλλάγματα.

Οι έλληνες αρχαιολόγοι και όλοι όσοι έχουμε
αναλώσει τη ζωή μας στην έρευνα και μελέτη
της αρχαιότητας, δηλώνουμε την πλήρη
αντίθεσή μας για τη μόνιμη και προφανώς
οριστική απομάκρυνση έργων τέχνης από την
πατρίδα τους, την ελληνική γη.

Κατανοούμε τη ζωηρή επιθυμία των οργανωτών
να προβάλλουν το Ελληνικό Όνομα σε ένα
διεθνές κέντρο και είμαστε πρόθυμοι να
βοηθήσουμε θετικά για την πραγματοποίηση
του σκοπού. Το Μουσείο Ολυμπιακών Αγώνων
της Λωζάνης μπορεί να απεικονίσει και να
εξιστορήσει τη γένεση του θεσμού με πιστά
αντίγραφα των μεγάλων έργων που θα
κατατοπίζουν και θα διδάσκουν παραστατικά σε

ξένους επισκέπτες το γνήσιο Ολυμπιακό
Πνεύμα.

Το όνομα της Ελλάδας στο Εξωτερικό ως
προβληθεί αξιοπρεπώς με τα μέσα που παρέχει
η σύγχρονη τεχνική. Οι αρχαιότητες δεν είναι
είδος συναλλαγής ή προβολής αιτημάτων, αλλά
πολιτισμική κληρονομιά που ανήκει σε όλες τις
γενεές του τόπου.

Το κείμενο αυτό έχει υπογραφεί από
αρχαιολόγους: α) της Αρχαιολογικής
Υπηρεσίας,

β) Ιδρυμάτων,

γ) των τεσσάρων Πανεπιστημίων της Ελλάδας
και

δ) από Ακαδημαϊκούς.

Β.Χ. Πετράκος, Μ. Οικονομίδου, Ντ. Πέππα-
Δελμούζου, Φ. Ζαφειροπούλου, Α. Λεμπέση,
Ι. Βοκοτοπούλου, Γ. Σταϊνχάουερ, Α. Τριάντη, Α.
Χωρέμης, Α. Χωρέμη, Ε. Τσιγαρίδας, Αικ. Λοθέρδου-
Τσιγαρίδα, Ιφ. Δεκουλάκου, Ε. Μπαζιωτοπούλου,
Α. Μάντης, Μ. Κύρκου, Ε. Κακαθογιάννης,
Χρ. Βλασσοπούλου, Ν. Ζαφειρόπουλος, Αικ. Δεσπίνη,
Ρ. Ετζεόγλου, Ε. Τουλούπα, Α. Τσαραδόπουλος,
Α. Χαριτωνίδου, Κ. Τσάκος, Α. Σακελλαρίου,
Στ. Παρλαμά, Δ. Γραμμένος, Χ. Τελεβάντου, Χ.
Σιγάλας, Ε. Πεντάζος, Κ. Ευστρατίου, Ε. Μανωλέσσου,
Γ. Παπαχριστοδούλου, Μ. Φιλήμονος, Ι.
Σακελλαράκης, Ι. Τουράτσου, Η. Κόλλιας, Μ.
Μιχαλάκη-Κόλλια, Μ. Μαρθάρη, Μ. Μαυροϊδή, Β.
Πέννα, Μ. Γαλάνη-Κρίκου, Ζ. Μολιζάνι, Σ. Μαρκέτου,
Β. Πατσιαθά, Α. Δρελιώση, Α. Γιαννικουρή, Ε.
Παπαθασσιλείου, Ε. Παπασταύρου, Α. Ωνάσογλου,
Α. Δεληβοριάς, Χ. Μπουλώτης, Μ. Πιπιλή,
Α. Μενδώνη.
Ι. Α. Παπαποστόλου, Γ. Δεσπίνης, Χ. Ντούμας,
Μ. Παντελίδου-Γκόφα, Β. Λαμπρινουδάκης, Μ.
Τιβέριος, Θ. Στεφανίδου-Τιβερίου, Π. Βοκοτόπουλος,
Γ. Χουρμουζιάδης, Α. Πιλάλη-Παπαστερίου,
Χ. Σατσόγλου-Παλιαδέλη, Γ. Βελένης, Ε. Βουτυράς,
Κ. Ρηγοπούλου, Ε. Δεληγιάννη-Δωρή, Μ.
Παναγιωτίδου, Ε. Μπουρνιά, Β. Κέπετζη, Α.
Μουστάκα, Θ. Καλπαξής, Π. Βαλαβάνης, Α. Λαιμού, Α.
Κωτίδης, Στ. Δρούγου, Θ. Παζαράς, Ι. Ακαμάτης, Β.
Σμίτ-Δούνα, Ι. Κωτσάκης, Κ. Παπανθίμου, Ε. Πέππα,
Γ. Κокκορού-Αλευρά, Ζ. Θεοδοροπούλου-
Πολυχρονιάδη, Ν. Γκιολές, Α. Παπαδημητρίου-
Γραμμένου, Ε. Παπουτσάκη, Α. Αθραμέα, Χ. Μαλτέζου,
Ν. Νικονάνος, Ν. Χατζηδάκη, Ο. Γκράτσιου, Ν.
Οικονομίδης, Α. Μαραγκού.
Μ. Χατζηδάκης, Μ. Σακελλαρίου, Μ. Μανούσας,
Μ. Παλλάντιος, Α. Μούσουλος.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΣΥΝ
ΚΑΙ ΠΛΗΝ. Δεν αφαι-
ρούμαστε, κα Δαμανάκη,
ότι ο πολιτισμός είναι ένας
προνομιακός χώρος από
τον οποίο αντλεί κύρος η
πολιτική —κι αυτό το ε-
γνώριζαν συνήθως οι ηγέ-
τες των κομμουνιστικών
κομμάτων πανταχόθεν, α-
πό τον Στάλιν στον

Μπρέζνιεφ, στον Ζίφκωφ
και στον Χόνεκερ. Ως κι ο
ημέτερος Ζαχαριάδης το
εγνώριζε.

Δεν αμφιβállουμε ότι
το ενδιαφέρον σας για τη
γλώσσα είναι ειλικρινές·
μόνο που για να πείσετε
και τους κακοπίστους ο-
φείλατε να μιλάτε, τουλάχιστον,

σωστά ελληνικά,
χωρίς σολοικισμούς και
λεκτικές δήθεν βαθυστό-
χαστες ακροβασίες.

Ελπίζουμε, τέλος, ότι
η πολιτιστική πρόταση
της Αριστεράς θα περιορι-
στεί σε έναν πλατύ διάλο-
γο. Φετφάδες του στυλ
«επιτεύγματα των γνή-

σιων πολιτιστικών δε-
στηριοτήτων», «κοινω-
κή παρακμή που επι-
λάσσει το περιθώριο ο-
σύγχρονα επιτεύγμα-
κ.τ.τ. πιστεύετε ότι έχ-
νόημα σήμερα που η Α-
στερά παλινωδεί μετε-
χαμένων ευκαιριών, σ-
σμένων οραμάτων και ε-
ταρχικών επιλογών;

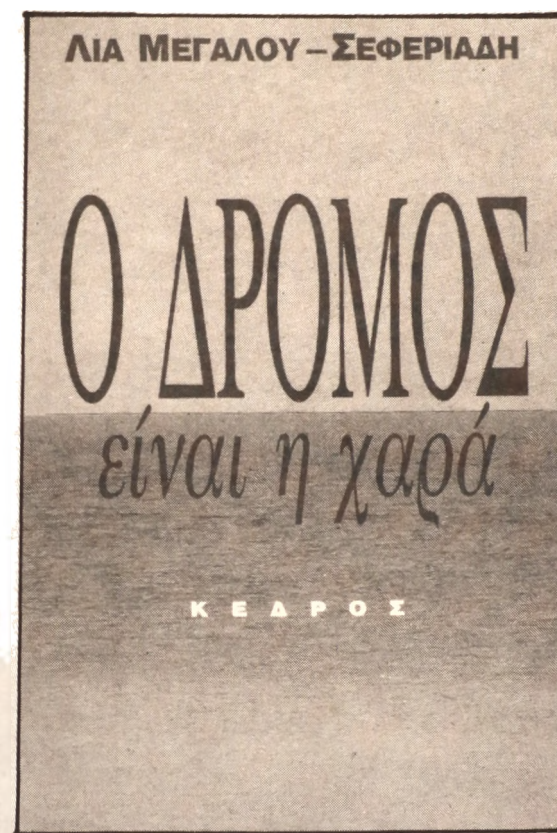
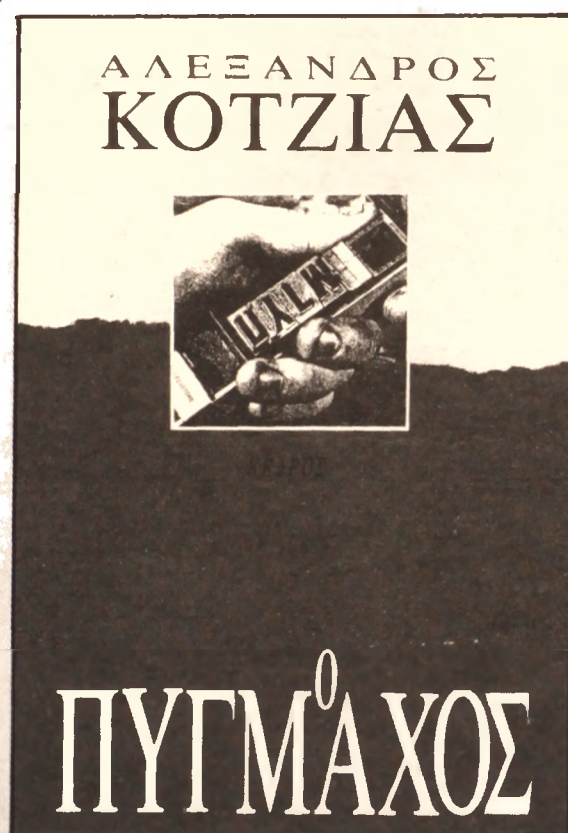

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Γ. Γενναδίου 3 – Τηλ. 36.02.007

Ν. Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ: ΜΕ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΤΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

Φέτος, που συμπληρώνονται 80 χρόνια από το θάνατο του μεγάλου Σκιαθίτη πεζογράφου μας, ο ΚΕΔΡΟΣ παρουσιάζει, με την επιμέλεια του Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλου, την Ανθολογία «Με τον τρόπο του Παπαδιαμάντη». Τα χαριτωμένα αφηγήματα της Ανθολογίας, γραμμένα από παλαιότερους (Βάρναλη, Καραγάτση, Λαπαθιώτη) και νεώτερους με το ύφος του Παπαδιαμάντη, αντανakλούν τη μαγεία του κόσμου του και της γραφής του.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ: Ο ΠΥΓΜΑΧΟΣ

Η τρίτη νουβέλα της σειράς **ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΚΡΟΝΟΥ** που άρχισε ο συγγραφέας με τον *Ιαγουάρο* και συνέχισε με τη *Μηχανή*.

«Αν έχεις τύχη διάβαινε και ριζικό περπάτει» πιστεύει ο Ελληνικός λαός και ο κλητήρας που αφηγείται τον *Πυγμαχό*. «Κι έτσι που όλα στη ζωή μου έρχονται ανάποδα δεν απομένει για ν' ανταπεξέλθουμε παρά ο προσωπικός μου δυναμισμός – η πυγμαχία –» σε τούτο

έχει καταλήξει ο κακότυχος αφηγητής έπειτα από τις «διδασχές» ενός δυναμικού δημοσιογράφου στην εφημερίδα όπου κι οι δύο εργάζονται. Και καθώς τις δικές του αναποδιές και αντιξοότητες αφηγείται ο νεαρός απόκληρος της τύχης, στην πραγματικότητα ξετυλίγει, χωρίς να τη λέει και χωρίς να τη γνωρίζει, την κατά πολύ συναρπαστικότερη ιστορία του «διδάχου» του, ενός αυθεντικού *Πυγμαχού*.

ΛΙΑ ΜΕΓΑΛΟΥ-ΣΕΦΕΡΙΑΔΗ: Ο ΔΡΟΜΟΣ ΕΙΝΑΙ Η ΧΑΡΑ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Μέσα στη δίνη της μικρασιατικής καταστροφής ένα βρέφος φυγαδεύεται, για να βρει καινούργια πατρίδα και οικογένεια σ' ένα νησί του Αιγαίου. Αυτή είναι η Ελένη, μία αγράμματη νησιώτισσα, που κατέχει τη δυσκολότερη απ' όλες τις τέχνες: την τέχνη της ζωής. Το «ιαματικό» αυτό βιβλίο εξιστορεί το βίο της, βίο παράλληλο με εκείνον της νεότερης Ελλάδας.

Καλό σας ταξίδι

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ